

Tilläggsyrkande angående fortsatt arbete med älvkantskydd – kompletterande uppföljning december 2019

Förslag till beslut

I kommunstyrelsen:

1. Stadsledningskontoret får i uppdrag att ta fram ett förslag till organisering, ansvarsfördelning och tidplan för det fortsatta arbetet att ta fram en plan för drift, underhåll, verksamhets- och stadsutveckling av kajnära lägen, kajer samt vattenområden vid i första hand Göta älv och Vallgraven, men även andra lägen som bedöms relevanta för klimatanpassning.

Yrkande

Vi kan redan nu se effekter av klimatförändringarna och vi vet att extremväder med översvämningar som följd kommer att bli allt vanligare. Göteborg som har befintlig bebyggelse längs Göta älv och som planerar för en helt ny stadsdel i Frihamnen, behöver därför vara väl förberedd. Arbetet med att säkra staden mot översvämningar behöver fortgå för att undvika framtida personliga tragedier och ekonomiska förluster. Genom att säkra älvkantskydd längs Göta älv kan vi skydda staden.

I den fördjupade uppföljningen under rubriken 4.1 Kajer i stadsutveckling, skriver stadsledningskontoret följande:

”Stadsledningskontoret bedömer att ett utvecklingsarbete behövs i flera steg, där kontoret bör få i uppdrag att genomföra steg 1. Uppdraget innebär i så fall att ta fram ett förslag till organisering, ansvarsfördelning och tidplan för det fortsatta arbetet att ta fram en plan för drift, underhåll, verksamhets- och stadsutveckling av kajnära lägen, kajer samt vattenområden vid i första hand Göta älv och Vallgraven, men även andra lägen som bedöms relevanta utifrån dessa utgångspunkter.”

Vi rödgrönrosa anser därmed att kommunstyrelsen ska förtydliga kontorets ansvar genom att ge ett uppdrag enligt ovan.

Yttrande

Socialdemokraterna

2020-03-24

Ärende nr 2.1.2

Yttrande angående Kompletterande uppföljning december 2019

Yttrandet

Uppföljningen av hemtjänsten och av programmet attraktiv hemtjänst visar att verksamheten fortsatt har stora utmaningar gällande bland annat medarbetares arbetsmiljö, teknik särskilt i form av PluGo, ekonomi kopplat till utförd tid kontra beställd tid samt rambesluten som är en viktig del av attraktiv hemtjänst. Sjukfrånvaron hos medarbetare är hög och staden har fått ett vitesföreläggande från Arbetsmiljöverket kopplat till hemtjänstverksamheten där man särskilt pekar ut den bristfälliga arbetsutrustningen inom hemtjänsten.

Särskilt problematiskt har övergången till utförd tid varit då personalen inte får tillräcklig tid för att på ett rimligt sätt förflytta sig mellan brukare då den indirekta tiden inte är inplanerad i schemat. Det skapar stress och bidrar ytterligare till en dålig arbetsmiljö. Det finns inga indikationer på att det här problemen skulle vara på väg att lösas, vilket är oroande.

I uppföljningen av programmet attraktiv hemtjänst framkommer stora brister. Rambeslut används inte i den utsträckning och på det sätt som det var tänkt, det finns fortsatt stora problem med IT-stöd, införandet av välfärdsteknik har inte utvecklats i den takt som staden planerade för och arbetsmiljön inom hemtjänsten har inte förbättrats.

Vi socialdemokrater vill ta ett krafttag för att lösa situationen som har uppstått inom hemtjänsten och lägger därför ett yrkande i kommunstyrelsen där vi föreslår antal kraftfulla åtgärder som kommer att förbättra situationen inom stadens hemtjänst. Medarbetare inom hemtjänsten ska ha en hållbar arbetsmiljö och ges goda förutsättningar för att utföra ett bra jobb. Våra brukare har rätt till en god hemtjänst där de känner sig trygga och sedda.

På ett övergripande plan ska LOV inom hemtjänst avvecklas. LOV-systemet bidrar till ännu mer tidspress och i en verksamhet där fokus nu måste ligga på att få till en stabilitet både för brukare och medarbetare finns inget utrymme för vinstjakt. Ett LOV-system är dessutom kostnadsdrivande och i ett läge där resurserna måste läggas på att komma tillrätta med de problem som finns inom hemtjänsten finns inget utrymme för kostnadsdrivande system.

Hemtjänsten är underfinansierad och vi vill därför tillföra stadsdelsnämnderna 20 miljoner kronor för att öka bemanningen i hemtjänsten. Vi vill också tillföra Intraservice 750 000 kronor för att säkerställa att den tekniska utrustning som hemtjänstens medarbetare använder är fullgod och fungerar i deras dagliga arbete.

Utöver tillskott av medel ser vi också att behov av att satsa på vidareutbildning av personal men med fokus på de fastanställda. Det ska vara möjligt att vidareutbilda sig inom sitt yrke. Stadsledningskontoret får dessutom i uppdrag att bland annat utreda och återkomma med förslag på hur personalkontinuiteten kan förbättras, hur resvägar kan ta hänsyn till medarbetares trygghet samt sammanställa tre kostnadsscenario för hur andelen restid under arbetstiden kan öka till en hållbar nivå.

Genom de föreslagna åtgärderna, som avser förbättringar både på kort och på lång sikt, kan vi snabbt förbättra situationen inom stadens hemtjänst och återgå till fokus på att höja kvaliteten i hemtjänsten för våra brukare och förbättra arbetsmiljön för våra medarbetare.

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2020-03-02

Diarienummer 0264/19

Handläggare

Lena Albinsson

Telefon:031-368 01 07

E-post: lena.albinsson@stadshuset.goteborg.se

Kompletterande uppföljning december 2019

Förslag till beslut

I kommunstyrelsen:

Kompletterande uppföljning december 2019 antecknas och överlämnas till kommunfullmäktige som ett led i uppsikten.

I kommunfullmäktige:

Kompletterande uppföljning december 2019 antecknas.

Sammanfattning

Uppföljningsarbetet syftar till att både tillgodose kommunstyrelsens uppsiktsplikt och att åstadkomma en uppföljning av kommunfullmäktiges budget och dess verksamheter utifrån ett lednings- och styrningsperspektiv.

Denna rapport är ett komplement till Göteborgs Stads årsredovisning 2019 och innehåller frågor av uppsiktskaraktär samt viss övrig uppföljning av uppdrag som stadsledningskontoret har identifierat att kommunstyrelsen och kommunfullmäktige behöver informeras om. Här finns även ett kapitel kring stadens arbete med styrning, uppföljning och kontroll. Till rapporten biläggs kvalitetsrapporter inom utbildningsområdet samt en redovisning av 2019 års ägardialoger med tillhörande handlingsplaner.

Uppföljningen innehåller även en statusrapport på uppdrag som kommunfullmäktige eller kommunstyrelsen gett nämnder och styrelser utanför budgetbeslutet. De 12 uppdrag som stadsledningskontoret bedömer som avslutade kommer att anses fullgjorda när denna rapport antecknas i kommunfullmäktige, om inget annat beslutas.

Bedömning ur ekonomisk, ekologisk och social dimension

Ärendet bygger på en uppföljning av stadens nämnder och styrelser och av genomförande av fattade beslut och efterlevnaden av styrande dokument. Den ekonomiska, ekologiska och sociala dimensionen får i detta ärende ingen påverkan om inte rapporten föranleder nya beslut. Det finns delar i rapporten där den ekonomiska dimensionen finns med.

Bilagor

1. Kompletterande uppföljning december 2019
2. Kvalitetsrapporter inom utbildningsområdet
3. Redovisning av 2019 års ägardialoger med handlingsplaner
4. Statusrapport på uppdrag från KF/KS utanför budgetbeslut 2016-december 2019

Ärendet

Enligt den fastställda uppföljningsprocessen för 2019 och som ett led i ansvar för uppsiktsplikten redovisas den Kompletterande uppföljning december 2019 till kommunstyrelsen och kommunfullmäktige.

Beskrivning av ärendet

Uppföljningsarbetet syftar till att både tillgodose kommunstyrelsens uppsiktsplikt och att åstadkomma en uppföljning av kommunfullmäktiges budget och dess verksamheter utifrån ett styrningsperspektiv.

Denna rapport är ett komplement till Göteborgs Stads årsredovisning 2019 och innehåller frågor av uppsiktskaraktär samt viss övrig uppföljning av uppdrag som stadsledningskontoret har identifierat att kommunstyrelsen och kommunfullmäktige behöver informeras om. Här finns även ett kapitel kring stadens arbete med styrning, uppföljning och kontroll. Till rapporten biläggs kvalitetsrapporter inom utbildningsområdet samt en redovisning av 2019 års ägardialoger med tillhörande handlingsplaner.

Rapporten lyfter ett antal frågor som stadsledningskontoret bedömer är av vikt att informera kommunstyrelsen om som ett led i uppsiktsplikten. Nedan följer några av dessa:

- Lokalnämnden – Fortsatt fokus med anledning av det ekonomiska läget.
- Hemtjänst - Fortsatta utmaningar med att införa förändrade arbetssätt.
- Otillåten påverkan – Ökat antal rapporter om otillåten påverkan inom socialtjänsten och att antalet händelser om hot och påtryckningsförsök ökat kraftigt senaste två åren.
- Inköp och avtal inom socialtjänstens område - Risk för felaktiga inköp samt utvecklingen av rättsläget för IOP-avtal.
- Volym, kvalitet och takt inom stadsutvecklingen - Fortsatt hög risk att staden inte når de volymer i stadsutvecklingsprocesserna som är nödvändiga för stadens planerade långsiktiga tillväxt som helhet.
- Uppföljning av markförsörjning för stadens egna behov - Brist på mark för kommunala ändamål.

I övrig redovisas i rapporten arbetsläget på de uppdrag från kommunfullmäktige och/eller kommunstyrelsen som givits till nämnder och styrelser utan för budgetbeslut. En lista över samtliga dessa uppdrag finns i bilaga 4. Listan innehåller uppdrag som givits mellan 2016 och december 2019 men som ännu inte förklarats fullgjorda. Nämnder och styrelser har i samband med årsrapporten beskrivit arbetsläget i uppdragen.

Totalt finns det 71 uppdrag med på listan fördelat med status som avslutats (12 varav 3 överförs till KS 2020) pågående (53) och ej påbörjat (6). De 12 uppdrag som stadsledningskontoret har identifierat som slutförda eller som övergått i andra uppdrag kommer att bedömas som fullgjorda när denna rapport antecknas i kommunfullmäktige, om inget annat beslutas.

Rapporten innehåller även en uppföljning kring lönebildningen i staden samt en redogörelse över utfallet för några av de väsentligaste kommuncentrala posterna i bokslut 2019.

Jonas Kinnander

Eva Hessman

Direktör ledningsstaben

Stadsdirektör

Kompletterande uppföljning december 2019

Göteborgs Stad

Innehållsförteckning

1 Inledning	4
2 Frågor utifrån uppsikt	5
2.1 Lokalnämnden	5
2.2 Hemtjänst	6
2.3 Otillåten påverkan	8
2.4 Inköp och avtal inom socialtjänstens område	8
2.5 Volym, kvalitet och takt inom stadsutvecklingen	9
2.6 Uppföljning av markförsörjning för stadens egna behov	9
2.7 Anmälningar enligt Lex Maria och Lex Sarah	9
2.8 Ej verkställda SoL/LSS-beslut	10
3 Styrning, uppföljning och kontroll	11
3.1 Utvärdering system för styrning, uppföljning och kontroll	11
3.2 Kvalitetsledning	11
3.3 Stadens visselblåsarfunktion	12
4 Övrig uppföljning	14
4.1 Kajer i stadsutveckling	14
4.2 Fossilfritt Göteborg	15
4.3 Uppföljning av hantering av skyfallsfrågan	17
4.4 Direkttilldelat insamlingsuppdrag till Renova	18
4.5 Uppföljning av enprocentregeln vid byggnation	18
4.6 Hemställan från Boplats Göteborg AB om finansiering av tjänsten för privatpersoners annonsering	19
4.7 Kvalitetsrapporter utbildningsområdet	19
4.8 Redovisning av Stadshus AB:s ägardialoger med handlingsplaner	20
5 Uppdrag KF's budget 2019 kompletterande uppföljning till årsredovisning	21
5.1 Uppdraget att utreda behov och kostnad av ett utökat hämtningsintervall vid återvinningsstationer	21
6 Uppföljning av uppdrag från KS och KF utanför budget	22
6.1 Lägesrapport uppdrag	22
6.2 Uppdrag som slutredovisas	22
7 Personalfrågor	24
8 Kommuncentrala poster i bokslut 2019	27
8.1 Skatteintäkter och kommunalekonomisk utjämning	27
8.2 Internbanken	29
8.3 Pensionskostnader	30

8.4	Tillköp i kollektivtrafiken.....	31
8.5	Avsättningar för infrastruktur	31
8.6	Personal - och kompetensförsörjningsanslaget.....	32
8.7	Tillämpning av 30/70 regeln avseende försörjningsstöd	33
8.8	Expansionsanslaget LSS.....	33

Bilagor

Bilaga: Kvalitetsrapporter inom utbildningsområdet

Bilaga: Redovisning av 2019 års ägardialoger med handlingsplaner

Bilaga: Statusrapport på uppdrag från KF/KS utan för budgetbeslut 2016-december
2019

1 Inledning

Denna rapport är ett komplement till Göteborgs Stads årsredovisning 2019 och innehåller frågor av uppsiktskaraktär samt viss övrig uppföljning som stadsledningskontoret har identifierat att kommunstyrelsen och kommunfullmäktige behöver informeras om. Här finns även ett kapitel kring stadens arbete med styrning, uppföljning och kontroll. Till rapporten biläggs kvalitetsrapporter inom utbildningsområdet samt en redovisning av 2019 års ägardialoger med tillhörande handlingsplaner.

Bilagat till rapporten finns även en lista som redovisar arbetsläget för uppdrag utanför KF:s budget till nämnder och styrelser. De uppdrag som rapporterats som genomförda i nämnd/styrelse, och som inte har/eller inte behöver återrapporteras till kommunstyrelsen och/eller kommunfullmäktige i eget ärende, bedömer stadsledningskontoret som fullgjorda i denna rapport om inget annat beslutas. Uppdragen kommer därmed inte att återfinnas i listan vid nästa uppföljningstillfälle. Vilka uppdrag som berörs finns listade under rubrik 5.2 *Uppdrag som slutredovisas*.

Rapporten innehåller även en uppföljning kring lönebildningen i staden samt en redogörelse över utfallet för några av de väsentligaste kommuncentrala posterna i bokslut 2019.

2 Frågor utifrån uppsikt

2.1 Lokalnämnden

Lokalnämnden och stadsledningskontoret beskrev under 2019 i uppföljningsrapporter en besvärlig ekonomisk situation för lokalnämnden. Det har handlade framför allt om att nämnden håller på att anpassa sig till rättvisande redovisning och det har inneburit stora svängningar i både ekonomiskt utfall och bedömning av prognos.

KSAU har begärt att stadsledningskontoret ger löpande information om lokalnämndens situation vilket också skett under hösten.

Lokalnämnden beslutade den 25 mars 2019 att inte ta emot och påbörja nytillkommande uppdrag som innehåller ofinansierade driftkostnader med evakueringsinslag till dess att en tillfredsställande finansiering finns på plats med en driftsfinansiering från antingen den beställande verksamhetsnämnden eller lokalsekretariatet. Detta fick till följd att Lokalnämnden beslutade att stoppa tre beställningar, varav en senare under året kunde startas då finansieringen var klar.

Lokalnämnden hemställde i augusti till kommunstyrelsen om kommuncentral kompensation avseende 2019 uppgående till 32 mnkr avseende investeringsrelaterade driftskostnader. I ärendet beskriver stadsledningskontoret mer utförligt nämndens ekonomiska situation över tid. KS beslutade i oktober om en ramförstärkning på det begärda beloppet.

Lokalnämnden beskrev i uppföljningsrapport augusti att den under 2019 anpassat sig till god redovisningssed inom flera områden, vilket inneburit att framförallt vissa personalkostnader samt evakueringskostnader som tidigare felaktigt belastat investeringsprojekt nu på ett korrekt sätt belastar driftsekonomin. Negativ avvikelse mot prognos per mars 2019 och augusti 2018 uppstod av samma anledning. Med anledning av tidigare bedömt underskott per mars beslutade nämnden om besparingsåtgärder, vilket man bedömde få kännbara konsekvenser för verksamheten. Konsekvenserna var så omfattande att nämnden bedömde att den inte kan behålla en driftsekonomi i balans och samtidigt utföra sina uppdrag enligt reglementet. Enligt uppföljningsrapporten på septembermötet tog nämnden ställning till att stoppa investeringsprojekt eftersom dessa saknade budget för evakueringskostnader. Nämnden beskrev också att det blir stora konsekvenser för verksamheten när nämnden behöver genomföra sparåtgärder.

Beträffande investeringar redovisade lokalnämnden stora avvikelser mellan budget och utfall/prognos för lokalnämnden. I uppföljningsrapport augusti redogjorde lokalnämnden för ett antal projekt som drar över budget.

De investeringsrelaterade driftskostnaderna uppgick 2019 till 131,8 mkr. Av dessa var 74,8 mkr ofinansierade. För att klara en driftsekonomi i balans har lokalnämnden ställt in planerade underhållsåtgärder till ett värde om ca 75 mkr. För att återställa de negativa konsekvenserna som de inställda åtgärderna lett till tog lokalnämnden fram ett underlag till bokslutsberedningen för avräkning av ofinansierade driftskostnader till följd av stadens beställningar av ny, om - och tillbyggnader.

I maj 2019 lämnade stadsledningskontoret ett underlag avseende budget 2020 baserat på nämndernas framställningar. Lokalnämndens inlämnade underlag justerades i augusti 2019.

I budget och verksamhetsplan för 2020 tar lokalnämnden upp en intäktspost avseende investeringsrelaterade intäkter från grundskoleförvaltningen, förskoleförvaltningen samt utbildningsförvaltningen vilket motsvarar lokalnämndens bedömda kostnader för evakuering, rivning och utrantering.

Ett arbete har startats upp tillsammans med de ovan nämnda förvaltningarna för att ta fram en samlad bild över problematiken som alla kan säga att man står bakom plus att arbetet inkluderar att hitta lösningar för att försöka begränsa problematiken.

I budgeten för 2020 har Lokalnämnden fått i uppdrag att tillsammans med stadsledningskontoret ta fram en strategi för att säkerställa kostnadskontroll.

Stadsledningskontoret kommer framåt att ha extra fokus på lokalnämnden för att stötta förvaltningen i dess nödvändiga utvecklingsarbete.

2.2 Hemtjänst

Hemtjänsten har varit en uppsiktsfråga under flera år och perspektiven på frågorna har förflyttats. De delar som varit aktuella är rättssäkerhet när det gäller rambeslut, medarbetarnas arbetsmiljö, teknikfrågor kopplat till PluGo, ekonomi och fokus på beställd hemtjänst oavsett om det är kommunens utförare som ska utföra hemtjänsten eller om det är privata aktörer.

Under 2019 genomförde stadsledningskontoret dialoger med samtliga stadsdelsförvaltningar var för sig vid två tillfällen. De roller som deltog från stadsdelsförvaltningarna var vanligtvis sektorchef äldre och hälso- och sjukvård, HR-chef och ekonomichef. Sammanfattningen av höstens dialogmöten visade att det skett en positiv utveckling sedan våren 2019. Bland annat fungerade tekniken bra, personalomsättningen bland enhetscheferna hade minskat och anpassningen till utförd tid gick åt rätt håll. Vid dialogmötena upplevde sektorcheferna att den fackliga samverkan återigen fungerade bra. Bilden som därefter har framkommit i media och via arbetsmiljöverkets vitesföreläggande stämmer inte överens med sektorchefernas dåvarande uppfattning.

Stadsledningskontoret bedömde utifrån stadsdelsnämndernas rapportering och dialogmötena att det fanns behov av att fortsätta att följa hemtjänsten utifrån stadsdelsnämndernas beställarroll samt fokus på brukarna. Det fanns brister i beställarperspektivet vad gäller uppföljning och kontroll av ersättnings- och avgiftsunderlag. Sektorchefernas roll att leda både utifrån ett beställar- och utförarperspektiv är komplicerad. Risk för fel fokus uppstår när produktionen går med stora underskott och verksamhetssystem inte fungerar optimalt. Konkurrensutsättning inom äldreomsorgens verksamheter är relativt nytt i Göteborgs Stad och stadsledningskontoret kan se att arbetssätten inte anpassats fullt ut till att vara konkurrensneutrala. Göteborgs Stad står inför en stor organisationsförändring och vakanser hanteras därför utifrån ett kortsiktigt perspektiv. Det är viktigt att stadsdelsorganisationen bemannar befattningar som hanterar både myndighet och produktion på ett konkurrensneutralt sätt, både ur ett kortsiktigt och långsiktigt perspektiv.

Problemen för hemtjänsten att få ihop sin ekonomi har ökat sedan övergången till utförd tid. I huvudsak handlar det om svårigheter med att anpassa bemanningen till brukarnas behov. Ett problem som blivit synligt sedan hemtjänsten började ersättas med utförd tid, är att de är många planerade besök som avböjs av enskilda. Att avböjda besök inte ersätts lyfts som ett bekymmer från Göteborgs Stads utförare. Ofta handlar det om brukare som har behov av hemtjänsten, men det behövs ett motiveringsarbete för att omsorgspersonalen ska få ge stödet. Om ersättning utgår vid sådana situationer saknas incitament att arbeta motiverande.

Ett samarbete mellan utförare och beställare för att anpassa tiden så att utförandegraden ökar pågår i stadsdelsnämnderna. Den beviljade tiden har i varierad omfattning minskat

som en konsekvens av att enskilda ska ha rätt antal hemtjänsttimmar för sina behov. Flera stadsdelsförvaltningar benämner arbetet som att "lämna tillbaka tid". Det finns en risk att tiden anpassas utifrån hemtjänstens möjlighet att utföra uppdraget på grund av exempelvis personalbemanning. Den enskildes beslut om hemtjänst fattas i tid, vilket innebär att den enskilde har rätt till all tid som är beviljad. I december 2019 låg snittet för den utförda tiden på 70 procent av beviljad tid. Det är en förbättring sedan mätningen i augusti samma år då siffran var 64 procent. Stadsledningskontoret har uppmärksammat att flera stadsdelar planerar ut tid i personalens schema som redan innan är känt inte kommer att utföras. Om det under verkställighetens gång visar sig att behovet kan tillgodoses med mindre tid är det lämpligt att utförande hemtjänst samråder med den enskilde. Att bemanna för mer tid än som åtgår blir kostnadsdrivande.

Det har sedan övergången till utförd tid varit ett stort fokus på omsorgspersonalens arbetsmiljö. Omsorgspersonalen upplever att de inte har tillräckligt med tid att förflytta sig mellan brukarna och att den indirekta brukartiden inte är inplanerad i deras schema. Samtidigt utförs inte all beviljad tid och personalbemanningen har inte anpassats till minskningen av den beviljade tiden.

Göteborgs Stad har fått ett vitesföreläggande av Arbetsmiljöverket som kräver förbättringsåtgärder avseende arbetsutrustning, bland annat ett system som stödjer att restider kan planeras in i medarbetarnas scheman och att de uppgifter som inkluderas i "kringuppgifter" tydliggörs och ges tid för. Genomförda åtgärder ska redovisas till Arbetsmiljöverket senast 1 maj 2020.

En del av bristerna som Arbetsmiljöverket har pekat på är inte nytillkomna. Problem med att det saknas tid till förflyttning och till indirekt brukartid har funnits i flera år.

Sjukfrånvaron inom hemtjänsten ligger fortfarande på en hög nivå även om den har minskat något. Oplanerad korttidsfrånvaro får konsekvenser för kontinuiteten och omsorgspersonalens förutsättningar att planera sitt arbete både vad gäller direkt och indirekt brukartid.

Stadsledningskontorets bedömning är att om Göteborgs Stads hemtjänst lyckas med att minska sjukfrånvaron så får det positiva effekter på kontinuitet för brukarna och skapar förutsättningar för omsorgspersonalen att få realistiska scheman där både indirekt brukartid och förflyttningstid kan säkerställas.

Göteborgs Stads hemtjänst behöver fortsätta arbetet med att få till en personalplanering som stämmer med brukarnas behov och att få fungerande rutiner när enskilda avböjer besök av hemtjänsten.

Det har bedrivits ett arbete med att utveckla PluGo till ett mer användarvänligt system och i dagsläget fungerar tekniken bättre, men en del arbete återstår. För att säkra att den enskilde får den tid hen har rätt till, att rätt ersättning betalas ut samt att den enskilde får en korrekt avgift ska PluGo även kunna användas av myndighet/beställarsidan. Arbetet med att få PluGo att fungera på beställarsidan har inte prioriterats. Det saknas fungerande underlag för att biståndshandläggare och socialsekreterare ska kunna följa upp enskildas beslut. Särskilt allvarligt är det att beställarchefer inte har ett säkert underlag för godkännande och attest av fakturor. Handläggare och chefer behöver ha tillgång till underlag som inte bara visar tid som har utförts utan också hur tiden har registrerats. I vissa fall har det framkommit att tiden registrerats manuellt i efterhand. Framförallt de chefer som ska attestera betalningsunderlag bör kunna kontrollera och därmed reagera om något verkar oklart. Manuella efterregistreringar påverkar även brukarnas avgifter.

Utifrån Stadsdelsnämndernas rapportering är det fortfarande ett lågt brukarfokus. Väldigt få stadsdelsnämnder skriver om brukarnas inflytande och självbestämmande.

Diskussionen kring modellen med utförd tid förs enbart utifrån ett medarbetar- och ett utförarperspektiv. Det är viktigt att även beakta brukarens rättigheter. Innan övergången betalade den enskilde för tid hen aldrig fick. Med nuvarande modell betalar den enskilde enbart för tiden som har blivit utförd.

Stadsledningskontoret bedömer att det behövs ett fortsatt fokus på hemtjänsten utifrån både ett brukar- och beställarperspektiv.

Stadsledningskontoret har följt upp "Program för attraktiv hemtjänst". Resultatet av uppföljningen finns med i "Samlingsärende inom uppföljning mars 2020" som är anmält till kommunstyrelsens sammanträde den 11 mars. Till samma sammanträde finns även en rapport anmäld, som bland annat belyser de områden som hemtjänsten behöver arbeta vidare med för att nå målen med att medarbetarna ska uppleva arbetet som attraktivt samt att delaktighet och inflytande ska öka för de vi är till för.

Stadsledningskontoret har i uppföljningen identifierat förbättringsåtgärder som finns beskrivna i rapporten. Uppföljning och utvärdering har gjorts utifrån den rapport/utredning som kommunfullmäktige fattade beslut om 2014-03-20 §7 och som låg till grund för hela Programmet Attraktiv hemtjänst.

2.3 Otillåten påverkan

Stadsdelsnämnd Angered rapporterade i augustirapporten att antalet hot och påtryckningsförsök mot socialtjänstens personal ökat kraftigt de senaste två åren. I årsrapporten rapporterar nämnden att de har tillsatt ett projekt under året som har träffat personal och lyssnat in behov. Projektgruppen har även tagit fram nya rutiner som ska stödja arbetet mot otillåten påverkan. Rutinerna avses att implementeras under år 2020. Arbetet kommer även under 2020 att inkludera personal inom äldreomsorg och kultur och samhälle.

Under hösten 2019 och våren 2020 genomför stadsledningskontoret utbildningar om otillåten påverkan. Utbildningarna har framförallt inriktat sig på säkerhetsfunktionerna och HR i staden. Vissa utbildningsinsatser har också påbörjats för chefer i staden och under våren 2020 finns utbildningstillfällen för chefer i deras grundläggande utbildningar.

Stadsledningskontoret ser allvarligt på det ökade antalet hot och påtryckningsförsök mot personal och kommer fortsatt följa frågan.

2.4 Inköp och avtal inom socialtjänstens område

År 2019 utförs inom socialtjänsten i staden insatser för cirka 3 mdr av andra utförare än kommunen. Utöver inköp tecknas även till exempel IOP-avtal (idéburet offentligt partnerskap) med aktörer från den idéburna sektorn. SPINK (samordnad placerings- och inköpsfunktion) samordnar inköp vilket har inneburit ett ökat fokus på inköp, avtal och kostnadseffektivitet inom individ- och familjeomsorgen/funktionshinder. Inför år 2020 lyfter flertalet av stadsdelsnämnderna och social resursnämnd risken för felaktiga inköp i den samlade riskbilden. Risker som omnämns är risk för att inköp inte går via SPINK, inkorrekt direktupphandlingar etcetera.

Högsta förvaltningsdomstolen har meddelat prövningstillstånd för en dom avseende en annan kommun vilket kan få prejudicerande avgörande gällande IOP (idéburet offentligt partnerskap) under år 2020. Stadsledningskontoret gick ut med information under 2019

utifrån den vägledning för utformande av IOP som tagits fram. Antalet IOP som stadsdelsnämnder och social resursnämnd har ingått har ökat under 2019.

Stadsledningskontoret delar nämndernas bedömning om att det finns risk för felaktiga inköp. En korrekt hantering av inköp och avtal påverkar förtroendet gentemot leverantörer/aktörer liksom styrning och ledning av nämnden. Stadsledningskontoret kommer att följa nämndernas hantering och egna uppföljning av inköp, hantering av IOP samt utvecklingen av rättsläget för IOP under 2020.

2.5 Volym, kvalitet och takt inom stadsutvecklingen

Förvaltningar och bolag har stora volymer pågående investerings- och exploateringsprojekt att hantera i planeringsfas och genomförandefas. Även om bostadsbyggandet under 2019 nått nivåer som bedöms följa befolkningsutvecklingen ser stadsledningskontoret en fortsatt hög risk att staden inte når de volymer i stadsutvecklingsprocesserna som är nödvändiga för stadens planerade långsiktiga tillväxt som helhet.

De planerande och genomförande förvaltningarna och bolagen arbetar intensivt med nya arbetssätt för att effektivisera stadsutvecklingsarbetet i staden, så att de mest prioriterade behoven kan omhändertas. Innan dessa är på plats går det inte att ange hur stor del av behovet av planering för nya projekt eller genomförande av det som planeras som kan uppfyllas. Stadsledningskontorets bedömning är att utvecklingsarbetet behöver en större samordning för att berörda förvaltningar och bolag ska kunna skapa de gemensamma rutiner för resursplanering och projektprioritering som krävs för att bedriva en effektiv stadsutveckling som helhet. Det skulle också öka förmågan till tidig planering med vägvalsmöjligheter bland annat utifrån ekonomin.

2.6 Uppföljning av markförsörjning för stadens egna behov

Fastighetsnämndens reglemente reviderades 2018, och där förtydligades ansvaret för kommunens strategiska markförsörjning. I revideringen tydliggjordes att nämnden utöver bostäder också ansvarar för kommunens markförsörjning gällande förskolor, skolor, äldreboenden, idrott, kultur, torg och grönstruktur samt andra kommunala behov såväl som för kommersiella ändamål. Nämnden rapporterar att några särskilda åtgärder inte har vidtagits med anledning av det förtydligade ansvaret.

Förtydligandet gjordes mot bakgrund av att det uppstått brist på mark för kommunala ändamål. Stadsledningskontorets bedömning är att bristen kvarstår och ser behov av att följa fastighetsnämndens fortsatta arbete.

2.7 Anmälningar enligt Lex Maria och Lex Sarah

Stadsledningskontoret har i uppdrag att sammanställa uppgifter om anmälningar enligt Lex Maria och Lex Sarah från stadsdelsnämnderna, social resursnämnd samt anmälningar från enskilda och externa utförare av socialtjänst och hälso- och sjukvård på stadens uppdrag.

Lex Maria avser rapportering av händelser där patient drabbats av allvarlig skada eller utsatts för risker i hälso- och sjukvården och ska anmälas till Inspektionen för vård och omsorg (IVO).

Lex Sarah omfattar all verksamhet inom socialtjänsten, inklusive LSS-verksamhet, och är en del av det systematiska kvalitetsarbetet enligt 3 kap. 3§ SoL och 6§ i LSS och ska anmälas till IVO.

Rapporteringen sker kvartalsvis och avser i denna rapportering fjärde kvartalet 2019.

Kvartal 4 2019	Äldreomsorg	IFO/Funktionshinder	Annan verksamhet	Totalt
Lex Maria	6	1	0	7
Lex Sarah	3	0	0	3
Totalt	9	1	0	10

2.8 Ej verkställda SoL/LSS-beslut

Lag	LSS FH	SoL FH	SoL IFO	SoL ÄO	Summa	Kvinnor	Män
Angered	39	0	5	7	51	20	31
Östra Göteborg	37	5	16	16	74	40	34
Örgryte-Härlanda	4	7	2	21	34	21	13
Centrum	11	5	0	28	44	33	11
Majorna-Linné	18	3	0	20	41	26	15
Askim-Frölunda-Högsbo	19	7	0	43	69	44	25
Västra Göteborg	41	9	10	27	87	37	50
Västra Hisingen	24	5	0	10	39	20	19
Lundby	15	5	3	8	31	11	20
Norra Hisingen	13	2	0	15	30	14	16
Summa	221	48	36	195	500	266	234

Antalet ej verkställda beslut har minskat på totalen för kvartal 4, jämfört med föregående kvartal. Det är ej verkställda beslut enligt SoL ÄO och SoL IFO som minskat. Inom äldreomsorgen rör flertalet av ej verkställda beslut särskilt boende. Orsak till att besluten inte är verkställda är främst att personer har tackat nej till erbjudet boende. Ej verkställda beslut enligt LSS har ökat jämfört med föregående period. Främst är det beslut om bostad med särskild service som inte är verkställda.

Inom funktionshinderområdet är 111 beslut om bostad med särskild service för vuxna enligt LSS ej verkställda. Utöver dessa rör nio beslut boende i familjehem eller bostad med särskild service för barn eller ungdom enligt LSS. Av övriga insatsbeslut enligt LSS som inte kunnat verkställas inom tre månader rör 85 daglig verksamhet vilket är drygt 50 beslut fler än kvartal ett. Inom område IFO rör flest beslut enligt SoL bostad/boende.

3 Styrning, uppföljning och kontroll

3.1 Utvärdering system för styrning, uppföljning och kontroll

Riktlinjen för styrning, uppföljning och kontroll ställer krav på att nämnd/styrelse årligen gör en bedömning om systemet för styrning, uppföljning och kontroll fungerar på ett betryggande sätt och ser över om det går att arbeta mer effektivt. I en organisation där beslutanderätt och arbetsfördelning delegeras inom verksamheten innebär betryggande styrning, uppföljning och kontroll att nämnden/styrelsen kan förlita sig på att det system som finns för att planera, genomföra, följa upp och utveckla verksamheten ger en rättvisande och tillförlitlig bild. Nämnden/styrelsen kan då utan att själv delta i handläggning eller beslut ha kontroll över verksamheten.

Samtliga rapporterade nämnder och styrelser har genomfört en utvärdering och lämnat en bedömning i årsrapporten av sitt system för styrning, uppföljning och kontroll. Stadsledningskontoret konstaterar att omfattning och kvaliteten på rapporteringen varierar men att flertalet nämnder och bolagsstyrelser redovisar sina slutsatser på ett öppet och informativt sätt. Fler nämnder och styrelser jämfört med tidigare år refererar till synpunkter från externa revisioner.

Den samlade bedömningen är att nämnder och styrelser anser sig ha system som är tillräckligt effektiva i förhållande till baskraven i riktlinjen, utan allvarliga brister men med förbättringsbehov. En återkommande styrka som nämnder och styrelser rapporterar är systematiken i planerings- och uppföljningsarbetet. Här anger majoriteten att det finns väl förankrad systematik som tryggar rätt information till nämnden/styrelsen.

Områden som nämnder och styrelser bedömer behöver förbättras är av olika karaktär; det kan handla om arbetet med ledarskap och kulturfrågor, att analysera effekter av utvecklingsinsatser eller att stärka avvikelshanteringen i verksamheten.

Samtidigt kan stadsledningskontoret konstatera att bilden av styrning, uppföljning och kontroll som utvärderingsrapporteringen ger behöver kompletteras med information från uppsikt och underlag från granskning. Utredningar genomförda av stadens visseblåsarfunktion (se avsnitt 3.3) visar på brister i delar av organisationen vilket understryker att ett fungerande system för styrning, uppföljning och kontroll är helt beroende av organisationens och i synnerhet högsta ledningens förhållningssätt till det. Att det förekommer brister har även synliggjorts i några av de granskningar som stadsrevisionen genomfört under året.

3.2 Kvalitetsledning

Behovet av att förtydliga stadens gemensamma krav på systematisk kvalitetsledning medförde att Riktlinjen för styrning, uppföljning och kontroll fick tydligare skrivningar om kvalitetsledning med fokus på de verksamheten riktar sig till (beslut KF sep 2019):

4 § Information och lärdomar om behov, förväntningar och upplevelser hos de verksamheten riktar sig till ska beaktas i styrningen. Nämnd/bolagsstyrelse ska tillse att organisationen har systematiska arbetssätt för att identifiera, systematisera och integrera lärdomarna till en del av beslutsfattande i planering, uppföljning och utveckling av verksamheten.

Kravet har tillkommit för att understryka vikten av att verksamheternas målgrupper av brukare och kunder får en stark ställning i styrningens olika faser. Ett aktivt brukar- och kundfokus kan och måste bedrivas resurseffektivt; kvaliteten behöver avvägas med hänsyn till ekonomi och övriga politiska inriktningar. Därför ska förvaltningar och

bolag vara väl insatta i sina målgruppers perspektiv och vad som är allra viktigast för dem så att prioritering kan ske med största möjliga aktsamhet för detta. Det som är särskilt viktigt för verksamhetens målgrupper ska få påverkan i prioritering i budget, affärsplan och verksamhetsplan. De flesta verksamheter genomför årliga undersökningar i någon eller flera former (enkäter, samråd/dialoger, intervjuer eller observationer) och synpunkts- och avvikelserapportering kompletterar informationen då målgruppernas behov, förväntningar eller upplevelser ska förstås. Flera verksamheter har under året förstärkt sitt arbete med riktade insatser för att fånga särskilda målgruppers uppfattning.

Olika exempel på förbättringsåtgärder för att möta klagomål eller svaga resultat redovisas, vilket visar på ett aktivt förhållningssätt till att försöka hantera gap mellan förväntningar och faktiskt utförande. Trafiknämnden signalerar vissa svårigheter att under rådande ekonomiska förutsättningar kunna överbrygga detta och att vissa kvalitetsbrister i anläggningar helt enkelt måste accepteras.

Verksamheterna inom välfärd hänvisar till det systematiska kvalitetsarbetet som är etablerat för att svara upp mot bestämmelserna i Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (SOSFS 2011:9). Man använder sig av kvalitetsrapporteringen som är en del av denna systematik där analysen omfattar resultat från brukarundersökningar, dialoger, synpunkter, avvikelser och granskningar. Patientsäkerhetsberättelserna är också del i detta. Dialoger av olika slag; individuella (intervjuer eller i samband med planering av insats) och gruppvisa (brukar-, anhörig-, intressetråd) samt i några fall brukarrevision, adderar till bilden att stadsdelsnämnderna är välförsedda med information om sina brukare. Synpunktshanteringen tas upp som ett förbättringsområde i några stadsdelar.

Verksamheterna på utbildningsområdet lyder också under lagstiftning och regelverk rörande systematisk kvalitetsledning och elevinflytande som tangerar det nytillkomna kravet i riktlinjen. Förskole- respektive grundskolenämnden formar nu sin kvalitetsledning utifrån de möjligheter som de nya organisationerna ger.

Sammantaget finns arbetsformer för att fånga målgruppernas behov, förväntningar och upplevelser som underlag till planeringen. Stadsledningskontoret bedömer att arbetet med att systematisera informationen från de källor som finns till hands och integrera lärdomarna i styrningens olika faser bör ha fortsatt fokus lokalt men också centralt i ledning, samordning och uppsikt.

Det nya kravet i riktlinjen är en insats bland flera för att ge grunduppdrag och verksamhetens målgrupper en framskjuten plats i styrning, uppföljning och utveckling. Andra exempel är kvalitetsrapporterna inom välfärd och utbildning (se 4.7), arbetet med programmet för attraktiv arbetsgivare, den nya uppföljningsmodellen med fokus på grunduppdrag och nytta för de verksamheterna riktar sig till och nämndernas arbete med att under 2020 ta fram nyckeltal för sin verksamhet med fokus på grunduppdraget och brukarperspektivet.

3.3 Stadens visseblåsarfunktion

Kommunfullmäktige beslutade 2011 att inrätta en visseblåsarfunktion. Avsikten var att öppna en särskild kanal för tips om allvarliga oegentligheter inom stadens organisationer.

Inkomna ärenden under 2019

Under 2019 inkom 59 tips, under 2018 inkom 79 tips och 2017 inkom 59 tips. Dock är inte siffrorna helt jämförbara över åren då visselblåsarfunktionen under 2019 registrerat tips på ett nytt sätt. Dels har tips som gäller samma omständigheter och organisation registrerats inom samma tipsnummer, vilket inte gjorts tidigare år och då renderat större antal unika tipsnummer. Dels har den externa mottagarfunktionen av tips nu också möjlighet att sända tips, som faller tydligt utanför visselblåsarfunktionens sakområde, direkt till berörd förvaltning/bolag. Följden har blivit att de tips som inkommit under 2019 i större utsträckning har varit relevanta. Bedömningen är att arbetsbelastningen på funktionen varit minst lika hög som under 2018, då fler tips har hållits ihop och utretts av funktionen jämfört med tidigare år. Under året har också två externa utredningar initierats gällande Göteborgs Spårvägar AB respektive Göteborgs Stads Parkering AB. Göteborgs Spårvägar AB är den organisation som har omfattats av flest tips.

Övriga tips har varit av varierande karaktär och har bland annat handlat om arbetsmiljöfrågor, tjänstetillsättningar, upphandling, bisysslor och jävssituationer. Med några undantag har tipsen varit anonyma. En komplett sammanställning av inkomna tips och hanteringen av dessa delges kommunstyrelsen som ett anmälningsärende, i likhet med den kvartalsvisa rapportering som sker under året. Vidare har funktionens medarbetare hållit i ett antal föredrag under 2019 för såväl stadens förvaltningar och bolag, som andra myndigheter och organisationer. Detta som ett led i att stärka den interna kontrollen och det förebyggande korruptionsarbetet.

Göteborgs Spårvägar AB

Under 2018 inkom 25 visselblåsårenden som rörde koncernen Göteborgs Spårvägar. Stadsledningskontoret har med anledning av detta haft en utökad uppsikt och kontinuerlig dialog med koncernen och dess ledning under 2019. Som ett led i denna uppsikt har visselblåsarfunktionen exempelvis träffat styrelserna i koncernen på ett gemensamt möte. Under 2019 har det inkommit ytterligare drygt 30 tips varav majoriteten berör affärsområdet banteknik, som inte tidigare varit föremål för tips. De tips som berör banteknik utreds av en extern leverantör. Tipsen handlar främst om missbruk av arbetstid, privat nyttjande av bolagets egendom, samt misstänkta kopparstöder. Visselblåsarfunktionens initiala utredning stärkte misstankarna kring att oegentligheter begåtts. Göteborgs Spårvägar AB har därför själva beställt en fördjupad utredning för att klarlägga vad som skett på individnivå inom affärsområde banteknik. Utredningarna kommer att presenteras samlat i februari/mars 2020. Bedömningen från föregående år att det krävs ett långsiktigt och systematiskt arbete för att förändra koncernen i önskvärd riktning har stärkts ytterligare och stadsledningskontoret kommer fortsatt att ha utökad uppsikt över bolagen under 2020.

Göteborgs Stads Parkering AB

Under 2019 inkom ett tips avseende Göteborgs Stads Parkering AB som bedömdes kvalificera sig för extern utredning, då tipset dels avsåg två personer i ledande ställning (VD och IT-chef), dels innehöll misstankar om allvarliga oegentligheter. Tipset beskrev risk för jäv vid köp av konsulttjänster, samt att man frångått lagstiftning eller riktlinjer i upphandlingar av konsulter, representation och resor. Utredningen har omfattat en genomgång av fakturor, avtal, upphandlingsdokumentation, analys av e-post samt intervjuer. Resultaten har jämförts mot lagstiftning, riktlinjer och befintliga avtal. Färdigställd slutrapport presenterades 2020-02-14, och utifrån denna upprättade visselblåsarfunktionen en skrivelse med bedömningar samt förslag på överväganden avseende vidare åtgärder till bolagets styrelse. Vid extrainsatt styrelsemöte 2020-02-18 tog styrelsen beslut om att avskeda den tidigare Vd:n med omedelbar verkan.

4 Övrig uppföljning

4.1 Kajer i stadsutveckling

Bakgrund

Ansvar för kajer vid Göta älv är fördelat på olika förvaltningar och bolag inom staden samt ett mindre antal privata markägare. Göteborgs Hamn ansvarar för s k handelskajer vilket innebär ytterhamnarna (väster om Älvsborgsbron) samt Stigbergskajen som de äger. Göteborgs Hamn äger även de hamnområden som arrenderas av Stena för Danmarks- respektive Tysklandsterminalerna. Göteborgs Hamn åtar sig därutöver att på uppdrag ansvara för hamnverksamhet på privatägd kaj. All hamnverksamhet ("handelshamn") kräver inom ramen för EU-regler en klassning av hamnen. Beroende på klassningsnivå ställs olika krav på säkerhet, skalskydd, inpasseringskontroll mm.

Utöver detta så har Hamnmyndigheten inom Göteborgs Hamn också uppdraget att tillse att hamnordningen efterlevs inom hela Göteborgs Hamnområde. Det innebär tillsyn och trafikkoordinering inom hamnområdet samt tillse att fartygstrafiken följer sjövägsregler och i övrigt respekterar regler om säkerhet och ordning inom farleder och hamnområdet.

Ansvar för övriga kajer, främst uppströms Älvsborgsbron, är fördelat på trafikkontoret, fastighetskontoret, park & naturförvaltningen, Higab (Fiskhamnen) respektive Älvstranden Utveckling. Fördelningen är, något förenklat, gjord utifrån vilken typ av verksamhet som finns/har funnits på kajen. Därutöver kan Hamnmyndighetens ansvar för trafik och sjösäkerhetsfrågor i farleden i Göta älv enligt ovan, medföra restriktioner i användning av kajer utmed älven. Nuvarande verksamheter är en blandning av handelskajer, industri-/verksamhetskajer samt rekreationskajer. Samordning mellan stadens verksamheter vid förvaltning av kajerna har inte fungerat fullt ut.

När nämndreglementena reviderades 2016–2017 fanns en ambition att i första hand i reglementena för park- och naturnämnden respektive trafiknämnden tydliggöra ansvarsfördelningen i dessa frågor. Det genomfördes inte med hänvisning till den då pågående facknämndsöversynen och dess förväntade resultat, som dock inte ledde till något beslut.

Behov

Stadens utveckling, framförallt projekt Älvstaden som i stor utsträckning sker i lägen i direkt anslutning till, eller mycket nära, Göta älv, leder till ett ökat behov att kunna använda kajer och även Göta älv som en del i projekten. Eftersom ansvarsfördelningen är splittrad har det medfört att en samordnad hantering av kaj- och älvfrågor har försvårats.

Det pågående arbetet med att ta fram planer för klimatanpassningsåtgärder som älvkantskydd och skyfallsåtgärder, ställer också krav på en samordnad planering av kajer och vattenområden.

Den statliga utredningen SOU 2019:34 "Förbättrat skydd för totalförsvaret", som för närvarande är ute på remiss, kan eventuellt också innebära nya krav på stadens förvaltning av kajer och vattenområden.

Utöver ett tydliggörande av ansvaret för drift och underhåll av kajer, kajnära ytor samt angränsande vattenområden, finns det ett behov av ett övergripande ställningstagande till den framtida fördelningen av olika användningsmöjligheter av kajerna:

-Handelskaj, det vill säga kaj som kan användas för hantering av gods som ska lasta till eller lossa från fartyg.

-Verksamhetskaj, det vill säga kaj som kan användas för kollektivtrafik eller annan verksamhet, men inte godshantering.

-Rekreativskaj, det vill säga i första hand gång- och cykelstråk samt park- och grönytor nära kaj, ofta i anslutning till bostadsområden, med möjlighet att etablera olika serviceverksamheter som restauranger, kaféer och handel.

-Annat ändamål, exempel på det är ”Drömmarnas kaj” i Gullbergsvass samt vissa delar av Ringön.

En avgränsning behöver göras vilka kajer och vatten som ska omfattas av en sådan vägledning. Göta älv, båda älvstränderna mellan Älvsborgsbron och Götaälvbron, eventuellt området norr om Götaälvbron till Marieholmstunneln, är en naturlig sådan avgränsning. Dessutom bör Vallgraven ingå eftersom det finns ett ökat intresse att etablera olika slags verksamheter i, eller i anslutning till, Vallgraven. Därutöver behöver värderas om också Fattighusån, Sävån, Kvillebäcken samt Mölndalsån ska inkluderas.

Stadsledningskontoret bedömer att ett utvecklingsarbete behövs i flera steg, där kontoret bör få i uppdrag att genomföra steg 1. Uppdraget innebär i så fall att ta fram ett förslag till organisering, ansvarsfördelning och tidplan för det fortsatta arbetet att ta fram en plan för drift, underhåll, verksamhets- och stadsutveckling av kajnära lägen, kajer samt vattenområden vid i första hand Göta älv och Vallgraven, men även andra lägen som bedöms relevanta utifrån dessa utgångspunkter.

4.2 Fossilfritt Göteborg

Under 2018 och 2019 fattades ett flertal beslut om uppdrag på klimatområdet. Nedan följer en sammanställning av hur arbetet med uppdragen har omhändertagits och rapporterats hittills.

Politisk arbetsgrupp Fossilfritt Göteborg; 28 mars 2019 beslutade kommunfullmäktige att inrätta en särskild politisk arbetsgrupp som ska ha det övergripande ansvaret att bereda och i bred enighet föreslå prioriteringar och åtgärder till kommunstyrelsen och kommunfullmäktige för att staden skyndsamt ska komma ner till de utsläppsnivåer som krävs för att nå 1,5-gradersmålet. Arbetsgruppen består av sex representanter som utsågs av partigrupperna i kommunstyrelsens arbetsutskott.

Gruppen har lagt fram följande uppdrag som beslutats av kommunstyrelsen och kommunfullmäktige. Nedan ges en kortfattad lägesrapport för uppdragen.

Uppdraget till stadsledningskontoret (KS 2019-05-22) att tillsammans med berörda nämnder och bolag återkomma med förslag på hur vi kan använda våra egna tjänsteresor för att trycka på för utvecklingen mot fossilfritt resande, till exempel genom att använda flygreenfund, eller andra styrmedel mot fossilfria resor. Uppdraget rapporterades i kommunstyrelsen 2019-12-11. Kommunfullmäktige gav 2020-01-23 inköp- och upphandlingsnämnden i uppdrag att under våren 2020 återkomma med ett ställningstagande avseende hur fossilfritt flygresande kan ingå i kommande upphandling av resetjänster.

Uppdraget till stadsledningskontoret (KS 2019-05-22) gällande förslag på hur stadens nämnder och bolag kan underlätta en snabb omställning till fossilfria fordon och arbetsmaskiner i stadens egna verksamheter rapporterades till kommunstyrelsen 2019-12-11. Kommunstyrelsen beslutade föreslå kommunfullmäktige bland annat att Göteborgs Stads Leasing AB och trafiknämnden får i uppdrag att ta fram förslag till styrande dokument att ersätta befintliga styrdokument på miljöfordonsområdet och att fortsätta arbetet i enlighet med kategoriplan för lätta fordon. Vidare beslutades att ge

Göteborgs Stads Leasing AB i uppdrag att ta fram reglerande styrande dokument för beställningar av både lätta arbetsfordon och arbetsmaskiner samt att genomföra kategoristyrning i samverkan med stadens stora utförare för arbetsmaskiner och arbetsfordon med målet en fossilfri maskinpark. Göteborgs Stads Parkerings AB fick i uppdrag att, tillsammans med berörda nämnder och bolagsstyrelser, samordna arbetet med laddinfrastruktur, ansvara för strategisk utveckling av laddinfrastruktur för stadens verksamheters fordon och fastställa en rekommenderad avskrivningstid för stadens verksamheters laddinfrastruktur. Kommunfullmäktige bordlade ärendet 2020-02-20.

Kommunfullmäktige beslutade (2019-06-11) att uppdra till kommunstyrelsen att tillsammans med berörda nämnder och bolag skärpa stadens egen resepolicy avseende flygresor och öka andelen resfria möten i nationella och internationella samarbeten. Arbetet och återrapporteringen samordnas med flera tidigare uppdrag (KS 2019-05-08) kopplade till resepolicy. Uppdragen är att ta fram metoder/rutiner för att kontinuerligt följa upp efterlevnaden av resepolicy, att återkomma med förslag på åtgärder som kan göra det enklare för stadens medarbetare att följa resepolicy och att påbörja arbete med de förbättringsområden som identifierats utifrån den genomförda undersökningen av hur väl stadens resepolicy följs. Uppdragen kommer att rapporteras till kommunstyrelsen 2020-06-17.

Kommunfullmäktige beslutade 2019-06-11 att uppdra till stadens kommunala bostadsbolag, Göteborg Energi och Parkeringsbolaget att underlätta en snabb omställning för fossilfria fordon och fossilfritt resande. Det innefattar till exempel goda möjligheter till laddning för fordon, och att använda och parkera cyklar och lastcyklar. Samtliga bolag rapporterar i sina årsrapporter att arbete pågår och hänvisar bland annat till det arbete som sker inom Elstad och samordnas av Business Region Göteborg.

Kommunfullmäktige gav (2019-06-11) inköp- och upphandlingsnämnden i uppdrag att stötta stadens alla nämnder och bolag att göra upphandlingar och inköp på ett sådant sätt så att vi påskyndar omställningen till fossilfria transporter. Nämnden rapporterar i sin årsrapport om hur de arbetar med uppdraget. De bedömer bland annat att det finns behov av stöd vid uppföljning av fordonskrav, vilket Inköp och upphandling skulle kunna erbjuda som en tjänst i mån av tillgänglig tid. Det finns också behov av att jämföra och kalibrera kravställning för upphandling av transporter och förvaltningen planerar att bjuda in till en träff med detta tema under 2020.

Kommunfullmäktige gav kommunstyrelsen (2019-09-12) i uppdrag att tillsammans med inköp- och upphandlingsnämnden och kretslopp- och vattennämnden i större utsträckning arbeta strategiskt med klimatfrågor vid inköp och upphandling samt att påskynda arbetet i att stötta stadens alla nämnder och bolag att göra upphandlingar och inköp för att minska klimatpåverkan från plast och engångsmaterial. Arbetet med uppdragen har påbörjats och återrapportering planeras ske Q2 respektive Q4 i år.

Stadsledningskontoret fick av kommunstyrelsen (2019-06-19) i uppdrag att återkomma till kommunstyrelsen under 2019 med förslag på hur staden kan minska klimatavtrycket från pensionsinbetalningar. Ärendet rapporteras till kommunstyrelsen 2020-02-26.

Uppdraget till kommunstyrelsen (KF 2019-09-12) att, tillsammans med berörda nämnder och bolag, ta fram förslag på, och genomföra, uppskalningsbara pilotprojekt för att stimulera ett fossilfritt byggande är påbörjat. Dialog sker med Framtiden, Göteborg Business Region, stadsbyggnadskontoret, fastighetskontoret och lokalförsörjningsförvaltningen. En första rapportering planeras till kommunstyrelsen under Q2.

Kommunfullmäktige gav (2019-12-10) Business Region Göteborg i uppdrag att intensifiera arbetet med Gothenburg Climate Partnership för att inkludera fler företag, i

samverkan med miljö- och klimatnämnden och akademien formulera och följa upp kvantifierbara åtaganden som kraftigt och skyndsamt ökar klimatnyttan. Uppdragen ska påbörjas under 2020 och återrapporteras i samband med ordinarie uppföljning.

Andra uppdrag med koppling till fossilfritt

Miljö- och klimatnämnden fick 2019-03-28 i uppdrag av kommunfullmäktige att revidera Göteborgs klimatstrategiska program utifrån målet om 1,5-graders uppvärmning i samband med revidering av miljöprogrammet. Revideringen ska inkludera att Göteborgs Stad ska ha lokala transporter som är fossilfria 2030, och att hela Göteborgs Stads fordonsflotta är fossilfri senast 2023. Detta är en utgångspunkt i förslaget till nytt miljö- och klimatprogram samt i uppdraget om snabb omställning till fossilfria fordon och arbetsmaskiner. Miljö- och klimatprogrammet kommer att remitteras i staden under året och väntas börja gälla 2021.

Uppdraget i budget 2019 till kommunstyrelsen (KF 2018-11-22) att i samverkan med berörda aktörer utreda hur stadens uppvärmning kan ställas om till förnyelsebart återrapporterades till kommunstyrelsen 2020-01-15. Utifrån rapporteringen beslutade kommunstyrelsen föreslå kommunfullmäktige att ge olika uppdrag till Göteborg Energi och Framtiden. Dessa avser plan, med bedömning av kostnader och miljöpåverkan, för omställning av fjärrvärmeproduktionen till 2025, redovisning av vilka åtgärder bolagen gemensamt kan vidta för att energi- och effekteffektivisera samt potential för energi- respektive effekteffektivisering fram till 2025. Kommunfullmäktige bordlade ärendet 2020-02-20.

Kommunfullmäktige uppdrog till kommunstyrelsen (2018-11-22) att i samverkan med trafiknämnden och miljönämnden se över storlek och utformning av det stadeninterna klimatkompensationssystemet i syfte att erhålla högre effektivitet i termer av utsläppsreduktion per krona för att nå nettonollutsläpp av klimatgaser. Vid återrapportering av ärendet 2019-10-23 beslutade kommunstyrelsen att återremittera ärendet. Stadsledningskontoret fick i uppdrag att bereda ärendet ytterligare och redovisning till kommunstyrelsen kommer att ske 2020-06-17 samtidigt med övriga uppdrag avseende resor.

Enligt kommunfullmäktiges budget 2019 fick kommunstyrelsen i uppdrag att göra en översyn av stadens investeringsstyrning. Kommunstyrelsen beslutade 2019-09-11 att återremittera ärendet. I samband med detta uppdrogs även att ta fram en kommunövergripande modell för att beräkna investeringars klimatpåverkan, samt eventuella fördelningseffekter baserat på kön och socioekonomi. Ärendet rapporteras i kommunstyrelsen 2020-02-26.

4.3 Uppföljning av hantering av skyfallsfrågan

Nämnden för Kretslopp och vatten ska enligt reglementet samordna och driva Stadens skyfallsfrågor, stödja andra nämnder i deras uppdrag som berörs av skyfallsfrågan och i samverkan med berörda ansvariga för att genomföra och förvalta de åtgärder som krävs för en långsiktig hållbar skyfallshantering.

Nämnden uppger att den inte har full finansiering för att kunna genomföra uppdraget fullt ut. Arbetet har anpassats utifrån beslutad budget om 4,5 mnkr och fokus har lagts på att stödja pågående detaljplaner och operativa skyfallsfrågor. Det strategiska arbetet samt fördjupat stöd till övriga förvaltningar har nedprioriterats.

Förvaltningen har under perioden bistått Stadsbyggnadskontoret med de dagvatten- och skyfallsutredningar som krävts för stadens ut- och ombyggnad. Därtill har även ett

flertal möjliga skyfallsanläggningar identifierats i Gamlestaden, Opalparken samt Munkebacksparken. Projektering har i viss mån påbörjats, men genomförande avvaktar en finansierings- och förvaltningsmodell för skyfallsinvesteringar där utredning pågår på uppdrag från nämnden.

Kretslopp och vatten har tillsammans med Chalmers börjat utreda hur en kostnads- och nyttoanalys kan användas för att motivera investeringar i anläggningar i förhållande till kostnader för eventuella översvämningar till följd av skyfall.

4.4 Direkttilldelat insamlingsuppdrag till Renova

Kretslopp och vattennämnden beslutade i december 2016 om att vissa tidigare upphandlade avtal i stället skulle direkttilldelas Renova. Själva övergången skedde i april 2018, då övergick insamlingen av hushållsavfall från tre områden samt insamling med mobil sopsug, av slam och farligt avfall till Renova. Själva hämtningsarbetet påverkades inte i så stor utsträckning, utan de stora förändringarna handlade om samarbetsformer, uppföljning, utveckling och inte minst Renovas organisation. Fortsatt arbete pågår för att det uppföljningsmaterial som Kretslopp och vatten erhåller från Renova ska hålla en tillfredsställande nivå.

Vid jämförelse mellan fyra stora insamlingsområdena där två är upphandlade och två är direkttilldelade, kan inte Kretslopp och vatten finna att det till Renova direkttilldelade insamlingsuppdraget har haft någon tydlig påverkan på avfallstaxan.

Ur kvalitetssynpunkt, till exempel mängden kundklagomål, så ligger direkttilldelade och upphandlade insamlingsområden på ungefär samma låga nivå.

4.5 Uppföljning av enprocentregeln vid byggnation

Kulturnämnden har sedan 2013 uppdraget att följa upp hur kommunfullmäktiges regel om att en procent av byggkostnaden avsätts för konstnärlig gestaltning. Regeln används vid ny-, om- och tillbyggnation av lokaler och bostäder samt offentliga platser och vissa trafikplatser. Undantag är projekt av rent teknisk karaktär.

Kulturnämnden har formulerat uppdraget till att verka för att den offentliga konsten blir ett naturligt och framträdande inslag i samhällsmiljön. Tillsammans med konstskunniga driver nämnden projekt av hög konstnärlig kvalitet som involverar platsen, invånarna och de sociala relationer som finns i staden. Kulturförvaltningen har arbetat intensivt med att metodutveckla och utforma goda rutiner för att säkerställa konstnärligt handlingsutrymme och samtidigt skapa ett välfungerande tvärsektorieellt samarbete med stadens byggande bolag och förvaltningar.

För perioden 2017–2019 redovisas 73 pågående och/eller avslutade konstprojekt. Den sammanlagda avsatta summan som förvaltningar och bolag redovisat 2017–2019 uppgår till 95,7 mnkr varav 24,2 mnkr avser 2019. Detta är en ökning av avsatta medel med 19,6 procent, och en ökning av använda medel med 44,8 procent jämfört med föregående år. Under 2019 har sex konstprojekt färdigställts i samverkan med Göteborg Konst, och ytterligare ett 15-tal är under produktion.

Kulturnämnden anser att det återstår mycket arbete för att kvalitetssäkra arbetet med enprocentregeln. Nedanstående tabell visar på fördelning av avsatta medel och i vilken omfattning samverkan skett. Drygt 44 procent av de sammanlagda enprocentsmedlen avsatta 2017–2019 har projektletts på egen hand av lokalnämnden samt av några av stadens bostadsbolag. Kulturnämnden konstaterar att delar av bostadsbolagens medel

som inte använts i samverkan med kulturförvaltningen inte heller har använts till att producera ny kvalitativ offentlig konst.

Av avsatta medel i enlighet med enprocentregeln 2017–2019	Andel
I samverkan med Göteborg Konst	20,0%
Ej i samverkan med Göteborg Konst	44,5%
Medel som ej resulterat i uppstartade konstprojekt	35,4%

Förvaltningen lägger mycket tid på att diskutera och lösa frågor om samverkan, upphandling och juridik i varje enskilt projekt. Kulturnämnden har i kommunfullmäktiges budget 2020 fått i uppdrag att följa upp och utvärdera att regeln om att en procent av byggkostnaderna ska avsättas för utsmyckning tillämpas på ett ändamålsenligt sätt.

4.6 Hemställan från Boplats Göteborg AB om finansiering av tjänsten för privatpersoners annonsering

Boplats Göteborg AB (Boplats) beslutade vid sitt sammanträde 2019-06-13 att göra en framställan om finansiering av tjänsten där privatpersoner erbjuds möjligheter att annonsera kortvarig uthyrning av egen bostad eller del därav. Framställan avser ett driftsbidrag om 500 tkr för år 2020. Boplats huvuduppdrag är att svara för förmedling av befintliga och nyproducerade hyresrätter, men av ägardirektivet framgår också att bolaget ska erbjuda privatpersoner möjligheter att under kontrollerade former annonsera kortvarig uthyrning av egen bostad eller del därav. Eftersom uthyrning genom privatannonsering hanteras separat i förhållande till bolagets huvuduppdrag bedömer Boplats att tjänsten inte kan finansieras via den köavgift som annars i allt väsentligt ska täcka bolagets kostnader. Göteborgs Stadshus AB (Stadshus) beslutade 2019-09-30 § 140, att tillstyrka Boplats framställan och därtill förordade Stadshus ett förtydligande i Boplats ägardirektiv beträffande den kommunala nyttan av tjänsten i fråga.

I Göteborgs Stads budget 2020 beslutades att ”Det uppdrag som Boplats tidigare haft om att upprätthålla en tjänst för privat- annonsering under kontrollerade former utgår från och med 2020.” Stadsledningskontoret anser därför att hemställan är besvarad.

4.7 Kvalitetsrapporter utbildningsområdet

Kvalitet inom utbildningsväsendet är ett samlingsbegrepp för hur väl verksamheten uppfyller och svarar mot nationella mål och riktlinjer samt i vilken grad verksamheten strävar till förnyelse och ständiga förbättringar utifrån rådande förutsättningar (Skolverket).

För att följa upp kvaliteten anger Skollagen 4 kapitlet att huvudman, i likhet med rektor, systematiskt och kontinuerligt ska planera, följa upp och utveckla utbildningen. Inriktningen på det systematiska kvalitetsarbetet ska vara att de föreskrifter och mål som finns för utbildningen uppfylls. En förutsättning för att möjliggöra lagkraven blir därmed att respektive nivå, bland annat baserat på varandras underlag, planerar och följer upp verksamheten utifrån sitt ansvarsområde.

Utbildningsområdets kvalitetsrapporter finns bifogade denna rapport och innehåller bland annat slutsatser, analyser och utvecklingsområden utifrån 2019 års uppnådda resultat.

Stadsledningskontoret arbetar under våren 2020 med en strategisk fördjupning inom utbildningsområdet. I denna rapport kommer kvaliteten i verksamheten att belysas djupare. Ärendet planeras att överlämnas till kommunstyrelsen under april 2020.

4.8 Redovisning av Stadshus AB:s ägardialoger med handlingsplaner

Strategisk planering med ägardialog är en central del i Göteborgs Stadshus AB:s ägarstyrning. Syftet är att utveckla och befästa en långsiktig koncerngemensam strategisk inriktning.

I det ägardirektiv för Stadshus som kommunfullmäktige antog den 12 september är följande uppdrag formulerat i direktivets kap 2 §10:

Planerar och genomför minst en gång per år ägardialog med de direktunderställda bolagen med utgångspunkt från en strategisk nivå och med fokus på ägardirektiv, kommunfullmäktiges budget, affärsplan, större investeringar, väsentliga risker, viktiga policyfrågor samt frågor av större vikt som ska underställas kommunfullmäktige. Redovisning av ägardialogerna ska ske skriftligt till kommunstyrelsen och kommunfullmäktige, samt kompletteras med handlingsplaner.

För de ägardialoger som genomförts under 2019 lämnas den skriftliga redovisningen av dessa som bilaga till denna rapport.

5 Uppdrag KF´s budget 2019 kompletterande uppföljning till årsredovisning

5.1 Uppdraget att utreda behov och kostnad av ett utökat hämtningsintervall vid återvinningsstationer

I budgeten för 2019 fick miljö-och klimatnämnden i uppdrag att utreda behov och kostnad av ett utökat hämtningsintervall vid återvinningsstationer. Förvaltningen fick i uppdrag att ta fram en slutrapport om hur uppdraget har genomförts och redovisa den för nämnden. Miljöförvaltningen redovisar förutsättningar att genomföra uppdraget samt aktuella förändringar i lagstiftningen som kommer att förändra nuvarande insamlingssystem med återvinningsstationer.

Förpacknings- och tidningsinsamlingen AB (FTI AB) har ansvar för och rådighet över verksamheten gällande återvinningsstationerna samt har bäst möjlighet att anpassa återvinningsstationernas hämtning- och städintervall. Miljöförvaltningen har tillsyn över att verksamhetsutövaren FTI AB har ett lämpligt hämtnings- och städintervall för stadens återvinningsstationer. Det är därför, enligt nämndens bedömning, inte lämpligt att Göteborgs Stad, eller miljöförvaltningen i rollen som tillsynsmyndighet, utreder ett utökat hämtnings- och städintervall för stadens återvinningsstationer. För perioden 2019-01-01 – 2019-08-26 har miljöförvaltningen genomfört 102 tillsynsbesök där det noterats anmärkningar på 48 återvinningsstationer. Det hade under perioden 2019-01-01- 2019-08-26 inkommit 24 klagomål på specifika återvinningsstationer. Under 2018 inkom 29 klagomål. Majoriteten berör otillräcklig tömning av behållare samt nedskräpning. Vissa klagomål berör även buller från glasinkastning och tömning av behållare.

Den 1 januari 2019 trädde förordningsändringar i kraft avseende producentansvar för förpackningar och returpapper. Ändringarna innebär att det från och med 1 januari 2021 krävs tillstånd för att driva ett insamlingssystem (TIS). Då ska minst 60 procent av landets bostadsfastigheter erbjudas gratis borttransport av förpacknings- och returpappersavfall genom bostadsnära insamling. Från och med den 1 april 2025 ska alla bostadsfastigheter erbjudas insamling av sitt förpacknings- och returpapersavfall. Det är det tillståndspliktiga insamlingssystemet (TIS) som ska erbjuda gratis borttransport av fastighetens förpackningar och returpapper och systemet ska vara rikstäckande. Inledande samråd mellan tillståndspliktiga insamlingssystem och kommuner har påbörjats. Nämnden för Kretslopp och vatten ansvarar för samråden för Göteborgs Stads räkning.

6 Uppföljning av uppdrag från KS och KF utanför budget

6.1 Lägesrapport uppdrag

Bilagt till detta ärende finns en lista över uppdrag som givits till nämnder och styrelser utan för budgetbeslut från kommunstyrelsen/kommunfullmäktige. Listan innehåller uppdrag som givits mellan 2016 och december 2019 och som ännu inte förklarats fullgjorda. Nämnder och styrelser har i samband med årsuppföljningen beskrivit arbetsläget i uppdragen. Totalt finns det 71 uppdrag med på listan fördelat med status som avslutats (12 varav 3 överförs till KS 2020) pågående (53) och ej påbörjat (6).

6.2 Uppdrag som slutredovisas

Stadsledningskontoret har identifierat 12 uppdrag som bedöms som slutförda eller övergått i andra uppdrag och därmed kan anses slutredovisade i samband med denna rapportering till kommunstyrelsen och kommunfullmäktige, om inget annat beslutas.

Nedan finns dessa uppdragen listade och i bilagan finns mer information om respektive uppdrag.

Tre av nedanstående uppdrag, nummer tre till fem, handlar om stadens digitaliseringsuppdrag där kommunfullmäktige beslutade 2017-09-14 §20 (dnr 0316/17) att ge nämnden för Intraservice ansvar för att driva stadens digitaliseringsarbete samt att ge nämnden för Intraservice och nämnden för Konsument- och medborgarservice i uppdrag att i samråd med övriga nämnder och bolag utarbeta förslag till renodlad styr-, finansierings- och samordningsmodell för verksamhetsutveckling med stöd av digitalisering liksom att utreda och föreslå former för samverkan och dialog med berörda nämnder och bolag i staden.

I kommunfullmäktiges budget för 2020 beslutades att dessa uppdragen förs över till kommunstyrelsen. Intraservice och Konsument och medborgarservice har i samband med årsrapporteringen för 2019 redovisat hur långt de kommit med uppdragen. Dessa uppdrag slutredovisas i detta ärende för nämnderna för Intraservice och konsument och medborgarservice och överförs för vidare hantering till kommunstyrelsen.

1. Got Event AB uppdras att - i samverkan med idrotts- och föreningsnämnden, Higab, stadsledningskontoret och övriga relevanta aktörer ta fram en plan för hur alla dagens evenemang temporärt ska kunna säkerställas innan den ”nya Lisebergshallen” är på plats.
2. Park- och naturnämnden uppdras att - ta fram en övergripande plan för sopsortering och återvinning i stadens parker.
3. Nämnden för Intraservice och Nämnden för konsument- och medborgarservice får i uppdrag att utreda och föreslå former för samverkan och dialog med berörda nämnder och bolag i staden.
4. Nämnden för Intraservice och Nämnden för konsument- och medborgarservice får i uppdrag att föreslå de förändringar i reglementen, organisation samt revidering eller avveckling av styrdokument som påkallas för att få en tydligt sammanhållen process för verksamhetsutveckling med digitalisering och leverans av intern och extern service.

5. Nämnden för Intraservice och Nämnden för konsument- och medborgarservice får i uppdrag att i samråd med övriga nämnder och bolag, utarbeta förslag till renodlad styr-, samordnings- och finansieringsmodell för verksamhetsutveckling med hjälp av digitalisering samt leverans av intern och extern service i Göteborgs Stad.
6. Business Region Göteborg AB får i uppdrag att aktivt arbeta med att rekrytera utländska byggaktörer till Göteborg för att öka produktionskapaciteten i byggprocessen i Göteborg.
7. Göteborgs Stads Parkerings AB och Grefab AB får i uppdrag att omvandla Grefab:s platser för båtuppställning till boendeparkering på Saltholmsgatan väster om terminalbyggnaden samt erbjuda ersättningsplatser för båtuppställning.
8. Fastighetsnämnden får i uppdrag att göra och redovisa en ny läges-/årsrapport för trygghetsboende senast 2019-05-31.
9. Förvaltnings AB Framtiden och Störningsjouren i Göteborg AB får i uppdrag att fortsatt utveckla arbetet med oriktiga hyresförhållanden till att ske systematiskt och i samverkan med Skatteverkets bosättningskontroll.
10. Fastighetsnämnden får i uppdrag att ta fram förslag till samfinansieringslösning gällande farledsfördjupning och utbyggnad av kajer i Fiskebäcks hamn.
11. Göteborg & Co AB och Business Region Göteborg AB får i uppdrag att ta fram ett förslag för utveckling av besöksnäring med anknytning till hav och fisk.
12. Förvaltnings AB Framtiden får i uppdrag att se över möjligheten till BID-inspirerade samarbeten i lämpliga områden.

7 Personalfrågor

Lönebildning

Inriktningen för staden är jämställda och konkurrenskraftiga löner.

Att arbetet med att radera osakliga löneskillnader behöver fortsätta framgår av kommunfullmäktiges budget. För stadens förvaltningar innebär det under året behov av fortsatta åtgärder för att öka lönerna för yrkesgrupper inom välfärd och i viss mån utbildning i relation till andra sektorer. Utjämnningen av de strukturella löneskillnaderna är en del i utmaningen för stadens förvaltningar för att både på kort och lång sikt göra det möjligt att rekrytera och behålla medarbetare med rätt utbildning och kompetens.

I budget 2019 gavs differentierad lönekompensation till förvaltningarna för att motverka ökade löneskillnader mellan olika sektorer på arbetsmarknaden i staden.

Lönekompensationen sattes generellt till 2,55 procent och till välfärdsverksamheter förhöjdes den till totalt 2,85 procent. Till verksamheter inriktade mot fritidshem, förskola och skola utgick en kompensation om 3,15 procent.

Löneöversyn 2019

Löneöversyn 2019 genomfördes under våren med samtliga förbund med undantag för Vårdförbundets medlemmar (ny lön betalades ut i januari 2020). Ny lön har således betalats ut till cirka 98 procent av medarbetarna i stadens förvaltningar under 2019.

Utfallet i löneöversynen när dessa nya löner är klara är 2,77 procent. Vid jämförelse med Medlingsinstitutets (MI) konjunkturlönestatistik för genomsnittlig löneökningstakt för kommuner till och med november 2019 når inte Göteborgs Stad detta preliminära utfall om 2,9 procent. MI:s prognos för helåret 2019 för kommuner uppgår till 3,0 procent. (källa: www.mi.se/lon-loneutveckling/konjunkturlonestatistik/ 2020-02-19)

Utfallet i staden varierar mellan förvaltningarna både till följd av att satsningar görs för att kunna behålla medarbetare i konkurrens med andra arbetsgivare och/eller för att höja lönenivåer för vissa yrkesgrupper som bedöms ligga lågt i förhållande till den lönepolitiska målbilden och staden i övrigt. Samtidigt är det tydligt att förvaltningens ekonomiska förutsättningar påverkar möjligheten till satsningar i löneöversynen.

Resultatet för stadsdelsförvaltningarnas, där största delen av stadens välfärdsverksamhet bedrivs, varierar mellan ett utfall om 2,55 – 2,74 procent.

För de tre förvaltningarna inom förskola och skola varierar utfallet mellan 2,89 – 3,00 procent.

I övriga förvaltningar varierar utfallet i löneöversyn mellan 2,20 – 3,39 procent, bland de högre utfallen återfinns tekniska förvaltningar inom samhällsbyggnadssektorn.

Trots högre lönekompensation till välfärdsområdet så ökar differensen mellan stadsdelsförvaltningarnas och fackförvaltningarnas medellöner i kronor sett.

Årets löneöversyn har bidragit till högre grad av måluppfyllelse vad gäller budgetens skrivning om att fortsätta radera osakliga löneskillnader. Löneskillnader mellan män och kvinnor har minskat ytterligare. Kvinnors medellön i Göteborgs Stads förvaltningar är nu 96,3 procent av männens. Skillnaden har under en tioårsperiod minskat med 5,2 procentenheter.

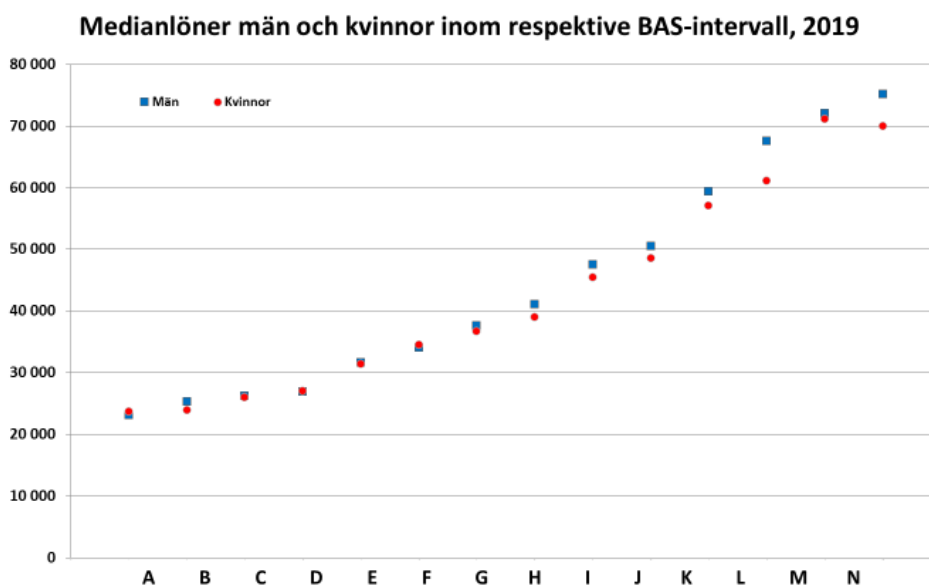
Satsningar på vissa yrkesgrupper inom vård och omsorg har varit positiv för måluppfyllelsen. En bidragande faktor till minskade skillnader i lön mellan kvinnor och män är också den fortsatta satsningen på lärarlönerna.

Osakliga löneskillnader

Diskrimineringslagen förbjuder osakliga löneskillnader som har samband med kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder.

Göteborgs Stad ska som arbetsgivare, bland annat, kartlägga löneskillnader mellan kvinnor och män som utför likvärdigt arbete. För att bedöma om två arbeten är likvärdiga görs en arbetsvärdering som utgår från en bedömning av arbetets krav när det gäller kompetens, ansvar och arbetsförhållanden.

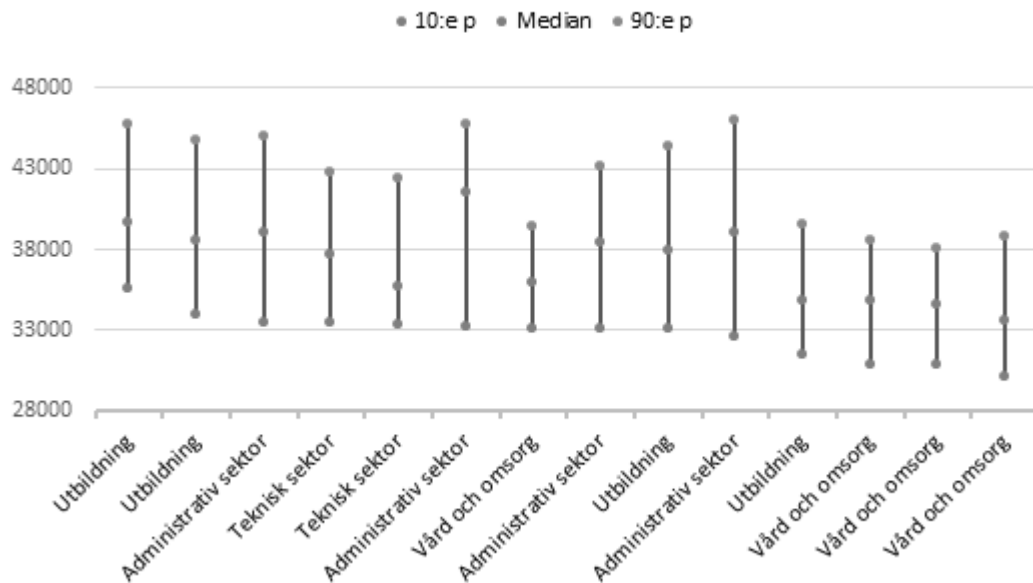
Vid jämförelse av likvärdiga arbeten (samma BAS-intervall) i förvaltningarna i staden är löneskillnaden mellan könen relativt liten, dock till mäns fördel. När dessa likvärdiga arbeten bryts ner till olika sektorer är emellertid skillnaden större. Vid denna nedbrytning blir det tydligt att det framförallt är skillnader mellan sektorer framför kön som är bakgrund till att mäns medellön är högre än kvinnors. Det visar sig att i sektorer med högre lönenivåer arbetar en större andel män än i sektorer med lägre lönenivåer. Inom vård och omsorgssektorn, som har de lägsta lönenivåerna bland likvärdiga arbeten, arbetar en större andel kvinnor.

Bilden visar medianlöner för män och kvinnor i respektive BAS-intervall oavsett befattning/sector.

Lönebild BAS-intervall G 2019

Bilden visar lönestatistik för ett urval av befattningsgrupper med samma BAS-intervall, dvs likvärdiga arbeten, men uppdelat i olika sektorer.

Skillnaden mellan sektorerna på arbetsmarknaden, där vård-, omsorg- och delar av undervisningssektorn traditionellt har lägre lönenivåer än teknisk och administrativ sektor är den viktigaste förklaringen till löneskillnaderna mellan kvinnor och män. Medlingsinstitutet (MI) finner i sin rapport Löneskillnaden mellan kvinnor och män 2018 att den faktor som förklarar den största delen av skillnaden är yrket.

Sammanfattande bedömning

Löneöversyn 2019 är genomförd i enlighet med inriktning som angivits och med de förutsättningar förvaltningarna haft. Ekonomiska förutsättningar gör att satsningar som förvaltningar inom välfärdsområdet gör, inte räcker till för att främja arbetet mot osakliga löneskillnader mellan likvärdiga arbeten. Behovet av konkurrenskraftiga löner inom andra sektorer driver löneökningar i andra förvaltningar.

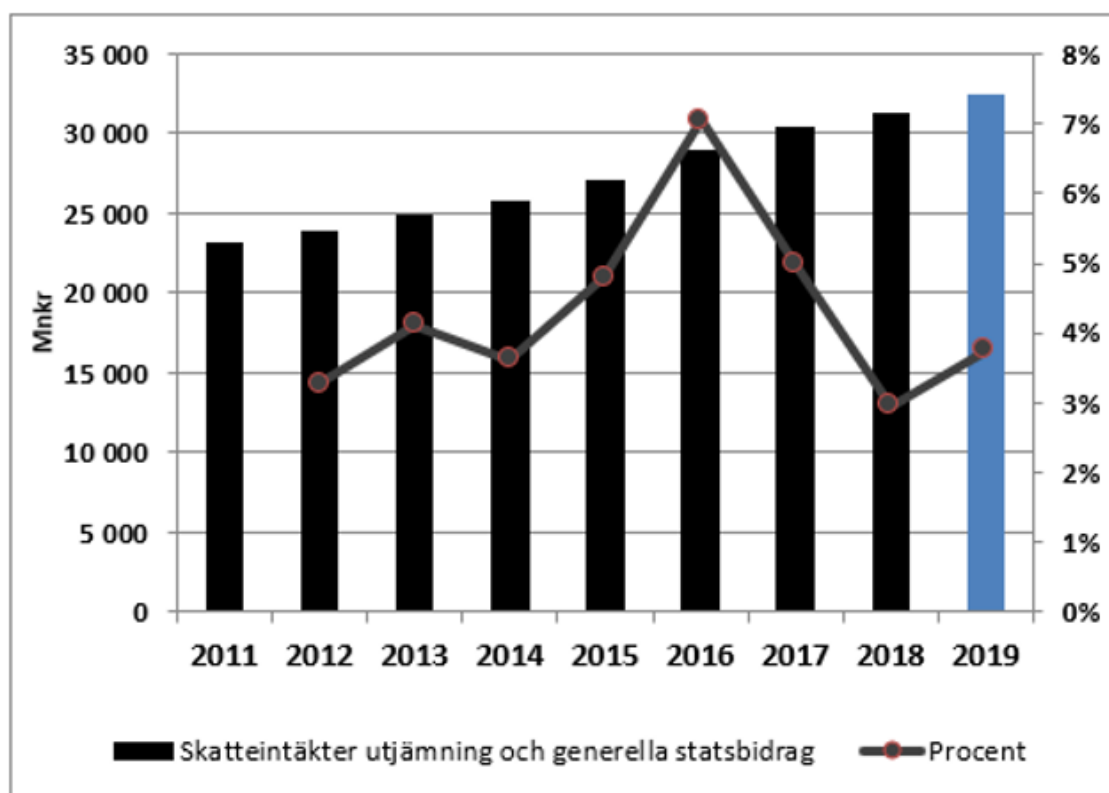
8 Kommuncentrala poster i bokslut 2019

De kommuncentrala posterna består i huvudsak av intäkter från skatter, generella statsbidrag och utjämning samt kostnader för det kommunbidrag som fördelas till stadens nämnder. Utöver skatteintäkter och kommunbidrag redovisas även bland annat pensionskostnader samt kostnader och intäkter som är kopplade till stadens hantering av finansiella poster, såsom till exempel upplåning och hantering av likvida medel, kommuncentralt. Nedan ges en redogörelse över utfallet för några av de väsentligaste kommuncentrala posterna.

8.1 Skatteintäkter och kommunalekonomisk utjämning

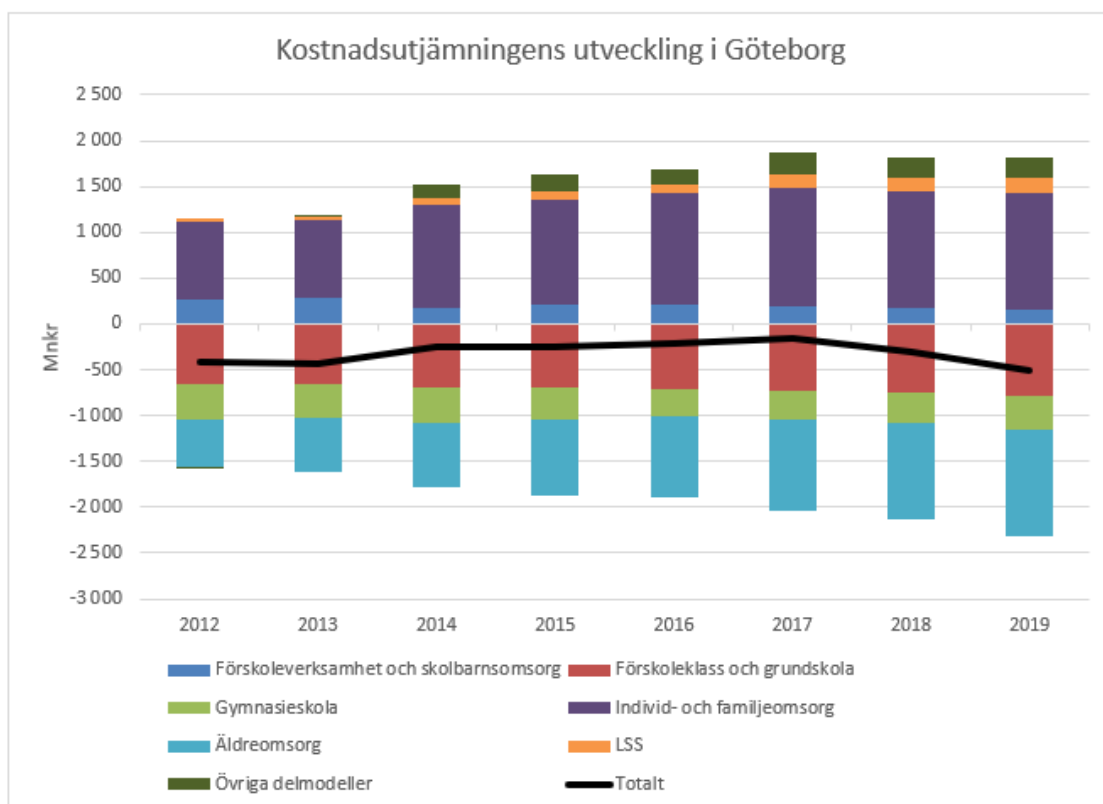
Sammantaget uppgick intäkterna från skatter, kommunalekonomisk utjämning och övriga generella statsbidrag till cirka 32 500 mnkr 2019 vilket innebär en positiv avvikelse mot budget med cirka 60 mnkr. Procentuellt innebär det en avvikelse på cirka 0,2 procent av budget. Den positiva avvikelsen kan till stor del härledas till att sluttaxeringen avseende 2018 års inkomster innebar en positiv avräkning som påverkade stadens skatteintäkter 2019.

Procentuellt sett ökade intäkterna från skatter, utjämning och generella statsbidrag med 3,7 procent 2019. I förhållande till 2018 innebär det en något högre ökningstakt som i huvudsak förklaras av att staten 2019 tillsköt 3,5 nya så kallade ”välfärds miljarder” till kommunerna. För Göteborg innebar tillskottet cirka 195 mnkr i ökade generella statsbidrag. De nya välfärds miljarderna aviserades tidigt och fanns inräknade i stadens budget och föranledde således ingen budgetavvikelse. Trots ökningen av de generella statsbidragen kan konstateras att finansieringsutvecklingen tydligt mattats av under 2018 och 2019 jämfört med de närmast föregående åren.

Staplarna i diagrammet ovan visar att den sammanlagda intäkten från skatter, generella statsbidrag och utjämning har gått från cirka 23 mdkr 2011 till cirka 32,5 mdkr 2019. Linjen visar den årliga procentuella ökningen som under de senaste åren har dämpats väsentligt och gått från cirka 7 procent 2016 till 3,7 procent 2019.

I kostnadsutjämnings utjämnas för strukturella kostnadsskillnader mellan kommuner. Kommuner med en ogynnsam kostnadsstruktur får ett bidrag. Kommuner med en gynnsam struktur får betala en avgift. Netto betalade Göteborgs Stad en kostnadsutjämningsavgift till övriga kommuner på 509 mnkr (inklusive LSS-utjämnings) under 2019 vilket innebär en ökad avgift med nästan 200 mnkr i förhållande till 2018. Framför allt är det inom äldreomsorgsdelen som Göteborg över tid betalar en allt högre avgift. Utfallet är en konsekvens av att den demografiska utvecklingen i många andra kommuner medför ett ökat demografiskt tryck på kostnaderna som påverkar Göteborgs Stad negativt i kostnadsutjämnings.

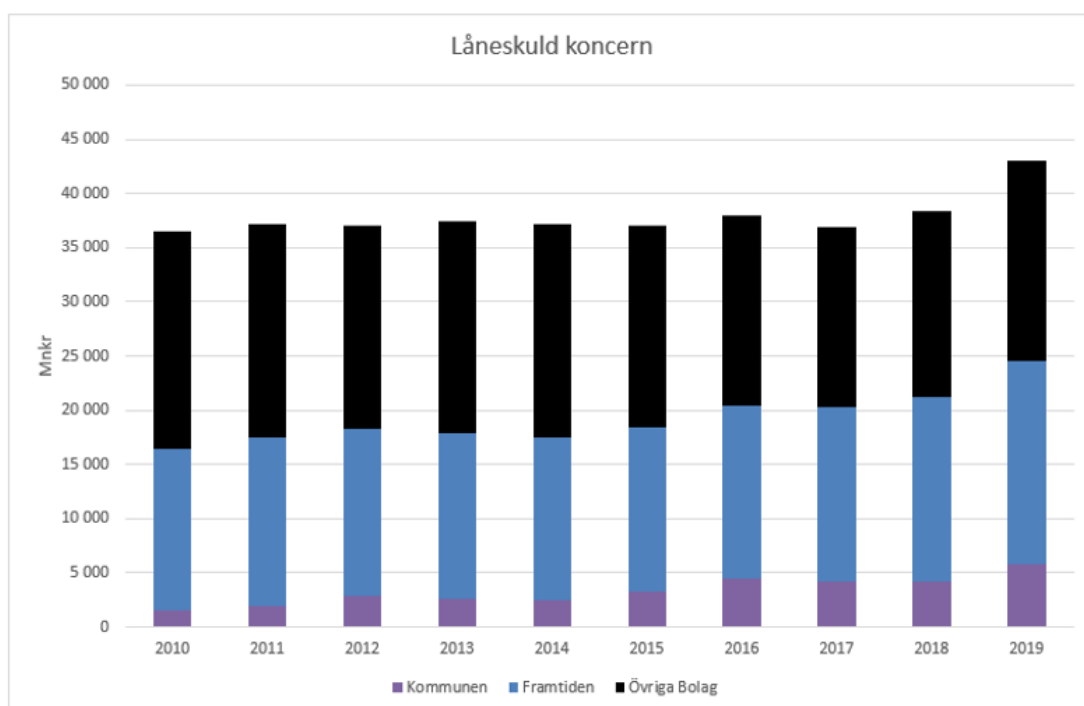
Diagrammet visar hur de olika delarna av kostnadsutjämnings påverkar Göteborgs Stad. Inom de delar som ligger över nollstrecket får staden ett bidrag från övriga kommuner. Inom de delar som ligger under nollstrecket betalar Göteborgs Stad en avgift till övriga kommuner. Den streckade svarta linjen illustrerar nettot. Netto betalade staden en kostnadsutjämningsavgift till övriga kommuner på drygt 500 mnkr 2019.

Riksdagen tog den 20 november beslut om förändringar i kostnadsutjämningsystemet. Förändringarna träder i kraft redan år 2020. Förändringarna innebär bland annat att systemet i högre grad kommer ta hänsyn till merkostnader till följd av gles bebyggelse. För Göteborg innebär förändringarna att stadens bidrag till övriga kommuner ytterligare kommer att öka. För att ges möjlighet till en successiv omställning får Göteborgs Stad, i likhet med övriga kommuner som förlorar på förändringarna, ett införandebidrag som mildrar effekterna år 2020. Införandebidraget trappas dock ner kraftigt 2021 för att sedan helt försvinna år 2022. Eftersom konjunkturavmattningen samtidigt bidrar till en svagare skatteunderlagstillväxt står staden inför en betydligt försvagad finansieringsutveckling under kommande år.

8.2 Internbanken

Internbanken är ett begrepp som används för att beskriva de poster som hanteras kommuncentralt och som är kopplade till stadens hantering av stadens finansiella poster såsom till exempel upplåning och hantering av likvida medel.

Internbankens resultat består dels av kostnader för den externa upplåningen dels av ränteintäkter från nämnder och bolag. Ränteintäkter från nämnder utgörs av en så kallad internränta på aktiverade anläggningstillgångar. Röntan för vidareutlåning till bolagen utgörs av kommunens kostnad för lånen samt ett påslag för att få en marknadsmässig nivå. Kommunen får inte, utifrån statsstödsregler, gynna sina egna bolag varför marknadsprissättning till bolagen är ett krav. 2019 ökade stadens låneskuld med cirka 4,5 mdkr, i första hand som en konsekvens av de ökande investeringsvolymerna. Totalt uppgår koncernens låneskuld till drygt 42 mdkr, exklusive skuld för likviditetsplanering, i bokslutet 2019.

Interbankens resultat uppgick till drygt 300 mnkr vilket innebär en positiv avvikelse i förhållande till budget med cirka 100 mnkr. Avvikelsen förklaras, något förenklat, av två delar. Dels har låneskulden inte ökat i den takt som antogs i de beräkningar som ligger till grund för budget 2019. Som ovan beskrivits ökade låneskulden visserligen 2019, men eftersom staden inte nått upp till budgeterade investeringsvolymerna vare sig 2018 eller 2019 samtidigt som resultatet har överträffat budget har låneskulden ändå inte ökat så som förväntat.

Utöver lägre lånevolym har också räntan varit lägre än vad som antogs i budget. Totalt uppgick de externa räntekostnaderna till knappt 400 mnkr 2019 vilket innebär i princip en oförändrad kostnadsnivå trots att lånevolymerna alltså ökade relativt kraftigt 2019.

Mnkr	Bokslut 2019	Bokslut fg år
Ränteintäkter bolag	368	347
Ränteintäkter nämnder	322	336
Externa räntekostnader	-398	-396
Övriga finansiella poster	22	28
Summa	314	315

8.3 Pensionskostnader

Göteborgs Stads pensionskostnader består dels av pensionsutbetalningar till individer som gått i pension dels av det intjänande som dagens anställda har rätt till i framtida pensionsutbetalningar. Allt enligt den gällande s.k. blandmodellen som innebär att dagens skattekollektiv får finansiera historiskt intjänade pensionsrätter. Den samlade pensionskostnaden hanteras kommuncentralt men för att få en rättvisande bild av kostnaderna ute i verksamheterna belastas nämnderna av en pensionsavgift (KP-avgiften) som en del av personalomkostnadspålägget. Kommunen följer den nivå på KP-avgiften som rekommenderas årligen av Sveriges kommuner och regioner (SKR) och som även tillämpas av övriga kommuner.

Göteborgs Stads pensionskostnader har, i likhet med utvecklingen i kommunsektorn i stort, ökat kraftigt de senaste åren. Framför allt är det den förmånsbestämda ålderspensionen som ökat, vilket till stor del förklaras av satsningen på höjda lärarlöner som med viss eftersläpning får påverkan på pensionskostnader.

Staplarna i diagrammet illustrerar pensionskostnaderna som de senaste fem åren har gått från drygt 1,5 mdkr till drygt 2 mdkr. Linjen illustrerar den procentuella utvecklingen av pensionskostnaderna.

Sammantaget uppgick stadens pensionskostnader till 2 059 mnkr under 2019 vilket innebär en ökning med cirka 100 mnkr, eller 5 procent, jämfört med 2018. I förhållande till utvecklingen de senaste åren kan därmed ändå konstateras att kostnadsökningen var lägre under 2019.

Nämndernas pensionsavgift (KP-avgiften) uppgick till cirka 1 200 vilket innebär att den kommuncentrala pensionskostnaden blev 860 mnkr. I förhållande till budget innebär det en positiv avvikelse på knappt 20 mnkr. Med tanke på ryckigheten i pensionskostnadernas utveckling får avvikelserna ändå betraktas som relativt liten.

Mkr	Bokslut 2019	Bokslut fg år
Avgiftsbestämd ålderspension	739	734
Löpande pensionsutbetalningar	467	455
Skuldförändring FÅP	425	372
Övriga pensionskostnader	18	20

Mkr	Bokslut 2019	Bokslut fg år
Särskild löneskatt	410	381
Summa pensionskostnader	2 059	1 962
Pensionsavgift nämnder	1 199	1 134
Kommuncentral nettokostnad	860	828

8.4 Tillköp i kollektivtrafiken

Kollektivtrafikhuvudmannen Västra Götalandsregionen (VGR) är den organisation som ansvarar för kollektivtrafiken och är också den organisation som beslutar om och inhämtar den finansiering som sker genom skatteinkomster från skattekollektivet i hela regionen. Det finns dock en begränsad möjlighet för enskilda kommuner att besluta om en annan ambitionsnivå än den som VGR tillhandahåller genom att göra tillköp. Alla tillköp måste godkännas av VGR.

Göteborgs Stad har beslutat om några tillköp. För att stödja genomförandet av stadens trafikstrategi finns tillköp av kollektivtrafiken samt tillköp av färdbevis. Trafiknämnden ansvarar för stadens avtal gentemot Västtrafik samt för att följa upp effekterna av stadens tillköp och utvärdera dem så att de stödjer stadens trafikstrategi. Kostnaderna för stadens tillköp redovisas kommuncentralt förutom avseende skolkorten som hanteras av Grundskolenämnden. Nedan redogörs för utfallet av de tillköp som redovisas kommuncentralt.

Mnkr	Bokslut 2019	Bokslut fg år
Gratis älvtrafik	46,4	34,6
Electricity	5,0	3,2
Kommunkort Göteborg	90,6	145,9
65 +	119,9	107,1
Summa tillköp	261,9	290,8

Totalt uppgick de kommuncentrala kostnaderna för stadens tillköp inom kollektivtrafiken till 262 mnkr. I förhållande till 2018 minskade kostnaderna för tillköp med cirka 30 mnkr. Att kostnaderna för tillköp minskade beror på att subventionen av kommunladdningen upphörde per den 18/8. Samtidigt blev kostnaden för gratis älvtrafik högre än beräknat. Detta då det har varit en kraftig resandeutveckling på linjen samtidigt som stadens ersättning till västtrafik för gratistrafiken är kopplad till antalet resenärer.

8.5 Avsättningar för infrastruktur

Kommunen har centralt gjort ett antal avsättningar och åtaganden om finansiering som på olika sätt påverkar ekonomin. Avsättningarna räknas upp med olika avtalade index varje år och minskar i takt med att utbetalningar sker. Betalningar påverkar kassaflödet, men inte resultatet. Indexeringar påverkar resultatet, men inte kassaflödet. I nedanstående tabell redogörs för avsättningarnas storlek i bokslutet samt kostnaderna för indexeringen under 2019.

Avsättning, mnkr	Index	Ursprunglig avsättning	Återstående avsättning bokslut 2019	Indexering/kostnad 2019
Västsvenska paketet	KPI	1 650,0	456,6	8,1
Utbyggnad E20	vägindex	39,6	42,8	-0,3
Nedsänkning E45	banindex/vägindex	413,0	53,6	0,2
Gator i Backaplan	vägindex	149,4	155,7	-1,0
Summa		2 252	708,8	7,1

De återstående infrastrukturella avsättningarna uppgår i bokslutet till 709 mnkr. Merparten avser åtagandet kopplat till Västsvenska paketet. Kostnaden för uppräknings/indexering till 2019 års prisnivå uppgick till 7,1 mnkr vilket är cirka 20 mnkr lägre än budget. Anledningen till den stora avvikelserna är att investeringsindex för väghållning utvecklades negativt. Det vill säga istället för att räknas upp med prisutveckling räknades avsättningarna ner. Utvecklingen kan jämföras med 2018 då investeringsindex för väghållning uppgick till nästan 5 procent.

Avseende Nedsänkning E45 har det under hösten pågått ett utredningsarbete avseende slutliga ägarförhållanden av anläggningsdelar i projektet mellan Göteborgs Stad och Trafikverket. Förändringen påverkar inte parternas kostnads- och finansieringsansvar. Dock medför förändringen en redovisningsmässigt omfördelningen mellan stadens investering och stadens avsättning, vilket får resultateffekter då avsättningen behöver justeras. Utredning pågår avseende slutliga fördelningseffekter inom staden och kommer att regleras under början av 2020.

8.6 Personal - och kompetensförsörjningsanslaget

För att bidra till att staden ska klara kompetensförsörjningsutmaningen genomförs ett antal insatser inom områdena bemanning, kompetensutveckling, arbetsmiljö, chefsutveckling och marknadsföring av staden som arbetsgivare. Medel från personal- och kompetensförsörjningsanslaget stödjer på flera olika sätt dessa. Effekterna på verksamheten är ofta svåra att mäta dels då anslaget är en del av mycket annat som pågår inom staden, dels att effekterna i många fall syns först på lång sikt.

Personal- och kompetensförsörjningsanslagets kostnader uppgick till 48,2 mnkr 2019. Anslaget har till stor del använts till olika kompetensutvecklingsinsatser inom välfärdsområdena förskola, skola, äldre- och hälsosjukvård samt funktionshinder.

Därutöver finansierar anslaget även årligen återkommande stadenövergripande arbete såsom marknadsföring av staden som arbetsgivare (employer branding), chefsintroduktion, chefsprogrammen Morgondagens chef och Morgondagens chef för chef samt chefsutveckling för stadens förvaltnings- och bolagschefer.

Under 2019 har anslaget även finansierat projektledare för det stadenövergripande kompetensförsörjningsprojektet Program för attraktiv arbetsgivare samt för det bolags- och fackförvaltningsgemensamma projektet "Kompetensförsörjning tillsammans". Båda dessa projekt syftar till att öka stadens förmåga att på olika sätt attrahera och kompetensförsörja verksamheten i Göteborgs Stad.

Vid årets slut fanns en budgetavvikelse med 15,8 mnkr jämfört med årsbudget. De viktigaste skälen till avvikelserna var dels att utbildning för visstidsanställda blev billigare än budgeterat, då samtliga utbildningar som startade hösten 2018 har finansierats med statliga medel under 2019. Likaså behövdes inga resurser för omställning av personal.

Inom äldreomsorg/hälso- och sjukvård har utvecklingen av ny rekryteringsmodell för sjuksköterskor kunnat genomföras inom ordinarie budgetram. Förändringen av chefers introduktion med dagkonferens istället för internat minskade också kostnaderna. Inom projektet Mötesplats Göteborgs Stad har beslut tagits att arbetet inte ska fullföljas.

Insatsområden	Bokslut 2019	Budget	Avvikelse
Bemannning	8 990	15 335	6 345
Kompetensutveckling förskola	3 028	4 050	1 022
Kompetensutveckling skola	3 587	3 380	-207
Kompetensutveckling äldreomsorg/hälso- och sjukvård	7 522	8 390	868
Kompetensutveckling IFO/funktionshinder	9 484	12 145	2 661
Övrig kompetensutveckling	2 638	3 335	697
Chefsförsörjning	6 765	7 475	710
Leda, samordna och följa upp personalpolitiken	6 142	9 890	3 748
Summa	48 156	64 000	15 844

8.7 Tillämpning av 30/70 regeln avseende försörjningsstöd

Sedan ett antal år tillbaka har den s k 30/70-regeln tillämpats för ansvarsfördelning avseende försörjningsstöds kostnader. Regeln innebär att om nämnds kostnader för försörjningsstöd över- eller understiger den del av kommunbidraget som avser att täcka kostnaderna för försörjningsstöd med mer än en procent av nämndens totala kommunbidrag enligt det årliga budgetbeslutet, ska en särskild reglering göras av ansvarsfördelningen mellan nämnden och kommunen centralt. För den del som överstiger en procent tillfaller/belastas kommunen centralt med 70 procent och nämnden med 30 procent.

För 2019 innebar regeln att SDN Angered återredovisade 17,9 mnkr och SDN Östra Göteborg 12,5 mnkr då deras kostnader för försörjningsstöd väsentligt understeg den del av kommunbidraget som var avsett att täcka kostnaderna för försörjningsstöd. SDN Majorna-Linné tillfördes 3,1 mnkr då deras kostnader väsentligt översteg den förväntade kostnaden.

8.8 Expansionsanslaget LSS

Kommunfullmäktige har i budget 2019 avsatt 122 800 tkr för expansion inom funktionshinderområdet. Anslaget syftar till att finansiera utbyggnad av bostäder med särskild service (BmSS). Från och med 2019 avser anslaget även att kompensera stadsdelsnämnderna i det fall nya beslut om BmSS verkställs genom köp av privata utförare inom ramavtal. I rutinen ingår att stadsdelsnämnderna ska återföra expensionsmedel i de fall ett köp upphör. I bokslutet redovisas ett överskridande på 1 800 tkr. Fortfarande återstår medel att återföra eftersom köp som upphör redovisats sent. Sammantaget innebär detta att det i stället för ett underskott skulle ha redovisats ett överskott om rutinen för återredovisning av medel hade tillämpats så som var avsett. Återredovisningen föreslås regleras i bokslutsberedningen för 2019.

Förskolenämndens kvalitetsrapport 2019

Innehåll

1. Inledning och bakgrund.....	3
2. Tydligare ansvar, styrning och ledning med tillhörande strategier	6
2.1 Systematisk planerings och uppföljningsprocess.....	6
2.2 Kompetensnyttjande.....	9
2.3 Hållbar arbetsmiljö.....	11
2.4 Placering och platstillgång.....	12
2.5 Inre organisation/organisering.....	13
2.6 Budget i balans.....	14
2.7 Digitalisering- infrastruktur.....	14
3. Slutsatser.....	14

1. Inledning och bakgrund

Förskolenämnden bildades 1 juli 2018 och ansvarar för en verksamhet för ca 24 5000 barn fördelat på 383 antal kommunala förskolor. Förvaltningen består av 200 chefer varav 170 rektorer och ca 6 000 medarbetare. Förvaltningen är organiserad i fyra utbildningsområden. I varje sådant utbildningsområde finns två utbildningschefer som vardera leder 20–23 rektorer som i sin tur ansvarar för 1–3 förskolor som bildar en resultatenheter. Inom varje utbildningsområde finns, under ledning av utbildningscheferna, en stab med medarbetare från respektive sex stöдавdelningar.

Pedagogisk omsorg finns i alla områden och under 2019 var ca 350 barn inskrivna hos sammanlagt 80 dagbarnvårdare. Nattomsorg erbjuds på sex ställen och omfattade under 2019 ca 100 förskole- och skolbarn.

De öppna förskolorna är 20 till antalet. Nämnden har gett förvaltningen i uppdrag att utreda den framtida organiseringen av de öppna förskolorna.

Förskolans fyra utbildningsområden

Barnens lärande och utveckling i centrum

Öster (gul):

Angered – Östra Göteborg – Örgryte-Härlanda

Centrum (blå):

Centrum – Lundby – Majorna-Linné – Örgryte-Härlanda

Väster (röd):

Västra Göteborg – Askim-Frölunda-Högsbo – Majorna-Linné

Hisingen (grön):

Västra Hisingen – Lundby – Norra Hisingen

Förvaltningsledningen leds av skolchef som ansvarar för förvaltningens arbete inför förskolenämnden. Nämnden ansvarar, i sin tur, för att ge de förutsättningar som krävs för att uppfylla de nationella målen, där rektors ansvar är se till att förskolan utbildning bedrivs utifrån gällande lagstiftning och förordning.

Kvalitet inom utbildningsväsendet är ett samlingsbegrepp för hur väl verksamheten uppfyller och svarar mot nationella mål och riktlinjer samt i vilken grad verksamheten strävar till förnyelse och ständiga förbättringar utifrån rådande förutsättningar (Skolverket).

För att följa upp kvaliteten anger Skollagen 4 kap att huvudman, i likhet med rektor, systematiskt och kontinuerligt ska planera, följa upp och utveckla utbildningen. Inriktningen på det systematiska kvalitetsarbetet ska vara att de föreskrifter och mål som finns för utbildningen uppfylls. En förutsättning för att möjliggöra lagkraven blir därmed att respektive nivå, bland annat baserat på varandras underlag, planerar och följer upp verksamheten utifrån sitt ansvarsområde.

Under 2018 genomfördes en kartläggning över stadsdelarnas arbete utifrån lagkravet innan förskoleförvaltningen bildades. Kartläggningen visade överlag på brister i planeringen och uppföljningen av verksamheten. Slutsatsen var att förvaltningen under 2019 behövde påbörja arbetet med att bygga förutsättningar för en systematisk planering och uppföljning av verksamheten. Utöver kartläggningen utgjorde förskoleutredningens förstärkningsområden viktiga utgångspunkter i arbetet:

- ökad kvalitet i undervisningen för barns lärande och utveckling
- tydligare ansvar, styrning och ledning för barns lärande och utveckling
- ökad likvärdighet mellan förskolor för att alla barn ska få tillgång till undervisning av hög kvalitet och kompensera för barns olika förutsättningar

På kommunstyrelsens uppdrag pågår en utvärdering om omorganisationen av förskola och grundskola (OFG) genomförs som planerat och om de åtgärder som vidtas ger förväntat resultat, dvs. förbättrar tillståndet inom förstärkningsområdena. Utvärderingen leds av professor Lena Lindgren. Som en del av utvärderingen (rapport 2) konstateras att förstärkningsområdet *Tydligare ansvar, styrning och ledning för barns lärande och utveckling* behöver betraktas som överordnat de andra två. Resonemanget bygger på att om nämnden och förvaltningen vidtar insatser för tydligare ansvar, styrning och ledning, så ger det ökade förutsättningar för övriga i styrkedjan att förbättra kvalitet och likvärdighet i förskolan.

Följande indikatorer är framtagna för att följa förvaltningens arbete med att implementera förstärkningsområdena:

- kontinuitet i personalgruppen
- rektors utbildningsnivå
- andel barn som ej är inskrivna i förskola
- andel förskollärare med legitimation
- andel utbildade barnskötare
- andel resurser som läggs på kompetensutveckling
- kompensering

För att tydligare styra mot förstärkningsområdet *Tydligare ansvar, styrning och ledning för barns lärande och utveckling* har förvaltningsledningen under 2019 prioriterat och konkretiserat följande områden för ett vidare strategiskt arbete:

- systematisk planering och uppföljningsprocess
- kompetensnyttjande
- hållbar arbetsmiljö
- placering och platstillgång
- inre organisation/organisering
- budget i balans
- digitalisering/infrastruktur

I denna rapport återfinns de prioriterade områdena som underrubriker, vilket både är tänkt att underlätta förståelsen till varför de är prioriterat men också som ett underlag för det vidare strategiska arbetet för förvaltningen under 2020.

Flera av de prioriterade områdena ingår även under förvaltningens två övriga förstärkningsområden. Under 2020 kommer dock samtliga områden i första hand hanteras utifrån ett styrnings-och ledningsperspektiv och därmed det första förstärkningsområdet. Rapporten har huvudfokus på det arbetet som förvaltningen genomfört för att bidra till tydligare ansvar, styrning och ledning under föregående år.

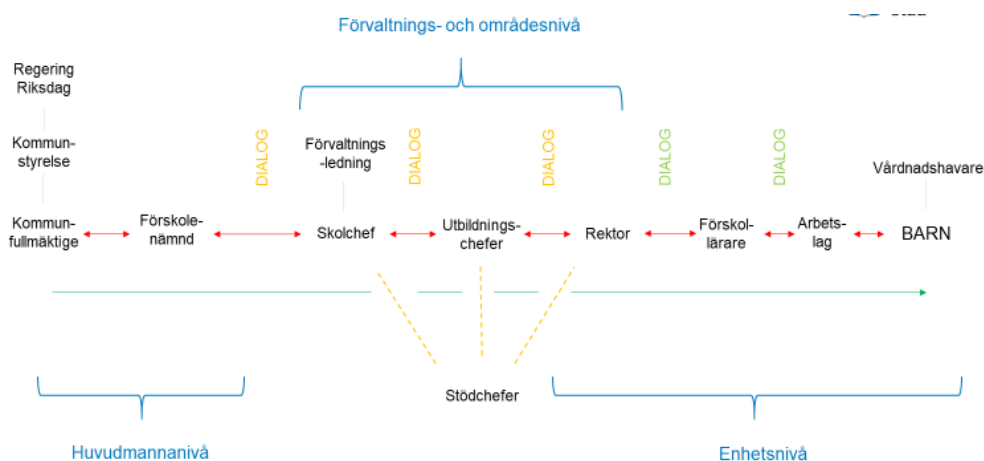
2. Tydligare ansvar, styrning och ledning med tillhörande strategier

I egenskap av facknämnd delegeras kommunfullmäktiges (huvudman) ansvar till förskolenämnden genom reglemente. Förskolenämnden ansvarar för att bidra till förutsättningar inom given ram, så att förskolor ges möjlighet att ge varje barn den omsorg och det stöd för lärande och utveckling de har behov av och rätt till, liksom att identifiera brister för förbättring i verksamheten. Förskolenämnden planerar och följer årligen upp hur de kommunala förskolor uppfyller uppdraget utifrån gällande lagstiftning.

2.1 Systematisk planerings- och uppföljningsprocess

Skollagen 4 kap anger att huvudman, i likhet med rektor, systematiskt och kontinuerligt ska planera, följa upp och utveckla utbildningen. En förutsättning för att möjliggöra lagkraven blir därmed att respektive nivå, baserat på varandras underlag, planerar och följer upp verksamheten utifrån sitt ansvarsområde.

Under 2018 genomfördes en kartläggning över hur stadsdelarna hade följt lagkravet innan Förskoleförvaltningen bildades. Kartläggningen visade överlag på brister i planeringen och uppföljningen av verksamheten. Slutsatsen var att förvaltningen under 2019 behövde påbörja arbetet med att bygga förutsättningar för en systematisk planering och uppföljning av verksamheten. Som ett redskap i arbetet har förvaltningen tagit fram en bild över styr- och stödkedjan (se nedan) som åskådliggör olika roller och ansvarsnivå utifrån gällande lagstiftning och förordning (Kommunallag, Skollag, Lpfö18).

Utbildnings-, avdelningschefer och förvaltningscontroller utgör förvaltningsledningen. Den leds av förvaltningens skolchef, som ansvarar inför förskolenämnden. Nämnden ansvarar i sin tur för att, inom givna ramar, ge de förutsättningar som krävs för att uppfylla uppdraget utifrån gällande lagstiftning.

Utifrån vad som framkom i den tidigare nämnda kartläggningen är det väsentligt att tydliggöra att respektive nivå till stor del är beroende av varandras underlag och analyser. Det är nödvändigt att ha tillräckliga underlag för att fatta väl grundade beslut och styra och leda förvaltningen på ett mer ändamålsenligt sätt. Det innebär exempelvis att rektor planerar, följer upp och analyserar utifrån sitt uppdrag för att i sin tur skapa förutsättningar för utbildningschefen som på motsvarande sätt ska planera, följa upp och analysera utifrån sitt uppdrag. Utbildningschefens underlag och analys bidrar i sin tur till förutsättningar för skolchefen att få en samlad bild över förvaltningens arbete i sin helhet och därmed kunna göra nödvändiga prioriteringar. Eftersom ansvaret för utbildningen är uppdelat utifrån olika roller och ansvar har förvaltningen inlett arbetet med att skapa strukturerade forum för dialog mellan varje ansvarsnivå i styrkedjan, med ett tydligt innehåll som fångar upp resultat och behov av stöd för ökad måluppfyllelse. Dialogen behöver utmynna i en återkoppling, där det tydligt framgår vilka förändringar de olika nivåer har för avsikt att göra för att skapa bästa möjliga förutsättningar inom gällande lagstiftning och befintlig ram. För närvarande använder utbildningscheferna i varierande grad ett sedan tidigare gemensamt framtaget underlag för dialog om uppdraget. Ett arbete med att ta fram ett annat innehåll för dialogerna pågår och kommer att implementeras under 2020.

Som ett led i att hålla samman och tydliggöra förvaltningens ledning och styrning genomförs årligen fyra chefsdagar med syftet att bidra till kollegialt lärande och en samarbetskultur på chefsnivå. Under året har innehållet fokuserats på förändringsarbetet i organiseringen av en förskolenämnd, förvaltningens styr- och stödkedja, olika nivåers ansvar och roller samt ledarskap.

För att stöдавdelningarna ska kunna organisera och utföra sitt arbete på ändamålsenligt sätt, har det under 2019 framkommit behov av att tydliggöra ett övergripande berednings- och beslutsforum.

Förvaltningsledningen ansvarar för förvaltningens planerings- och uppföljningsprocess, samt för att fatta strategiska beslut utifrån ett hela staden perspektiv. Stödcheferna mottar utifrån identifierade behov uppdrag, från såväl skolchef som utbildningschefer inom givna ramar och gällande lagstiftning. Nödvändiga förutsättningar för att identifiera behov är ändamålsenliga underlag från rektor. 1 juli 2019 började den reviderade läroplanen för förskolan gälla, där en tydligare gränsdragning mellan rektors uppdrag och förskollärares uppdrag

beskrivs. Som pedagogisk ledare och chef för förskollärare, barnskötare och övrig personal vid förskoleenheten har rektorn det övergripande ansvaret för att utbildningen som helhet inriktas mot de nationella målen. Rektorn har ansvaret för förskolans kvalitet och har därvid, inom givna ramar, ett särskilt ansvar för att planera, följa upp, utvärdera och utveckla utbildningen systematiskt och kontinuerligt och därmed verka för ökad målpuppfyllelse.

Som ett stöd för rektor har förvaltningen skapat en struktur för utformning av verksamhetsplaner, med syfte att bidra till att enheternas arbete inriktas mot de nationella målen. Det är för tidigt att på övergripande nivå kunna utläsa tillräckliga resultat, men vi vet att drygt 80 procent av rektorerna i nuläge har verksamhetsplaner med utgångspunkt i de nationella målen. Härutöver har genom förvaltningens uppföljning bland annat framkommit att:

- det pågår ett stort antal språk- och kunskapsutvecklande insatser av olika karaktär i samtliga geografiska områden. Effekter av arbetet är däremot överlag svårt att utläsa. Som ett resultat av detta har förvaltningen under januari 2020 påbörjat en omfattande utvärdering av insatserna som enligt tidplan ska vara klar oktober 2020.
- arbete mot diskriminering och kränkande behandling behövs stärkas och utvecklas. Idag saknar förvaltningen tillräckliga rutiner för att förebygga, upptäcka, utreda och åtgärda kränkningar och trakasserier av barn i förskola. Under 2019 gjordes 52 anmälningar om kränkningar av barn i förskola, vilket utifrån forskning och statistik från andra kommuner antyder att det finns ett mörkertal. Förvaltningen har ett pågående arbete med att ta fram gemensamma rutiner som enligt tidplan ska vara klart mars 2020.
- det pågår en hel del insatser inom digitalisering av olika karaktär i samtliga utbildningsområden. En kartläggning genomfördes 2017 och utifrån sammanställningen av resultatet har förvaltningen genomfört kompetensutvecklingsinsatser riktat både mot rektorer och medarbetare i övrigt. Förvaltningen bedömer att insatser behöver fortsätta under 2020.
- svarsfrekvensen för vårdnadshavarenkäten bör öka. Sedan 2016 har en regiongemensam enkät till vårdnadshavare med barn inom förskola och pedagogisk omsorg genomförts i Göteborgsregionens kommuner. Syftet med enkäten är att ge ett underlag för hur vårdnadshavarna uppfattar att verksamheten svarar mot målområdena i förskolans läroplan. Senaste mätning genomfördes 2018 med en svarsfrekvens på 51,5 procent. Under 2019 genomfördes en översyn av enkäten med anledning av revideringen av läroplanen. 2020 genomförs en mätning under mars månad. Med anledning av den senaste låga svarsfrekvens, har förvaltningen arbetat fram ett underlag till rektorer och personal i syfte att öka svarsfrekvensen.
- hur övergångar och samverkan från förskola till förskoleklass och fritidshem sker, skiljer sig åt både inom och mellan utbildningsområdena. Det har inneburit en utmaning för förvaltningen att bygga upp en

organisering mellan två olika fackförvaltningar, för- och grundskoleförvaltningen. För att säkra samverkan med förskoleklass och fritidshem har två planer för övergång och samverkan tagits fram under 2019. Implementering av planerna i båda förvaltningarna är genomfört under hösten 2019 och utvärdering av planerna kommer att ske via en enkät i oktober 2020 till förvaltningarnas rektorer.

2.1 Kompetensnyttjande

Utöver verkställande av den reviderande läroplanen 1 juli 2019, tillkom vid samma tidpunkt en lagändring i Skollagen där befattningen förskolechef ändrades till rektor. Den statliga befattningsutbildningen rektorsprogrammet är obligatorisk för rektorer anställda efter 1 juli 2019. Rektorsprogrammet har i flera år varit öppet för rektorer inom förskola, i mån av plats, men variationen inom staden är stor i hur stor andel rektorer som har genomfört utbildningen. I december 2019 har 26,1 procent av rektorerna genomfört utbildningen. Per utbildningsområde är fördelningen ojämn, med lägst antal utbildade rektorer i utbildningsområdena Hisingen och Öster. Förvaltningen behöver överlag skapa förutsättningar för rektorer att genomföra utbildningen, men med särskilt fokus i områdena med lägst andel.

Tabell 1 Andel rektorer per utbildningsområde som genomfört den statliga rektorsutbildningen

Centrum	Hisingen	Väster	Öster
35,9%	19,5%	36,4%	12,2%

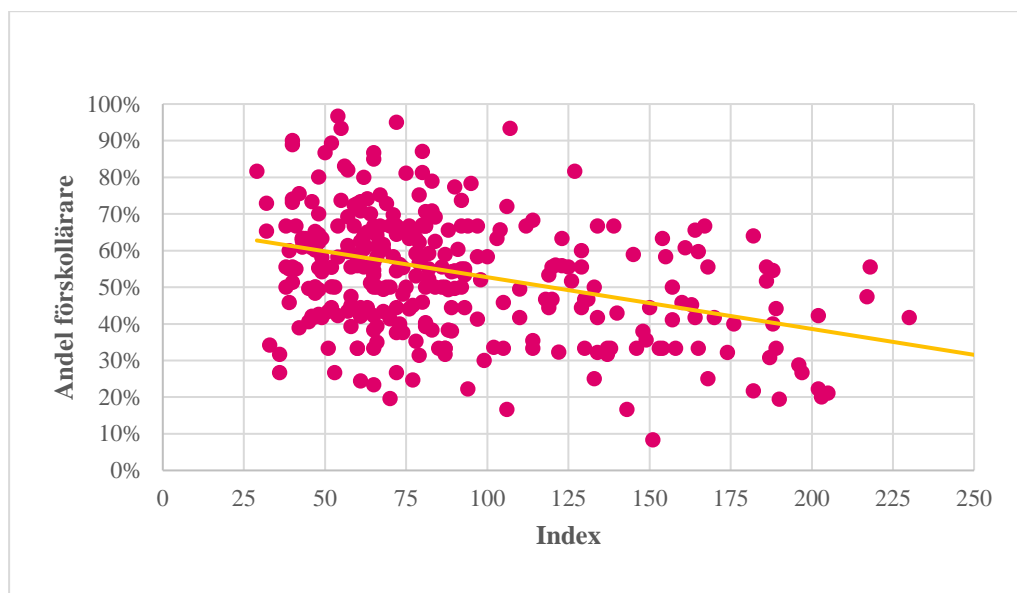
Förskollärarens ansvar skiljer sig från arbetslaget i övrigt genom att Skollagen anger att endast den som har legitimation som förskollärare får leda och bedriva undervisningen. Undervisningen i förskolan ska därmed ske under ledning av förskollärare och syfta till barns utveckling och lärande genom inhämtande och utvecklande av kunskaper och värden genom målstyrda processer. I december 2019 var andelen legitimerade förskollärare 39,4 procent. Per utbildningsområde är fördelningen ojämn, med lägst andel legitimerade förskollärare i utbildningsområdena Öster 2 med 29,7 procent.

Tabell 2: Andel legitimerade förskollärare per utbildningsområde

Utbildningsområde	2018	2019
Centrum 1	51,1%	48,5%
Centrum 2	45,5%	45,5%
Hisingen 1	37,9%	33,5%
Hisingen 2	35,0%	33,2%
Väster 1	45,9%	44,1%
Väster 2	43,4%	39,7%
Öster 1	39,6%	40,0%
Öster 2	33,0%	29,7%
Snitt	41,6%	39,4%

Om man ser till andelen legitimerade förskollärare i relation till förskolors socioekonomiska index, blir det tydligt att förskolor med höga index i snitt har lägre andel förskollärare än förskolor med låg socioekonomiskt index, vilket diagrammet nedan synliggör.

Diagram – samband mellan index och andel förskollärare

Diagrammet visar att förskolor med hög socioekonomiskt index i snitt har en lägre andel förskollärare än vad förskolor med ett lågt index har.

Mot bakgrund av detta behöver förvaltningen på en strategisk nivå skapa incitament som bidrar till att nyttja förskollärarkompetensen där behoven är som störst. Inte enbart utifrån andel förskollärare i respektive geografiska område, men också utifrån förskolors index över staden.

Förvaltningen har ett antal pågående samverkansområden med universitet, högskolor, myndigheter, SKR, samt kommunalförbundet GR. Exempel på områden är kompetensförsörjning (exempelvis verksamhetsförlagd utbildning), verksamhetsutveckling och inre organisation. Förvaltningen har under 2019 placerat och koordinerat studenter ifrån förskolläraryrket på GU. I oktober 2019 hade förvaltningen 455 studenter placerade.

2.2 Hållbar arbetsmiljö

Förskoleforskarna Ingegerd Tallberg Broman och Sven Persson fick 2017 i uppdrag av Malmö stad att ringa in utmaningar för Malmö Stads förskolor kopplat till hög sjukfrånvaron bland medarbetarna. Väsentligt i studiens slutsatser är att förskollärares möjlighet att planera, leda och fördela arbetet till stor del påverkas av graden av personalstabilitet (*mäter rörlighet utifrån hur många som lämnat arbetsplatsen, är nya och är kvar, räknat i % av det ursprungliga antalet vid ett givet utgångstillfälle*), vilket får anses ha betydelse för kontinuiteten i arbetet mot de nationella målen. Oktober 2019 bildade förskoleförvaltningen bemanningsenheten, som arbetar med att förse förskolorna med vikarier för att täcka upp kortare frånvaro. Sedan uppstarten av enheten har förvaltningen jämfört statistik i kombinationen andel legitimerade förskollärare, personalstabilitet och

vikarietimmar. Denna kombination av mått antar förvaltningen ge en fingervisning för förskollärares förutsättningar att utföra sitt undervisningsansvar.

Tabell - andel arbetad tid timavlönade, andel förskollärare med legitimation samt personalstabilitet i procent per utbildningsområde

Utbildningsområde	Andel arbetad tid av timavlönade	Andel förskollärare med legitimation	Personalstabilitet
Centrum 1	10,1%	48,5%	69,5%
Centrum 2	9,1%	45,5%	70,4%
Hisingen 1	6,9%	33,5%	67,6%
Hisingen 2	6,0%	33,2%	72,8%
Väster 1	9,3%	44,1%	77,7%
Väster 2	9,7%	39,7%	79,1%
Öster 1	11,6%	40,0%	72,5%
Öster 2	10,3%	29,7%	71,5%
Snitt	9,2%	39,4%	72,7%

Definition - mäter rörlighet utifrån hur många som lämnat arbetsplatsen, är nya och är kvar, räknat i % av det ursprungliga antalet vid ett givet utgångstillfälle

Hög grad av timanställningar antas påverka förskollärares roll på ett sådant sätt att mindre tid finns att lägga på undervisning. De bästa förutsättningar utifrån kombinationen av mått kan utläsas i utbildningsområde Väster 1 och Centrum 2. Utbildningsområde Öster 1 och 2 visar på sämst förutsättningar. Förvaltningen kommer fortsätta att kontinuerligt jämföra måtten framöver, för att möjliggöra ett analysunderlag kopplat till hållbar arbetsmiljö som i sin tur utgör en viktig förutsättning för kvalitet i förskolans verksamhet. Det att förvaltningens nu har en egen bemanningsenhet möjliggör också i högre grad att kunna introducera och utbilda de timanställda samt fånga upp och motivera nya lämpliga medarbetare i förvaltningens verksamheter för vidareutbildning till barnskötare respektive förskollärare.

Medarbetares upplevelse av sin arbetssituation följs bland annat upp i medarbetarenkäten som senast genomfördes vintern 2018/2019.

Värdet för området delaktighet hos de som har svarat ligger på 79 och HME var 81. Det antyder att man upplever att man är med och påverkar i vardagen. Svarsfrekvensen hos medarbetarna är något låg och svarsfrekvensen hos chefer är högre, däremot är värdet för upplevd delaktighet respektive HME något lägre hos cheferna (67 och 72). Medarbetarenkäten 2019 slutförs i februari och resultaten kommer att redovisas under våren 2020.

Förvaltningen har kartlagt förskolor utifrån hög sjukfrånvaro, stora barngrupper och bristfälliga lokaler. Resultatet av kartläggningen påvisar inte att det föreligger några starka samband mellan hög sjukfrånvaro, stora barngrupper och bristfälliga lokaler. Däremot finns det i förvaltningen förskolor med hög sjukfrånvaro, större barngrupper eller bristfälliga lokaler, vilket är frågor som förvaltningen arbetar

med genom olika insatser. Det har dock inte gått att påvisa att det finns ett starkt orsakssamband mellan alla tre faktorerna.

2.3 Placering och platstillgång

Enligt Skollagen ska kommunen erbjuda plats i förskola inom fyra månader från när vårdnadshavare anmält behov av plats. Förskolenämnden har ansvar att bereda samt erbjuda plats vid en förskoleenhet så nära barnets hem som möjligt. Skälig hänsyn ska tas till vårdnadshavarens önskemål, exempelvis i möjligaste mån vid placering av syskon.

Under 2019 identifierades att omhändertagandet av platser i staden hanterades olika inom och mellan utbildningsområdena. Ett utvecklingsarbete initierades under året för att förtydliga hantering av platstillgång med syftet att säkerställa en likvärdig hantering utifrån medborgarnas behov av barnomsorg. Genom den processkartläggning som genomförts har roller och ansvar tydliggjorts. Detta har resulterat i en arbetsgång som förväntas bidra till förvaltningens arbete med att säkerställa tillgång på förskoleplatser och lokaler på kort och lång sikt som följer förväntad efterfrågan. Under våren 2020 implementeras arbetsgången i förvaltningen.

7 984 barn nyplacerades i förvaltningens förskolor under 2019. Det tillkom 1 623 omplaceringar av barn som bytte mellan kommunala förskolor. Ingen vårdnadshavare fick vänta längre än fyra månader på sin plats.

Andel barn som inte är inskrivna i förskola skiljer sig åt i olika områden av staden. Andelen är som lägst bland barn boende i Torslanda och Sydvästra med strax under 10 procent. Andelen är högst bland barn boende i Bergsjön där statistiken visar över 20 procent.

2.4 Inre organisation/organisering

Stöd till utbildningscheferna har organiserats främst i form av en stab som ska stärka UC:s möjligheter att styra och leda. Staben består av kompetens inom HR, ekonomi, verksamhetsstyrning, administration och barnhälsa.

I syfte att stärka rektors förutsättningar har förvaltningen organiserat stödet till rektorerna på ett likartat sätt bland annat inom områdena administration, ekonomi, HR och barnhälsa.

Rektor beslutar om sin enhets inre organisation och ansvarar för att fördela resurser inom enheten, efter barnens olika förutsättningar och behov. För att möta rektors behov av stöd för planering av den inre organisationen har Förskoleförvaltningen under 2019 infört ett digitalt stöd för närvarohantering på samtliga förskolor. Statistik över barnens faktiska närvaro kan framgent användas som ett stöd för rektors organisering och kapacitetsplanering vid schemaläggning och bemanning, exempelvis för att möjliggöra för förskollärare att ta sitt undervisningsansvar under dagen.

Förskollärare ska leda undervisning som utförs i arbetslag med olika yrkeskategorier. Den största yrkesgruppen i förskolan är barnskötare (52 procent). Förvaltningens kartläggning visar att olika typer av utbildning förekommer inom denna personalkategori. Personal har tidigare i stadsdelarna anställts som

barnskötare trots att de saknar tillräcklig utbildning för att arbeta med barn. Med anledning av detta finns stora skillnader i utbildning och kompetens och det kan uppstå kunskapsklyftor som försvårar planering, genomförande och uppföljning av undervisningen om inte genomförandet tar hänsyn till dessa olikheter.

I samband med förvaltningens införande av ny yrkeskategori, förskoleassistenter, har kategorin differentierats. I förvaltningens finns 2 725 anställda barnskötare i tjänst (oktober 2019). Av dessa saknar 17,9 procent tillräcklig utbildning för att arbeta med barn vilket är en ökning sedan 2018. Detta speglar en utveckling i samhället där allt färre utbildar sig till barnskötare (SKR 2019). Per utbildningsområde visar underlagen att ökningen är som störst i utbildningsområde Väster 2.

Tabell - andel utbildade barnskötare per utbildningsområde

Utbildningsområde	2018	2019
Centrum 1	13,3%	12,9%
Centrum 2	14,8%	13,4%
Hisingen 1	18,3%	18,7%
Hisingen 2	29,2%	25,7%
Väster 1	14,8%	19,5%
Väster 2	11,9%	20,7%
Öster 1	9,9%	11,6%
Öster 2	19,1%	19,9%
Snitt	16,5%	17,9%

Genom införandet av den nya kategorin förskoleassistenter, tydliggörs och säkerställs formell utbildning och ansvarsfördelning. Detta gör att förvaltningen på sikt kan säkerställa personalens utbildningsnivå vilket är en viktig förutsättning för förskolans kvalitet.

Av läroplanens avsnitt 2.8 framgår att rektor har ett särskilt ansvar för att utbildningen utformas så att barn i behov av särskilt stöd i sin utveckling får det stöd och de utmaningar de behöver. I förvaltningen erbjuds varje rektor inom respektive utbildningsområde stöd i förebyggande och främjande barnhälsa.

Förvaltningen har 7 anslagsfinansierade resursavdelningar och 4 specialförskolor. I samband med budget 2020 beslutades att enbart specialförskolorna ska vara anslagsfinansierade för att rektorerna utifrån sitt ansvar ska ges ökad möjlighet att organisera stödet med hänsyn till behov och förutsättningar.

Förvaltningen har upprättat en rutin och ett ansökningsförfarande där rektor söker resurser för extraordinära insatser för barn i behov av särskilt stöd, ett så kallat tilläggsbelopp. För 2019 (november) har 626 stycken ansökningar inkommit gällande resurser för barn i behov av särskilt stöd. För likvärdiga beslut vid handläggning gör det centrala stödteamet besök i verksamheten. Av dessa ansökningar har 200 stycken fått avslag. När detta sker får rektor återkoppling

från besöket med anledning av ansökan. Alla ansökningar sammanställs årligen och utifrån informationen fortsätter förvaltningen att utveckla arbetet.

2.5 Budget i balans

Rektor beslutar om sin enhets inre organisation och ansvarar för att fördela resurser inom enheten, efter barnens olika förutsättningar och behov. I detta ansvar ingår bland annat att ha en budget i balans vid årets slut. Det är flera samvarierande förutsättningar som påverkar rektors inre organisation och möjligheterna att ha en budget i balans. Exempel på sådana förutsättningar är barnantal, personal, lokaler samt ekonomi. I likhet med tidigare uppföljningar såväl under 2018 som 2019 framgår att det är flera rektorer/enheter som inte har sin budget i balans. Åtgärdsarbete pågår inom samtliga utbildningsområden. Förvaltningen arbetar med att skapa rätt förutsättningar för att utbildningsområdena skall uppnå god ekonomisk hushållning. Förvaltningen ser bland annat utvecklingsmöjligheter inom följande områden:

- budgetering samt prognostisering av prestationer
- hantering och prognostisering av intäkter
- stöd till rektor i samband med utformandet av respektive förskolas inre organisationen
- omställningsarbete avseende lokaler

2.6 Digitalisering – infrastruktur

För att kunna arbeta med olika digitala verktyg på ett flexibelt och effektivt sätt, behövs en genomtänkt infrastruktur. Det handlar om tillgång till både fungerande hårdvara och mjukvara, men det handlar också om att ha riktlinjer och rutiner för användande. Riktlinjerna är oftast kommun-och/eller förvaltningsövergripande, men ansvaret att förankra och etablera rutiner ligger på förskolenivå.

En kommunövergripande strategisk del av plan (tidigare kallad digitaliseringsprogrammet) är under framtagande. Utifrån den strategiska delen, ska respektive nämnd ta fram en egen handlingsplan, med beslut i nämnd under våren 2020.

Förskoleförvaltningen har under hösten 2019 genomfört en LIKA-utvärdering som kommer utgöra del av underlaget för handlingsplanen.

3 Slutsatser

Skollagen 4 kap anger att huvudman, i likhet med rektor, systematiskt och kontinuerligt ska planera, följa upp och utveckla utbildningen. En förutsättning för att möjliggöra lagkraven blir därmed att respektive nivå, baserat på varandras underlag, planerar och följer upp verksamheten utifrån sitt ansvarsområde.

Förvaltningen har påbörjat det omfattande arbetet med att bygga förutsättningar för en systematisk planering och uppföljning av verksamheten, där strukturerade forum för dialog mellan varje ansvarsnivå i styrkedjan blir viktiga för att fånga upp resultat och behov av stöd för ökad måluppfyllelse.

Kartläggningen som genomföres 2018 visade överlag på brister i planeringen och uppföljningen av verksamheten vilket också kan förklaras genom att förskolan historiskt gått under radarn vad gäller systematisk planering och uppföljning av verksamheten.

För att fortsätta utvecklingen utifrån de utmaningar vi står i, krävs därmed en långsiktigt strategisk plan för det vidare arbetet.

Kvalitetsrapport läsåret 18/19

En lägesbedömning av samtliga skol- och verksamhetsformer inom grundskolenämndens ansvar

2019-11-13

Innehåll

1	Sammanfattning	4
2	Inledning	6
2.1	Syfte	6
2.2	Metod	6
2.3	Disposition.....	7
3	Kultur och struktur	8
3.1	Grundskoleförvaltningens förstärkningsområden	8
3.2	Övergripande systematik	8
3.2.1	Struktur.....	8
3.2.2	Kultur.....	10
4	Genomförda utvecklingssteg inom respektive förstärkningsområde – sammanfattning	10
4.1	Ökad kvalitet i undervisningen	10
4.2	Ökad likvärdighet mellan skolor	12
4.3	Tydligare ansvar, styrning och ledning.....	13
5	Resultat grundskola	15
5.1	Ökad kvalitet i undervisningen	15
5.1.1	Kunskap och lärande	15
5.1.2	Trygghet och delaktighet	22
5.1.3	Undervisningens kvalitet.....	28
5.1.4	Sammanfattning och bedömning	37
5.2	Ökad likvärdighet mellan skolor	38
5.2.1	Sammanfattning och bedömning	45
5.3	Tydligare ansvar, styrning och ledning.....	45
6	Resultat grundsärskola	46
6.1	Ökad kvalitet i undervisningen	46
6.2	Ökad likvärdighet mellan skolor	48
6.3	Tydligare ansvar, styrning och ledning.....	48
6.4	Sammanfattning och bedömning	48
7	Resultat fritidsverksamhet	50
7.1	Ökad kvalitet i undervisningen	50
7.2	Ökad likvärdighet mellan skolor	52
7.3	Tydligare ansvar, styrning och ledning.....	52
7.4	Sammanfattning och bedömning	53

8	Resultat förskoleklass.....	54
8.1	Ökad kvalitet i undervisningen	54
8.2	Ökad likvärdighet mellan skolor	56
8.3	Tydligare ansvar, styrning och ledning.....	56
8.4	Sammanfattning och bedömning	57
9	Analys.....	58
9.1	Ökad kvalitet i undervisningen	58
9.1.1	Analys av resultaten från genomförda utvecklingssteg inom förstärkningsområdet Ökad kvalitet i undervisningen	58
9.1.2	Analys av resultaten från respektive skol- och verksamhetsform med kvalitetsdialoger som utgångspunkt	62
9.2	Ökad likvärdighet mellan skolor	66
9.3	Tydligare ansvar, styrning och ledning.....	71
10	Viktiga ställningstaganden och vägen framåt	75
10.1	Ökad kvalitet i undervisningen	75
10.2	Ökad likvärdighet mellan skolor	75
10.3	Tydligare ansvar, styrning och ledning.....	76
10.4	Vägen framåt.....	76
11	Bilagor	77
11.1	Bilaga 1. Diagram och tabeller	77
11.2	Bilaga 2. Sammanställning efter beslut av regelbunden kvalitetsgranskning, Skolinspektionen	83
12	Referenslista	87
12.1	Forskning och lagar	87
12.2	Rapporter	88
12.3	Webbplatser	89

1 Sammanfattning

Kvalitetsrapportens syfte är att ge en lägesbedömning av de olika skol- och verksamhetsformernas kvalitetsarbete och måluppfyllelse, men utgör också ett stöd för fortsatt utvecklingsarbete. Grundskoleförvaltningens förstärkningsområden ligger till grund för rapportens struktur:

1. Ökad kvalitet i undervisningen.
2. Ökad likvärdighet mellan skolor.
3. Tydligare ansvar, styrning och ledning.

Förstärkningsområdena utgör ett stöd i grundskoleförvaltningens strävan att nå de nationella målen och de identifierar vilka förutsättningar som krävs för att huvudman ska kunna ta sitt ansvar och stödja rektorer och lärare i arbetet med att utveckla undervisningen. I kvalitetsrapporten beskrivs vilka utvecklingssteg som tagits inom respektive förstärkningsområde men även de dilemman som finns och vad som behöver göras för att kunna ta nästa steg i det systematiska kvalitetsarbetet.

Under grundskoleförvaltningens första år har det riktats tydligt fokus mot att stärka rektorers och utbildningschefers möjligheter att agera pedagogisk ledare. Renodlingen av styrkedjans roller och ansvar har påbörjats och det har upprättats arenor för att stärka såväl kompetens som kollegialt lärande.

Grundskoleförvaltningens nya modell för systematiskt kvalitetsarbete understödjer grundskoleförvaltningens struktur- och kulturförändring genom att basera uppföljning och analys på tillit och dialog istället för kontroll och rapportering. Målet är att stärka kommunikationen och tilliten mellan styrkedjans olika nivåer.

Till stora delar bygger kvalitetsrapportens innehåll på underlag från utbildningsområdenas kvalitetsdialoger med rektorer men den baseras även på andra resultat och underlag som påvisar de dilemman som de olika skol- och verksamhetsformerna möter.

I kvalitetsrapporten bekräftas vetskapen om de tidiga insatsernas betydelse för en lyckad skolgång. Tydligt är att elever som inte nått kunskapskraven i årskurs 6 i lägre grad uppnår gymnasiebehörighet. Elevernas läsförmåga utgör en grundläggande förutsättning för elevers måluppfyllelse vilket görs synligt i grundskoleförvaltningens analys, stärkt av forskning.

Skolinspektionens regelbundna kvalitetsgranskning visar att elevers trygghet och studiero samt delaktighet och inflytande är något som behöver utvecklas, likaså strategiskt jämställdhetsarbete.

Kvalitetsrapporten synliggör den bristande tillgången till en likvärdig utbildning då stora skillnader ses mellan elevers måluppfyllelse och lärarnas kompetens och behörighet. Dessa variationer bör föranleda grundskoleförvaltningens prioriteringar och beslut om behovsriktade insatser.

Ur kvalitetsdialogerna framgår att verksamhetens kvalitet och elevernas måluppfyllelse påverkas negativt av otydliga mål och bristande kontinuitet, vilket bland annat orsakas av hög lärar- och elevrörlighet samt förändringar i ledningsfunktioner. Ett förbättringsarbete kräver långsiktighet och stabilitet

genom samsyn kring uppdraget och tydliga mål. Huvudmannen kan främja stabiliteten i skolornas verksamhet genom åtgärder som på olika sätt motverkar avbrott i undervisningen och visar på bästa möjliga väg för eleverna genom årskurskurserna. Huvudmannen kan också bidra till stabilitet genom att begränsa antalet uppdrag till förvaltningen och ha fortsatt fokus på nationella mål. Detta för att stärka rektors förutsättningar att agera pedagogisk ledare.

I kvalitetsrapporten framgår att fritidshemmets, förskoleklassens och grundskolans uppdrag i högre grad behöver synliggöras i det systematiska kvalitetsarbetet. Även här ses varierade förutsättningar att bedriva och utveckla en undervisning av god kvalitet.

De resultat och dilemman som kvalitetsrapporten synliggör kommer att ligga till grund för vidare dialog mellan skolor, grundskoleförvaltning, fackliga parter grundskolenämnd. Därefter upprättas en verksamhetsplan där prioriterade insatser tydliggörs och fördelas.

2 Inledning

Skolans systematiska kvalitetsarbete regleras i skollagen (SFS 2010:800 kapitel 4, § 2–8). Enligt lagen ska huvudmannen, rektorer och medarbetare på skolorna arbeta målmedvetet och systematiskt med ständiga förbättringar för att nå ökad kvalitet i undervisningen. Det gemensamma målet ska vara inställt på ökad måluppfyllelse för eleverna. Varje år sammanfattas resultaten av kvalitetsarbetet i en kvalitetsrapport till huvudmannen. Rapporten summerar också grundskoleförvaltningens analyser, strategier och utvecklingsinsatser.

2.1 Syfte

Syftet med grundskoleförvaltningens kvalitetsrapport är att ge en lägesbedömning av samtliga skol- och verksamhetsformer inom grundskolenämndens ansvar. Rapporten innefattar analyser, prioriteringar och underlag till beslut om riktade insatser för en ökad måluppfyllelse på skol- och huvudmannanivå. Kvalitetsrapporten ska spegla uppföljningens syfte för lärande och utvecklande och ha fokus på rektors förutsättningar att vara pedagogiska ledare. I rapporten redovisas resultaten i första hand på huvudmannanivå.

För den här rapporten har det gjorts vissa innehållsmässiga avgränsningar. De uppdrag som kommunfullmäktige, kommunstyrelse och grundskolenämnd tilldelat grundskoleförvaltningen hanteras inte via kvalitetsrapporten utan inryms i grundskoleförvaltningens övriga uppföljningsrapporter. Exempel på detta är frågor kring mänskliga rättigheter och resursfördelningens påverkan på elevernas måluppfyllelse. Elevhälsa, digitalisering och skolans demokratiuppdrag följs upp under kommande verksamhetsår.

2.2 Metod

I linje med grundskoleförvaltningens tillitsbaserade styrning bygger kvalitetsrapporten främst på dialogbaserat underlag. Strukturerade och dokumenterade samtal med stadens rektorer utgör utgångspunkten för grundskoleförvaltningens uppföljning och analys. Såväl förstärkningsområden som nationella mål verkar som referensramar för grundskoleförvaltningens sammanfattande bedömning och identifiering av utvecklingsinsatser. I rapportens analys riktas fokus mot de dilemman som framträder i förhållande till redovisade resultat, vilka avslutningsvis genererar en rad förslag på prioriterade insatser. En referenslista samt förteckning över statistik och diagram samt återfinns som bilagor till rapporten.

”Tillitsbaserad styrning bygger på idén om att skolans styrkedja samtidigt utgör en stödkedja. I en stödkedja fokuserar överliggande nivåer inte enbart på ansvarsutkrävande och kontroll, utan även på att skapa förutsättningar för underliggande nivåer” (Österberg, 2018).

2.3 Disposition

Först sammanfattas rapportens viktigaste slutsatser, följt av ett inledande kapitel som beskriver rapportens syfte, struktur och metod. Grundskoleförvaltningens antagna förstärkningsområden löper som en röd tråd genom kvalitetsrapportens disposition. De utgör ramverket för redogörelse av verksamhetens resultat i kapitel 4–8 och är utgångspunkten för grundskoleförvaltningens analyser, slutsatser och lärdomar i kapitel 9–10.

3 Kultur och struktur

3.1 Grundskoleförvaltningens förstärkningsområden

Inom ramen för skolutredningen identifierades tre förstärkningsområden, baserat på såväl forskning som omvärldsbevakning. Förstärkningsområdena syftar till att skapa en gemensam förståelse och samsyn kring skolans uppdrag. Grundskoleförvaltningens förstärkningsområden och tillhörande strategier utgör riktlinjen för grundskoleförvaltningens fortsatta utvecklingsarbete.

Grundskoleförvaltningens förstärkningsområden är:

1. Ökad kvalitet i undervisningen.
2. Ökad likvärdighet mellan skolor.
3. Tydligare ansvar, styrning och ledning.

Skolutredningen kompletterades med tre rapporter, avsedda för förskoleklass, fritidshem och grundsärskola. Rapporternas ändamål var att synliggöra viktiga områden som stöd för grundskoleförvaltningens fortsatta organisering och utveckling av dessa skol- och verksamhetsformer.

3.2 Övergripande systematik

I skollagen (SFS 2010:800) och i de allmänna råden för Systematiskt kvalitetsarbete-för skolväsendet (Skolverket, 2015) står det att huvudmän och medarbetare på skolenheter systematiskt och kontinuerligt ska följa upp verksamheten, analysera resultaten i förhållande till de nationella målen och utifrån det planera och utveckla utbildningen. I enlighet med skollagen (SFS 2010:800) ska det systematiska kvalitetsarbetet också dokumenteras, i syfte att visa vad som behöver utvecklas, varför och på vilket sätt (kapitel 4, § 6). Eleverna i förskoleklass, grundskola, fritidshem och grundsärskola ska tillsammans med vårdnadshavare ges möjlighet att delta i det arbetet.

Rektor ansvarar för att kvalitetsarbetet på sin skolenhet genomförs enligt lagstiftning. Därav behöver rektor formulera rutiner och former för kvalitetsarbetet gällande planering, genomförande, dokumentation och uppföljning. Hur väl det systematiska kvalitetsarbetet bedrivs inom grundskoleförvaltningen är direkt avgörande för utvecklandet av en god och likvärdig utbildning för Göteborgs stads elever.

3.2.1 Struktur

Är en process är ett flöde aktiviteter som utförs i en bestämd ordning för att nå ett mål och som upprepas. Forskning visar att ett processinriktat arbetssätt stärker helhetssynen och ger ökade möjligheter att identifiera förbättringsåtgärder och ha ett likvärdigt genomförande (Ljungberg, Larsson, 2012).

Som ett led i att utveckla grundskoleförvaltningens processinriktade kvalitetsarbete har uppföljningen av de nationella målen strukturerats i tre kvalitetsområden över året.

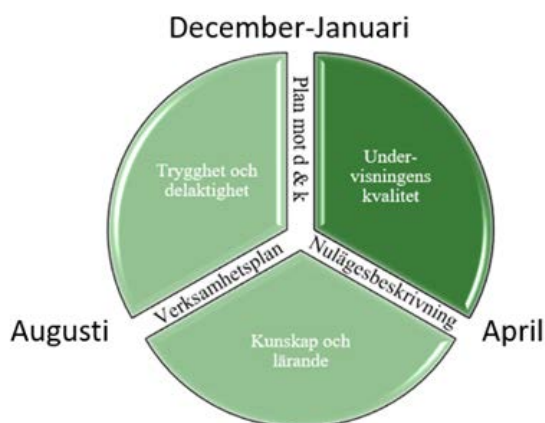
Grundskoleförvaltningens årshjul visualiserar den återkommande förbättringscykeln och är ett stöd för rektor i den verksamhetsnära planeringen, uppföljningen och analysen av verksamheten.

Årshjulet tar sin utgångspunkt i såväl läroplansområden som förstärkningsområden, och vid sidan av kvalitetsdialogerna följs det systematiska kvalitetsarbetet upp och dokumenteras via en nulägesbeskrivning, verksamhetsplan och plan mot diskriminering och kränkande behandling. Grundskoleförvaltningen strukturerar på det systematiska kvalitetsarbetet skall stärka förutsättningarna för att både personal, rektor och huvudman ska kunna fullfölja sitt lagstadgade ansvar att planera, följa upp och utveckla utbildningen.

Det finns en arbetsorganisation för hur förvaltningen ska arbeta med utvecklingen av det systematiska kvalitetsarbetet. Struktur och process för det systematiska kvalitetsarbetet tas fram medan det används, fortbildning ges och synpunkter från rektorer och lärare används för vidare förbättringsarbete. Årshjulets arbetsprocess inleddes i samband med terminsstart, vilket innebär att två kvalitetsområden med innefattande kvalitetsdialoger kvarstår innan grundskoleförvaltningen kan utvärdera dess effekt. Som komplement till årshjulet erbjuder förvaltningen annat typ av stöd, exempelvis i form av dokumentationsunderlag, kompetensutveckling och workshops.

I syfte att nå ökad likvärdighet och kvalitet i grundskoleförvaltningens skol- och verksamhetsformer finns olika mötesarenor upprättade både inom och mellan de olika chefsleden. Vid sidan av dessa anordnas månatliga rektorsverkstäder där innehållet tar sin utgångspunkt i hur rektorer arbetar med förstärkningsområdena i vardagen. Varje rektorsverkstad har haft ett särskilt tema men det pedagogiska ledarskapet har utgjort en röd tråd vid samtliga mötestillfällen.

För att lyckas med intentionerna i skolutredningen och förstärkningsområdena är det avgörande att fokusera på rektors och lärares ledning av lärandet. Som ett led i att stödja det pedagogiska ledarskapet är grundskoleförvaltningen på väg att inrätta en rektorsakademi med syfte att ge rektorer och den pedagogiska personalen tillgång till kompetensstärkande insatser.

Plan mot d & k = Plan mot diskriminering och kränkande behandling

3.2.2 Kultur

Som tidigare nämnts i kvalitetsrapporten genomförs så kallade kvalitetsdialoger såväl enskilt som i grupp. Där möts utbildningschef, verksamhetsutvecklare, rektorer och andra nyckelpersoner för att samtala om enhetens resultat och förbättringsområden. Forskning påvisar att det omgivande skolsystemet behöver präglas av en kultur där skolor kan vara trygga med att synliggöra sina resultat och utvärdera sin egen undervisning, i detta hänseende fyller kvalitetsdialogerna en viktig funktion (Nihlfors, Johansson, 2013). Intentionen är att dialogerna ska stärka kommunikationen och tilliten mellan styrkedjans olika nivåer och på så vis understödja grundskoleförvaltningens struktur- och kulturförändring. Grundskoleförvaltningens kvalitetsdialoger följer grundskoleförvaltningens kvalitetsområden och kompletterar rektorernas skriftliga dokumentation. De utgör ett viktigt underlag till enheternas lokala utvecklingsarbete och huvudmannens årliga kvalitetsrapport.

4 Genomförda utvecklingssteg inom respektive förstärkningsområde – sammanfattning

I skolutredningen, och de kompletterande rapporterna för grundsärskola, fritidshem och förskoleklass, finns strategier och förslag till konkreta insatser för att uppnå önskad effekt inom respektive förstärkningsområde.

Här följer en sammanfattning av de utvecklingssteg som tagits inom respektive förstärkningsområde. Beskrivningen av utvecklingsstegen utgår från förstärkningsområdets strategier och förslag på insatser.

Underlag till vilka utvecklingssteg som så här långt tagits utgår framför allt från grundskolenämndens uppföljningsrapport 2 och nuläges och omvärldsanalys samt från kvalitetsdialoger med rektorer.

4.1 Ökad kvalitet i undervisningen

Grundskoleförvaltningens första förstärkningsområde syftar till att undervisningens kvalitet ska öka. Detta förstärkningsområde är överordnat de två andra områdena, som mer är riktade emot att skapa förutsättningar för att öka eleverns lärande (Skolutredningen, 2016).

Under förstärkningsområdet Ökad kvalitet i undervisningen finns följande strategier kopplade:

- Säkra kompetensförsörjningen.

- Utveckla och säkerställa ett kollegialt lärande och samarbetskultur – på alla nivåer, baserat på forskning, beprövad erfarenhet och omvärldsbevakning.
- Utveckla och säkra rektors förutsättningar för ett pedagogiskt ledarskap.

Sammanfattning utvecklingssteg

En rad utvecklingssteg har tagits för att säkra kompetensförsörjningen. För fritidshemmen har en kompetensförsörjningsplan tagits fram med flera insatser, som till exempel möjlighet att studera under tre år med betald tjänstledighet, en dag/vecka för att få legitimation för undervisning i fritidshem. Ett branschråd inom GR har startats för samverkan kring kompetensförsörjningsfrågor i grundskolan. För att renodla lärarens uppdrag har branschrådet i uppdrag att ge förslag på kompletterande tjänster i skolan, vilken kompetens dessa skulle kräva samt befattningsbenämningar. Förvaltningen har startat ett projekt som följer arbetet i GR och förbereder för genomförandet. Som ett led i att öka kompetensen inom grundsärskolan utarbetades ett basutbildningsprogram riktat till elevassistenter under våren 2019. Grundskoleförvaltningen har saknat anpassade systemstöd för kartläggning av medarbetarnas kompetens och därför implementerades ett nytt IT-stöd för resursplanering under våren 2019. När alla skolenheter använder systemstödet, vilket inte är fallet i dagsläget, skapas bättre förutsättningar för analys av hur stor andel av undervisningen som bedrivs av behöriga lärare på de olika skolorna och kan också aggregeras på förvaltningsnivå. Numera går det även att utläsa vilka som är behöriga att ansvara för undervisningen i fritidshem. Utifrån analysen kan också mer precisa och prioriterade insatser tas fram för kompetensförsörjning på skolor med högt index.

Andra utvecklingssteg som tagits för att klara kompetensförsörjningen är ett nytt samarbetsavtal som tecknats med Göteborgs universitet i syfte att öka kvaliteten i den verksamhetsförlagda utbildningen (VFU) samt att arbetet med en lärarakademi som är i ett planeringsskede.

Lärarens ledning av elevernas lärande, rektors ledning av lärarnas lärande och utbildningschefens ledning av rektorernas lärande är basen för det kollegiala lärandet i styr- och stödkedjan (Svedberg, 2016) och (Timperley, 2015). Utbildningschefernas veckovisa möten med rektorsgruppen utgör ett exempel på kollegialt lärande som ska stödja det pedagogiska ledarskapet. De månatliga rektorsverkstäderna har också möjliggjort dialog och gemensam kompetensstärkning för alla rektorer i grundskoleförvaltningen. Ytterligare steg som tagits för att stärka ett kollegialt lärande och samarbetskultur är ett projekt som påbörjats för tydliggörande av förstelärare- och lektorsuppdrag, ett arbete som också handlar om att skapa likvärdig organisering av lärande inom och mellan skolor i utbildningsområdena. För att säkra det systematiska kvalitetsarbetet och professionsutvecklingen inom samtliga skol- och verksamhetsformer finns nätverk för fritidshemmets och förskoleklassens lärare samt för grundsärskolans rektorer. Nätverken, som drivs i samarbete med Center för skolutveckling, finns även inom matematik och språk-, läs-, och skrivinläring med deltagare från alla utbildningsområden med kollegialt lärande och utbyte av erfarenheter i fokus.

Förvaltningens första år har inneburit ett stort fokus på rektorerna och att stärka förutsättningarna för det pedagogiska ledarskapet. Inom rektorsakademin, som nu går in i en genomförandefas, samordnas och systematiseras arbetet för att i större utsträckning göra förvaltningen ”självförsörjande” med rektorer.

Regelbundna kvalitetsdialoger är införda, som ska stärka kommunikationen och tilliten mellan styr- och stödkedjans olika nivåer och identifiera behov och förutsättningar för utveckling av undervisningen.

4.2 Ökad likvärdighet mellan skolor

Förstärkningsområdet Ökad likvärdighet mellan skolor handlar om att säkerställa att alla elever får tillgång till en undervisning av hög kvalitet oavsett elevernas olika förutsättningar. Skolan ska genom det kompensatoriska uppdraget förmå att jämna ut de skillnader som finns och som ger eleverna olika förutsättningar att klara utbildningens mål. Skollagen föreskriver att utbildningen ska vara likvärdig inom varje skolform och inom fritidshemmet. En strävan ska vara att uppväga skillnader i barnens och elevernas förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen. (SFS 2010:800 kapitel 4, § 9). Under förstärkningsområdet ”Ökad likvärdighet” finns följande strategier kopplade:

- Nyanlända elever på fler skolor.
- Minska skolvalets påverkan på skolegregation.
- Resursfördela för ökad likvärdighet.

Sammanfattning utvecklingssteg

Grundskolenämnden har beslutat om antagningsregler där nyanlända elever från och med årskurs ett och uppåt får företräde om den aktuella skolenheten har en låg andel nyanlända elever.

Inför läsåret 2019/2020 organiserades det för första gången i hela kommunen ett skolval för samtliga barn och elever aktuella för en placering i förskoleklass och som ska byta skolenhet i grundskolan på grund av att nästföljande årskurs inte finns på den nuvarande skolenheten.

Som ett led i att stärka en likvärdig utbildning har grundskoleförvaltningen implementerat en resursfördelningsmodell som syftar till att stärka skolornas förutsättningar att arbeta med sitt kompensatoriska uppdrag

Utöver de strategier som tas upp i skolutredningen finns en mängd andra faktorer som påverkar likvärdigheten för alla elevers tillgång till en undervisning av hög kvalitet oavsett elevernas olika förutsättningar. Dessa faktorer tas upp längre fram i den här rapporten, både under resultat- och analysdelen samt under förslag till insatser.

4.3 Tydligare ansvar, styrning och ledning

Grundskoleförvaltningens andra förstärkningsområde syftar till att skapa både en struktur och en kultur som stödjer och skapar förutsättningar för arbetet med att öka elevernas lärande och måloppfyllelse. Det handlar om att alla nivåer i styrkedjan har fokus på de nationella målen, och en tydlighet i uppdrag, roller och ansvar. Alla nivåer i styrkedjan bör se sig själva som en del av en stödkedja som, utifrån sin roll i kedjan bidrar till att rektorer och lärare kan utveckla undervisningens kvalitet.

Under förstärkningsområdet ”Tydligare ansvar, styrning och ledning” finns följande strategier kopplade:

- Fokus på nationella mål och utveckling av undervisningen.
- Renodla styrkedjans roller, uppdrag och ansvar.
- Utveckla och säkra ett systematiskt kvalitetsarbete.

Sammanfattning utvecklingssteg

I skolutredningen finns det inom förstärkningsområdet Tydligare ansvar styrning och ledning förslag på insats om att begränsa uppdrag och mål och från nämnd till förvaltning och skola. Sammantaget, i budget och inkomna uppdrag under året, har antal uppdrag ifrån kommunfullmäktige och grundskolenämnd hittills varit cirka 60.

Sammantaget har skolors och huvudmannens fokus på de nationella målen ökat genom framtagna indikatorer och uppföljning av undervisningen och elevernas kunskapsresultat, inte minst i skolans lägre skolår.

I linje med grundskoleförvaltningens kultur- och strukturförändring har en rad insatser påbörjats med syfte att förtydliga ansvar och roller i styr- och stödkedjan. Renodlingen av styrkedjans roller och ansvar har påbörjats genom uppdragsbeskrivningar, framtaget reglemente och till viss del insatser för att stärka nämnden i sitt huvudmannuppdrag. Det pedagogiska ledarskapet ska genomsyra hela styrkedjan vilket innebär att rektor leder lärarnas lärande och utbildningscheferna stödjer rektorernas lärande och pedagogiska ledarskap. I detta arbete förväntas uppdragsbeskrivningarna fylla en viktig funktion.

Utifrån detta har en handledningsinsats riktats mot utbildningschefer med syftet att stärka utbildningschefens roll och uppdrag att stödja, leda och organisera rektorers lärande. Via rektorsgrupper och enskilda kvalitetsdialoger sker återkoppling på uppdraget mellan de olika chefsleden.

För att stödja rektorer och lärare i deras professionella utveckling har flera steg tagits i den nya förvaltningen. Alla stödavdelningar ska bidra till att förvaltningen skapar bästa möjliga förutsättningar för rektorer och lärare att skapa ökad kvalitet och likvärdighet för alla elever i Göteborgs Stad. Vid bildandet av den förvaltningsgemensamma organisationen har det nära stödet till rektor prioriterats.

Som ett led i grundskoleförvaltningens struktur- och kulturförändring kompletteras numera ordinär uppföljning med kvalitetsdialoger, vilka bygger på

rektors uppfattning och analys av verksamhetens resultat, styrkor och behov (se avsnitt 3.2). Vid läsårets början genomfördes kvalitetsdialoger inom samtliga utbildningsområden samt för grundsärskolans rektorer. Dialogerna summerade uppföljning och analys av verksamheternas resultat för det gångna läsåret vilket skapade en grund för rektorernas prioritering av mål inför det kommande läsåret.

Fokus har legat på att utveckla den verksamhetsnära uppföljningen och som stöd, för alla skol- och verksamhetsformer, i det systematiska kvalitetsarbetet har grundskoleförvaltningen utarbetat olika typer av stödmaterial till såväl rektorer som lärare. För att visualisera den årliga förbättringscykeln har ett årshjul tagits fram (se avsnitt 3.2) och såhär långt har endast kvalitetsområdet ”Kunskap och lärande” bearbetats. Verksamhetsutvecklare utgör stöd till såväl utbildningschefer som rektorer i det systematiska kvalitetsarbetet.

För att kunna följa resultaten i förhållande till de nationella målen samt underlätta skolornas analysarbete har grundskoleförvaltningen tagit fram tillförlitliga och lättillgängliga analysunderlag i form av bearbetad statistik som presenterats som interaktiva ”skolblad”. Inrapportering av resultat har under vårterminen 2019 blivit mer tillförlitlig när det gäller läsförståelse i årskurs 1. Inrapporteringen av uppnådda kunskapskrav i årskurs 3 kan förbättras genom att resultaten rapporteras in på rätt sätt och att likvärdigheten i lärarnas bedömning ses över.

Stöd till skolor för genomförande av nationellt och obligatoriskt kartläggningmaterial i förskoleklass är framtaget. Ett arbete pågår för att utveckla uppföljningen av elevernas lärandeprogression under tidiga skolår med syftet att kunna sätta in adekvata stödåtgärder där de som bäst behövs.

5 Resultat grundskola

Grundskolans resultat presenteras i detta kapitel utifrån de tre förstärkningsområdena. Kapitlet avslutas med en sammanfattning.

5.1 Ökad kvalitet i undervisningen

I detta avsnitt, förstärkningsområde ökad kvalitet i undervisningen, redovisas resultat utifrån de tre kvalitetsområden som finns i förvaltningens årshjul: Kunskap och lärande, Trygghet och delaktighet samt Undervisningens kvalitet. Varje område inleds med en text som beskriver vilka nationella mål och indikatorer som ligger till grund för resultaten.

5.1.1 Kunskap och lärande

Kunskap och lärande är ett av tre kvalitetsområden i förvaltningens årshjul. Området är riktat mot skolans kunskapsuppdrag. Skolans uppdrag enligt läroplanen är att ansvara för att eleverna tar till sig och utvecklar sådana kunskaper som är nödvändiga för varje individ och samhällsmedlem. Enligt Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet 2011 (Lgr 11) ger dessa också en grund för fortsatt utbildning.

Indikatorer som ligger till grund för beskrivning av resultaten
Läsförmåga i årskurs 1
Uppnådda kunskapskrav årskurs 3
Uppnådda kunskapskrav årskurs 6
Uppnådda kunskapskrav årskurs 9
Gymnasiebehörighet årskurs 9
Genomsnittligt meritvärde årskurs 9
Lovskola årskurs 9
Progression årskurs 6–9
Nyanlända elevers resultat
Jämförelse nationella prov och ämnesbetyg
Betyg och bedömning utifrån Skolinspektionens kvalitetsgranskning

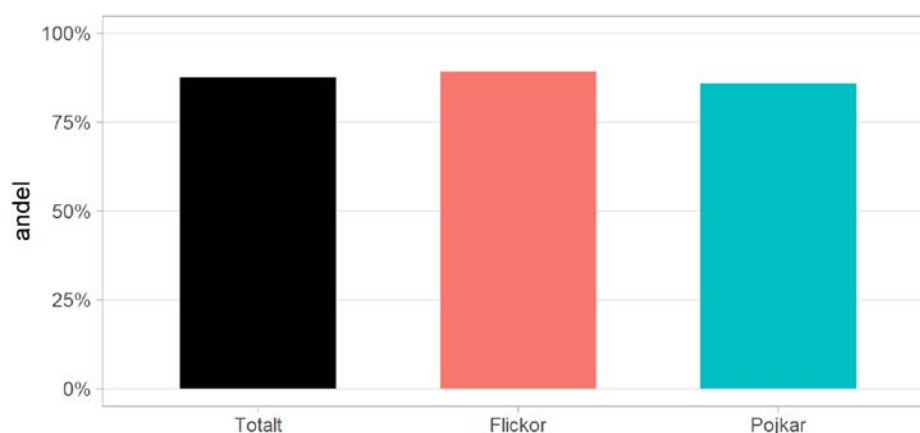
Resultaten beskrivs utifrån ett trendperspektiv, det vill säga hur utveckling skett de senaste tre åren. Resultaten beskrivs även utifrån *nivå*, det vill säga dess utfall i relation till hur stor andel elever som uppnått kunskapskraven. Resultatet delas upp utifrån *kön*.

Läsförmåga årskurs 1

Läsning är ett kunskapskrav för godtagbara kunskaper i läsförståelse i slutet av årskurs 1. Från 1 juli 2016 är bedömningsstödet i läs- och skrivutveckling obligatoriskt att använda i årskursen. Det är skolans huvudman som ansvarar för att materialet används för att följa upp elevernas kunskaper tidigt.

Läsförmåga definieras som två samspelande övergripande processer – god avkodningsförmåga och god läsförståelseförmåga. Avkodningsförmåga handlar om läsningens tekniska sida medan läsförståelseförmåga handlar om tolkandet och meningsskapandet. Dessa bör stå i balans med varandra, vilket innebär att olika läsfärdigheter har automatiserats. Diagrammet nedan visar resultaten av elevernas läsförståelse.

Diagram 1. Resultat läsförståelse årskurs 1, 2019

År 2019 nådde 87,6 procent av eleverna i årskurs 1 målen i läsförståelse. 85,9 procent av pojkarna och 89,3 procent av flickorna nådde kunskapskraven. Det finns ingen tillförlitlig trend då 2017 var första obligatoriska inrapporteringsåret för resultaten utifrån bedömningsstödet i läs- och skrivutveckling och inrapporteringen var då inte var fullständig. Inrapporteringen har sedan 2017 förbättrats väsentligt över tid.

Det finns ingen statistik att tillgå om resultat på nationell nivå gällande läsförmåga.

Uppnådda kunskapskrav i årskurs 3

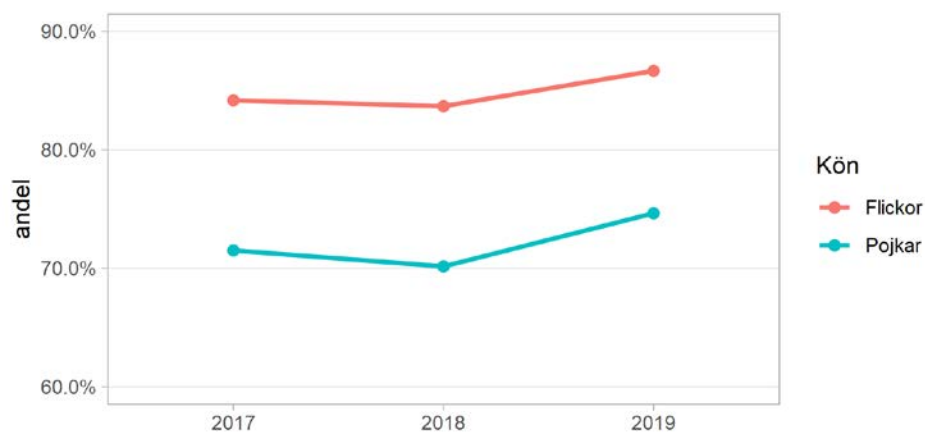
I årskurs 3 gör lärarna en kunskapsbedömning av elevernas kunskaper i matematik, svenska eller svenska som andraspråk, samhällsorienterade ämnen och naturorienterade ämnen. Underlaget 2019 är emellertid bristfälligt då många skolor inte har rapporterat in resultat, alternativt att inrapportering inte skett korrekt. Elevernas resultat i årskurs 3 grundar sig därför i stället på resultat utifrån nationella prov.

Nationella prov i matematik, svenska och svenska som andraspråk har genomförts sedan läsåret 2008/2009. Syftet med de nationella proven är dels att stödja läraren vid bedömning och vid betygssättning i de årskurser där betyg ges, dels att ge underlag för en analys av i vilken utsträckning kunskapskraven

uppfylls på skolnivå, på huvudmannanivå och på nationell nivå (Skolverket 2016).

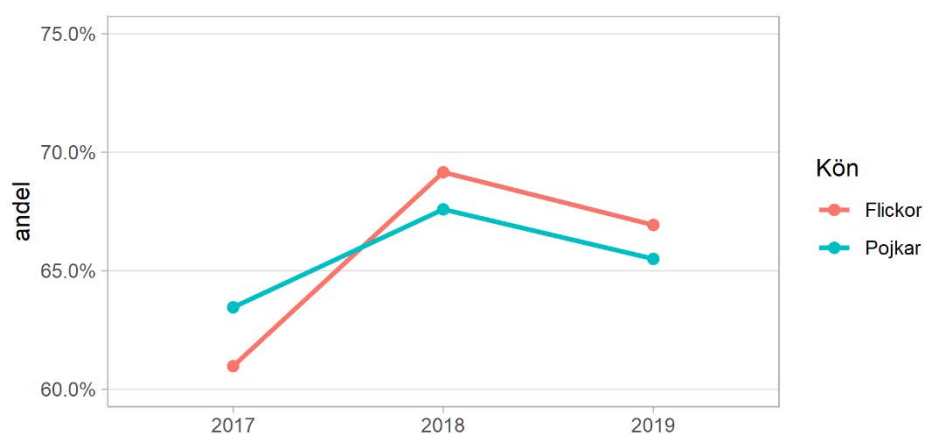
I årskurs 3 genomförs olika delprov i matematik och svenska varje år. Det är därför svårt att göra en jämförelse av resultaten mellan de olika åren. I matematik har delproven tidigare rubricerats med vilken eller vilka matematiska förmågor som prövas, men i de senaste årens prov bedöms istället olika matematiska förmågor på de olika delproven. Sammantaget mäter samtliga delprov alla de matematiska förmågorna.

Diagram 2. Resultat nationella prov svenska årskurs 3

År 2019 nådde 87 procent av flickorna och 75 procent av pojkarna kunskapskraven på nationella proven i svenska. Det är en förbättring sedan 2017, även om en jämförelse från år till år inte är enkel att göra.

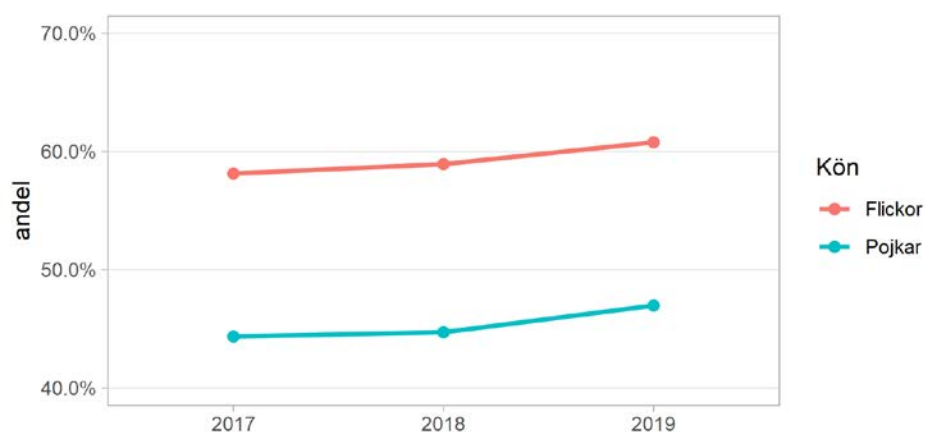
Diagram 3. Resultat nationella prov matematik årskurs 3

I matematik nådde 67 procent av flickorna och 66 procent av pojkarna kunskapskraven på nationella proven 2019. Resultaten i matematik har förbättrats sedan 2017, men försämring har skett sedan föregående år. Det finns på så vis ingen tydlig trend när det gäller resultaten i matematik i årskurs 3.

Diagram 4. Resultat nationella prov svenska som andraspråk årskurs 3

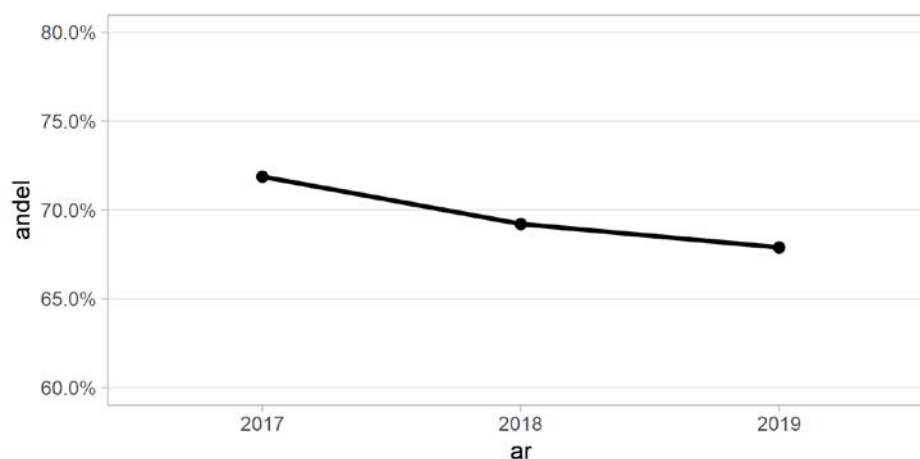

Resultat på nationella prov i svenska som andraspråk har över tid legat på ungefär samma nivå för pojkar, mellan 44 och 47 procent. Inte heller för flickor har det skett en anmärkningsvärd förändring över tid. Flickornas resultat skiljer sig dock från pojkarnas och är högre över tid.

Uppnådda kunskapskrav årskurs 6

Betyg i årskurs 6 infördes höstterminen 2012 i syfte att höja kvaliteten i utbildningen och öka elevernas kunskaper. Det fanns ett identifierat behov av att tidigt kunna följa upp elevernas kunskapsutveckling och därtill eventuellt sätta in stödinsatser. Kursplanerna för årskurs 6 revideras 2019 i syfte att ge ämnets syfte och centrala innehåll ett tydligare fokus i lärares undervisning och för att kunskapskraven ska bli ett bättre stöd för betygssättning. Revideringen ska stärka kvaliteten och likvärdigheten i undervisningen och skapa förutsättningar för mer rättvisande och likvärdiga betyg (Skolverket, 2019).

Diagram 5. Resultat andel elever som uppnått kunskapskraven i årskurs 6

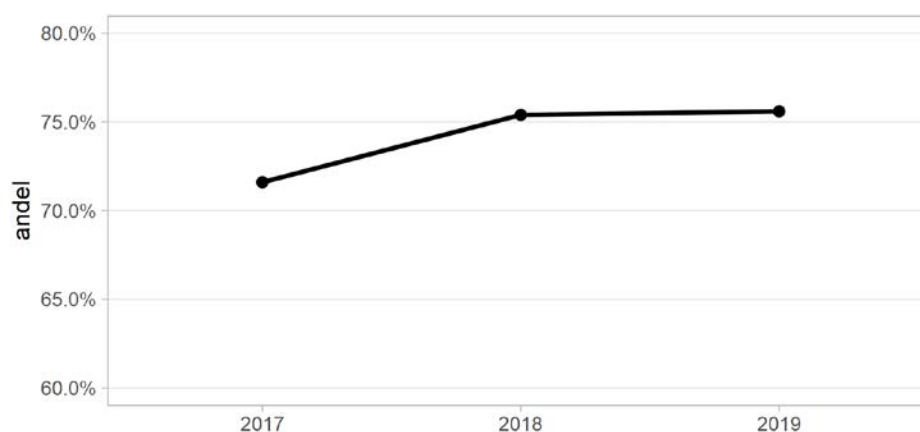
Andelen elever som uppnått kunskapskraven i årskurs 6 har minskat kontinuerligt under åren. 2017 nådde 71,9 procent av eleverna målen och år 2018 var det 69,2 procent. Vårterminen 2019 hade en ytterligare minskning skett. 67 procent av eleverna nådde då målen i samtliga ämnen i årskurs 6. Pojkar har ett lägre resultat såväl 2019 som över tid i jämförelse med flickornas

resultat. 2019 skiljde det 7 procentenheter mellan pojkars och flickors resultat (bilaga 1, diagram 1).

Gymnasiebehörighet årskurs 9

För att en elev ska vara behörig till ett yrkesförberedande program inom gymnasieskolan krävs godkänt betyg i ämnena svenska/svenska som andraspråk, engelska och matematik samt i ytterligare 5 ämnen, totalt 8 ämnen. Andelen behöriga elever beräknas av de elever som fått eller skulle ha fått betyg enligt det mål- och kunskapsrelaterade betygssystemet. Elever som saknar godkända betyg i alla ämnen ingår i statistiken.

Diagram 6. Resultat andel elever som är behöriga gymnasieskolans yrkesprogram 2019

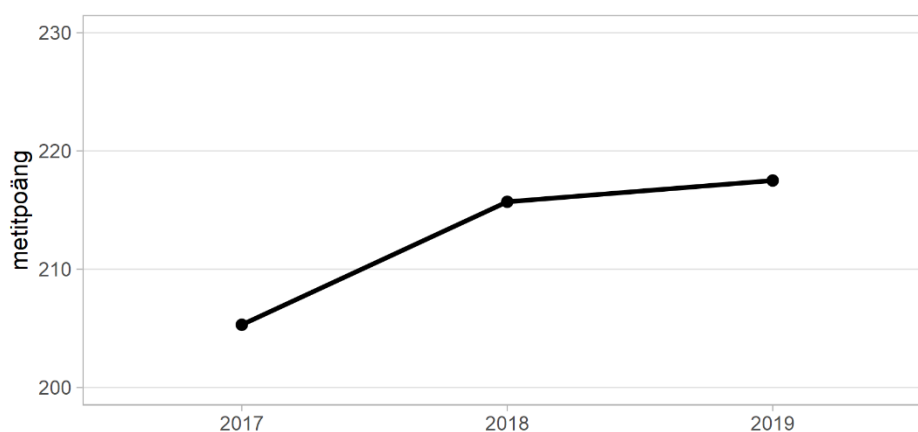

Behörigheten till gymnasieskolans yrkesprogram har ökat de senaste tre åren. Trenden är särskilt positiv avseende pojkarnas resultat (bilaga 1, diagram 2). År 2019 blev 75,7 procent av eleverna i årkurs 9 behöriga till gymnasieskolans yrkesprogram. Följaktligen saknar 24,3 procent av eleverna gymnasiebehörighet.

Genomsnittligt meritvärde årskurs 9

Det genomsnittliga meritvärdet beräknas som summan av betygsvärdena för de 16 bästa betygen i elevens slutbetyg, och för 17 ämnen för elever som läst moderna språk som språkval. Elevens betyg omvandlas till betygsvärden och de bästa 16 ämnena summeras. Om eleven har godkänt betyg i modernt språk som språkval är det ett 17:e ämne i meritvärdet.

Diagram 7: Resultat genomsnittligt meritvärde årskurs 9

Det genomsnittliga meritvärdet har ökat de senaste tre åren. År 2017 var meritvärdet i genomsnitt 205,5 poäng, 2018 låg genomsnittet på 215,6 poäng. 2019 har elevernas genomsnittliga meritvärde ökat till 217 poäng. Såväl pojkarnas som flickornas genomsnittliga meritvärde har ökat. Skillnaden är dock markant mellan könen där flickor har betydligt högre poäng i genomsnitt än pojkar (bilaga 1, diagram 3).

Andel elever i årskurs 9 som nått målen i samtliga ämnen, genomsnittligt meritvärde och andel elever som blir behöriga till gymnasieskolan, har ökat över tid i både Göteborg, Stockholm och Malmö. Jämförelse av resultaten i årskurs 9 mellan dessa städer visar att måluppfyllelsen i årskurs 9 är högre i Stockholm än i Göteborg och Malmö. Det gäller både andel elever som når målen och som blir behöriga till gymnasieskolan samt det genomsnittliga meritvärdet (bilaga 1, diagram 4–6).

Lovskola årskurs 9

Rätten till lovskola regleras i skollagen (kapitel 10, § 23).

Från och med läsåret 2017/2018 är det obligatoriskt för skolor att erbjuda lovskola.

Rätten att erbjudas lovskola gäller för:

- Elever som har avslutat grundskolans årskurs 8 och som riskerar att i årskurs 9 inte bli behöriga till ett nationellt yrkesprogram i gymnasieskolan.
- Elever som har avslutat grundskolans årskurs 9 men som inte blivit behöriga till ett nationellt yrkesprogram i gymnasieskolan.

Det är elevens rektor som avgör vilka ämnen som eleven erbjuds att studera under lovskolan. Vårdnadshavare kan tacka nej till erbjudandet.

Resultat

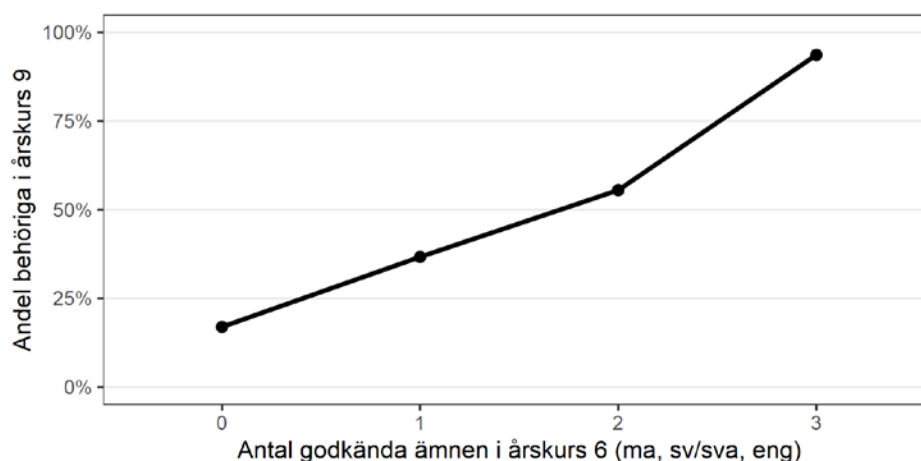
Behörigheten till yrkesprogram för elever i årskurs 9 ökade sammanlagt två procentenheter efter genomförd lovskola. 71 elever blev behöriga till gymnasiet efter att ha gått i lovskola i årskurs 9. Matematik var det ämnet där flest elever

läste upp sina betyg. 76 elever fick betyg i matematik. De flesta elever läste enbart ett ämne på lovskolan, det vill säga det ämne som saknades för behörighet (bilaga 1, diagram 7–9).

Progression årskurs 6 till årskurs 9

Av diagrammet nedan kan utläsas att av de elever som inte uppnått kunskapskraven i något alternativt i få ämnen i årskurs 6, är det få som blir behöriga till gymnasieskolan. Elevens måluppfyllelse i ämnena svenska, engelska och matematik i årskurs 6 kan på så vis ge viktig information om risken för eleven att uppnå behörighet till gymnasieskolan.

Diagram 8. Progression årskurs 6 till årskurs 9

Nyanlända elever resultat

Nyanlända elevers kunskapsresultat är svårbedömda då gruppen är mycket heterogen. I gruppen finns elever som nyss kommit till Sverige och elever som gått i svensk skola i fyra år. Eleverna har också mycket skiftande skolbakgrund, en del elever saknar skolerfarenhet medan andra har god skolbakgrund. I Göteborg har antalet nyanlända och elever med tillfälligt personnummer sjunkit sedan 2017. År 2017 gick totalt 543 elever ur gruppen nyanlända elever ut grundskolans årskurs 9. År 2019 var det färre nyanlända elever som gick ut grundskolan. Antalet elever som definieras som nyanlända hade då minskat till 299 elever.

Resultat

Andelen nyanlända elever och elever med tillfälliga personnummer med behörighet till gymnasieskolans yrkesprogram var 17,4 procent 2019. Nyanlända flickor har i regel högre resultat än nyanlända pojkar.

Jämförelse nationella ämnesprov och ämnesbetyg

Ämnesbetyget uttrycker i vilken mån den enskilda eleven har uppnått de nationella kunskapskrav som finns för respektive ämne. Som stöd för betygssättningen finns ämnesspecifika kunskapskrav för olika betygssteg. Avvikelserna mellan elevers betyg i förhållande till deras resultat på de nationella proven indikerar att det kan föreligga risk för att bedömning och betygssättning inte sker på ett rättvist och likvärdigt sätt.

Resultat

Det finns en differens mellan resultaten på nationella ämnesprov i jämförelse med elevernas ämnesbetyg i årskurs 9. I ämnet matematik är denna skillnad som störst. 40 procent av eleverna fick ett högre ämnesbetyg än vad de fick i resultat på det nationella ämnesprovet 2019 (bilaga 1, diagram 10).

Differensen mellan resultat på de nationella ämnesproven och ämnesbetygen kan observeras de senaste tre åren. I matematik och svenska är skillnaden som störst. I dessa ämnen får cirka en tredjedel av eleverna högre ämnesbetyg än det resultat som uppnåtts på det nationella provet (bilaga 1, diagram 10).

En jämförelse mellan pojkar och flickors resultat på nationella ämnesprov och ämnesbetyg visar att flickor tenderar att få högre ämnesbetyg än provbetyg i jämförelse med pojkar (bilaga 1 diagram 11). Det gäller i samtliga av de ämnen där nationella prov förekommer.

Betyg och bedömning

Resultat inom grundskolan behöver sättas i relation till frågan om bedömning och betygsättning. Betygsättning ska bygga på en allsidig utvärdering av all kunskap eleverna har visat för att betygen ska bli så rättvisande och likvärdiga som möjligt. En viktig förutsättning för arbetet med en rättvis och likvärdig bedömning och betygsättning är att lärare ges möjlighet att jämföra och diskutera sina bedömningar och betygsunderlag med andra lärare. Det är därför väsentligt att det finns förutsättningar för en likvärdig bedömning och betygsättning.

Resultat

Skolinspektionen genomförde läsåret 2018/2019 en regelbunden kvalitetsgranskning på 44 av Göteborgs Stads grundskolor. En skola väntar fortfarande på beslut. Ett område som granskades var bedömning och betygsättning. Av de 43 skolorna som fått sitt beslut har Skolinspektionen beslutat att 29 skolor ska inleda utvecklingsarbete kopplat till bedömning och betygsättning (bilaga 2). Kritiken bestod bland annat i att rektorn behöver säkerställa att lärarna för en gemensam diskussion om och analyserar bedömningen av elevernas kunskapsresultat i samtliga ämnen och analyserar eventuella avvikelser i bedömning och betygsättning och för strukturerade diskussioner med lärare kring de iakttagelser som gjorts.

5.1.2 Trygghet och delaktighet

Trygghet och delaktighet är ett av tre kvalitetsområden i förvaltningens årshjul. Området är riktat mot skolans demokrati- och värdegrundsuppdrag. Utbildningen syftar till att elever ska inhämta och utveckla både kunskaper och värden samt förankra respekt för mänskliga rättigheter och grundläggande demokratiska värderingar (SFS 2010:800 kapitel 1, § 4). Resultat inom området Trygghet och delaktighet beskrivs utifrån följande underlag:

Indikatorer som ligger till grund för beskrivningen av resultaten
Trygghet och Studiero
Jämställdhetsarbete
Elevers inflytande och delaktighet
Kränkande behandling
Övergångar
Elevnärvaro
Elevhälsa

Till Trygghet och delaktighet hör även läroplansområdena Normer och värden, Skola och Hem, Övergång och Samverkan.

Trygghet och Studiero

Skolan ska se till att eleverna kan studera i en lugn miljö där de inte störs, hotas eller känner sig otrygga av andra elever eller medarbetare på skolorna. Det är skolans, och ytterst rektorns, ansvar att skapa denna miljö (skollagen 2010:800, kapitel 5). Rädda, otrygga elever har svårare att ta in ny kunskap, inte minst i de fall där rädsla och otrygghet leder till frånvaro i skolan. Trygghet är således en förutsättning för att elever på bästa sätt ska kunna ta till sig undervisningen. Forskning visar att skolor som arbetar förebyggande med frågor knutna till den pedagogiska miljön såsom sociala relationer och en positiv skolmiljö ger sina elever bättre förutsättningar att nå goda skolresultat (Håkansson & Sundberg, 2012).

Resultat

I den regelbundna kvalitetsgranskning som Skolinspektionen genomförde på grundskolor i Göteborgs Stad, var Trygghet och Studiero ett av de fyra områden som granskades. Resultatet av granskningen visar att det finns skolor som präglas av hög grad av trygghet och studiero, men också skolor där området behöver utvecklas.

- 21 av 43 skolor bedömdes i hög utsträckning präglas av trygghet och studiero.
- 10 av 43 skolor bedömdes i låg utsträckning präglas av trygghet och studiero.
- 11 av 43 skolor bedömdes i flera delar präglas av trygghet och studiero, men att utvecklingsområden finns.

De skolor som i hög utsträckning präglas av trygghet och studiero kännetecknas av bland annat ett gott ledarskap i klassrummet, samsyn bland lärare om vad som är studiero, samt att skolarbetet inte avbryts av andra moment. Gemensamma strukturer och ändamålsenliga metoder pekas också ut som kännetecknande för studiero i undervisningen. Detta bekräftas även av rektorer i de kvalitetsdialoger som ägt rum. Gemensamma lektionsstrukturer, menar rektorerna, har gett god effekt för ökad studiero och trygghet genom att eleverna

vet vad de ska göra och vad som förväntas av dem, men också att lektionerna startar och avslutas på samma sätt på alla lektioner under dagen.

De skolor som i låg utsträckning präglades av trygghet och studiero saknade ett gemensamt förhållningssätt hos personalen och samsyn för hur de agerar vid bristande studiero. Dessa skolor saknade ett konkret och medvetet arbete för att skapa trygghet på skolan. På tre skolor identifierade Skolinspektionen sådana brister att det var svårt att bedöma i vilken utsträckning verksamheten uppfyller de framtagna kvalitetskriterierna för granskningen. Kritiken ledde till riktad tillsyn och vitesföreläggande.

De kvalitetsdialoger som genomförts med rektorer visar att trygghet och studiero påverkats negativt av att det på många skolor kommer nya elever varje vecka samt av lärarbyten. Bristen på kontinuitet, menar rektorerna, påverkar relationsbyggande negativt.

Elevernas upplevda trygghet är i regel högre än deras upplevda studiero. Det visar såväl resultatet av den regiongemensamma elevenkäten 2019 liksom Skolinspektionens regelbundna kvalitetsgranskning (Göteborgs regionen 2019 samt bilaga 2). Den regiongemensamma elevenkäten 2019 visar att 86 procent av eleverna i årskurs 2, 81 procent av eleverna i årskurs 5 samt 80 procent av eleverna i årskurs 9 upplever trygghet i skolan.

Vad gäller elevernas studiero är resultaten lägre. 53 procent av eleverna i årskurs 2 upplever att de har studiero i skolan. Motsvarande siffra för årskurs 5 är 49 procent respektive 53 procent av eleverna i årskurs 9. Sammantaget upplever cirka hälften av de tillfrågade eleverna inom grundskolans årskurs 2, 5 och 9 att de har studiero i skolan.

Elevernas inflytande och delaktighet

Undervisning ska enligt läroplan bedrivas i demokratiska arbetsformer och förbereda eleverna för att aktivt delta i samhällslivet. Undervisningen ska utveckla elevernas förmåga att ta ett personligt ansvar för sitt lärande. Genom att delta i planering och utvärdering av den dagliga undervisningen och få välja kurser, ämnen, teman och aktiviteter, kan eleverna utveckla sin förmåga att utöva inflytande och ta ansvar. (Lgr 11, sid 7).

Resultat

Ett utvecklingsområde för många av de granskade skolorna gällande området undervisning är elevernas inflytande och delaktighet. 17 av 43 skolor fick kritik gällande detta område.

De skolor som behövde påbörja ett utvecklingsarbete inom området ansågs sakna ett gemensamt arbetssätt, en gemensam uttalad målsättning och en styrning och ledning över hur eleverna ska göras delaktiga i planeringen och utvärderingen av undervisningen.

På motsvarade sätt visade granskningen att de skolor som i hög utsträckning präglas av elevdelaktighet och elevinflytande i undervisningen låter eleverna utvärdera undervisningen genom olika metoder och låter elevernas intresse få påverka lärarens planering av lektionsinnehållet. Elever får även diskutera

fördelar med vissa arbetsformer i förhållande till andra, som läraren sedan tar hänsyn till i kommande arbetsområden. Vidare sker det på dessa skolor systematiskt gemensamma utvärderingar med eleverna där de får komma med synpunkter på de arbetsätt och bedömningsformer som används.

De utvecklingsarbeten som Skolinspektionen rekommenderar rektorer att starta har alla sin grund i att rektor behöver se till att utveckla metoder och arbetsätt tillsammans med lärarna där eleverna blir delaktiga i planeringen och utvärderingen av undervisningen.

Strategiskt jämställdhetsarbete

Jämställdhetsarbetet handlar om att säkerställa att alla elever oavsett könstillhörighet har samma förutsättningar att lära och utvecklas. Men det handlar också om att se till att arbetet med normer och värden genomsyrar utbildningen. Av läroplanen framgår att skolan aktivt och medvetet ska främja kvinnors och mäns lika rätt och möjligheter (Lgr 11, sida 7 och 18).

Resultat

Av de 43 skolor som granskades i Skolinspektionens regelbundna kvalitetsgranskning under läsåret 2018–2019 bedömdes att en majoritet av skolorna hade brister i jämställdhetsarbetet. Kritiken gällde rektors roll som garant för att jämställdhetsarbetet genomsyrar såväl undervisning som organisering av all verksamhet samt lärares kompetenshöjning i jämställdhet. Även rektorns uppföljning av jämställdhetsarbetet och analys kopplat till kön beträffande kunskapsresultat och kränkningar fick kritik. Likaså riktades kritik mot de utbildningsval som rekommenderas i studie- och yrkesvägledningen.

De skolor, 26 av 43, vars jämställdhetsarbete bedömdes som otillräckligt saknade bland annat strategier för att motverka traditionella könsmonster. Andra delar som bedömdes som otillräckliga var jämställdhetsperspektiv i undervisningen samt det övergripande jämställdhetsarbete på skolan. I det övergripande arbetet omfattas även frågor som rör bemötande och förväntningar på olika kön.

På motsvarande sätt visade granskningen att de skolor som i hög utsträckning präglades av strategiskt jämställdhetsarbete bedrev ett aktivt jämställdhetsarbete på skolan där normkritik ofta var ett fokusområde. Vidare fanns det lärare i varje arbetslag som utifrån jämställdhetsperspektivet hade kontroll på inköp och användning av läromedel. En nyckel i arbetet för att lyckas med jämställdhetsarbetet var att analysera skolans resultat utifrån kön samt därefter bedriva ett strukturerat och långsiktigt arbete.

Kränkande behandling

Arbetet mot kränkande behandling regleras i skollag (SFS 2010:800) och diskrimineringslag (SFS 2008:567). Kränkande behandling är ett uppträdande som kränker ett barns eller en elevs värdighet, utan att det är diskriminering enligt diskrimineringslagen. Kränkande behandling är ett beteende som är oönskat av den som blir utsatt. Det är eleven som upplever sig vara utsatt för kränkande behandling som avgör vad som är oönskat. För att det ska vara fråga om kränkande behandling enligt lagen måste kränkningen vara märkbar och

tydlig. Den som kränker någon måste också förstå att uppträdandet upplevs som kränkande. I många situationer är det uppenbart att ett beteende är kränkande, men om det inte är det så måste eleven klargöra för den som kränker att beteendet är ovälkommet. Eleven kan också ta hjälp av personalen i verksamheten. Vad som är kränkande behandling måste avgöras i varje enskilt fall (Skolverket, 2019). Skolans plan mot diskriminering och kränkande behandling beskrivs närmare i kapitel 5.2. Ökad likvärdighet mellan skolor.

Ett nytt digitalt system för samtliga av stadens grundskolor kommer att användas för att anmäla kränkande behandling från november 2019. Det digitala systemet tar hand om samtliga moment som skollagen kräver. Utredning sker i systemet och visar det sig efter utredningen vara en kränkning i skollagens mening, dokumenterar skolan åtgärderna och uppföljningen i systemet. Det innebär att processen: anmälan, utredning, åtgärder och uppföljning, kommer att kunna hanteras på ett likvärdigt sätt.

I det nya digitala systemet anmäler pedagoger och annan personal till rektor. Rektor i sin tur attesterar anmälan, som sedan blir tillgänglig för huvudmannen. Grundskolenämndens individuuskott får vid varje möte en rapport om dessa kränkningar. Rapporten visar var kränkningarna sker, hur de ser ut, vem som blivit utsatt gällande bland annat ålder och kön samt när de äger rum.

Resultat

Under läsåret 2018/19 anmäldes cirka 4 000 kränkningar till huvudman från stadens grundskolor. De allra flesta av dessa gällde elever som upplevs ha utsatt andra elever för kränkande behandling. Ungefär 100 stycken gällde medarbetare på skolorna som upplevs ha utsatt andra elever för kränkande behandling.

Elevnärvaro

En av grunderna för måloppfyllelse är närvaro på lektionerna. Elever som inte är närvarande i skolan löper stor risk att inte klara kunskapskraven, vilket får negativa konsekvenser både för individen och för samhället.

Elevnärvaroprocessen som förvaltningen identifierat består av tre områden: förutsättningar för huvudmannens systematiska närvarouppföljning, huvudmannens skolpliktsbevakning och skolornas behov av stöd i det systematiska kvalitetsarbetet för ökad närvaro (Grundskolenämnden, uppföljningsrapport 2, 2019). Grundläggande i skolans arbete för ökad elevnärvaro är det främjande arbetet, det vill säga att sätta in insatser innan frånvaron blir ett problem för eleven.

Det finns ännu ingen säkerställd samlad statistik på huvudmannanivå om hur elevernas närvaro ser ut. Förvaltningsledningen har mot bakgrund av detta fattat beslut om att alla skolor ska registrera elevnärvaro i Hjärntorget med start januari 2020.

Sedan januari 2019 pågår ett arbete med att synkronisera och samordna de insatser som sker, så att uppföljning av elevnärvaron kan säkerställas och redovisas på ett systematiskt sätt. Samordningen av närvaroprocessen sker med stöd av Göteborgsregionen. Syftet med samordningen är att förvaltningens olika

avdelningar tillsammans kan ge stöd till skolorna i deras systematiska kvalitetsarbete kring elevnärvaro.

På flera skolor pågår olika projekt för att fånga in elever som inte har en fungerande skolgång; Plug innan, Skolprev, Team Levla med flera, vilka bidrar till ökad lektionsnärvaro. Dessa projekt startades innan grundskoleförvaltningens bildande och ingår i arbetet med att kartlägga pågående insatser.

Övergång och samverkan

Förskola och skola har i uppdrag att samarbeta för att stödja barns och elevers allsidiga utveckling och lärande i ett långsiktigt perspektiv. Samarbetet ska utgå från de mål och riktlinjer som gäller för respektive verksamhet. Det är viktigt att ta till vara och bygga vidare på de kunskaper och färdigheter som elever har med sig från tidigare utbildning. Vid byte av verksamhet från förskola till skola ska samverkan ske för att förbereda barn, elever och deras vårdnadshavare inför övergångarna.

stödja elevens övergång. Särskild uppmärksamhet ska ägnas de elever som är i behov av särskilt stöd. Av läroplanerna framgår att det är förskolans och skolans uppgift att ta hänsyn till elevers olika förutsättningar och behov. Det innebär att förskolan och skolan behöver organisera och förbereda övergångar så att den nya miljön kan möta alla barn och elever. Övergångar handlar om att den avlämnande verksamheten ger relevant information till den nya mottagande verksamheten. Det handlar också i hög grad om vikten av att mottagande verksamhet aktivt tar emot och använder sig av informationen (Skolverket, 2014)

Resultat

För att säkra samverkan med förskola har en stadengemensam plan för övergång och samverkan tagits fram, mellan förskola/pedagogisk omsorg samt förskoleklass och fritidshem. Framtagandet har skett i samverkan mellan förskoleförvaltningen och grundskoleförvaltningen. Beslut om att anta planen väntas i respektive förvaltningsledning under hösten 2019. För att säkra samverkan mellan förskoleklass och grundskola planerar grundskoleförvaltningen att ta fram en plan för övergång och samverkan mellan dessa skolformer. Uppdraget beräknas vara klart inför övergången läsåret 2020/2021.

Strukturer för att ytterligare stärka samverkan mellan förskoleklass, fritidshem och grundskola behöver utredas. Det innefattar bland annat lärarnas tidsmässiga förutsättningar för samverkan. Uppdraget pågår och förväntas vara klart inför övergången läsåret 2020/2021.

I kvalitetsdialogerna, såväl i de enskilda som i gruppdialogerna, har rektorer beskrivit goda effekter av samverkan mellan lärare inom olika skol- och verksamhetsformer. Flera rektorer framhåller att denna samverkan kan vara avgörande för undervisningens kvalitet, exempelvis när lärare möts kring språkutvecklande undervisning samt i arbetet med kartläggningsmaterialet i förskoleklass och bedömningsstödet i årskurs 1. En annan positiv effekt av

samverkan som rektorerna framhåller är sam användning av skolans lokaler för olika verksamheter.

Elevhälsa

Elevhälsan består av flera delar varav de flesta kommer att följas upp i samband med pågående område i årshjulet, Trygghet och delaktighet. Detta område avslutas kring årsskiftet. Uppföljning kommer att ske genom kvalitetsdialog med rektorer i respektive utbildningsområde. Hälsofrämjande, förebyggande och åtgärdande insatser kommer då att vara föremål för uppföljning. Även området Undervisningens kvalitet i årshjulet kommer att behandla och följa upp elevhälsans arbete. I kvalitetsrapporten 2020 kommer uppföljning och lägesbedömning av elevhälsan ske i sin helhet.

Intentionen med omorganisationen av elevhälsan var att höja kvaliteten och göra den mer likvärdig. Om så har skett är det ännu för tidigt att dra slutsatser kring, det får uppföljningar som kommer under året visa. Avdelningen Samordning och Stöd kan i nuläget konstatera att fördelningen av elevhälsa är något jämnare mellan utbildningsområdena inom grundskoleförvaltningen än vad den var mellan de olika stadsdelsförvaltningarna. Underlag visar också att skolsköterskor och kuratorer har fått färre elever per medarbetare sedan grundskoleförvaltningens tillkomst.

Översyn av elevhälsoorganisationen pågår. Förslag om ny organisering finns framtaget och planeras att starta januari 2020.

I de kvalitetsdialoger som genomförts identifierade rektorer utmaningar med ett ökande antal elever med problematisk skolfrånvaro, överlämningar samt att antalet elever med språkstörningar också tycks öka.

5.1.3 Undervisningens kvalitet

Undervisningens kvalitet är ett av tre kvalitetsområden i förvaltningens årshjul. Området syftar till lyfta fram betydelsen av undervisningens kvalitet för elevernas lärande samt det systematiska kvalitetsarbetet som därtill finns kopplat för att utveckla undervisningen. Det är inte enkelt att definiera vad kvalitet i undervisningen är. Det finns många olika sammanställningar av förhållningssätt, kunskaper och förmågor som ingår i undervisningsskicklighet (Håkansson & Sundberg, 2012).

Resultaten för detta kvalitetsområde utgår från underlag som har betydelse för kvaliteten på undervisningen:

Indikatorer som ligger till grund för beskrivning av resultaten
Rektors ledarskap
Undervisning
Lärares behörighet
Fördelning av förstelärare
Särskilt stöd och särskilda undervisningsgrupper

Till undervisningens kvalitet hör även läroplansområdena Elevers ansvar och inflytande och Skolan och omvärlden. Även förutsättningar för nyanlända elevers lärande beskrivs i detta sammanhang.

Rektors ledarskap

Rektors ledarskap har betydelse för elevernas resultat och skolans utveckling (Nihlfors & Johansson, 2013). De förutsättningar och det stöd som rektor får från huvudman påverkar rektors möjlighet att leda verksamheten. Vid Skolinspektionens regelbundna kvalitetsgranskning av 44 grundskolor i Göteborgs Stad var Rektors ledarskap ett av fyra områden som granskades. Som tidigare nämnts inväntar en skola fortfarande sitt beslut. Granskningen av rektors ledarskap utgick från tre centrala områden som bedöms vara avgörande för kvaliteten i rektors ledarskap: hur rektor följer upp resultat och leder utvecklingen av undervisningen, hur rektor leder jämställdhetsarbetet och hur rektor som pedagogisk ledare leder lärares lärande.

Resultat

- På 6 av 43 skolor bedömdes att rektorn i hög utsträckning leder och styr skolans utveckling och undervisningen. En skola har ännu inte fått sitt beslut.
- På 4 av 43 skolor bedömdes att rektorn i låg utsträckning leder och styr skolans utveckling.
- På 28 av 43 skolor bedömdes att rektorn i flera delar leder och styr skolans utveckling men att utvecklingsområden finns.

Det vanligaste utvecklingsområdet för samtliga skolor är det strategiska jämställdhetsarbetet. Detta gäller för 23 av de 43 skolorna. Jämställdhetsarbetet handlar om att följa upp skillnader i pojkars och flickors kunskapsresultat, om att se till att arbetet med normer och värden genomsyrar utbildningen samt om att säkerställa att alla elever oavsett könstillhörighet har samma förutsättningar att lära och utvecklas.

Ett annat utvecklingsområde som nämns på 10 av de 43 skolorna, är att rektor behöver utveckla ett systematiskt uppföljnings- och analysarbete gällande elevernas kunskapsresultat. Detta för att arbetet ska kunna användas för att utveckla undervisningen. Det handlar till exempel om att se till att lärare, elever och annan skolpersonal är delaktiga i analysen, eller om att också belysa

undervisningens genomförande och andra förutsättningar som inverkat på resultaten.

På sex skolor bedömdes att rektor i hög utsträckning leder och styr skolans utveckling av undervisningen. Gemensamma nämnare för detta ledarskap är att rektor leder och följer upp verksamheten utifrån ett helhetsperspektiv samt ser till att uppföljningen av elevernas kunskapsresultat är strukturerad och långsiktig. Vidare tar rektor i dessa fall ansvar för att leda och organisera det pedagogiska arbetet och identifiera utvecklingsområden och vidta åtgärder.

Grundskoleförvaltningen har sammanställt resultaten närmare där det framgår vad de skolor där rektor bedömts leda och styra skolans utveckling i hög utsträckning har gemensamt (se bilaga 2).

På fyra skolor bedömdes att rektor i låg utsträckning leder och styr skolans utveckling av undervisningen. Skälen för en sådan bedömning var dels att rektor inte leder och organiserar det pedagogiska arbetet fullt ut, dels att rektor inte bedriver ett kvalitetsarbete som fungerar i praktiken. En ytterligare kritik var otydlig ledning och organisation i delar som rör skolans rutiner och arbetssätt.

Undervisning

Undervisningen ska främja elevernas möjligheter att nå läroplanens mål. För att kunna göra det behöver undervisningen planeras och genomföras så att syftet med ämnet uppnås. Innehållet i undervisningen behöver stämma överens med de värden skolan enligt läroplanen ska förmedla. Som tidigare nämnts finns det många perspektiv på frågan om vad som är ”god undervisningskvalitet”. Den regelbundna kvalitetsgranskningen som Skolinspektionen genomförde baserades på tre områden: (1) att undervisningen är målfokuserad, varierad och innehåller ett aktivt lärarstöd, (2) att eleverna stimuleras och utmanas i undervisningen utifrån varje enskild individs behov och förutsättningar samt (3) att eleverna görs delaktiga i lärande.

Resultat

- 9 av 43 skolor bedömdes i hög utsträckning främja elevernas möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden.
- 3 av 43 skolor bedömdes i låg utsträckning främja elevernas möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden.
- Övriga skolor bedömdes i flera delar främja elevernas möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden men att utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsområde för många av de granskade skolorna är elevernas inflytande och delaktighet i undervisningen. 17 av 43 skolor fick kritik gällande detta område. Ett annat utvecklingsområde som framkommer är skolornas arbete med att stimulera och utmana eleverna i undervisningen oavsett hur långt de har kommit i sin kunskapsutveckling. 14 av 43 skolor har fått kritik inom detta område. Skolinspektionen framhåller att skolorna i högre grad behöver anpassa undervisningen utifrån elevernas individuella behov. Eleverna har rätt att utmanas med uppgifter och aktiviteter som utvecklar deras tänkande och

kunskapsutveckling i syfte att främja och stärka deras motivation och engagemang i undervisningen. Behovet av ökad stimulans i undervisningen visar sig även i den regiongemensamma elevenkäten 2019 där frågeområdet stimulans har ett lägre resultat än övriga frågeområden som kopplas till undervisningens kvalitet.

På nio skolor bedömdes undervisningen främja elevernas möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden i hög utsträckning. Skälen för bedömningen var delvis att undervisningen var strukturerad, målfokuserad och varierad samt innehöll ett aktivt lärarstöd.

Förvaltningen har sammanställt resultaten avseende gemensamma nämnamnare för de skolor som bedömts främja elevernas möjligheter att nå målen i hög utsträckning (se bilaga 2).

Tre skolor bedömdes i låg utsträckning främja elevernas möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden i den regelbundna kvalitetsgranskningen. De skäl som angavs för bedömning handlade om brister i undervisningens struktur, brister i målinriktning och anpassning till elevernas förutsättningar och behov. Inspektionen pekade även på ett lågt lärarstöd.

Lärares behörighet

En av de mest framträdande faktorerna som inverkar positivt på resultatutvecklingen är lärares kompetens och förmåga att skapa en kvalitativ undervisning. Detta bekräftas av pedagogisk forskning som visar att läraren spelar en avgörande roll för elevens engagemang och utveckling (Håkansson & Sundberg, 2012 och Hattie, 2009). I skolkommissionens betänkande konstateras att det viktigaste för att öka måluppfyllelsen är att satsa på lärarna (SOU 2017:35). I Skolutredningen var en av de föreslagna insatserna att stärka stadens strategiska arbete för att öka andelen behöriga och legitimerade lärare (Göteborgs stad, 2015).

Göteborgs Stad har, liksom andra kommuner, en stor utmaning i att hitta behöriga lärare. Stora pensionsavgångar för lärare och särskilt för rektorer är att vänta, samtidigt som den demografiska utvecklingen påverkar elevunderlaget, och därmed lärarbehovet. Dessutom ställer flera av de senaste statliga reformerna ytterligare krav på fler utbildade lärare inom skolan. Grundskoleförvaltningen har mot denna bakgrund genomfört en rad insatser i syfte att öka kompetensförsörjningen.

Resultat

Andelen lärare med lärarlegitimation och behörighet för minst ett ämne var 71,1 procent 2018, vilket är strax under det nationella genomsnittet på 71,5 procent. Göteborgs Stad har en förhållandevis låg behörighet vid jämförelse med liknande kommuner (Skolverket, 2018).

Antalet skolor med fullständig behörighet är få. Behörigheten är högst i områden med lågt socioekonomiskt index och lägst i områden med högt index. Det finns emellertid en större spridning i lärarbehörighet på lågindexskolor i jämförelse med högindexskolor (bilaga 1, diagram 12).

Fördelning av förstelärare

I budgetpropositionen 2012 presenterade regeringen en satsning på karriärtjänster. Dels ville regeringen införa ett mellansteg, mellan ”vanlig” undervisande lärare och lektor, dels var syftet att öka antalet lektorer i grund- och gymnasieskolan. Förslaget byggde på att det inrättades två karriärsteg i grundskolan och gymnasieskolan och motsvarande skolformer: förstelärare och lektor. Det är huvudmannen som avgör vilka som ska utnämnas till förstelärare och lektor. Det är också huvudmannen som avgör vad tjänsten ska innehålla.

Försteläraren är en behörig lärare som av rektorn eller arbetsgivaren anses särskilt yrkesskicklig.

För att karriärreformen ska bidra till ökad måloppfyllelse behöver den vara väl implementerad och ha legitimitet i hela skolsystemet. Utvärderingar av reformen visar att de huvudmän som rekryterar förstelärare, tydliggör förstelärares uppdrag samt låter förstelärare leda viktiga utvecklingsuppdrag, är mer framgångsrika (Skolverket [www])

Förstelärarnas ansvar och roll har definierats olika i olika stadsdelar och på olika skolor. Även förutsättningarna har skiljt sig åt vad gäller till exempel tid för olika arbetsuppgifter och lön. Sedan 2014 har Göteborgs Stad styrt förstelärartjänster till skolor med låga resultat. Grundskoleförvaltningen har också sökt och tilldelats statsbidrag för 94 lärare i förskoleklass och grundskola i utanförskapsområden 2019–2020.

Resultat

Strategin har varit framgångsrik när det kommer till att antalet förstelärare per 100 elever är större i skolor med högt socioekonomiskt index än i skolor med lågt (bilaga 1 diagram 13). Det är emellertid väsentligt att fördelningen av den kompetens förstelärare besitter sker på ett likvärdigt sätt i relation till samtliga skol- och verksamhetsformer. Antalet elever per förstelärare fördelas ojämnt mellan de olika skol- och verksamhetsformerna. I fritidshemmet går det i snitt 10 029 elever per förstelärare, och i förskoleklass 1 811 elever per förstelärare. Detta kan jämföras med grundskolans 84 elever per förstelärare och 44 elever per förstelärare i grundsärskolan (bilaga 1, diagram 14).

Särskilt stöd

Undervisningen ska anpassas utifrån varje enskild elevs förutsättningar och behov. Om en elev är i behov av stöd för att utvecklas i enighet med målen ska eleven ges ett sådant i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen. Om dessa anpassningar inte är tillräckliga har eleven rätt till vad som i skollagen benämns som särskilt stöd (SFS 2010:800 kapitel 3, § 7).

Enligt skollagen ska särskilt stöd ges till elever om en elev befaras inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås. Rektorn ska se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds. Behovet av särskilt stöd ska även utredas om eleven uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation. Om en utredning visar att en elev är i behov av särskilt stöd, ska han eller hon ges sådant stöd (SFS 2010:800 kapitel 3, § 7). Ett åtgärdsprogram ska upprättas i

syfte att dokumentera stödbehovet och de planerade åtgärderna. Det är skolans ansvar att upprätta ett åtgärdsprogram.

Resultat

Utifrån sammanställning av hur många åtgärdsprogram som upprättats inom respektive årskurs är det möjligt att se när i elevens utbildning som stödåtgärder sätts in.

Tabellen nedan är en sammanställning för det totala antal åtgärdsprogram per årskurs som var upprättade till och med oktober 2019.

Årskurs	Antal åtgärdsprogram
F	27
1	107
2	213
3	298
4	279
5	334
6	310
7	221
8	351
9	351

Av tabellen framgår att antal upprättade åtgärdsprogram i regel är fler i de senare årskurserna, även om det finns vissa variationer mellan årskurserna där antalet åtgärdsprogram minskar (mellan årskurs 3 och 4, mellan årskurs 5 och 6 samt mellan årskurs 6 och 7). Med andra ord tyder detta på att stödåtgärder sätts in i senare delen av elevens grundskoleutbildning.

Grundskoleförvaltningen har identifierat ett antal brister vad gäller särskilt stöd utifrån hanterade skolinspektionsärenden gällande anmälningsärenden om särskilt stöd. De brister som framkommit vid myndighetsavdelningens genomgång av ärenden är bland annat att:

- utredning av elevens behov av särskilt stöd inte påbörjas skyndsamt.
- åtgärder i åtgärdsprogrammen inte hänger ihop med utredningen.
- uppföljning och utvärdering inte är tillräckligt strukturerad vad gäller tidsperiod för stödet (ett sådant exempel kan vara placering i särskild undervisningsgrupp, som ska vara en ingripande åtgärd under begränsad tid).
- beslut om att inte upprätta åtgärdsprogram inte har tagits i formell bemärkelse
- särskilt stöd handlar om alla mål, inte endast kunskapskraven, till exempel närvaro, trygghet och studiero samt disciplinära åtgärder.
- implementering av stödåtgärder brister då lärare inte har kännedom om åtgärderna.
- en och samma åtgärd löper på under lång tid utan resultat.

- motivering av placering i särskild undervisningsgrupp inte är tydlig.

Dessa brister behöver hanteras i fortsatt förbättringsarbete.

Särskilda undervisningsgrupper

Särskild undervisningsgrupp, så kallade "SU-grupp", regleras i skollagen (kapitel 3, paragraf 11) och bedrivs i regel på hemskolan, det vill säga den skolenhet som eleven är inskriven på, men kan också bedrivas på en annan enhet. Rektor på hemskolan är dock alltid ansvarig för elevernas skolgång och får inte delegera beslut om enskild undervisning, särskild undervisningsgrupp och anpassad studiegång. I grundskoleförvaltningen är särskilda undervisningsgrupper organiserade såväl på hemskolorna i utbildningsområdena som inom avdelningen för samordning och stöd. Nivå 1 är en särskild undervisningsgrupp på hemskolan och finansieras inom ramen för skolans befintliga budget. Nivå 2 och 4 organiseras på annan plats än hemskolan. Utbildningscheferna ansvarar för nivå 2. Nivå 4 träder i kraft när stödbehovnen är så komplexa att det inte kan tillgodoses i utbildningsområdet. Stödet organiseras då via avdelningen samordning och stöds särskilda undervisningsgrupper, nivå 4.

Nuvarande organisation i särskilda undervisningsgrupper är sprungna ur den organisation som fanns inom stadsdelsförvaltningarna. Det finns totalt 31 särskilda undervisningsgrupper, varav fyra stycken är nivå 4. Sedan grundskoleförvaltningens bildande har det tillkommit en särskild undervisningsgrupp i nivå 4. Denna grupp kommer på sikt att kunna erbjuda 30 platser, men har i dagsläget plats för 8 elever.

I tabellen nedan anges antal elever i särskilda undervisningsgrupper i nivå 2 och nivå 4 per utbildningsområde. I nivå 4 ingår Kannebäcksskolan döv och hörsel samt tal och språk.

Utbildningsområde anges utifrån elevens hemskola, det vill säga den skola eleven är inskriven i. Statistiken är hämtad i mars 2019.

Utbildningsområde*	Nivå 2	Nivå 4**	Totalt antal elever
1	54	22	76
2	31	30	61
3	24	29	53
4	72	61	133
5	55	9	64
6	32	17	49
7	42	15	57
8	52	20	72
Totalt	362	203	565
		(Ej GSF 30)	(Ej GSF 30)

Nyanlända elevers lärande

Ett sätt att skapa goda förutsättningar för nyanlända elevers lärande är att säkerställa att varje nyanländ elevs kunskaper och skolbakgrund bedöms i syfte att planera elevens fortsatta utbildning. Planering behöver ske gällande årskursplacering och undervisningsgrupp samt även en initial planering av undervisning. Dessa så kallade kartläggningar av elevens kunskaper regleras i skollagen och ska ske i flera steg (SFS 2010:800 kapitel 3, § 12).

Kartläggningarna genomförs i dagsläget på tre enheter inom avdelningen Samordning och Stöd som delar upp utbildningsområdena mellan sig. Under vårterminen 2019 valdes cirka 30 kartläggningar ut för granskning. Kartläggningarna kom från samtliga utbildningsområden och från alla tre stadier.

Resultat

I uppföljningen av kartläggningarna framgår det att det finns stora skillnader mellan de tre enheterna. Skillnaderna gäller såväl utförande som sammanställning av information. Vilken information som antecknas, liksom tydlighet, varierade. I de fall där information saknas eller är otydlig blir konsekvensen att årskursplacering och planering av undervisning blir svår för den mottagande skolan. En viss samsyn om informationen som skrivs i profilerna finns på respektive kartläggningsenhet, men således inte mellan skolenheterna.

Kartläggningen av de språkliga kunskaperna var tydligare och mer genomarbetade än kartläggningarna av de matematiska kunskaperna. Det framkommer i uppföljningen att det är skillnader i utförandet beroende på kartläggarens behörighet i ämnet i fråga.

Individuella studieplaner

Den 1 augusti 2018 blev det enligt lag obligatoriskt att upprätta en individuell studieplan för en nyanländ elev som har tagits emot inom skolväsendet i högstadiet i grundskolan eller specialskolan senast inom två månader från mottagandet. Studieplanen ska vara långsiktig och beskriva hur eleven ska nå gymnasieskolans nationella program utifrån sina egna mål. (skollagen 2010:800 kapitel 3, § 12g).

För att skapa kvalitet och likvärdighet i staden upprättades stadsövergripande riktlinjer som bland annat förtydligar hur studieplanen ska dokumenteras och lagras samt hur skolorna ska upprätta studieplanen i samarbete med studie- och yrkesvägledare. En gemensam mall för dokumentation ska användas av samtliga kommunala skolor i Göteborg.

Resultat

I juni 2019 gjordes en uppföljning på de 209 elever i Göteborgs Stad som omfattades av lagen om individuell studieplan. Knappt 45 procent av dessa hade en upprättad studieplan lagrad på Hjärntorget, som är det lagringsutrymme skolan ska förvara dokumentet i.

För att säkerställa att alla elever har en upprättad individuell studieplan har en rad åtgärder genomförts. Dessa gäller både administrativt och i konkret stöd till skolor. Grundskoleförvaltningen har även inlett ett samarbete med utbildningsförvaltningen för att underlätta elevens övergång mellan grundskolan och gymnasiet samt säkerställa att den individuella studieplanen följer med till den nya skolan.

Skola och omvärlden

Skolans läroplan föreskriver att eleverna ska kunna göra väl underbyggda val inför sin framtid (Lpf 11). Det förutsätter en samverkan med arbetslivet och närsamhället i övrigt.

Målsättningen med samverkan mellan skola och arbetsliv enligt läroplan är att varje elev

- kan granska olika valmöjligheter och ta ställning till frågor som rör den egna framtiden.
- har inblick i närsamhället och dess arbets-, förenings- och kulturliv.
- har kännedom om möjligheter till fortsatt utbildning i Sverige och i andra länder.

Framtidsrustad skola är en samverkansinsats mellan grundskoleförvaltningen, Vägledningscentrum och Göteborgsregionen. Insatsens övergripande syfte är att utveckla det livslånga lärandet genom att stärka kopplingen mellan skola och arbetsliv. Ytterligare ämnen insatserna bidra till stärkt och likvärdig studie- och yrkesvägledning i vid bemärkelse. Ett väl fungerande arbete med den vida studie- och yrkesvägledningen skapar motiverade elever som är rustade med förmågan att genomföra väl underbyggda studie- och yrkesval på kort och lång sikt.

Genom kartläggningen skapas en nulägesbild av arbetet med den vida studie- och yrkesvägledning samt det behov av stöd som skolorna behöver för att kunna utveckla sitt arbete kopplat till frågan. Personer på såväl operativ som strategisk nivå deltar i kartläggningen. Utifrån kartläggningens resultat tas en plan för det vidare arbetet fram.

Pilotskolor inom olika verksamhetsområden stöttas under läsåret kopplat till skolans arbete med den vida studie- och yrkesvägledningen. Pilotskolornas lärandeexempel kommuniceras till övriga skolor för att arbetet ska spridas.

Resultat

Under processen har det framkommit att det är svårt att nå rektorer, lärare, elever och vårdnadshavare för deltagande i kartläggningsarbetet. Intervjuer från kartläggningen visar på att personalen på skolorna har begränsad kunskap om området studie- och yrkesvägledning. Det görs mycket bra på skolorna men många gånger kopplas detta inte till elevernas studie- och yrkesvägledning. Kartläggningen visar att det finns brister i arbetet och insatserna som görs bygger inte på elevernas behov. Arbetet med samverkan mellan skola och arbetsliv ses generellt sett inte som ett verktyg för ökad motivation och måluppfyllelse. Personalen efterfrågar en tydligare styrning och prioritering i frågan från förvaltningshåll och önskar kontinuitet i samarbete med studie- och yrkesvägledare för att nå en likvärdighet.

5.1.4 Sammanfattning och bedömning

Elevernas läsförmåga i årskurs 1 är central för fortsatt skolframgång. En alltför stor andel elever, i synnerhet pojkar, når inte kunskapskraven i läsning i årskurs 1. Måluppfyllelsen i svenska som andra språk och matematik avviker negativt genom grundskolans årskurser.

Andelen elever som uppnått kunskapskraven i årskurs 6 har minskat under åren. Kunskapsresultaten för årskurs 9 har utvecklats positivt de senaste tre åren. Det är dock en fortsatt stor andel elever som saknar betyg i ett kärnämne och inte blir behöriga till gymnasieskolan. Antal godkända ämnen i årskurs 6 (svenska, svenska som andraspråk, matematik och engelska) kan ge en indikation på elevens måluppfyllelse i årskurs 9. Flickor har i regel högre måluppfyllelse än pojkar i samtliga årskurser i grundskolan.

Det är få skolor som har en fullständig lärarbehörighet. I de fall behörigheten är hög gäller det i de flesta fallskolor med lågt socioekonomiskt index. Behörigheten är högst i områden med lågt socioekonomiskt index och lägst i områden med högt index. Identifierade brister utifrån Skolinspektionens kvalitetsgranskning inom områdena trygghet och studiero, strategiskt jämställdhetsarbete samt elevernas inflytande och delaktighet behöver åtgärdas.

Huvudmannen behöver säkerställa att det finns en samlad bild av elevernas närvaro samt skapa förutsättningar för skolorna att stärka det främjande arbetet.

5.2 Ökad likvärdighet mellan skolor

I detta avsnitt, förstärkningsområde ökad likvärdighet mellan skolor, redovisas resultat utifrån underlag som på olika sätt indikerar hur likvärdig den utbildning är som elever ges tillgång till.

Förstärkningsområdet Ökad likvärdighet mellan skolor handlar om att säkerställa att alla elever får tillgång till en undervisning av hög kvalitet oavsett elevernas olika förutsättningar. Skolan ska genom det kompensatoriska uppdraget förmå jämna ut de skillnader som finns och som ger eleverna olika förutsättningar att klara utbildningens mål. Skollagen föreskriver att utbildningen ska vara likvärdig inom varje skolform och inom fritidshemmet. En strävan ska vara att uppväga skillnader i barnens och elevernas förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen (SFS 2010:800 kapitel 1, § 4 och 9).

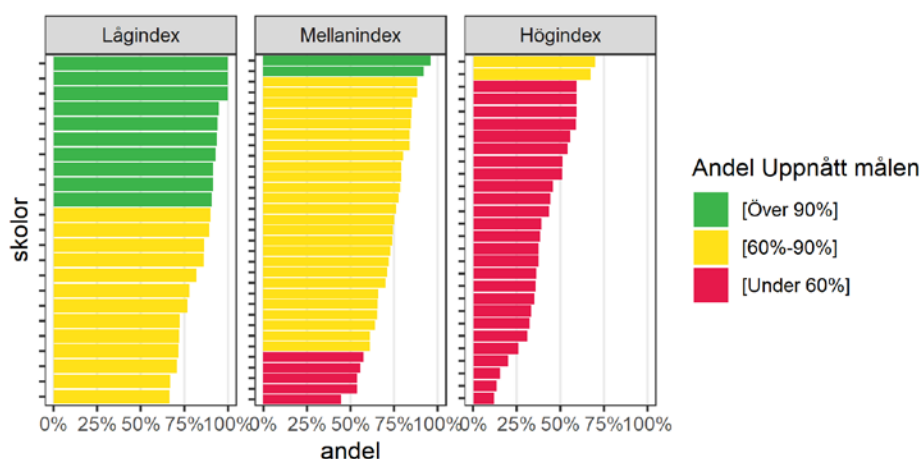
För att bedöma i vilken grad skolan lyckas kompensera för elevers olika förutsättningar och för att kunna se eventuella brister i likvärdighet mellan stadens skolor redovisas resultat för:

- variation i skolresultat per index och enhet i årskurs 6, både 2019 och över tid
- variation i skolresultat per index och enhet i årskurs 9, 2019 och över tid
- fördelning av nyanlända elever
- studiehandledning
- aktiva skolval
- behöriga lärare i förhållande till skolornas index
- betygsresultat efter skolans socioekonomi ”Eget Salsa”
- klagomålshantering
- plan mot diskriminering och kränkande behandling.

Variation i skolresultat

Ett uttryck för att skolan lyckats kompensera för barns och elevers skilda förutsättningar att nå målen är att kunskapsresultaten inte skiljer sig åt utifrån vilket område skolan är belägen i eller utifrån elevens familjebakgrund. Skolorna i Göteborg stad har delats upp i tre olika kategorier utifrån socioekonomiska faktorer. Uppdelning har skett i så kallade låg- mellan- och högindexskolor. De 33 procent av skolorna med lägst index hamnar i lågindexgruppen och de 33 procent av skolorna med högst index hamnar i högindexgruppen, övriga i mellanindexgruppen.

Diagram 9. Variation i skolresultat i årskurs 6, per index och enhet 2019

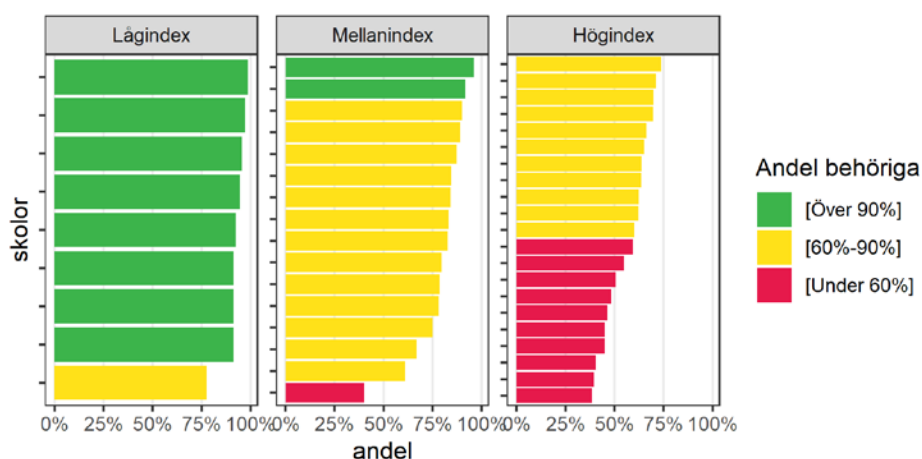
Av diagrammet framgår skillnaden i måluppfyllelse beroende på skolans socioekonomiska index. Av lågindexskolorna är det ingen skola som har lägre måluppfyllelse än 60 procent. Tvärtom presenterar många av lågindexskolorna resultat på över 90 procent. Detta kan jämföras med högindexskolor där måluppfyllelsen för majoriteten av skolorna är under 60 procent.

Diagram 10. Resultatutveckling årskurs 6, per index och enhet

Måluppfyllelsen i årskurs 6 har sjunkit över tid. Sedan 2017 har skolor med en måluppfyllelse som är lägre än 60 procent ökat i antal och skolor med en måluppfyllelse på över 90 procent har minskat i antal. Antal skolor med låg måluppfyllelse har på så vis blivit fler och antal skolor med hög måluppfyllelse har blivit färre.

Diagram 11. Variation skolresultat årskurs 9, per index och enhet 2019

Ovan synliggörs skillnaden i måluppfyllelse beroende på skolans socioekonomiska index. I årskurs 9 har 8 av 9 lågindexskolor en måluppfyllelse på över 90 procent vilket kan jämföras med högindexskolor där drygt hälften av skolorna har en måluppfyllelse som är högre än 60 procent.

Diagram 12. Resultatutveckling årskurs 9, per index och enhet

Antal skolor där eleverna blir behöriga till gymnasieskolans yrkesprogram har ökat över tid. Sedan 2017 har skolor där över 90 procent av eleverna är behöriga ökat i antal. Antal skolor med lägre behörighet än 60 procent har inte förändrats nämnvärt över tid.

En jämförelse mellan diagrammen ovan visar att spridningen i skolresultat mellan de skolenheter som har lägst resultat respektive högst resultat minskar mellan årskurs 6 till årskurs 9 (se diagram 9 och diagram 11). En sådan jämförelse låter sig emellertid inte göras helt rättvisande då jämförelsen innehåller olika mått.

Fördelning nyanlända elever

En jämn fördelning av nyanlända elever i staden bidrar till bättre förutsättningar för integration och undervisning. 2018 beslutade grundskolenämnden om antagningsregler där nyanlända elever från och med förskoleklass och uppåt får

företräde om den aktuella skolenheten har en låg andel nyanlända elever. Efter överklagande i Skolväsendets överklagandenämnd har beslut i nämnden tagits hösten 2019 att förtur tas bort för nyanlända elever i förskoleklass, men kvarstår för årskurs 1 och uppåt.

Resultat

I staden finns ca 1 900 nyanlända elever i kommunala grund- eller grundsärskolor (september, 2019). Det senaste året har andelen nyanlända elever totalt sett minskat på majoriteten av stadens skolor. Trenden är att minskningen av andelen nyanlända är störst på de skolor som har fler än 5 procent nyanlända. Andelen äldre nyanlända elever ökar något och många av de som funnits i våra verksamheter har antingen slutat nian eller varit i landet mer än fyra år och räknas därför inte längre som nyanlända.

Men det är fortfarande en ojämn fördelning av nyanlända på skolorna, då det fortsatt är ett fåtal skolor som tar emot störst antal nyanlända (se bilaga 1, diagram 15).

Av de 12 000 elever som fick en skolplacering i Göteborg höstterminen 2019 har 36 i förskoleklass fått förtur utifrån urvalsgrunden nyanlända. I årskurserna över förskoleklass är det 10 elever. Det går även att se att nyanländas skolbyten och flytt ökar och att man kan se en något jämnare fördelning av nyanlända elever över staden. 333 nyanlända slutade nian i juni 2019 och 133 nya nyanlända har börjat sedan sommaren. Inför detta läsår var det 142 elever som passerade 4-årsgränsen, varav 25 i årskurs 9.

Studiehandledning och modersmål

Idag utförs studiehandledning och modersmålsundervisning både av egna lärare på flera av stadens skolor och av lärare från språkcentrum, som tillhör det stadsgemensamma området under utbildningsförvaltningen. Uppföljningen av elevens rätt till modersmål och studiehandledning samt undervisningens kvalitet är bristfällig, bland annat på grund av hur den är organiserad, och behöver prioriteras.

Resultat

Modersmål statistik språkcentrum (antal elever):

2018-10-15: 11 858

2019-10-15: 11 990

Studiehandledning statistik språkcentrum (antal elever):

2018-10-15: 1 185

2019-10-15: 990

Andel aktiva skolval

Inför läsåret 2019/2020 organiserades det för första gången i hela kommunen ett skolval för samtliga barn och elever aktuella för en placering i förskoleklass och som ska byta skolenhet i grundskolan på grund av att nästföljande årskurs inte finns på den nuvarande skolenheten. (Grundskolenämnden, 2019, uppföljningsrapport 2).

Resultat

Av samtliga barn och elever som var aktuella för ett skolval inför läsåret 2019/2020 lämnade 88 procent av vårdnadshavarna önskemål om skolplacering, varav 96 procent av eleverna fick en placering vid någon av de önskade skolenheterna. Örgryte-Härlanda (98procent), Askim-Frölunda-Högsbo (98procent) och Majorna-Linné (98procent) är de stadsdelar där högst andel gjorde ett val till förskoleklass - medan Angered (86procent) och Östra Göteborg (91procent) är de stadsdelar med lägst andel.

Andel behöriga lärare i förhållande till skolornas index

Kommunala skolor i Göteborg med högt socioekonomiskt index har generellt lägre andel behöriga lärare än skolor med elever som har en socioekonomiskt privilegierad bakgrund (se bilaga 1, diagram 12). En sådan skiktning kallas för ”pedagogisk segregation” och skolinspektionen genomför en tematisk kvalitetsgranskning inom området under 2019. Skolinspektionen har i sin tillsyn av landets skolor sett att kvaliteten i undervisningen oftare brister, både vad gäller koppling till mål i läroplan och kursplaner samt trygghet och studiero, på skolor som har svårigheter att rekrytera och behålla behöriga lärare. (Skolinspektionen [www]).

Resultat

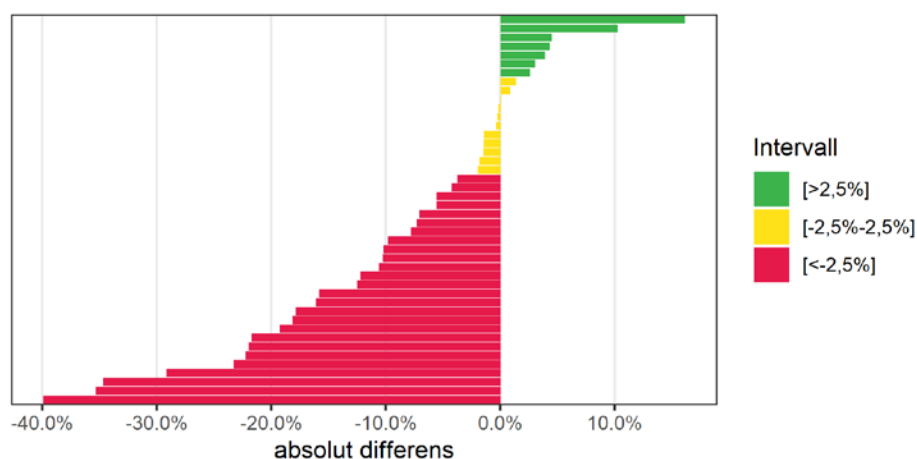
Uppföljningen av hur väl förvaltningen lyckas attrahera och behålla lärare i skolor med högt socioekonomiskt index visar att skolorna generellt har en lägre andel legitimerade och behöriga lärare (se bilaga 1, diagram 12). Detta gäller den generella bilden. Det är viktigt att påpeka att det finns stora skillnader mellan skolor med liknande index, där det även finns skolor med högt index som har hög andel behöriga. Det går också att se att spridningen mellan hög respektive låg andel behöriga är mindre mellan högindexskolorna. När det gäller andel förstelärare är bilden den motsatta. Andel förstelärare är större på högindexskolor (se bilaga 1, diagram 13).

Jämförelse av personalstabiliteten (hur många av de tillsvidareanställda medarbetarna som arbetar kvar efter ett år) visar ett snitt för lärarna på förvaltningens 22 skolor med högst index om 78,4 procent. Det ska jämföras med stabiliteten för alla lärare på förvaltningen där 76,6 procent av lärarna arbetar kvar efter på samma skola efter ett år. Stabiliteten bland de tillsvidareanställda lärarna i skolorna med högt socioekonomiskt index är således något högre. Samtidigt visar uppföljningen att skolor med högt socioekonomiskt index har en högre andel tidsbegränsat anställda lärare. Detta förhållande kan tyckas motstridigt, men förklaras sannolikt av den lägre behörighetsgraden och att lärare som saknar legitimation anställs på tidsbegränsade uppdrag enligt skollagen (SFS 2010:800, kap 2, §18).

Betygsresultat efter skolans socioekonomi - ”Eget salsa”

Utifrån ett underlag från Statistiska centralbyrån har grundskoleförvaltningen tagit fram ett modellberäknat värde för skolornas förväntade resultat gällande andel behöriga elever till nationella yrkesprogram på gymnasiet. Underlaget är en del av beräkningen till skolornas socioekonomiska index och skattning går att jämföra med Skolverkets så kallade ”Salsa”.

Diagram 13. Behörighet till yrkesprogram gymnasiet och skillnad modellberäknat värde och absolut värde, årskurs 9

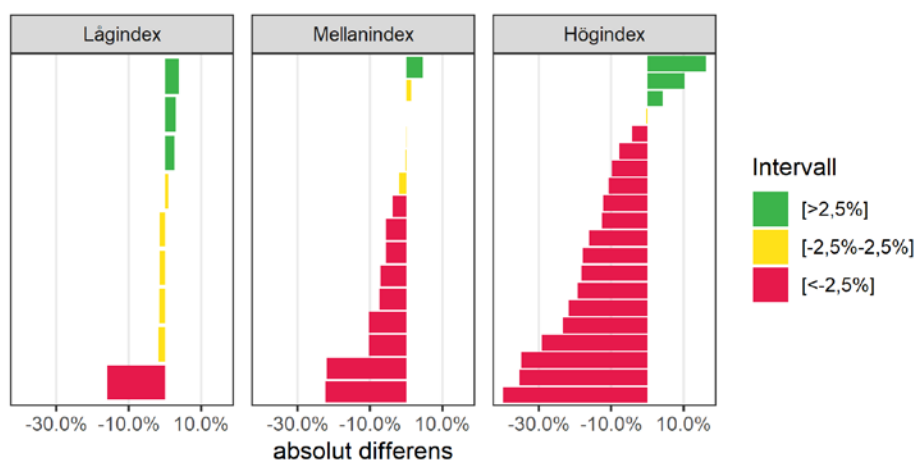

Diagrammet visar skillnaden mellan det faktiska resultatet gällande behörighet till yrkesprogram och det förväntade studieresultatet för olika skolenheter givet elevernas socioekonomiska egenskaper. De socioekonomiska faktorerna beräknas utifrån följande variabler:

- Kön
- Invandring
- Högsta utbildning för vårdnadshavarna
- Ekonomiskt bistånd
- Bor med en eller båda vårdnadshavarna
- Vårdnadshavarnas inkomst
- Utländsk bakgrund
- Human Development Index (HDI)
- Bostadsområdets sociala tyngd

Dessa variabler utgör det så kallade modellberäknade värdet (Statistiska centralbyrån 2018). Av diagrammet framgår att flertalet skolor har en lägre behörighet till yrkesprogram än det förväntade studieresultatet givet ovan variabler. Det är viktigt att betona att modellen – beräkningen av det förväntade studieresultatet - har en förklaringsgrad på 84 procent. Det vill säga att modellen inte förmår att förutsäga alla faktorer som påverkar en elevs sannolikhet att uppnå behörighet till yrkesprogram.

Diagram 14. Behörighet till yrkesprogram gymnasiet och skillnad modellberäknat värde och absolut värde, uppdelat på socioekonomiskt index, årskurs 9

Av diagrammet framgår att skillnaden mellan det faktiska och förväntade studieresultatet är som högst på högindexskolor. Dessa skolor har framförallt flera negativa skillnader, men även positiva avvikelser kan skönjas.

Det är i nuläget svårt att förklara vad denna variation beror på. En förklaring kan vara att faktorer som inte finns med i modellen får större genomslag på elevers resultat i högindexskolor. Det är i detta sammanhang viktigt att se till framgångsfaktorer på de skolor vars behörighet är högre än det modellberäknade värdet.

Klagomålshantering

Huvudmannens ansvar för att hantera klagomål gällande utbildningen regleras i skollagen (SFS 2010:800 kapitel 4, § 7–8). Enligt skollagen ska alla huvudmän ha rutiner för att ta emot och utreda klagomål mot utbildningen, och lämna information om sina rutiner på ett lämpligt sätt. Huvudmannen ska vidare se till att nödvändiga åtgärder vidtas om det genom uppföljning, klagomål eller på annat sätt framkommer att det finns brister i verksamheten.

Klagomålshantering kan på så vis utgöra en värdefull källa för att förbättra verksamheten. Att synpunkter från elever, personal och vårdnadshavare tas omhand på ett likvärdigt sätt är därför av stor vikt. Att skapa gemensamma system för att stödja en sådan hantering är därför betydelsefullt.

Grundskoleförvaltningen har tagit fram en rutin för hantering av klagomål som gäller för samtliga medarbetare och ledamöter i grundskolenämnden. Rutinen beskriver hur förvaltningen informerar om rutinen, hur ett klagomål tas omhand, och hur vidare handläggning sker. Mer omfattande klagomål handläggs vid "Enheten för utredning och skoljuridik" och i enlighet med förvaltningslagens bestämmelser om myndigheternas serviceskyldighet. Mindre omfattande skriftliga och muntliga klagomål handläggs på skolan.

Plan mot diskriminering och kränkande behandling

Alla elever har rätt att lära och utvecklas i en trygg miljö och att bemötas med respekt. Därför är det viktigt att arbeta förebyggande mot diskriminering och

kränkande behandling samt arbeta med främjande friskfaktorer (Skolverket [www]). Huvudmannen har en skyldighet att se till att det genomförs åtgärder för att förebygga och förhindra att elever utsätts för diskriminering och kränkande behandling. Huvudmannen ska se till att det varje år upprättas en plan med en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling (Skollagen 2010:800). För att stödja skolorna vid upprättandet av en sådan plan, genom att exempelvis se till att planen uppfyller de lagkrav som ställs, har förvaltningen tagit fram en gemensam stödmodell. Utifrån denna upprättar varje skola sin plan mot diskriminering och kränkande behandling. Arbetet enligt planen mot diskriminering och kränkande behandling följs upp i kvalitetsområdet Trygghet och Delaktighet i förvaltningens årshjul.

5.2.1 Sammanfattning och bedömning

I årskurs 6 blir antalet högpresterande skolor färre över tid och antal lågpresterande skolor fler över tid. Försämring av resultaten har således skett både ”i toppen” och ”i botten”, vilket också kan förklara det sjunkande medelvärdet. Spridningen i skolresultat mellan de skolenheter som har lägst resultat respektive högst resultat minskar emellertid mellan årskurs 6 till årskurs 9.

Totalt sett har andelen nyanlända minskat på majoriteten av stadens skolor. Fortfarande är det en ojämn fördelning av nyanlända på skolorna, då det fortsatt är ett fåtal skolor som tar emot störst antal nyanlända. Relativt få nyanlända elever har utnyttjat möjligheten till förtur och turordningsregeln har därmed inte fått någon större effekt.

Inför läsåret 2019/2020 lämnade 88 procent av vårdnadshavarna önskemål om skolplacering, varav 96 procent fick en placering vid någon av de önskade skolenheterna.

Kommunala skolor i Göteborg med högt socioekonomiskt index har generellt lägre andel behöriga lärare än skolor med elever som har en socioekonomiskt privilegierad bakgrund.

Flertalet skolor har en lägre behörighet till yrkesprogram än vad skolornas förväntade resultat visar. Spridningen är väsentligt större på högindexskolorna, alltså både större negativa och större positiva skillnader.

5.3 Tydligare ansvar, styrning och ledning

I avsnitt 4.3 finns en sammanfattning av resultat och vilka utvecklingssteg som tagits inom förstärkningsområdet gällande samtliga skol- och verksamhetsformer (se avsnitt 4.1).

I kapitel 6–8, resultat grundskola, fritidshem och förskoleklass, redogörs för vad som är särskilt utmärkande för dessa skol- och verksamhetsformer.

6 Resultat grundskola

Grundskolan är en obligatorisk skolform som riktar sig till elever som bedöms inte kunna nå upp till grundskolans kunskapskrav därför att de har en utvecklingsstörning. Grundskolan regleras i skollagen (kapitel 11) och har en egen läroplan. Grundskolans verksamhet omfattas av grundskoleförvaltningens förstärkningsområden och skolformens rapportdel är byggd utifrån samma struktur som övriga skol- och verksamhetsformer.

Introduktion

Antalet elever i kommunens 32 grundskolor är 647 stycken. Merparten av grundskolorna ligger i anslutning till en grundskoleenhet, ibland med en rektor per skolform, men oftast med samma rektor för båda enheterna. I dagsläget hör cirka 80 procent av stadens grundskolor till ett utbildningsområde och resterande till avdelningen för samordning och stöd.

Underlag och utgångspunkt för insatser

Grundskolans resultat baseras på skolformens nationella mål med prioritet på de utvecklingsområden som tydliggjorts via grundskolenämns uppdrag, grundskolans nulägesrapport, enkät riktad till grundskolans rektorer, kvalitetsdialoger samt underlag från grundskolerektorernas.

6.1 Ökad kvalitet i undervisningen

I stadens grundskolor används olika typer av underlag för att bedöma elevernas måluppfyllelse och öka undervisningens kvalitet. Hjärntorget bedömningsmatriser används i hög grad men bör anpassas något utifrån inriktningen ämnesområden. Utifrån ett uppföljningssyfte ser rektorer en funktion i att grundskolorna utgår ifrån ett gemensamt och rättssäkert dokumentations- och bedömningsstöd. Skolverkets bedömningsstöd i matematik och svenska kan nyttjas i högre grad. Inom grundskolan utfärdas betyg, för elever med inriktning ämnen, på vårdnadshavares eller elevs begäran men gemensamma rutiner saknas för att vårdnadshavare och elever ska få information om rätten till betyg.

Grundskoleförvaltningen saknar tillförlitlig betygsstatistik för grundskolans elever. Inom grundskolan används olika kvalitativa underlag i uppföljningen av elevernas trygghet, trivsel, och lärande. Vid sidan av skolornas egna enkäter framhålls exempelvis observationer som en metod för uppföljning. Alternativa former för uppföljning ses som särskilt angeläget för elever som läser ämnesområden då, de i regel, har en begränsad verbal förmåga.

En god samverkan mellan vårdnadshavare sägs öka lärarnas förutsättning att utveckla och anpassa undervisningen utifrån elevernas unika behov och med bakgrund av detta ses utvecklingssamtalen som ett viktigt forum. Sedan 2017 genomförs en regiongemensam enkät riktad till grundskolans elever men eftersom många enheter är för små för att få ett redovisat resultat blir enkäterna inte funktionella utifrån ett uppföljningsperspektiv. Flertalet skolor har istället upprättat egna föräldraenkäter.

Forum för samverkan och kollegialt lärande

Under våren startades ett obligatoriskt nätverk för grundsärskolans rektorer i syfte att utveckla grundsärskolans systematiska kvalitetsarbete. Gemensamma utvecklingsområden har prioriterats och dessa utgör ramverket för nätverkets innehåll. Då grundskoleförvaltningens organisation för stadens grundsärskolor är tudelad utgör nätverket en viktig mötesplats för samtal kring skolformspecifika utmaningar. Genomförda utvärderingar visar att rektorerna uppskattar utbytet med kollegor, dock varierar deltagandegraden. För att utveckla skolformens systematiska kvalitetsarbete anser rektorerna att det behöver inrättas forum för kollegialt lärande riktat till grundsärskolans personal. Rektorerna har identifierat vilka förutsättningar som krävs och har tankar kring upplägg.

Kompetens

Inom ramen för rektornätverket har grundsärskolans kompetensutvecklingsbehov identifierats och en dialog har inletts med Center för skolutveckling med syftet att kunna erbjuda ett riktat paket med kompetensutvecklingsinsatser. Som ett led i att öka kompetensen inom grundsärskolan utarbetades under våren 2019 ett basutbildningsprogram riktat till elevassistenter. Insatsen inleddes under hösten och omfattar 150 elevassistenter. Inför 2020 finns planen på att bredda insatsen till att omfatta ytterligare 100 elevassistenter.

I relation till övriga skol- och verksamhetsformer är det förhållandevis många förstelärare i inom grundsärskolan, försteläraryupdraget skiljer sig åt mellan skolorna. Behörig att undervisa i grundsärskolan är den som avlagt speciallärar- eller specialpedagogexamen med specialisering mot utvecklingsstörning. Skolverkets statistikdatabas påvisar att Göteborg har en lägre behörighetsgrad än Stockholm och Malmö och att tillgången till behöriga lärare varierar i stadens grundsärskolor. Bilden bekräftas av grundsärskolans rektorer, vilka uppger att de på egen hand får finna lösningar på den omfattande kompetensbristen. På vissa grundsärskolor har rektor tillsett personal möjlighet att studera på arbetstid för att uppnå behörighet.

I grundsärskolans nulägesrapport (2018) framgick att 14 procent av grundsärskolans lärare med inriktning ämnen och 22 procent med inriktning ämnesområden hade behörighet att undervisa i minst ett ämne. Inför legitimationskravet 2020 har grundskoleförvaltningen antagit uppdraget att genomföra en ny behörighetskartläggning. I syfte att hitta strategier kring kompetensförsörjningsfrågan har olika typer av samverkansstrukturer börjat byggas upp, bland annat med Utbildningsförvaltningen och Center för skolutveckling.

Fritidshem

Målen i fritidshemmets läroplan omfattar även grundsärskolans elever och anses utgöra en viktig arena för målgruppens lärande och utveckling. Via fritidshemsverksamheten kan undervisning och fritid varvas under hela dagen och i högre utsträckning anpassas efter elevernas behov. Korttidstillsyn för skolungdom över 12 år kan bedrivas inom ramen för fritidshem men är en insats som bedöms och beslutas i enlighet med lagen om stöd och service (SFS

1993:387 kapitel 9, § 7). Förutsättningar avseende personalens utbildning och kompetens skiljer sig åt mellan fritidshemmen men utbildningsinsatser pågår och forum för kollegialt lärande finns på flertalet fritidshem. Begränsade ekonomiska och tidsmässiga förutsättningar i kombination med vikariebrist skapar dock begränsningar för kollegiala möten mellan fritidshemmets personal och grundsärskolans lärare. Ytterligare information avseende fritidshemsverksamheten återfinns i kapitel 6.

6.2 Ökad likvärdighet mellan skolor

En så kallad individintegrerad elev går minst halva tiden tillsammans med elever som följer grundskolans läroplan. Ur Skolverkets nationella statistikdatabas framgår att andelen individintegrerade elever i Göteborgs Stad motsvarande åtta procentenheter 2018, vilket var fyra procentenheter lägre än i riket. I Göteborgs Stad har antalet individintegrerade elever minskat under de senaste fem åren. För att vända trenden och öka antalet individintegrerade elever betonar grundsärskolans rektorer vikten av att inkluderingsarbetet intensifieras i grundskoleförvaltningen.

Under de senaste fem åren har antalet mottagna elever i grundsärskolan ökat med cirka 40 procent. Rektorererna ser att lokalernas kapacitet och konstruktion utgör en utmaning i arbetet med att skapa en tillgänglig och likvärdig undervisning. Grundsärskolans lokaler har inte utökats i takt med det stigande elevantalet. Som en konsekvens av detta fattade förvaltningsledningen i oktober 2019 ett beslut om att förtäta befintliga verksamheter samt att grundsärskolan ska ingå i skolenhetsutredningens kapacitetsutredning.

6.3 Tydligare ansvar, styrning och ledning

I januari 2019 tillsattes en tjänst i grundskoleförvaltningen med särskild kompetens att bevaka skolformen och stärka utvecklingsarbetet med bäring på grundsärskolans verksamhet. I samband med grundsärskolans kvalitetsdialog framkom att villkoren för deltagandet i rektorsnätverket behöver tydliggöras av närmsta chef. Nya rektorer behöver introduceras i utvecklingsarbetet och grundsärskolans frågor behöver ges större utrymme i hela styr- och stödkedjan. Inom grundsärskolan saknas tillförlitliga underlag och indikatorer för uppföljning, exempelvis avseende betyg, antal elever som läser ämnen kontra ämnesområden, resultatuppföljning för individintegrerade elever med mera. Skolenheter organiserar det pedagogiska ledarskapet av grundsärskolan olika. Vissa har delegerat ansvaret till biträdande rektorer, vilka i lägre grad omfattas av förvaltningens kompetensutvecklande insatser.

6.4 Sammanfattning och bedömning

Rektorernas villkor och förutsättningar för grundsärskolornas lokala utvecklingsarbete varierar bland annat beroende på organisationsstruktur, personalens kompetens och lokalernas beskaffenhet. Med tanke på den låga

lärarbehörigheten inom grundsärskolan finns en risk för att undervisningens kvalitet och elevernas förutsättningar för lärande påverkas. För att kunna möta grundsärskolans kompetensförsörjningsbehov krävs en rad åtgärder, både på kort och lång sikt.

Mötesplatser för grundsärskolans rektorer och personal utgör en viktig förutsättning för att kunna åstadkomma en likvärdig utbildning av hög kvalitet. Tillgången till digitala hjälpmedel utgör en viktig faktor för att kunna tillse grundsärskolans elever med en flexibel och anpassad undervisning. Utifrån grundskoleförvaltningens viljeinriktning om att möta elevers olika behov med färre segregeringar krävs ett intensifierat normkritiskt arbete och begrepp som inkludering, integrering och tillgänglig undervisning behöver definieras.

För att en individintegrerad elev ska kunna garanteras en undervisning utifrån rätt läroplan är det av stor vikt att såväl rektorer som lärare har kunskap om grundsärskolans styrdokument. För att grundsärskolans rektorer skall kunna utöva sitt pedagogiska ledarskap och organisera en anpassad verksamhet är det väsentligt med en väl fungerande mottagande- och placeringsprocess och anpassade pedagogiska miljöer. Bristen på gemensamma och tillförlitliga underlag påverkar uppföljningen av verksamhetens resultat och elevernas måluppfyllelse.

7 Resultat fritidsverksamhet

Fritidshemmet är en verksamhetsform som regleras i skollagen (SFS 2010:800 kapitel 1–6 och 14). Fritidshemmet följer läroplanens första och fjärde del i sin helhet och den fjärde delen i tillämpliga delar och utgör ett komplement till förskoleklass, grundskola och grundsärskola. Fritidshemmets verksamhet omfattas av grundskoleförvaltningens förstärkningsområden och verksamhetsformens rapportdel är byggd utifrån samma struktur som övriga skol- och verksamhetsformer.

Introduktion

Göteborgs Stads grundskoleförvaltning erbjuder idag fritidshem för elever i år F-6 samt till grundsärskolans elever. Det finns 162 enheter med fritidshem, elevantalet per enhet varierar med 5 till cirka 360 elever per skolenhet. Antalet anställda med huvudsakligt uppdrag i fritidshem är cirka 1 200 och antalet inskrivna elever är drygt 20 000 (oktober 2019). Organisatoriskt och lokalmässigt är verksamheten förlagd i skolan.

Underlag och utgångspunkt för insatser

Fritidshemmets resultat baseras på verksamhetsformens nationella mål med prioritet på de utvecklingsområden som tydliggjorts via grundskolenämndens uppdrag och fritidshemmets nulägesrapport. Kvalitetsdialoger med rektorer, representanter och fritidshemsutvecklare har bidragit med underlag till kvalitetsrapporten.

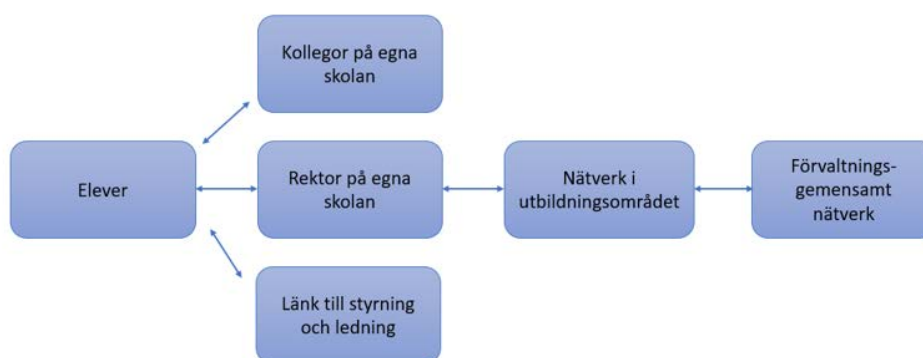
7.1 Ökad kvalitet i undervisningen

För att fånga upp elevernas lärande anger flera rektorer att det genomförs observationer och intervjuer med eleverna. Som ett underlag i det systematiska kvalitetsarbetet används också planeringsmallar i större utsträckning än föregående år. Enligt några rektorer anser personalen att det krävs fler styrda aktiviteter för att uppnå läroplanens mål, vissa rektorer har en motsatt uppfattning. På flera skolor har fritidshemspersonalen tilldelats ett särskilt ansvar för organiserad rastverksamhet under den timplanebundna tiden av dagen.

Inom grundsärskolan uttrycker flera rektorer att fritidshemmets arbetssätt appliceras mer under den timplanebundna tiden än tidigare och att den situationsbaserande undervisningen är av stort värde för grundsärskolans elever. 2016 kartlades skolans tillgång till digitala verktyg med hjälp av självvärderingsmaterialet LIKA, dock fanns inga riktade frågor till fritidshemsverksamheten vilket resulterade i att underlaget inte gick att använda i ett utvecklande syfte för fritidshemmet. Stadens fritidshemsutvecklare menar att fritidshemmen ofta har en sämre tillgång till digitala verktyg än under den timplanebundna tiden av dagen. Göteborgsregionens elevenkät påvisar att elever i årkurs 2 upplever att de saknar plats för lugn och ro i fritidshemmet. I jämförelse med tidigare år har såväl detta som andra index sjunkit i enkäten.

Forum för samverkan och kollegialt lärande

Med stöd av Center för skolutveckling anordnar grundskoleförvaltningen förvaltningsgemensamt nätverk för utvecklare. Det finns två utvecklarna per utbildningsområde och de anordnar nätverksträffar för fritidshemmets personal. En nätverksstruktur har utarbetats och beslutats under 2019. Även förvaltningsgemensamma uppdragsbeskrivningar har tagits fram och beslutats för såväl utvecklare som representanter i de lokala nätverken. Förutsättningar för deltagandet i båda nätverk har med det förtydligats. Likaså gäller kopplingarna och informationsflödet mellan olika roller i stöd- och styrkedjan.

För att skapa tidsmässiga förutsättningar för stadens utvecklare avsatte grundskoleförvaltningen en miljon kronor under 2019. Utvecklare i fritidshem uttrycker att det läggs mer fokus på fritidshemmen nu än för ett år sedan, att verksamhetens frågor lyfts på fler arenor och att fritidshemsutvecklarnas kompetens används i högre grad.

I utbildningsområdenas utvärderingar framgår att nätverken utgör en väsentlig del i det professionella utövandet för lärare i fritidshem. 93 procent av representanterna anser att utbildningsområdets nätverk bidrar till ökad undervisningskvalitet på skolenheten. 84 procent anser att det bidrar till ökad likvärdighet i utbildningsområdet och 76 procent att, de genom deltagande i nätverk, fått ökat mandat att utgöra motor i det lokala utvecklingsarbetet.

Vid flera skolenheter saknas dock forum för kollegialt utbyte utifrån nätverksinnehållet. Under våren hade inte alla skolor representanter i de lokala nätverken men samtliga utbildningsområden har utsedda rektorskontakter. Under hösten avgick fyra fritidshemsutvecklare på egen begäran och ersättare är svårt att hitta.

Kompetens

Från 1 juli 2019 är det endast legitimerade lärare som får ansvara för undervisningen i fritidshem. Som ett led i att möta legitimationskravet valde grundskoleförvaltningen att se över befattningsstrukturen inom samtliga fritidshem och öppen fritidsverksamhet. I grundskoleförvaltningens personaladministrativa IT-stöd går numera att utläsa vilka som är behöriga att

ansvara för undervisningen i fritidshem. Grundskoleförvaltning har tre befattningar för personal med huvudsakligt arbete i fritidshem, lärare i fritidshem (29 procent), lärare med annan inriktning (12 procent) och fritidsledare i fritidshem (58 procent). Grundskoleförvaltningen har två förstelärare i fritidshem med statligt bidrag. Vidare har en kompetensförsörjningsplan på kort och lång sikt och ett stödmaterial och stödstrukturer upprättas för att tydliggöra ansvar, befogenheter och uppgiftsfördelning inom fritidshem.

Tillgången till behöriga lärare varierar mellan skolor men inte mellan utbildningsområden. I samtliga kvalitetsdialoger berörs bristen på adekvat utbildad personal i fritidshemmet, vilket är direkt avgörande för att säkerställa verksamhetens kvalitet och arbete mot de nationella målen. Under året har grundskoleförvaltningen avsatt centrala medel i syfte att höja kompetensen för fritidshemmets personal samt öka andelen legitimerade lärare i fritidshem. Insatsen har resulterat till ökat deltagande i både vuxenutbildning, uppdragsutbildning och legitimationsgrundande utbildning. På flera skolor genomförs även Skolverkets webbkurser "Fritidshemmets uppdrag- och undervisning", detta utan centrala medel från grundskoleförvaltningen. Rektorerna uppger att utbildningsinsatserna ger en ökad kompetens kring fritidshemmets uppdrag, rektorerna efterfrågar kompetensutveckling för egen del. En dialog har inletts med projektgruppen för rektorsakademin för att genomföra kompetensutvecklingsinsatser för rektorer med inriktning mot fritidshem.

7.2 Ökad likvärdighet mellan skolor

Grundskolenämnden har gett förvaltningsdirektören i uppdrag att säkerställa att elever 10–13 år med rätt till fritidshemsplats blir erbjudna det från och med 2021. Antalet elever som idag går i öppen fritidsverksamhet uppgår till 500 stycken.

Fritidshemmets rättmätiga tillgång till skolbibliotek och skolbibliotekscentral är generellt sett otydlig, men projektet "Stärkta bibliotek - Staden där vi läser" har haft en positiv inverkan i arbetet. I kvalitetsdialogerna framkommer det finns planer på att skolbibliotekarien ska arbeta med elevernas läsning i fritidshem. Center för skolutveckling genomför för närvarande en pilotutbildning i hur man använder flerspråkighet i undervisningen, så kallat "translanguaging".

7.3 Tydligare ansvar, styrning och ledning

I november 2018 tillsatte grundskoleförvaltningen en verksamhetsutvecklartjänst inom fritidshem med uppdraget att ytterligare stärka det systematiska kvalitetsarbetet, en del innebär att ansvara för det förvaltningsgemensamma nätverkets innehåll och struktur (se avsnitt 6.1).

Nätverket utgör ett viktigt forum för att utveckla kvaliteten i stadens fritidshem och utvecklarna i fritidshem önskar ökade förutsättningar för att i högre grad kunna stötta såväl kollegor som rektor i det lokala utvecklingsarbetet.

Det är stor variation i rektors tankar kring undervisningens kvalitet i fritidshem men synbart är att de rektorer som själva arbetat i fritidshem har större kunskap om hur man kan utveckla verksamheten. Många biträdande rektorer har fått ett delegerat ansvar för verksamheten i fritidshem men deltar inte på rektorsverkstäder eller rektorsmöten och går därmed miste om viktig information. I ett av utbildningsområdenas kvalitetsdialoger framkom dock att en sådan organisatorisk lösning kan öka fokuset på fritidshemmets undervisning. Fritidshemmets undervisning definieras i hög grad i form av strukturkvalitet och mindre i process- och resultatqualität. Det finns olika strukturella hinder för personalens deltagande i såväl kompetensutveckling som i forum för kollegialt lärande. Många medarbetare uttrycker att det läggs mer tid inom den timplanebundna tiden än föregående år. De kvantitativa indikatorer som finns att tillgå utgörs i dagsläget av Göteborgsregionens enkät för årskurs 2, andel behöriga lärare i fritidshem, samt tillgång till förstelärare med statligt bidrag.

Enligt gällande avtal ska minst fyra timmar avsättas för planering i fritidshem, men verksamhetsformens uppdrag har förtydligats och utökats sedan avtalet tecknades och denna tid anses vara för knapp. Flera rektorer menar att arbetsvillkoren för fritidshemmets personal är utmanande.

7.4 Sammanfattning och bedömning

Grundskoleförvaltningens fritidshem har en stor variation vad gäller såväl likvärdighet som kvalitet i förhållande till den ökade kravbilden och det finns strukturella svårigheter att säkerställa och utveckla fritidshemmets arbete mot de nationella målen. Med målet om att höja andelen behöriga lärare genomförs en rad utbildningsinsatser, vilka behöver kvarstå och utvecklas vidare.

Fritidshemsutvecklarna utgör en viktig resurs i det systematiska kvalitetsarbetet och tar gärna ett större ansvar om förutsättningar ges. Rektorer ger exempel på underlag för uppföljning men det råder brist på kompletterande och gemensamma kvantitativa indikatorer för uppföljning av elevernas lärande.

Utifrån att det i staden finns stor variation i rektorers tankar och tidigare erfarenheter kring fritidshemmets uppdrag ser grundskoleförvaltningen ett fortsatt behov av kompetenshöjande insatser för att stödja rektorer i arbetet med samtliga förstärkningsområden.

8 Resultat förskoleklass

Förskoleklassen är en obligatorisk skolform som riktar sig till elever som är eller fyller sex år. Förskoleklassen regleras i skollagen (SFS 2010:800 kapitel 1–7 och 9) och följer läroplanens första del i sin helhet och andra delen i relevanta delar. 2016 tillkom en kompletterande läroplansdel för förskoleklassen. Förskoleklassens verksamhet omfattas av grundskoleförvaltningens förstärkningsområden och skolformens rapportdel är byggd utifrån samma struktur som övriga skol- och verksamhetsformer.

Underlag och utgångspunkt för insatser

Förskoleklassens resultat utgår från skolformens nationella uppdrag med prioritering i de utvecklingsområden som tydliggjorts via grundskolenämns uppdrag, förskoleklassens nulägesrapport, statliga reformer samt en studie avseende rektorers kvalitetsarbete i förskoleklass (Andréasson, 2019). Som grund för bedömning av resultaten finns enskilda och gruppvisa kvalitetsdialoger med rektorer samt underlag från förskoleklassens nätverk.

8.1 Ökad kvalitet i undervisningen

Införande av obligatorisk kartläggning i förskoleklass

Ett nationellt kartläggningsmaterial, avseende matematiskt tänkande, språklig förmåga och medvetenhet blev obligatoriskt att använda från 1 juli 2019. Samtidigt förtydligades skollagen med en garanti för tidiga insatser (3 kap. 4§). Ett årshjul tagits fram som stöd för kartläggning och uppfyllande av berörd del i skollagen. Rektorer har getts information och möjlighet till dialog för ökad kunskap om reformen. Vidare har kollegialt lärande i förskoleklassnätverken kring kartläggning och bedömning.

Stadens matematik- och språk-, läs- och skrivutvecklare har engagerats och workshops har erbjudits, i samverkan med Center för skolutveckling. Rektorer anser att kartläggningsarbetet:

- blir en hjälp att sätta in tidigt och adekvat stöd.
- utgör ett underlag för lärare i förskoleklass och grundskola att samverka kring.
- synliggör lärares kompetensutvecklingsbehov, till exempel i bedömning för lärande

Undervisningen

Rektorer ser följande som kvalitetsindikatorer i förskoleklass:

- undervisning anpassad efter elevers behov, tidigare erfarenheter och intressen
- undervisning som utgår från elevers lek och tar tillvara nyfikenhet och lust att lära
- genomtänkta processer i samband med övergångar
- det sociala klimatet, ett resultat av medvetet och strukturerat arbete.

Strukturer för samverkan och kollegialt lärande

Grundskoleförvaltningen uppdrogs att säkra samverkan, skapa strukturer för kollegialt lärande och systematiskt kvalitetsarbete i förskoleklassen för att skapa likvärdig undervisning. Uppdraget består av flera delar och genomförandet har delats i delmoment, tre av dem presenteras under avsnitt 5.1.1.

- Strukturer för systematiskt kvalitetsarbete
- Förskoleklassens och fritidshemmets samverkan med förskola
- Förskoleklassens, grundskolans och fritidshemmets samverkan
- Strukturer för kollegialt lärande

Förskoleklassnätverken

Tillgång till strukturer för kollegialt lärande är generellt betydligt sämre för lärare i förskoleklass än i grundskola. Nätverken utgör en viktig arena för kollegialt lärande, professionsutveckling och systematiskt kvalitetsarbete med utgångspunkt i skolformens uppdrag. Nätverk för förskoleklass prioriterades i central finansiering för 2019. Det förvaltningsövergripande nätverket leds av grundskoleförvaltningen med stöd av Center för skolutveckling. En nätverksstruktur tydliggör ansvar samt kommunikation mellan styrkedjans olika roller (se bild 6.1.1). I enlighet med den ska två utvecklare per utbildningsområde ha avsatt tid om vardera 10 procent för att delta i det förvaltningsövergripande nätverket samt leda utbildningsområdets nätverk. Representanter ska delta i utbildningsområdets nätverk och tillsammans med rektor utveckla undervisningen vid skolenheten. Länken ska kommunicera med utvecklare och utbildningsområdets ledning. I maj 2019 skulle utbildningsområdet ha utsett två utvecklare, minst en representant per skolenhet och en länk, med en till två rektorer och utbildningsområdets verksamhetsutvecklare. Dock saknas ännu utsedda i flera roller. Hur väl olika utbildningsområden har lyckats i arbetet med att tillsätta de olika rollerna varierar. 84 procent av representanterna anser att utbildningsområdets nätverk bidrar till höjd kvalitet i undervisningen. 73 procent anser att det bidrar till ökad likvärdighet. Vid majoriteten av skolorna saknas dock arena för kollegialt lärande kring nätverksinnehållet och mandat för representanten att tillsammans med rektor driva utvecklingsarbete.

Kompetens

Lärares kompetens är en kvalitetsfaktor, men huvudman saknar underlag som visar utbildningsbakgrund hos lärare i förskoleklass och därmed av eventuella behov av kompetensutveckling. Ur ett kompensatoriskt perspektiv saknar huvudman även en bild av huruvida de mest kompetenta lärarna finns i underprivilegierade områden. Tillgång till stöd för professionsutveckling och systematiskt kvalitetsarbete är betydligt sämre för lärare i förskoleklass än i grundskola. I staden finns tre förstelärare i förskoleklass med statsbidrag, en per 1 811 elever. Rektorer ser främst kompetensutvecklingsbehov avseende bedömning, matematik samt språk och kommunikation.

8.2 Ökad likvärdighet mellan skolor

Flerspråkiga och nyanlända elever

Skollagen ger inte förskoleklasser rätt till modersmålsundervisning eller insatser för nyanlända. På uppdrag av grundskoleförvaltningen har Göteborgs universitet tagit fram en introduktionskurs i svenska som andraspråk, för stärkt undervisning för flerspråkiga elever. Kursen ges våren 2020.

Övergångar och samverkan

Förskoleklassens ska fungera som en bro mellan förskola och grundskola, två skolformer med väldigt olika traditioner. För det enskilda barnet kan klivet däremellan vara stort. Studier visar att kvaliteten, med vilken övergångarna organiseras och genomförs, kan göra stor skillnad för elevers långsiktiga kunskapsutveckling. Många skolor tar emot barn från mer än 20 olika förskolor, vilket är tidsmässigt krävande. I dagsläget ses stora variationer i förskoleklassers samverkansstrukturer med andra skol- och verksamhetsformer, vilket kan riskera utbildningens likvärdighet.

Förskoleklassboken

För att stimulera läslusten samt läsande i hemmet får alla förskoleklasser en bokgåva. Förskoleklassnätverket är involverat i fortbildningsinsatser kopplade till boken. Årets insats syftade till att stötta i språkutvecklande undervisning och barns rätt till inflytande. Utvärderingen visade stor nöjdhet med bokval och erbjudna insatser.

8.3 Tydligare ansvar, styrning och ledning

I september 2018 tillsattes en tjänst i grundskoleförvaltningen med särskild kompetens för att bevaka skolformen och stärka utvecklingsarbetet med bäring på förskoleklassens verksamheter. För att huvudman skall kunna fatta beslut utifrån verksamhetens resultat har skolornas systematiska kvalitetsarbete kommunicerats via kvalitetsdialoger. Förskoleklassen synliggjordes i högre grad i gruppdialogerna än i de enskilda. Skolor organiserar det pedagogiska ledarskapet av förskoleklass olika. Vissa har delegerat ansvaret till biträdande rektorer, vilka i lägre grad omfattas av förvaltningens kompetensutvecklande insatser.

Rektorers tankar kring vad som utmärker förskoleklassens kvalitet och hur den skall följas upp varierar. Dialog har inletts med projektgruppen för rektorsakademien om kompetensutvecklingsinsatser med inriktning mot förskoleklass. Stödmaterial för uppföljning och analys har erbjudits och använts vid flera skolor. Vissa skolor har dock inte följt upp och analyserat förskoleklassutbildningen. Det finns även behov av stärkt dialog mellan rektor och lärare avseende det systematiska kvalitetsarbetet.

I samband med översyn av grundskolans timplaner beslutade grundskolenämnden att förskoleklassen från läsåret 2019/2020 skall omfatta samma tid som grundskolans årskurs 1. Enligt gällande avtal ska minst fyra timmar avsättas för planering för lärare i förskoleklass, men skolformens

uppdrag har förtydligats och utökats sedan avtalet tecknades 2005. Tiden ska innefatta systematiskt kvalitetsarbete, professionsutveckling och samverkan med lärare i andra skol- och verksamhetsformer, men underlag för de tidsmässiga förutsättningarna saknas på huvudmannanivå. Rektorer anser att:

- lärares tidsmässiga förutsättningar för pedagogiskt utvecklingsarbete är ett dilemma för kvalitet i förskoleklassens utbildning.
- lägre elevpeng i förskoleklass gör det svårt att utöka lärares tid för pedagogiskt utvecklingsarbete.
- elevpeng i förskoleklass borde jämföras med elevpeng i årskurs 1.

8.4 Sammanfattning och bedömning

Likvärdigheten påverkas i hög grad av olika tidsaspekter: elevers tid för undervisning och lärares tid för systematiskt utvecklingsarbete, professionellt lärande och samverkan. Grundskolenämnden har beslutat om förskoleklassens tidsomfattning, men som en konsekvens behöver lärartäthet och lärares förutsättningar för pedagogisk utveckling ses över.

Likvärdigheten påverkas i hög grad av bristen på stöd befintligt stöd i kollegialt lärande i förskoleklass. Insatser har genomförts för att tydliggöra nätverksstruktur och -innehåll. Dock varierar det mellan utbildningsområdena i hur väl man lyckats utse medarbetare i de olika rollerna och vid majoriteten av skolorna saknas arenor och mandat för representanter att leda kollegialt lärande kring nätverksinnehållet. För att göra en rättvisande bedömning av resultat i förskoleklass saknas det på huvudmannanivå i hög grad underlag som visar struktur-, process- och resultatasppekter av kvalitet.

9 Analys

Kvalitetsrapportens syfte är att ge en lägesbedömning av de olika skol- och verksamhetsformernas måluppfyllelse samt att synliggöra grundskoleförvaltningens prioriterade utvecklingsinsatser. Utifrån redovisade resultat försöker analysen besvara frågorna:

- Vilken utveckling ses inom respektive förstärkningsområde utifrån de förutsättningar som ges avseende undervisningens kvalitet och elevernas måluppfyllelse?
- Vilka dilemman och hinder framkommer i dialogerna med rektorerna och vad krävs för att komma vidare?

Analysen disponeras utifrån de tre förstärkningsområdena och innehåller samtliga skol- och verksamhetsformer.

9.1 Ökad kvalitet i undervisningen

Det här avsnittet i kapitel 9 består av två delar. Den första delen (9.1.1) är en analys av resultaten från genomförda utvecklingssteg inom förstärkningsområdet Ökad kvalitet i undervisningen (se avsnitt 4.1). Den andra delen (9.1.2) är en analys av resultaten från respektive skol- och verksamhetsform, med kvalitetsdialoger som utgångspunkt (se kapitel 5–8).

9.1.1 Analys av resultaten från genomförda utvecklingssteg inom förstärkningsområdet Ökad kvalitet i undervisningen

Här följer en analys av resultaten från genomförda utvecklingssteg inom förstärkningsområdet Ökad kvalitet i undervisningen (se kapitel 4).

I analysen hämtas underlag från kvalitetsdialoger, uppföljningsrapporter, nuläges- och omvärldsanalys och andra underlag som tagits fram i grundskoleförvaltningen under 2019.

Säkra kompetensförsörjningen

Dilemma

Kompetensförsörjningsfrågan är ett kännbart hot mot verksamheten, och de initiativ och satsningar som har inletts behöver få fart och följas upp. En särskild utmaning är kompetensförsörjningsbehoven i fritidshem, grundsärskola och flera av skolorna med högt socioekonomiskt index (se även avsnitt analys 9.2 Ökad likvärdighet mellan skolor.) Forskning visar på att i skolor med låg behörighet finns risk för att undervisningens kvalitet och elevernas förutsättningar för lärande påverkas negativt (Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering, IFAU, 2007). Något som också Skolinspektionen konstaterat och som ligger till grund för den pågående tematiska kvalitetsgranskningen som handlar om pedagogisk segregation.

En kritisk faktor som rektorerna lyfter i dialoger med förvaltningen är också läraromsättningen som påverkar undervisningen och relationen mellan lärare och elev negativt. Tillitsfulla relationer mellan lärare och elever ökar elevernas trygghet och motivation och därmed förmågan att lära (Hattie, 2009).

Strategier för att komma vidare

De mest attraktiva arbetsgivarna är de som bedriver den bästa och mest intressanta verksamheten. Det systematiska kvalitetsarbetet med att utveckla undervisningen och stärka elevernas resultat är kanske därför den viktigaste insatsen för att klara kompetensförsörjningen.

Det pågår en rad kompetensförsörjningsinsatser i syfte att attrahera och rekrytera samt introducera och stödja medarbetarnas utveckling. I grundskoleförvaltningens kompetensförsörjningsplan behöver prioriteringar och ansvar för åtgärderna inom förskoleklass, fritidshem, grundsärskola och grundskola tydliggöras ytterligare och utifrån ett likvärdighetsperspektiv behövs beslut om riktade insatser. För att ta sådana beslut krävs kvalitetssäkra underlag om medarbetarnas kompetens och behörighet, vilket varit en brist så här långt. Som stöd finns nu ett nytt IT-stöd som kan ge säkrare underlag för analys och beslut om mer riktade insatser.

Ett stödande och verksamhetsförankrat ledarskap är betydelsefullt för att lärare ska vilja stanna kvar på skolan, och en stark attraktionskraft när lärare söker jobb. Här behöver huvudmannen fortsätta utveckla rektorernas förutsättningar för och kompetens i att bedriva ett pedagogiskt ledarskap. Även inrättande av en lärarakademi behöver prioriteras för att ta ett helhetsgrepp om kompetensförsörjning och utveckling av lärare, liksom fortsatt stärka lärarnas förutsättningar för att bedriva undervisning och stärka det systematiska arbetsmiljöarbetet

Viktig prioritering inför 2020 är också att fortsätta och intensifiera arbetet med att tydliggöra vilken typ av formell och informell kompetens som krävs för olika typer av stödjande uppdrag i skolan, samt därefter vidta konkreta åtgärder för att säkra denna kompetens. I arbetet är en regional och nationell samordning viktig, och detta behöver prioriteras.

Arbetet med att stärka kompetensförsörjningen i skolor med högt socioekonomiskt index behöver särskilt prioriteras och förslag har tagits fram. För att insatserna ska möta behoven där de är som störst, behöver uppföljningen och analysen av kompetensförsörjningen i skolor med högt socioekonomiskt index utvecklas ytterligare.

Utveckla och säkerställa ett kollegialt lärande och samarbetskultur

Dilemma

2019 gjorde skolinspektionen en nationell tematisk granskning av skolors och huvudmäns arbete med att skapa en utbildning som vilar på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet (Skolinspektionen, 2019). Skolinspektionen menar att huvudmannen har ett ansvar för att erfarenhetsutbyte och lärande sker mellan skolor. För att lärarnas erfarenheter ska kunna utvecklas till beprövad erfarenhet måste huvudmannen ta ansvar för att en samverkan mellan skolor kan ske och

att de former för samverkan som finns utformas på ett sådant sätt att lärarnas erfarenheter kan delas, prövas och utvecklas i ett bredare sammanhang. Framgångsrika skolkommuner utvecklar exempelvis samverkan med lärosäten och tillhandahåller arenor där kunskap kan spridas, som exempelvis nätverk eller webbaserade forum.

Utöver befintliga nätverk inom förskoleklass och fritidshem är tillgången till strukturer för kollegialt lärande lägre än i grundskolan. Förutsättningar för kollegiala möten, såväl inom som mellan skol och verksamhetsformer varierar mellan skolor och utbildningsområden. Inom grundsärskolan finns i dagsläget inget nätverk, vilket rektorerna framhäver är en nyckelfaktor för att utveckla skolformens systematiska kvalitetsarbete.

Strategier för att komma vidare

Det finns vetenskapligt stöd för att undervisningsutveckling och därmed högre måluppfyllelse för eleverna sker när lärare tillsammans med kollegor systematiskt analyserar, utvärderar och utvecklar sin undervisning (Timperley, 2015). Här är rektors ledning av lärarnas lärande avgörande och att rektor får stöd av huvudmannen att utföra det arbetet. Utbildningschefen, vars uppdrag är att leda rektors lärande, behöver förutsättningar i sin tur att utföra sitt uppdrag.

Lärare och rektorer behöver strukturer och former för professionsutveckling som är baserad på forskning och beprövad erfarenhet lokalt på skolorna. Sådana strukturer och arenor måste byggas i samtliga skol- och verksamhetsformers organisation. Huvudman bör också ta ansvar för att skapa forum där rektorer kan utbyta erfarenheter, lära av varandra och reflektera kring frågor som relaterar till forskning och beprövad erfarenhet tillsammans (Skolinspektionen, 2019). Befintliga mötesforum som veckovisa rektorsmöten i utbildningsområdena och rektorsverkstäder behöver därför fortsatt utvecklas för att stödja ett sådant lärande.

Inom fritidshem, förskoleklass och grundsärskola utgör nätverken viktiga arenor för kollegialt lärande, professionsutveckling och systematiskt kvalitetsarbete med utgångspunkt i skol- och verksamhetsformernas uppdrag. Från grundskolenämnden finns ett specifikt uppdrag riktat till förskoleklass avseende att säkra samverkan, skapa strukturer för kollegialt lärande och systematiskt kvalitetsarbete med syftet att skapa likvärdig undervisning.

En prioriterad insats för ökat lärande mellan skolor, är förvaltningens arbete med att förtydliga förstelärares och lektors uppdrag och deras roll i en mer likvärdig organisation som stödjer lärande mellan skolor och mellan olika skol- och verksamhetsformer i utbildningsområdena.

Det behöver skapas förutsättningar för organisering av centrala nätverk inom grundsärskolan. Rektorerna har identifierat vilka förutsättningar som krävs och har tankar kring upplägg. För att förskoleklassens och fritidshemmens nätverk ska hålla hög kvalitet och premiera ökad likvärdighet behöver fritidshemsutvecklare och nätverksrepresentanter ges goda förutsättningar att utveckla nätverken och sprida kunskaperna vidare till kollegorna på skolan.

Utveckla och säkra rektors förutsättningar för ett pedagogiskt ledarskap

Dilemma

Det finns framtagna uppdragsbeskrivningar, som beskriver vad som ingår i det pedagogiska ledarskapet, både för rektor, utbildningschef och förvaltningsdirektör. Uppdragsbeskrivningarna behöver förankras och följas upp i dialog i styr- och stödkedjan (se vidare under 9.3, Tydligare ansvar, styrning, ledning och ansvar). I skolinspektionens nationella årsrapport 2015 konstaterades att dialog och kommunikation mellan rektor och huvudmannarepresentanter ofta är sporadisk och av informativ karaktär, snarare än kommunikativ. Dialogen och samarbetet behöver utvecklas så att rektorn ges bättre utrymme och stöd att kunna verka som pedagogisk ledare.

Flera stödfunktioner som arbetar mot rektor och utbildningsområdet upplevs stödjande. Det framkommer i dialoger med rektorer, bland annat de dialoger förvaltningsdirektören har terminsvis med rektorsgrupperna i respektive utbildningsområde. Rektorer menar att det finns ökad handlingskraft och serviceorientering hos förvaltningen. Samtidigt framkommer att huvudmannens stöd till rektor och skolan behöver samordnas och utvecklas, till exempel kring information, rektors årshjul och lokalprocessen. Det finns en upplevelse av att det finns för många centrala processer som tränger bort fokus på utveckling av undervisningen.

Strategier för att komma vidare

Alla avdelningar ska bidra till att förvaltningen skapar bästa möjliga förutsättningar för rektorer och lärare att skapa ökad kvalitet och likvärdighet för alla elever i Göteborgs Stad. Vid bildandet av den nya grundskoleförvaltningens stödavdelningar har därför det nära stödet till rektor prioriterats. Det har identifierats att det i en organisation av grundskoleförvaltningens storlek krävs samordning och utvecklingsarbete över avdelnings- och enhetsgränserna. Många frågor hanteras av medarbetare från olika avdelningar utifrån något olika perspektiv. Det fokus på processer som löper på tvären över förvaltningens avdelningar och enheter behöver förstärkas. Det behöver även säkerställas att processer leder till önskat resultat. Inte minst lokalfrågorna som stjäl tid och fokus från det pedagogiska ledarskapet (se vidare under 9.3, Tydligare ansvar, styrning, ledning och ansvar).

Utbildningschefens uppdrag och arbete med att coacha, stödja och utmana rektor i sitt pedagogiska ledarskap är av stor betydelse för utveckling av undervisningen. Här krävs fortsatt arbete för att skapa förutsättningar för utbildningschef att utföra det uppdraget.

9.1.2 Analys av resultaten från respektive skol- och verksamhetsform med kvalitetsdialoger som utgångspunkt

En stabil arbets- och utvecklingsorganisation är en förutsättning för ökad kvalitet i undervisningen

Dilemma

En förutsättning för att nå ökad kvalitet i undervisningen är en stabil arbets- och utvecklingsorganisation. Betydande delar i en sådan är kontinuitet i personalgruppen samt i ledningen av skolan. Kontinuitet i skolledningsfunktionen kan ses som en garant för den pedagogiska verksamheten och dess utveckling (Skolinspektionen, 2018). Det handlar om att säkerställa att eleverna får en kontinuerlig undervisning med progression i deras lärande och att inte studierna bromsas upp eller att information inte delas vid övergångar eller lärarbyten.

Framgångsrika skolor präglas av en påtaglig stabilitet medan icke framgångsrika skolor präglas av förändringar och ryckighet, i form av täta rektorsbyten, tillfälliga utvecklingsinitiativ eller ständig omorganisering. Förutom stabilitet lyfter forskning fram samsyn kring uppdraget och tydliga mål som framgångsfaktorer (Jarl, Blossing, Andersson, 2017). I det omfattande material som kvalitetsdialogerna utgör framkommer bristen på stabilitet i arbets- och utvecklingsorganisationen och brist på långsiktiga, tydliga mål som bärande dilemma. Bristen på kontinuitet i verksamheten framstår utifrån dialogerna som ett grundläggande strukturellt hinder när det gäller att skapa en god verksamhet utifrån skolans nationella mål.

Skolbyten och byten mellan stadier och skolformer innebär att eleven vid flera tillfällen kan behöva anamma en annan skolkultur. I det sammanhanget lyfts i kvalitetsdialogerna med rektorerna betydelsen av fungerande övergångar mellan förskola, förskoleklass och grundskolans stadier. Vikten av kontinuitet för den enskilda eleven bekräftas även av framtagen statistik som visar att elever som går kvar på kommunala skolor från årskurs 6 till årskurs 9 har högre kunskapsresultat än elever som på olika sätt rört sig mellan kommunala och fristående skolor. Elever som dessutom går kvar på samma skola från årskurs 6 till årskurs 9 har ännu högre målpuffyllelse (se bilaga 1, diagram 16 och 17).

Skolplaceringar och elevrörlighet är en annan kritisk faktor som påverkar stabiliteten i organisationen och undervisningen, då det blir svårt att upprätthålla kontinuitet. Rektorerna ger uttryck för att detta i sin tur har negativ effekt på såväl trygghet och studiero som på elevernas kunskapsutveckling. I dialogerna framkommer det att in- och utflytt i klasserna har ökat och vissa skolor påverkas mer än andra med förändringar i elevgrupperna varje vecka. Elevrörligheten mellan skolor föranleder även ekonomiska konsekvenser och möjligheten att skapa en stabil arbets- och utvecklingsorganisation (se även under analys 9.2 Ökad Likvärdighet mellan skolor).

Strategier för att komma vidare

För att stödja och skapa förutsättningar för ökad kvalitet i undervisningen behöver huvudmannen främja stabiliteten i skolenheternas verksamhet.

Huvudmannen behöver också hitta åtgärder som på olika sätt motverkar avbrott i undervisningen och visar på bästa möjliga väg för eleverna genom årskurskurserna. Den pågående skolenhetsutredningen har i uppdrag att sätta fokus på hur vi bygger en organisation på enhetsnivå som stödjer utvecklingen av förstärkningsområdena. Där ingår också att se över hur vi skapar en enhetsorganisation som ger bästa möjliga väg för eleverna genom årskurserna.

För att stärka kontinuiteten i elevens lärande behöver framtagen plan för övergång mellan förskola/pedagogisk omsorg samt förskoleklass och fritidshem förankras och implementeras. Utarbetad plan behöver dock kompletteras för att säkerställa övergångar för elever i behov av särskilt stöd. För att säkra samverkan mellan förskoleklass och grundskola behöver arbetet prioriteras med att en plan tas fram även för övergång och samverkan mellan dessa skolformer.

De kompetensutvecklingsinsatser som planeras komma igång 2020 inom ramen för rektorsakademien är av stor vikt för att stödja rektor i arbetet med att skapa en stabil arbets- och utvecklingsorganisation. Det kan handla om att som rektor få stöd i hur man på skolan kan skapa effektiva beslutsvägar, arbeta med kompetensutvecklingsfrågor, leda och samordna elevhälsan, facklig samverkan, distribuera ledarskapet, eller andra ledarskapsfrågor som identifieras utifrån skolans behov.

Läsförmåga och tidiga insatser – förutsättningar för ökade kunskapsresultat och ökad likvärdighet

Dilemma

Rektorerna lyfter i kvalitetsdialoger fram vikten av att arbeta med tidiga insatser, och inte minst elevernas läsförmåga, för att undvika akuta åtgärder i årskurs 9. Forskning bekräftar betydelsen av att tidigt i skolåldern identifiera elevers läs- och skrivsvårigheter, och så snabbt som möjligt sätta in stöd (Tjernberg, 2013). Forskare varnar för en ”vänta och se – attityd” som enligt tidigare forskning är ganska vanlig och en orsak till att insatser sätts in för sent.

Vikten av tidiga insatser bekräftas även i framtagen statistik på huvudmannanivå där det framgår att av de elever som inte har uppnått kunskapskraven i ett av ämnena svenska/svenska som andraspråk, matematik eller engelska i årskurs 6 är det en liten andel som blir behörig till gymnasieskolan. Betygen i årskurs 6 är således ofta en prediktor för elevens slutbetyg i årskurs 9. Genom de kvalitetsdialoger grundskoleförvaltningen haft med stadens rektorer framgår att elevers läsförmåga fortsatt står ut som en stor utmaning att arbeta med och rektorer berättar att skolornas pedagoger ser att eleverna behöver mer stöttning gällande läsförmåga. Språket och läsförmågan går som en röd tråd genom skolans ämnen och är därmed en av de enskilt största påverkansfaktorer för elevers utveckling.

Viktiga strukturella förutsättningar i arbetet att förbättra elevernas läsförmåga är tillgång till språkutvecklare och specialpedagoger samt tillgång till skolbibliotek. Flera av stadens skolor har ett skolbibliotek men många är inte bemannade av personal med adekvat kompetens. Många skolor har inte tillräcklig tillgång till lärare med kompetens inom svenska som andraspråk som kan bedöma nyanlända elevers behov av undervisning.

Strategier för att komma vidare

Fortsatt utveckling av uppföljning av resultat i yngre åldrar och sätta in stöd vid identifierade behov är av stor betydelse för elevernas lärande genom skolåren. Framtida uppföljningar och analys av kartläggningar i förskoleklass och uppåt bör därför prioriteras och att följa elevers kunskapsutveckling, inte minst elevers progression när det gäller läsförmåga. Underlagen för uppföljning av elevers läsförmåga och kunskapskrav i yngre åldrar är idag bristfälliga och behöver kvalitetssäkras för att få underlag till en fullgod analys, som i sin tur blir ett stöd i vilka insatser som krävs.

Särskilt prioriterade områden av undervisningen

Dilemma

Enligt skolinspektionen behöver undervisningen utvecklas inom ett flertal läroplansområden: trygghet och studiero, delaktighet och inflytande samt jämställdhet.

Genom att göra djupgående analyser av elevers resultat kan trender och tendenser synliggöras i syfte att hitta tänkbara förklaringar till varför måluppfyllelsen ser ut som den gör. Detta gäller exempelvis den sjunkande måluppfyllelsen i årskurs 6, eller skillnader i måluppfyllelse mellan könen.

Strategier för att komma vidare

Vad gäller skolinspektionens identifierade utvecklingsområden har berörda skolor genomfört och redovisat åtgärder utifrån riktad kritik. Förvaltningen bedömer att trygghet och studiero, delaktighet och inflytande samt jämställdhet är områden som huvudmannen ska prioritera inom ramen för det systematiska kvalitetsarbetet. Avsikten är att använda resultatanalyserna i syfte att utveckla undervisningen och ge behovsriktade insatser.

Övriga dilemman och strategier för fritidshem, förskoleklass och grundsärskola

I skolinspektionens samtliga granskningar från 2014 och framåt har huvudmannen fått kritik för att inte, i tillräcklig utsträckning, stödja, styra och leda förskoleklassens, fritidshemmets och grundsärskolans systematiska kvalitetsarbete. Utmaningen ses såväl kommunalt som nationellt. I Skolinspektionens årsrapport 2016 framgår att hos många huvudmän är kvalitetsarbetet mer utvecklat när det gäller grundskolan än för övriga skolformer, där det ibland saknas helt (Skolinspektionen, 2016).

Dilemma

Trots tidigare reformer och konstateranden från såväl Skolverket som Skolinspektionen framgår att kompetensen inom och synen på fritidshemmets, förskoleklassens och grundsärskolans uppdrag varierar i hög grad hos grundskoleförvaltningens rektorer.

Strategier för att komma vidare

Kompetensutvecklingsinsatser behöver riktas till hela styrkedjan avseende fritidshemmets, förskoleklassens och grundsärskolans uppdrag och det krävs riktade insatser för att både synliggöra och höja kvaliteten inom dessa skol- och verksamhetsformer.

2020

2021

Nästa steg – insatser/åtaganden kort sikt**Säkra kompetensförsörjning**

-Förstärka kompetensförsörjnings- och kompetensutvecklingsinsatser i fritidshem och grundsärskola

-Ta utifrån analys fram prioriterade insatser för kompetensförsörjning på skolor med högt index

-Fortsätta insatser som stärker att lärare vill stanna kvar och utveckla undervisningen på sin skola.

-Fortsätta arbetet i GR´s branschråd och internt i förvaltningen för att definiera kompletterande roller, kompetenskrav och befattningar.

-Implementera resursplaneringsverktyg som stöd till skolor och huvudman om hur lärarresursen bäst används

Utveckla kollegialt lärande

-Skapa likvärdig organisering av lärande inom och mellan skolor i utbildningsområdena – förstelärroll förtydligas

-Fortsätta koppla lärandet och erfarenhetsutbytet på rektorsverkstäderna till skolornas identifierade och prioriterade utvecklingsområden

- Skapa förutsättningar för organisering av nätverk för grundsärskolans personal.

Utveckla och säkra rektors pedagogiska ledarskap

-Införa prioriterade aktiviteter inom rektorsakademi, såsom stöd i att utveckla stabil arbets- och utvecklingsorganisation och leda läramans analysarbete

- Skapa bättre förutsättningar för lärare, rektor och utbildningschef att vara pedagogisk ledare genom att samordna förvaltningens stödfunktioner/processer

Övriga dilemman och strategier för fritidshem, förskoleklass och grundsärskola

-Öka styrkedjans kompetens kring fritidshemmets, grundsärskolans och förskoleklassens o kompletterande uppdrag.

Utveckla och säkra särskilt prioriterade delar av undervisningen

- Följa upp elevers läsutveckling och progression från förskoleklass och vidare – anpassa insatser med stöd av huvudman.

-säkerställa att elevens behov av särskilt stöd utreds skyndsamt

- Verka för att åtgärdsprogram upprättas tidigare i elevens utbildning

- Förbättra kunskapsresultat i åk 6

- Förbättra kunskapsresultaten i matematik och svenska

- Utveckla elevernas delaktighet och inflytande

- Förbättra elevernas trygghet och studiero

- Förbättra strategiska jämställdhetsarbete

Stärka elevers kontinuitet och progression i lärandet genom att:

- Visa genom skolenhetsutredningen på bästa möjliga väg för eleverna genom årskurserna. Kvalitetssäkra elevprognoser och kapacitetsbild

- Utveckla och implementera övergångsplaner

- Kvalitetssäkra huvudmannens uppföljning och stöd för ökad närvaro

Mål längre sikt**Säkra kompetensförsörjning**

-Verkställt strategier för kompetensförsörjning i fritidshem och grundsärskola

-Utvecklat och satt igång insatser för kompetensförsörjning på skolor med högt index

-Inrättat lärarakademi.

-Långsiktigt stärka kompetensförsörjningen genom inrättandet av kompletterande tjänster i skolan i enlighet med arbete inom GR och projekt i förvaltningen.

-Resursplaneringsverktyg fungerar

Utveckla kollegialt lärande

-Definierat och utvecklat förstelärare- och lektorsuppdraget och utvecklat likvärdig organisering av lärande inom och mellan skolor i utbildningsområdena

-Lärandet och erfarenhetsutbytet på rektorsverkstäder är starkt kopplat till skolornas prioriterade utvecklingsområden.

- Nätverk för grundsärskolans personal finns organiserat.

Utveckla och säkra rektors pedagogiska ledarskap

-Utbyggt alla delar i rektorsakademin

-Likvärdigt administrativt stöd till lärare, rektor och utbildningschef och förvaltningens stödfunktioner/processer samordnade

Övriga dilemman och strategier för fritidshem, förskoleklass och grundsärskola

-Styrkedjan har en god kompetens avseende fritidshemmets styrdokument och kompletterande uppdrag.

Utveckla och säkra särskilt prioriterade delar av undervisningen

-Elevers läsutveckling och progression följs upp systematiskt

-Elevens behov av stöd utreds skyndsamt.

Åtgärdsprogram upprättas i tidigt skede i elevens utbildning

-Det finns förutsättningar för rektor att leda och skapa en väl fungerande organisation för det systematiska kvalitetsarbetet

-Skolenhetsorganisation påbörjad som gynnar kontinuitet i elevers skolgång och lärande

Övergångsplaner är framtagna och implementerade

-Huvudmannens uppföljning elevnärvaro är kvalitetssäkrad och stödet till skolor väl utbyggt

Ökad kvalitet i undervisningen

- Säkra kompetensförsörjning
- Utveckla kollegialt lärande
- Utveckla och säkra rektors pedagogiska ledarskap

9.2 Ökad likvärdighet mellan skolor

Analys av förstärkningsområdet likvärdighet tar sin utgångspunkt i de mått och variabler som har legat till grund för resultatgenomgången gällande likvärdighet. För att öka likvärdigheten behöver en förbättring ske gällande vart och ett av dessa mått som på olika sätt visar om elever ges tillgång till en likvärdig utbildning. Analysen som följer beskriver därför dilemman som behöver hanteras gällande de mått som bedöms som särskilt avgörande för likvärdighet i utbildningen.

Variation i skolresultat

Dilemma

Resultaten skiljer sig fortfarande åt markant beroende på socioekonomiska faktorer så som vilket geografiskt område skolan är belägen i eller elevernas familjebakgrund, i synnerhet vad gäller årskurs 6.

Strategier för att komma vidare

Huvudman och förvaltning behöver ta ställning till vad dessa variationer i skolresultat ska föranleda för prioriteringar och beslut om riktade insatser. Arbetet med att stärka kompetensförsörjningen i skolor med högt socioekonomiskt index behöver prioriteras (se nedan: andel behöriga lärare utifrån skolornas index)

Fördelning nyanlända elever

Dilemma

Fortfarande är det en ojämn fördelning av nyanlända på skolorna, då det fortsatt är ett fåtal skolor som tar emot störst antal nyanlända.

Strategier för att komma vidare

Prioriteringsordning med förtur för nyanlända och skolvalsvägledning hos nyanländaenheten i samarbete med placeringsenheten (se bilaga 1, diagram 15).

Studiehandledning och modersmål

Dilemma

Elevers rätt till studiehandledning på modersmålet och modersmålsundervisning styrs av skolförordningen och skollagen. Skolinspektionens granskning av utbildning för nyanlända elever visar att många av de skolor som har kvalitetsgranskats uppvisar allvarliga brister i sitt sätt att hantera studiehandledning. Kompetensen kring studiehandledning på modersmålet varierar, likaså hur man praktiskt arbetar med studiehandledningen.

I dialoger med rektorerna har det framkommit att skolorna inte har tillräcklig tillgång till lärare med kvalifikationer att bedöma elevers behov och planera andraspråkutveckling. Flera skolor har tagit emot många nyanlända och är inte rustade för att jobba språkutvecklande i alla ämnen och finansieringen av studiehandledning ser flertalet rektorer som en utmaning.

Uppföljning av elevernas rätt till studiehandledning och modersmål brister, liksom uppföljning av undervisningens kvalitet.

Strategier för att komma vidare

När det gäller nyanländas lärande visar en samlad bedömning att studiehandledning på modersmålet är ett viktigt bidrag till elevernas lärande och i förlängningen till deras studieresultat (SOU 2019:18). Den statliga utredningen visar också på ett samband mellan deltagande i modersmålsundervisning och behörighet till gymnasieskolans nationella program i den bemärkelsen att de elever som deltar i modersmålsundervisning uppnår bättre studieresultat, samt vikten av att följa upp kartläggning och den rätt som eleven har till studiehandledning.

Huvudman behöver tillsammans med skolorna utveckla uppföljning och analys av studiehandledning. Processen för att samla in och kvalitetssäkra underlag för analys och insatser för studiehandledning och modersmål behöver utvecklas. Huvudman behöver utveckla stödet till skolorna i kompetensutveckling för bedömning av elevernas behov och språkutvecklande undervisning.

Aktivt skolval

Dilemma

Av samtliga barn och elever som var aktuella för ett skolval inför läsåret 2019/2020 lämnade 88 procent av vårdnadshavarna önskemål om skolplacering. Det finns variationer mellan stadsdelar i andel aktiva skolval.

Strategier för att komma vidare

I förvaltningens fortsatta arbete inför nästa skolval 2020 är målsättningen att fler vårdnadshavare ska utnyttja rätten och möjligheten att påverka vid vilken skola deras barn ska gå. Riktade kommunikationsinsatser planeras i de områden där en relativt låg andel vårdnadshavare gjorde ett skolval 2019.

Andel behöriga lärare utifrån skolans socioekonomiska index

Dilemma

Kommunala skolor i Göteborg med högt socioekonomiskt index har generellt lägre andel behöriga lärare än skolor med elever som har en socioekonomiskt privilegierad bakgrund (se bilaga 1, diagram 12).

Underlag för analyser och strategier för att öka andelen behöriga lärare på skolor med högt socioekonomiskt index har hittills varit bristfälliga. Statistiken visar störst variation i behörighet i andel behöriga lärare på skolor med lågt socioekonomiskt index, vilket kräver en närmare analys.

Strategier för att komma vidare

Arbetet med att stärka kompetensförsörjningen i skolor med högt socioekonomiskt index behöver särskilt prioriteras (se även analys i avsnitt 9.1). Förvaltningen har en rad pågående insatser för att stärka kompetensförsörjningen och även ett uppdrag från grundskolenämnden att ta fram förslag till hur incitament kan utformas så att det blir mer attraktivt för lärare att arbeta i skolor med högt socioekonomiskt index. Även om pågående och planerade insatser ofta är generella för alla skolor förväntas de ge störst effekt för de skolor som har störst utmaningar. Uthållighet och långsiktighet krävs i genomförandet av insatserna. För att kunna prioritera rätt insatser framåt behöver förvaltningen fortsätta uppföljning och analys av nuläget för

kompetensförsörjningen i skolor med högt socioekonomiskt index. Variationerna i andel behöriga mellan skolor med högt index är stora vilket indikerar att uppföljningen och analysen på respektive skola är av vikt för att rätt insatser till varje enskild skola ska ge effekt. Den förvaltningsgemensamma uppföljningen av nyckeltal behöver kompletteras med uppföljning genom dialog med rektorer och lärare på skolorna för att lära av de högindexskolor som lyckas väl med att attrahera och behålla lärare samt för att rikta rätt stöd till skolor med svårigheter.

Behörighet till yrkesprogram efter skolans socioekonomi - ”Eget Salsa”

Dilemma

Framtagna underlag visar att flertalet skolor har en lägre behörighet till yrkesprogram än vad skolornas förväntade resultat visar utifrån skolans socioekonomiska elevsammansättning. Detta gäller i synnerhet skolor med högt socioekonomiskt index. Skolans mål är att alla elever ska nå målen oavsett vilket socioekonomiskt index och sammansättning av elever som skolan har, vilket innebär att 100 procent måluppfyllelse bör vara förväntat värde på alla skolor.

Strategier för att komma vidare

Om det förväntade värdet är 100 procent måluppfyllelse, varför är då skolans förväntade resultat utifrån socioekonomiskt index av intresse och hur kan det hjälpa förvaltningen i utvecklingssyfte? Det förväntade värdet och jämförelsen mellan skolor med liknande index och elevsammansättning kan användas i utvecklingssyfte, genom att med huvudmannens stöd identifiera framgångsfaktorer hos skolor som lyckas bättre än andra och utifrån det sprida och utbyta goda erfarenheter mellan skolorna.

Övergång och samverkan

Förskoleklassens ska fungera som en bro mellan förskola och grundskola och för det enskilda barnet kan klivet däremellan vara stort. Studier visar att kvaliteten, med vilken övergångarna organiseras och genomförs, kan göra stor skillnad för elevers långsiktiga kunskapsutveckling.

Dilemma

Många skolor tar emot barn från mer än 20 olika förskolor, vilket är tidsmässigt krävande. I dagsläget ses stora variationer i förskoleklassers samverkansstrukturer med andra skol- och verksamhetsformer, vilket kan riskera utbildningens likvärdighet.

Strategier för att komma vidare

För att säkra samverkan med förskola behöver den stadengemensamma planen för övergång och samverkan implementeras.

Inkludering

I Skolverkets stödmaterial ”Integrerade elever” (Skolverket, 2015) slås fast att ökad kunskap om grundsärskolans uppdrag, hos såväl lärare som rektorer, är en avgörande förutsättning för att lyckas med en ökad inkludering. Över tid har begreppet ”inkludering” utvecklats och diskuterats och idag finns ingen entydig definition på vare sig begreppet integrering eller inkludering.

Dilemma

I dagsläget riskerar inkludering bli avhängigt en rad olika faktorer vilket hotar likvärdigheten för Göteborgs stads elever. Exempel på sådana faktorer är skolornas och grundsärskolornas fysiska belägenhet, antal grundsärskolor och särskilda undervisningsgrupper inom ett utbildningsområde, ledningsorganisation, samverkansstrukturer och rektors kompetens.

Strategier för att komma vidare

Om elevers olika behov skall mötas med färre segregeringar anser rektorerna att det krävs ett intensifierat normkritiskt arbete och att begrepp som inkludering och tillgänglig undervisning behöver definieras. En viktig förutsättning är att skollocalerna tillgängliggörs för alla elever och att undervisningen utformas utifrån elevernas behov.

2020

2021

Nästa steg – insatser/åtaganden kort sikt

Mål längre sikt

Nyanlända elever/integration

-Tydliggöra uppföljning av i vilken utsträckning eleverna får den studiehandledning och modersmål de har rätt till

-Utveckla kompetensutveckling för bedömning av elevernas behov i studiehandledning och språkutvecklande arbete.

- Utveckla mer likvärdig kartläggning av nyanländas kunskaper

- Fortsätta uppföljning och analys av nuläget för kompetensförsörjningen i skolor med högt socioekonomiskt index för att kunna prioritera rätt insatser. Utveckla påbörjade insatser.

Aktiva åtgärder skolsegregation

-Genom skolenhetsutredningen visa på möjligheter hur organisering och lokalisering av skolor kan minska skolsegregationen

- Ge nyanlända elever skolvalsvägledning hos enheten för nyanlända

- Öka andel aktiva skolval och rikta informationsinsatser i de områden där en låg andel vårdnadshavare utnyttjade möjligheten att önska skola för sitt barn 2019.

Betygsresultat efter skolans socioekonomi

-Identifiera framgångsfaktorer hos skolor med liknande index som lyckas bättre än andra och utifrån det sprida och utbyta goda erfarenheter mellan skolorna.

Läraryrshörighet högindex

-Ta utifrån analys fram prioriterade insatser för kompetensförsörjning på skolor med högt index

Resursfördela/likvärdighet

-Fortsatt uppföljning och utvärdering av resursfördelningsmodellen

Ökad inkludering

-Definiera och kommunicera mål kring inkludering och intensifiera grundskoleförvaltningens normkritiska arbete

Nyanlända elever/integration

-Etablerat processen för att samla in och kvalitetssäkra underlag för analys och insatser för studiehandledning och modersmål

-Kompetens finns på skolorna för bedömning av elevernas behov och för språkutvecklande arbete

- Inrättat likvärdig kartläggnings-enhet steg 1 och 2 på gemensam/central enhet för nyanlända

- Utvecklat insatser på högindexskolorna utifrån analys av varje skolas behov

Aktiva åtgärder skolsegregation

-Framtagna förslag som visar på möjligheter hur organisering och lokalisering av skolor kan minska skolsegregationen.

- Utvecklat skolvalsvägledning för nyanlända

-Ökad andel aktiva skolval totalt och särskilt i områden som idag har lägra andel.

Betygsresultat efter skolans socioekonomi

-Organiserat lärande och utbyte av framgångsfaktorer mellan skolor

Läraryrshörighet högindex

-Utvecklat och igångsatt insatser för kompetensförsörjning på skolor med högt index

Resursfördela/likvärdighet

-Utfört utvärdering och analys som visar på resursfördelningsmodellens effekter och vidtagit åtgärder

Ökad inkludering

-Grundskoleförvaltningen har färre sårlosheten och har ökat andelen integrerade elever.

Ökad likvärdighet mellan skolor

- Nyanlända elever/integration
- Aktiva åtgärder för minskad skolsegregation
- Resursfördela / likvärdighet

9.3 Tydligare ansvar, styrning och ledning

Här följer en analys av resultaten från genomförda utvecklingssteg inom förstärkningsområdet Tydligare ansvar, styrning och ledning (se kapitel 4.3).

I analysen hämtas underlag från kvalitetsdialoger, uppföljningsrapporter, nuläges- och omvärldsanalys och andra underlag som tagits fram i grundskoleförvaltningen under 2019.

Fokus på nationella mål och utveckling av undervisningen

Dilemma

Syftet med det systematiska kvalitetsarbetet är att säkra och ge underlag för att de nationella målen ska uppnås. Det är huvudmän tillsammans med skolenheterna som ansvarar för att följa upp och analysera resultaten i förhållande till de nationella målen för att därefter prioritera och vidta förbättringsåtgärder.

I skolinspektionens granskning Huvudmannens styrning av grundskolan framkommer att huvudmän med tydlig styrning i högre grad kan identifiera var måluppfyllelsen nåtts och var förbättringsområdena finns (Skolinspektionen, 2015). Att begränsa antalet mål och uppdrag är en framgångsfaktor i arbetet med att åstadkomma en djupgående och framåtriktad analys.

Sammantaget är antalet uppdrag och mål från kommunfullmäktige och grundskolenämnden omfattande, vilket försvårar grundskoleförvaltningens skol- och verksamhetsformers förmåga att fokusera på de nationella målen och prioritera rätt typ av insatser. Även om förvaltningen omhändertar många av uppdragen och på så vis agerar ”gatekeeper” så minskar det förvaltningens kapacitet att stödja skolornas undervisning och resultat.

Under flera års tid har Skolinspektionen kritiserat huvudmannen för att inte uppmärksamma och stödja fritidshemmets, förskoleklassens och grundsärskolans systematiska kvalitetsarbete. Om huvudman inte efterfrågar dessa skol- och verksamhetsformers resultat i tillräckligt stor utsträckning påverkas hela kedjan i det systematiska kvalitetsarbetet och fokus på de nationella målen försvagas.

Strategier för att komma vidare

Genom att grundskolenämnden främjar långsiktighet och begränsar antalet uppdrag kan de nationella målen förstärkas och synliggöras i högre grad. Rektorerna framhåller att fokus på ett fåtal, långsiktiga mål utgör en framgångsfaktor i skolornas utvecklingsarbete.

Fritidshemsverksamhets, förskoleklassens och grundsärskolans uppdrag behöver i högre grad synliggöras och kommuniceras i hela utbildningskedjan. Väsentligt är att grundskoleförvaltningen säkerställer att det systematiska kvalitetsarbetet går i linje med nationella styrdokument, bland annat genom att utveckla underlag och anpassade former för uppföljning.

Renodla styrkedjans uppdrag, roller och ansvar

Dilemma

Skolinspektionen visar på att huvudmannen behöver ta större ansvar för att ge rektorerna förutsättningar att fokusera på att leda det pedagogiska arbetet på skolorna (Skolinspektionen, 2014). Framtagna uppdragsbeskrivningar med fokus på det pedagogiska ledarskapet för såväl rektorer, utbildningschefer och förvaltningsdirektör är ett led i det arbetet. För att de ska få legitimitet och bli verkningsfulla krävs också att det finns förutsättningarna för att utföra uppdraget.

Under grundskoleförvaltningens uppbyggnadsfas har rektorers och utbildningschefers uppdrag försvårats genom att vissa stödprocesser inte hunnit etablerats. När det råder en osäkerhet kring vem i stödkedjan som hanterar vilka frågor blir konsekvensen att dessa får omhändertas av utbildningschef och rektor, vilket minskar utrymmet för det pedagogiska ledarskapet.

Grundsärskolor, fritidshem och förskoleklasser leds i stor utsträckning av biträdande rektorer vilka i regel inte medverkar i grundskoleförvaltningens rektorsverkstäder och gruppvisa kvalitetsdialoger. Därmed uppstår risken för att befintlig ledningsorganisation medverkar till att dessa skol- och verksamhetsformers frågor inte förs upp på agendan i lika hög grad som grundskolans. Vissa rektorer ansvarar för tre till fyra skol- och verksamhetsformer vilket påverkar förutsättningarna för det pedagogiska ledarskapet.

Strategier för att komma vidare

För att stärka det pedagogiska ledarskapet behöver de uppdragsbeskrivningar som riktats till rektorer, utbildningschefer och förvaltningsdirektör förankras för att bli verkningsfulla. Därmed är det av stor vikt att förutsättningarna för utövandet följs upp och att uppdragen renodlas, bland annat genom att samordningen stärks över avdelnings- och enhetsgränserna. Processbaserad verksamhetsutveckling behöver därför prioriteras. Det innebär att centrala processer identifieras, leds och samordnas för att säkerställa synergier och göra stödet effektivt.

För att förtydliga huvudmannens stöd och ge förutsättningar till rektorer och utbildningschefer att utföra uppdraget, finns behov av att strukturera dokumentationen från kvalitetsdialogerna. Det är viktigt att essensen fångas och att återkoppling ges från kvalitetsdialogerna i form av åtaganden som tydligt anger vem som ansvarar för vad och vad som ska följas upp. Inte minst avseende fritidshem, förskoleklass och grundsärskola som, generellt sett, behöver ges större utrymme på kvalitetsdialogerna.

Utveckla och säkra systematiskt kvalitetsarbete

Dilemma

Under skolinspektionens kvalitetsgranskning 2019 av Göteborgs stads kommunala skolor framkom på 10 skolor av 43 att rektor behöver utveckla ett systematiskt uppföljnings- och analysarbete för att öka undervisningens kvalitet och elevernas kunskapsresultat. Exempelvis handlar det om att se till att lärare, elever och annan skolpersonal är delaktiga i analysarbetet, men också att belysa

undervisningens genomförande och andra förutsättningar som inverkat på resultaten.

Utbildningsområdena har identifierat att personalens kompetens behöver stärkas avseende analys av den egna undervisningens effekter. Många rektorer lyfter behovet av att tillsammans utveckla och träna på förmågan att göra analyser kring lärarens yrkesutövande och arbetsmetodik i klassrummet. Särskilt angeläget är att få fatt i de faktorer som orsakar utslagningseffekter på elevers måluppfyllelse.

Vissa rektorer bär ansvaret för tre till fyra olika skol- och verksamhetsformer. I kvalitetdialogernas nuvarande form riskerar det ge ett begränsat utrymme för uppföljning av grundsärskola, förskoleklass och fritidshem. Bristande uppföljningsunderlag och indikatorer försvårar omständigheterna ytterligare.

I den åtgärdsplan för grundskoleförvaltningen som upprättats 2019 i samarbete med skolverket och satsningen ”Samverkan för bästa skola, framgår att det i dagsläget råder brist på analys- och utvecklingskultur med tydlig återkoppling i styr- och stödkedjan i syfte att utveckla undervisningen.

Strategier för att komma vidare

I samråd med rektorer behöver huvudman göra tydligare åtaganden avseende stödet till rektor i sin ledning av det systematiska kvalitetsarbetet. För att stödja lärare och rektor i deras uppföljnings- och analysarbete är det av stor vikt att stödjande underlag och strukturer vidareutvecklas, exempelvis via riktade och anpassade kompetensutvecklingsinsatser. Dessutom behöver arbetet med att kvalitetssäkra insamling, bearbetning och presentation av data och statistik fortsätta, och underlättas med hjälp av systemstöd. Det är särskilt viktigt att säkerställa en fungerande uppföljnings- och analysprocess i de lägre åldrarna och i synnerhet inom förskoleklass, fritidshem och grundsärskola. Genom att utveckla kvalitetdialogernas struktur och innehåll kan de i högre grad ge utrymme för uppföljning av samtliga skol- och verksamhetsformer.

2020

2021

Nästa steg – insatser/åtaganden kort sikt

Mål - längre sikt

Fokusera nationella mål/undervisning

- Lägga fokus på ett fåtal uppdrag som förstärker siktet på de nationella målen

- Tydliggöra styrkedjans ansvar för förskoleklass, grundsärskola och fritidshem och vid behov tillse med kompetensutveckling.

Renodla styrkedjan, uppdrag, ansvar

-Förankra, utveckla framtagna uppdragsbeskrivningar

-Renodla rektorers och utbildningschefers uppdrag och skapa förutsättningar för pedagogiskt ledarskap.

Utveckla, säkra systematiskt kvalitetsarbete

-I samråd med rektorer och utbildningschefer följa upp och utveckla kvalitetsdialogernas form och innehåll som grund för dialogbaserad uppföljning.

- Förankra, följa upp och utveckla årshjulets kvalitetsområden i dialog med rektorer.

-Fortsätta koppla rektorsverkstäder tydligt till årshjulet och det systematiska kvalitetsarbetet.

-Utveckla underlag och anpassade former för uppföljning inom förskoleklass, grundsärskola och fritidshem.

-Utveckla systemstöd för att bearbeta och tillgängliggöra kvantitativ data som grund för uppföljning av elevernas lärande.

- Bygga ut stödet till lärare och rektorer gällande analys av undervisningens effekter, exempelvis i form av dokumentationsunderlag, kompetensutveckling och workshops.

Fokusera nationella mål/undervisning

-Huvudman har nationella målen i fokus för samtliga skol- och verksamhetsformer.

- Styrkedjan har kompetens kring och tar ansvar för utvecklingen inom förskoleklass, fritidshem och grundsärskola.

Renodla styrkedjan, uppdrag, ansvar

-Uppdragen väl förankrade och följs upp i dialog

- Rektorer och utbildningschefer har goda förutsättningar att agera som pedagogiska ledare.

Utveckla, säkra systematiskt kvalitetsarbete

-Kvalitetsdialogerna genomförs med skolornas behov som utgångspunkt och synliggör samtliga skol- och verksamhetsformer.

- Uppföljningen av de nationella målen sker strukturerat i tre kvalitetsområden över året.

-Rektorsverkstäder integrerade i systematiska kvalitetsarbetet

-Framtagna kvalitetsindikatorer för fritidshem, förskoleklass och grundsärskola.

-Utvecklat IT-system finns på plats som stödjer lärares och rektorers analys av elevresultat.

-Det finns förutsättningar för rektor att leda och skapa en väl fungerande organisation för det systematiska kvalitetsarbetet

Tydligare ansvar, styrning och ledning

-Fokusera nationella mål/undervisning
-Renodla styrkedjan, uppdrag, ansvar
- Utveckla, säkra systematiskt kvalitetsarbete

10 Viktiga ställningstaganden och vägen framåt

Kvalitetsrapporten redogör för vilka steg som tagits så här långt, vilka dilemman som lyfts i kvalitetsdialoger med rektorerna och strategierna för att ta nästa steg. Med kvalitetsrapporten som utgångspunkt redovisas avslutningsvis här några viktiga ställningstaganden som stöd för framtida prioriteringar.

10.1 Ökad kvalitet i undervisningen

Kvalitetsrapporten pekar på att grundskoleförvaltningen behöver ha fortsatt fokus på utveckling av undervisningen och förstärka lärarens, rektorns och utbildningschefens förutsättningar att leda det arbetet. Befintliga arenor för dialog och kollegialt lärande behöver utvecklas både till form och innehåll.

Kompetensförsörjningen är en av grundskoleförvaltningens största utmaningar och kräver kraftfulla insatser, inte minst inom grundsärskola och fritidshem.

Rektorerna lyfter i kvalitetsdialoger fram vikten av att arbeta med tidiga insatser, och inte minst elevernas läsförmåga, för att undvika akuta åtgärder i årskurs 9. Även forskning bekräftar betydelsen av att tidigt i skolåldern identifiera elevers läs- och skrivsvårigheter, och så snabbt som möjligt sätta in stöd. Fortsatt utveckling av uppföljning av resultat i yngre åldrar och sätta in stöd vid identifierade behov är därmed av stor betydelse för elevernas lärande genom skolåren.

Vad gäller undervisningen områdena trygghet och studiero och elevernas delaktighet och inflytande och strategiskt jämställdhetsarbete behöver dessa särskilt utvecklas och prioriteras.

10.2 Ökad likvärdighet mellan skolor

Resultaten visar att elever inte ges tillgång till en likvärdig utbildning. Det finns fortsatt stora utmaningar och en central sådan är att stärka förutsättningarna för ökad likvärdighet och åtgärda de stora skillnader som finns i måluppfyllelse och antalet behöriga lärare mellan skolor. Dessa variationer bör föranleda grundskoleförvaltningens prioriteringar och beslut om behovsriktade insatser.

Det är fortsatt en ojämn fördelning av nyanlända på skolorna, då ett fåtal skolor tar emot störst antal nyanlända. Skolenhetsutredningen kan visa på möjligheter hur organisering och lokalisering av skolor kan minska skolsegregationen, men även skolvalsvägledning för nyanlända kan gynna fördelning av nyanlända. Därtill behöver uppföljning av elevers tillgång till studiehandledning och modersmål utvecklas.

En av grunderna för måluppfyllelse är närvaro på lektionerna. Det finns ännu ingen säkerställd samlad statistik på huvudmannanivå om hur elevernas närvaro

ser ut. Uppföljning av närvaron och stödet till skolor för att främja elevernas närvaro bör utvecklas och prioriteras.

Det kompensande uppdraget behöver mot bakgrunden ovan ha fortsatt fokus och avvägningar behöver göras när det gäller att rikta stöd och resurser generellt eller utifrån skolornas olika behov. Det innebär att förvaltningen behöver våga omfördela resurser för ökad likvärdighet mellan skolor.

10.3 Tydligare ansvar, styrning och ledning

Grundskolenämnden behöver främja långsiktighet och begränsa antalet uppdrag genom att fokus på de nationella målen förstärks och synliggörs i än högre grad.

Grundskoleförvaltningens nya modell för systematiskt kvalitetsarbete behöver fortsatt utvecklas i riktning mot en struktur- och kulturförändring som baseras på uppföljning och analys genom dialog istället för kontroll och rapportering. Genom att utveckla kvalitetsdialogernas struktur och innehåll kan de i högre grad ge utrymme för uppföljning av samtliga skol- och verksamhetsformer.

Framtagna uppdragsbeskrivningar, som betonar det pedagogiska ledarskapet, behöver förankras och förutsättningar för uppdraget följas upp i dialog mellan rektor och utbildningschef.

Stödet till rektor i sin ledning av det systematiska kvalitetsarbetet kan utvecklas genom att stödjande underlag och strukturer vidareutvecklas, exempelvis via riktade och anpassade kompetensutvecklingsinsatser. Det är särskilt viktigt att säkerställa en fungerande uppföljnings- och analysprocess i de lägre åldrarna och i synnerhet inom förskoleklass, fritidshem och grundsärskola.

10.4 Vägen framåt

Kvalitetsrapportens framtagna förslag utifrån förstärkningsområdenas strategier kommer att ligga till grund för vidare dialog mellan skolor, förvaltning, fackliga parter och grundskolenämnd om vilka prioriteringar som behöver göras för att öka elevernas måluppfyllelse och uppnå större likvärdighet. Frågor för fortsatt arbete bör handla om vad dessa variationer i skolresultat föranleder för prioriteringar. Bör stödet till skolor variera beroende på skolans måluppfyllelse? Hur ska skolor med låg måluppfyllelse lyftas och hur ska stödet till dessa skolor se ut?

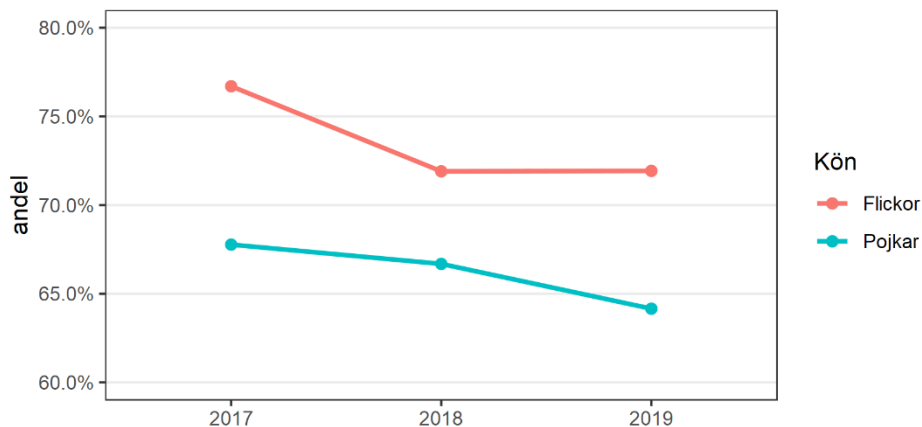
De resultat som synliggjorts i kvalitetsrapporten tillsammans med uppföljningar och budgetunderlag behöver värderas och prioriteras i vidare dialog.

Förvaltningen kommer sedan att upprätta en verksamhetsplan med konkreta aktiviteter att agera utifrån.

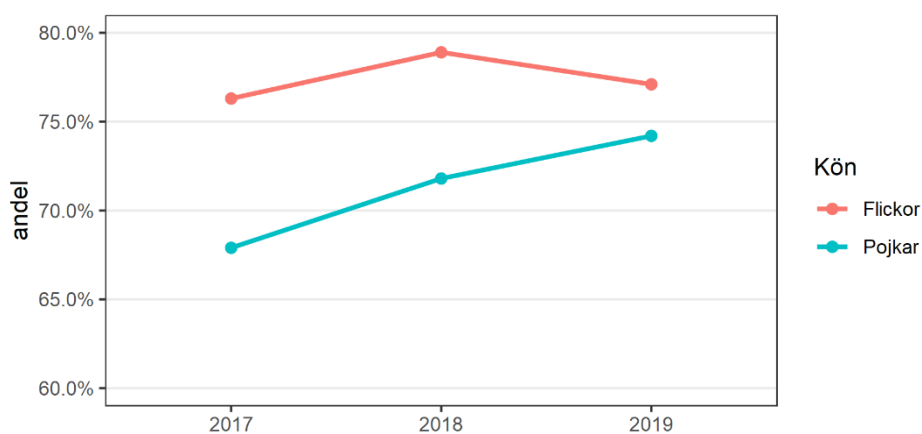
11 Bilagor

11.1 Bilaga 1. Diagram och tabeller

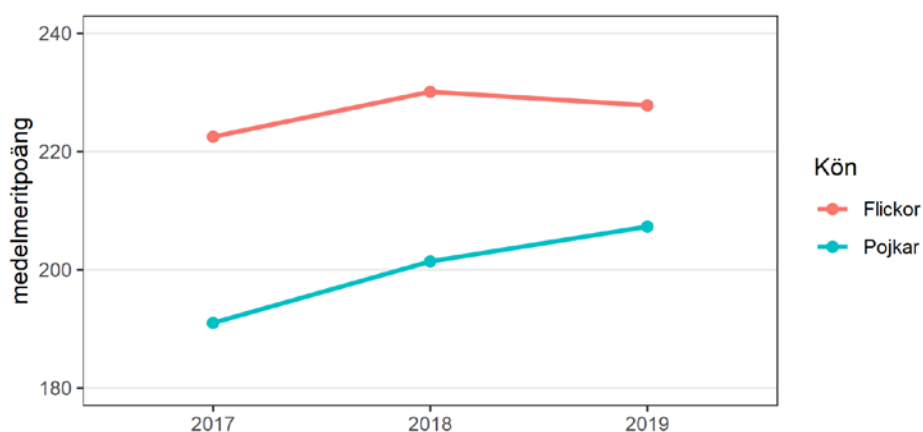
1. Andel elever som uppnått kunskapskraven i årskurs 6 per kön

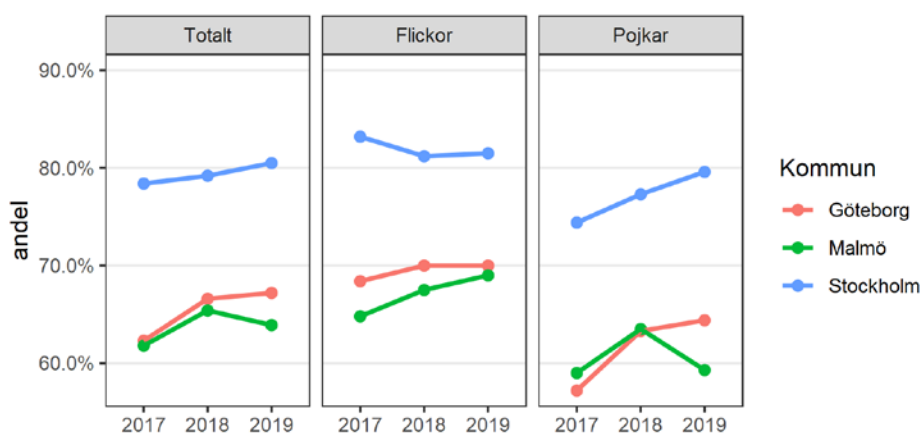
2. Andel elever som är behöriga gymnasieskolans yrkesprogram 2019 per kön

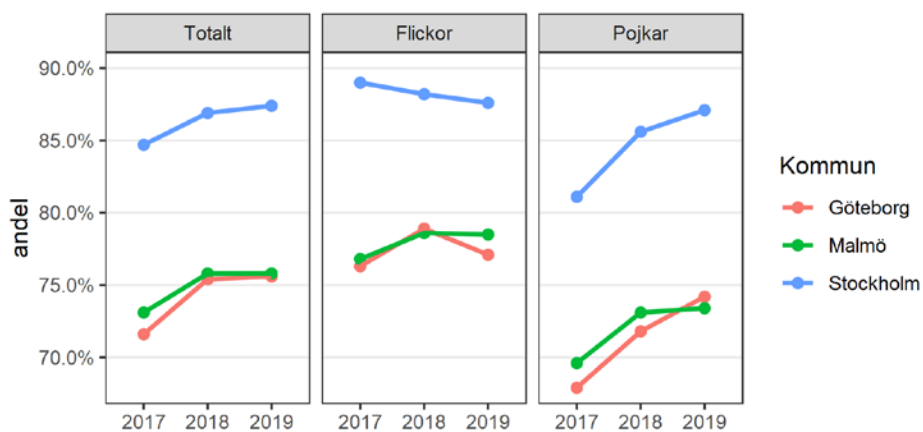
3. Resultat genomsnittligt meritvärde årskurs 9 per kön

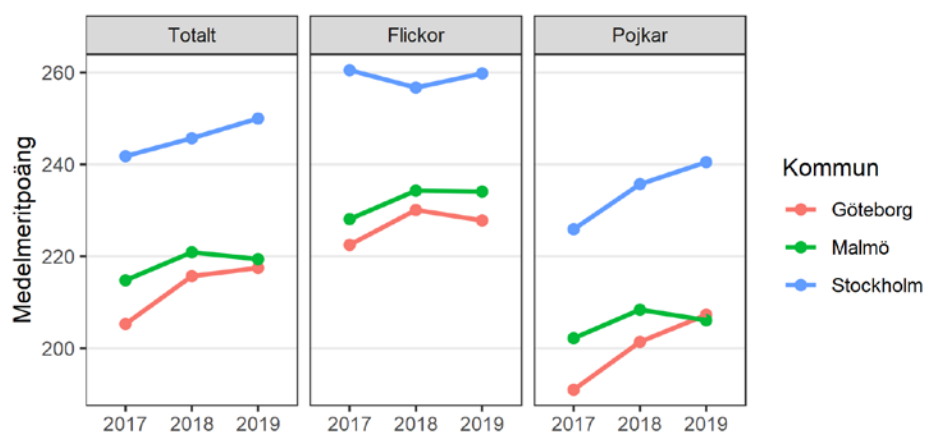
4. Kommunjämförelse Stockholm, Göteborg, Malmö Andel elever som nått målen i samtliga ämnen åk 9

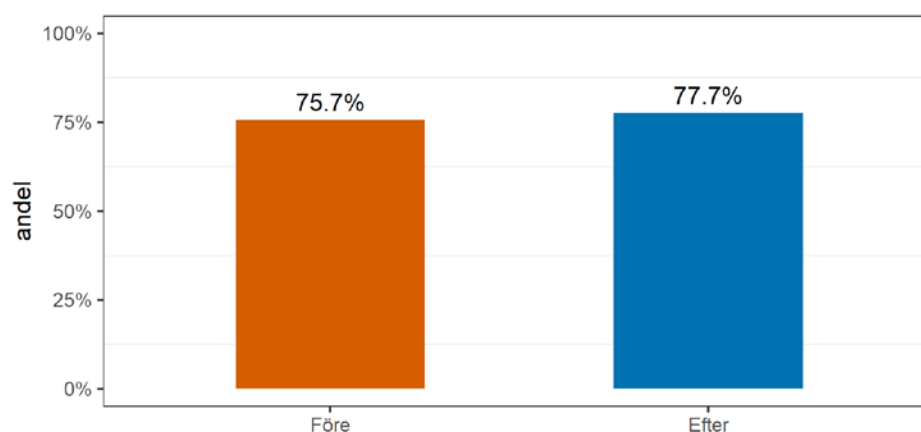
5. Kommunjämförelse Stockholm, Göteborg, Malmö Andel elever som är behöriga till gymnasieskolans yrkesprogram åk 9

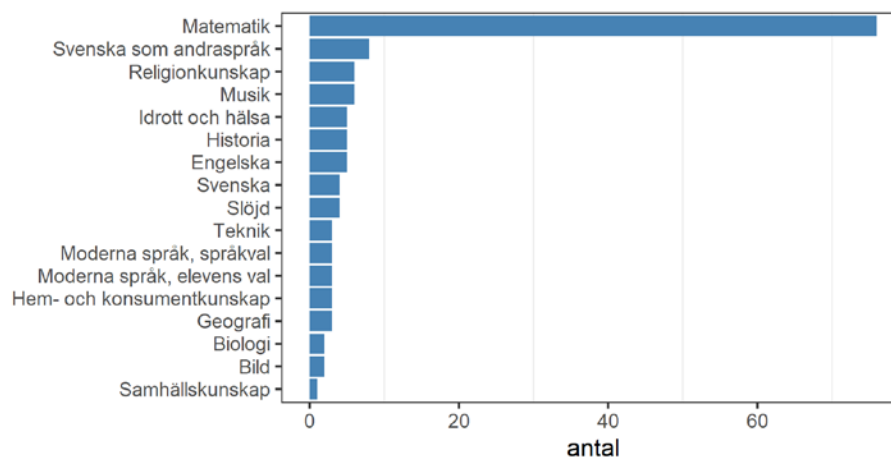
6. Kommunjämförelse Stockholm, Göteborg, Malmö Genomsnittligt meritvärde

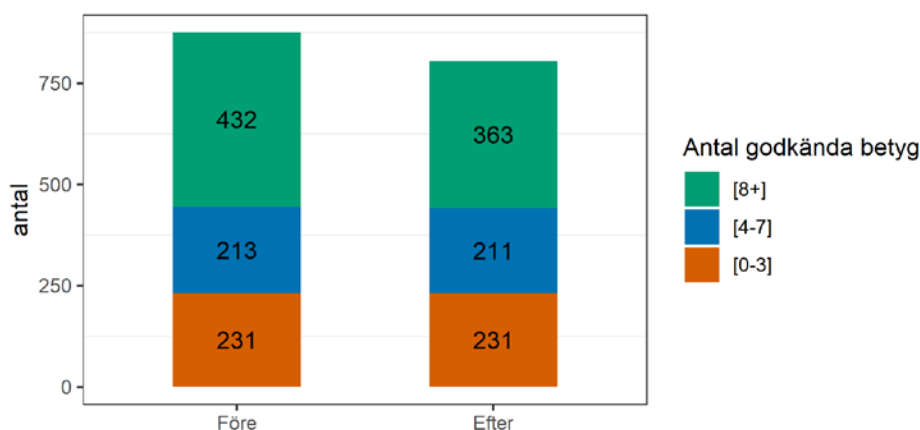
7. Lovskola årskurs 9 - förändring andel behöriga till yrkesprogram gymnasiet 2019

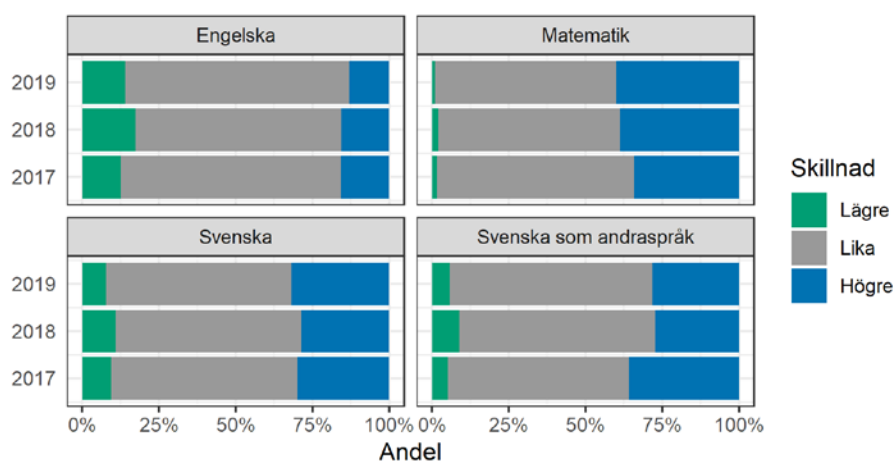
8. Lovskola årskurs 9 - antalet förbättrade betyg per ämne

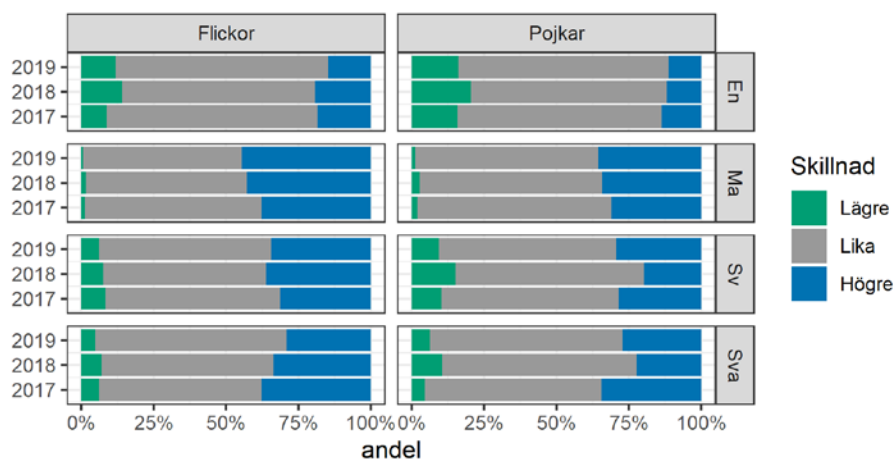
9. Lovskola årskurs 9 – förändring av antalet elever som var behöriga till yrkesprogram före/efter lovskola

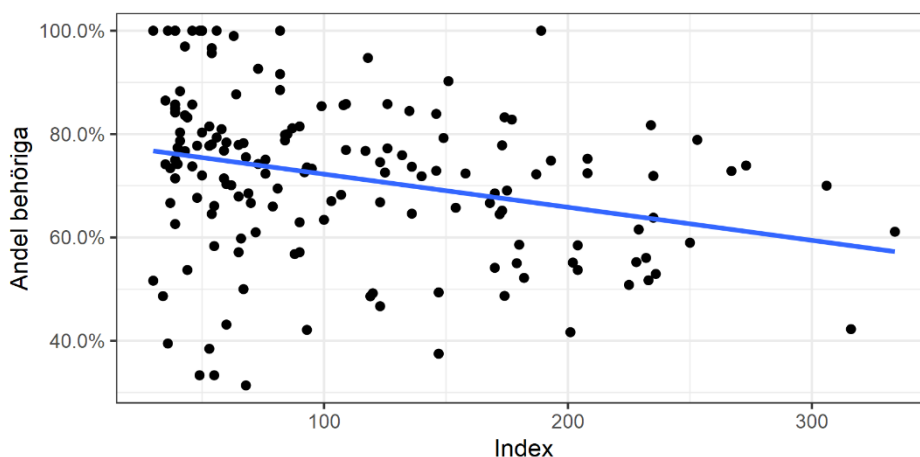
10. Jämförelse provbetyg och ämnesbetyg åk 9

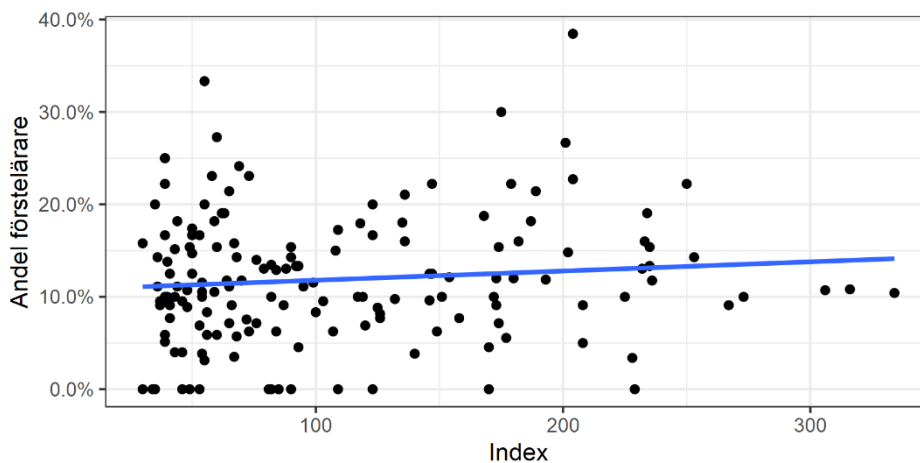
11. Jämförelse provbetyg och ämnesbetyg åk 9 per kön

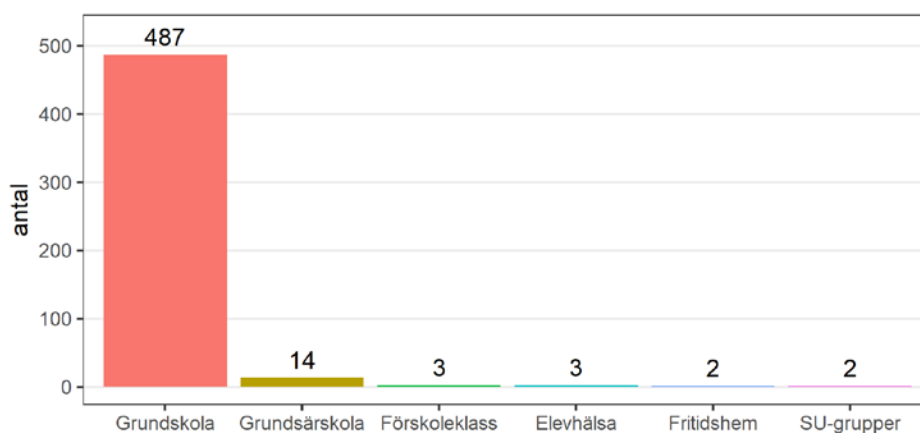
12. Lärares behörighet i relation till skolornas index

13. Antal förstelärare per 100 elever i relation till skolornas index

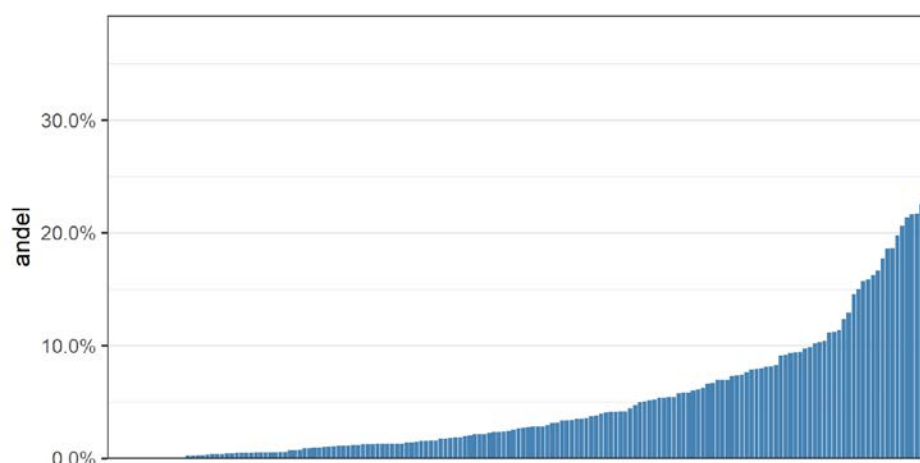

14. Antalet elever per förstelärare jämförelse mellan skol- och verksamhetsformer

15. Andel nyanlända per skola, spridningsdiagram

16. Progression Andel elever som har uppnått målen och gått i kommunala skolor från årskurs 6 till årskurs 9

Årskurs/ Avgångsår	Årskurs 6	Årskurs 7	Årskurs 8	Årskurs 9	Andel elever
2019	74,6 %	69,1 %	67,9 %	75,2 % (67,2 %)	81,1 %
2018	75,7 %	67,9 %	68,2 %	76,1 % (66,5 %)	81,1 %
2017	76,0 %	68,4 %	67,8 %	76,2 % (63,1 %)	76,9 %

17. Progression Andel elever som har uppnått målen och gått på samma kommunala enhet från årskurs 6 till årskurs 9

Årskurs/ Avgångsår	Årskurs 6	Årskurs 7	Årskurs 8	Årskurs 9	Andel elever
2019	73,0 %	70,8 %	70,6 %	76,3 % (67,2 %)	46,1 %
2018	74,5 %	68,5 %	69,0 %	77,5 % (66,5 %)	49,4 %
2017	76,4%	71,2%	70,3%	78,1% (63,1%)	46,2%

11.2 Bilaga 2. Sammanställning efter beslut av regelbunden kvalitetsgranskning, Skolinspektionen

Skolinspektionens kvalitetsgranskningar av 38 enheter (inväntar fortfarande beslut från 5 enheter)

Rektors ledarskap

6 rektorer leder och styr i hög utsträckning skolans utveckling av undervisningen.

28 rektorer leder och styr i flera delar skolans utveckling av undervisningen men utvecklingsarbeten finns.

4 rektorer leder i låg utsträckning skolans utveckling av undervisningen.

Rektorn behöver se till att det på skolan utvecklas ett strategiskt jämställdhetsarbete. (23 enheter)	Att rektorn följer upp och analyserar skolenhetens kunskapsresultat, genom att även belysa undervisningens genomförande och de förutsättningar som inverkar på resultaten. (3 enheter)	Rektor behöver utveckla arbetet med att implementera beslutande åtgärder för att säkerställa att de för eleverna ger den effekt som avses. Rektor behöver ta ansvar för att sätta upp och kommunicera tydliga mål och förväntningar med fokus på elevers lärande.	Rektorn behöver göra en bredare uppföljning av skolenhetens resultat som innefattar hur värdegrunds-uppdraget integreras i utbildningen. (2 enheter)	Rektorn ska se till att bedriva ett faktiskt kvalitetsarbete som också inbegriper att elever, lärare och övrig skolpersonal är delaktiga i uppföljningen (3 enheter).
---	--	--	--	---

Undervisning

På **7 enheter** främjar undervisningen i hög utsträckning elevernas möjligheter att nå läroplanens mål.

På **28 enheter** främjar undervisningen i flera delar elevernas möjligheter att nå läroplanens mål, men utvecklingsområden finns.

På **3 enheter** främjar undervisningen i låg utsträckning elevernas möjligheter att nå läroplanens mål.

<p>Rektorn och lärarna behöver utveckla arbetet med att ge eleverna inflytande över planeringen och genomförandet av undervisningen, samt ökade möjligheter att reflektera över sitt eget lärande. (10 enheter)</p>	<p>Rektorerna behöver se till att eleverna ges möjlighet att ta ansvar för, och reflektera över, sitt eget lärande och att lärarna tar tillvara elevernas synpunkter i utvärderingen och planeringen av undervisningen. (8 enheter)</p>	<p>Att undervisningen är målfokuserad, varierad och innehåller ett aktivt lärarstöd. (3 enheter)</p> <p>Att syftet med undervisningen är tydligt för eleverna och att syftet överensstämmer med målen i läroplanen avseende kunskaper och värden.</p>	<p>Undervisningen behöver utvecklas så att den i högre grad innehåller olika svårighetsgrader för att den ska vara stimulerande och utmanande för alla elever. (13 enheter)</p>
---	---	---	---

Betyg och bedömning

På **11 enheter** ges förutsättningar i hög utsträckning för att säkerställa likvärdigheten i bedömning/betyg.

På **19 enheter** ges förutsättningar i flera delar för att säkerställa likvärdigheten i bedömning och betyg, men utvecklingsområden finns.

På **8 enheter** ges förutsättningar i låg utsträckning för att säkerställa likvärdigheten i bedömning/betyg.

<p>Rektorn behöver aktivt verka/säkerställa att lärarna för en gemensam diskussion om och analyserar bedömningen av elevernas kunskapsresultat i samtliga ämnen. (14 enheter)</p>	<p>Rektorn behöver ge alla lärare förutsättningar att samverka med andra lärare kring bedömningar och se till att lärarna använder olika metoder för att kvalitetssäkra sina bedömningar av elevernas kunskaper i samtliga ämnen. (8 enheter)</p>	<p>Rektorn behöver analysera eventuella avvikelser i bedömning och betygssättning och föra strukturerade diskussioner med lärare kring de iakttagelser som gjorts. (2 enheter)</p>	<p>Rektorerna behöver se till att lärarna använder sig av olika metoder för att göra likvärdiga bedömningar samt säkerställa att lärare kvalitetssäkrar sina omdömen och betyg. (2 enheter)</p>	<p>Rektorn behöver, i samarbete med lärarna, se till att analysera eventuella skillnader i omdömen i olika ämnen, mellan olika årskurser, och mellan flickor och pojkar, samt se till att det i uppföljningsarbetet förs diskussioner utifrån dessa analyser. (3 enheter)</p>
---	---	--	---	---

Trygghet och studiero

På 17 enheter präglas utbildningen i hög utsträckning av trygghet och studiero så att eleverna kan ägna sig åt skolarbete.

På 11 enheter präglas utbildningen i flera delar av trygghet och studiero så att eleverna kan ägna sig åt skolarbete, men utvecklingsområden finns.

På 10 enheter präglas utbildningen i låg utsträckning av trygghet och studiero så att eleverna kan ägna sig åt skolarbete.

<p>SI har under granskningen av skolenheten identifierat sådana allvarliga brister som gör att det inte går att bedöma i vilken utsträckning verksamheten uppfyller de framtagna kvalitetskriterierna inom ramen för den regelbundna kvalitetsgranskning. (3 enheter)</p>	<p>Rektorn behöver tillsammans med lärarna utveckla ett långsiktigt och samlat arbete för att skapa och bibehålla studiero på skolan. (6 enheter)</p>	<p>Rektorn behöver arbeta med att utbildningen utformas på ett sådant sätt att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av studiero. I detta ingår att alla som arbetar i skolan har ett gemensamt förhållningssätt. (5 enheter)</p>	<p>Utforma all undervisning så att klassrums-miljön präglas av studiero genom gemensamma rutiner och förhållningssätt hos lärarna och bedriva ett konkret och medvetet trygghets-skapande arbete på skolan. (2 enheter)</p>	<p>Rektorn behöver utveckla skolans arbete med trygghet och studiero och se till att de åtgärderna som planeras också genomförs. (2 enheter)</p> <p>Personalens arbete med värdegrunden, för att förbättra språkbruket, behöver än mer involvera eleverna samt fördjupas</p>	<p>Rektorn behöver utveckla arbetet med att skapa en skolmiljö som präglas av trygghet så att eleverna kan känna sig trygga i alla utrymmen, situationer och på alla platser i skolan. (3 enheter)</p>
---	---	--	---	--	--

Rektors ledarskap - framgångsfaktorer

I sex skolor bedömdes att rektor i hög utsträckning leder och styr skolans utveckling av undervisningen. Skälen för bedömningen var följande:

- Rektor leder och följer upp verksamheten från ett helhetsperspektiv som omfattar
  - Skolans processer
    - Att fattade beslut verkställs i praktiken
  - Kunskapsresultat i samtliga årskurser och ämnen
  - Trygghets- och värdegrundsuppdraget
  - Undervisningen
    - Elevernas resultat
    - Undervisningens genomförande, till exempel genom besök på lektioner, med efterföljande diskussioner om undervisningen med lärarna.

Uppföljningen är strukturerad och långsiktig, den sker både vid termins- och läsårsslut och kontinuerligt under läsårets gång:

- Rektorn identifierar utvecklingsområden och vidtar åtgärder för att utveckla verksamheten utifrån uppföljningar och analyser. När ett utvecklingsområde identifieras ges lärarna tid och möjlighet att arbeta med detta.
- Effekterna av åtgärder följs upp kontinuerligt.
- Resurser
  - Rektor använder medvetet resursfördelning för att skapa en organisation, till exempel bortval av elevassistenter och speciallärare till förmån för tvålärarsystem
  - Rektor styr resursfördelningen utifrån elevernas behov vilket innebär att resurserna är föränderliga under läsåret.

- Rektor tar ansvar för att leda och organisera det pedagogiska arbetet genom att
  - skapa goda förutsättningar för kollegialt lärande med fokus på elevernas utveckling.
  - skapa forum för kollegiala pedagogiska diskussioner där aktuella spörsmål och utvecklingsområden lyfts. Tydlig mötesstruktur med väldefinierat syfte för olika möten.
  - gruppera lärarna på ett medvetet sätt, till exempel genom att säkerställa att kompetens inom ett område, till exempel jämställdhet, finns i alla grupper på skolan
  - arbetsätt, förhållningssätt och rutiner förmedlas och diskuteras i olika forum och vid olika tillfällen.
  - skapa möjligheter för samarbete fokuserat kring undervisning mellan lärare och specialpedagog och -lärare
  - samtliga skol- och verksamhetsformer samarbetar
  - leda och styra ett strategiskt jämställdhetsarbete som innefattar all personal
  - säkerställa att alla elever oavsett könstillhörighet har samma förutsättningar att lära och utvecklas samt vidtar vid behov åtgärder. Könsperspektivet är ett perspektiv som kommer upp i diskussionerna både kring värdegrundsarbete, kränkningar och elevernas resultat.
  - de uppgifter som rektorn hämtar in i uppföljningen utgör ett brett underlag för analys och för beslut om behovsanpassade utvecklingsåtgärder samt fördelning av resurser.
- Elevernas synpunkter, bland annat de som framkommer i enkäter, används i utvecklingsarbetet.
- Nyanställda och obehöriga lärare får en introduktion
- Lärares kompetenser och eventuella kompetensutvecklingsbehov följs upp.
- Medarbetarsamtal används som verktyg för utveckling.
- Mellanledare, som förstelärare och arbetslagledare, har tydligt definierade uppdrag

Undervisning- framgångsfaktorer

Bland de 43 skolor som fått beslut i Skolinspektionens regelbundna kvalitetsgranskning under läsåret 2018–2019 bedömdes att nio skolor i hög utsträckning främjar elevernas möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden.

Skälen för bedömningen var sammanfattningsvis att undervisningen var:

- Strukturerad
  - i flera fall genom en på skolan gemensam lektionsstruktur
  - genom ett logiskt flöde med en variation av uppgifter och aktiviteter
- Målfokuserad
  - Kunskapsinhämtningens relation till betyg var tydlig
  - Lektionens olika delar klargjordes på olika sätt

- Elever informerades om mål i läroplanen och om syftet med lektionen
- Stimulerande
  - Övergripande mål bröts ner i delmål
- Varierad
  - Olika typer av uppgifter, arbetssätt, metoder och aktiviteter
  - Olika gruppkonstellationer och -storlekar
  - Byte av aktivitet när eleverna behöver
  - Möjlighet att lära på olika sätt: se, höra, skapa själv
- Innehöll ett aktivt lärarstöd
  - genom scaffolding¹³
  - med att komma igång
  - vid svårigheter
  - vid brist på engagemang hos eleven
  - genom att ställa utvecklande frågor
- olika svårighetsgrad
  - anpassningar gjordes av arbetsmaterial och metoder, både för elever som hade svårigheter att nå målen och för dem som med lätthet når dem, för att alla ska utmanas på sin nivå
- ett tillåtande klimat
  - i klassrummet: misstag sågs som lär tillfällen både av lärare och elever
  - i samarbetet i personalgruppen
  - genom tilltro från skollledning
- möjlighet för eleverna att, utifrån ålder och erfarenhet, vara delaktiga i planering och utvärdering av undervisningen
- möjlighet för eleverna att reflektera över sitt eget lärande
- höga förväntningar

Framgångsfaktorer kommer även att sammanställas för de skolor som lyckats i arbetet betyg och bedömning och trygghet och delaktighet.

12 Referenslista

12.1 Forskning och lagar

Ackesjö, H. & Persson, S. (2010). Skolförberedelse i förskoleklass. [Elektronisk resurs] *Att vara lärare-i-relation i gränlandet. Pedagogisk forskning i Sverige*. (15:2/3, 142–163). Hämtad från <http://urn.kb.se/resolve?urn=urn:nbn:se:lnu:diva-9683>

Andréasson, A. (2019). *Att lyckas med förskoleklass - en studie av hur rektorer hanterar förskoleklassens utmaningar och möjligheter*. (Kandidatuppsats). Göteborg: Institutionen för pedagogik och specialpedagogik, Göteborgs universitet. Hämtad från:

- Fullan, M. (2008): *The Six Secrets of Change. What the Best Leaders Do to Help Their Organizations Survive and Thrive*. San Fransisco: Jossey-Bass.
- Hattie, J. (2009): *Visible Learning. A synthesis of over 800 meta-analyses relating to achievement*. New York: Routledge.
- Håkansson, J & Sundberg, D (2012). *Utmärkt undervisning – framgångsfaktorer i svensk och internationell belysning*. Natur och kultur.
- Lager, K. (2015). *I spänningsfältet mellan kontroll och utveckling. En policystudie av systematiskt kvalitetsarbete i kommunen, förskolan och fritidshemmet*. Göteborg: Göteborgs universitet.
- Skollagen (SFS 2010:800). Stockholm: Utbildningsdepartementet.
- Skolverket (2019a). *Hitta matematiken. Nationellt kartläggningsmaterial i matematiskt tänkande i förskoleklass*. Stockholm.
- Skolverket (2019a). *Hitta språket. Nationellt kartläggningsmaterial i språklig medvetenhet i förskoleklass*. Stockholm.
- Skolverket (2018). *Läroplan för grundskolan*.
- Skolverket (2014). *Integrerade elever*.
- Skolverkets allmänna råd med kommentarer (2014) *Arbete med extra anpassningar, särskilt stöd och åtgärdsprogram*.
- Svedberg, L. (2016): *Pedagogiskt ledarskap och pedagogisk ledning*, Studentlitteratur.
- Timperley, H. (2015): *Det professionella lärandets inneboende kraft*. Studentlitteratur.
- Tjernberg, C. (2013): *Framgångsfaktorer i läs- och skrivlärande*. Avhandling Stockholms universitet.
- Österberg, J. (2018): *Tillitsbaserad styrning – i skolans styrkedja*. Studentlitteratur.

12.2 Rapporter

- Blossing, B. & Widigson, M. (2014): *Huvudrapport: Kartläggning av stadens utvecklingsorganisationer inom utbildningsområdet, fas 2*. Utbildningsnämnden Göteborgs stad (dnr 0468/14).
- Grundskolenämnden, (2019) *Nuläges- och omvärldsanalys inför 2020*.
- Grundskolenämnden (2019) *Uppföljningsrapport augusti 2019, Utbildning*.

- Gustafsson, J. & Sörlin, S. & Vlachos, J. (2016). *Policyidéer för Svensk skola*. Stockholm: SNS Förlag.
- Göteborgs stad (2005). §4 i lokalt skolutvecklingsavtal mellan Göteborgs stad och lärarfacken. Dnr 285/05, Göteborgs stadskansli, arbetsgivargruppen.
- Göteborgs Stad (2016). *Utredning av skolverksamheten inom ramen för stadsdelsnämndernas ansvar*. Dnr: 1111/15.
- Göteborgs stad (2018). *Förskoleklassens verksamhet inom ramen för genomförandearbetet av ny skolnämnd. Rapport till Grundskoleförvaltningen*. Hämtad från: <https://goteborg.se/wps/wcm/connect/d5456cc3-2982-44bf-bee6-ab76e8a2ef39/Rapport+förskoleklass.pdf?MOD=AJPERES>
- IFAU (2007). *Lärartäthet, lärarkvalitet och arbetsmarknaden för lärare*.
- Nihlfors, E. & Johansson, O. (2013): *Rektor – en stark länk i styrningen av skolan*. SNS Förlag.
- Riksrevisionen (2019). *Grundsärskolans kunskapsuppdrag, styrning, stöd och uppföljning*. RIR 2019:13.
- Skolinspektionen (2015). *Undervisning i förskoleklass. Kvalitetsgranskning Rapport 2015:03*.
- Skolinspektionen (2016). *Beslut för grundsärskola, efter tillsyn i Göteborgs kommun*. Dnr 43–2015:4741.
- Skolinspektionen (2019). *Vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet, Förutsättningar och arbetsformer i grundskolan*.
- Skolverket (2012). *Likvärdig utbildning i svensk grundskola?* Stockholm, Skolverket.
- SOU 2019:18, Bunar, ”För flerspråkighet, kunskapsutveckling och inkludering”.
- Åtgärdsplan för grundskoleförvaltningen (2019), Samverkan bästa skola.

12.3 Webbplatser

- Skolinspektionen (2019). Hämtat 1 september från: <https://www.skolinspektionen.se/>

Kvalitetsrapport 2019

Utbildningsnämnden

Innehållsförteckning

1	Inledning	3
2	Gymnasieskola och gymnasiesärskola	3
2.1	Systematiskt kvalitetsarbete	3
2.2	Uppföljning av läsåret 2018/19	5
2.2.1	<i>Kunskaper</i>	5
2.2.1.1	<i>Elevhälsa</i>	19
2.2.1.2	<i>Digitalisering och IKT</i>	20
2.2.2	<i>Normer och värden</i>	22
2.2.3	<i>Ansvar och inflytande</i>	23
2.2.4	<i>Utbildningsval - arbete och samhällsliv</i>	25
2.2.5	<i>Bedömning och betyg</i>	27
2.3	Utvecklingsområden och insatser	29
3	Vuxenutbildning och yrkeshögskola	31
3.1	Systematiskt kvalitetsarbete	31
3.2	Uppföljning av verksamhetsåret 2018	34
3.2.1	<i>Kunskaper</i>	34
3.2.2	<i>Utbildningsval - arbete och samhällsliv</i>	38
3.2.3	<i>Bedömning och betyg</i>	39
3.2.4	<i>Yrkeshögskoleutbildningar</i>	40
3.3	Utvecklingsområden och insatser	41

1 Inledning

Kvalitetsrapport 2019 innehåller utbildningsnämndens årliga dokumentation av det systematiska kvalitetsarbetet som huvudman för de kommunala gymnasie- och gymnasiesärskolorna samt vuxenutbildning på Studium och Yrigo. Sammanställningar, analyser och slutsatser bygger huvudsakligen på de uppgifter som framkommit i skolenheternas uppföljningsrapporter och verksamhetsplaner, skolbesök, dialoger, konferenser och utbildningar, skolinspektionens tillsyns- och granskningsärenden, nationella jämförelser och rapporter.

2 Gymnasieskola och gymnasiesärskola

2.1 Systematiskt kvalitetsarbete

Skollagens krav på systematiskt kvalitetsarbete innebär att huvudmän och skolenheter systematiskt och kontinuerligt ska följa upp verksamheten, analysera resultaten i förhållande till de nationella målen och utifrån det planera och utveckla utbildningen. Nationella krav, mål och riktlinjer samt utbildningsnämndens mål och uppdrag genomsyrar planerings- och uppföljningsarbetet, från huvudmannanivå till skolenhetsnivå.

Utbildningsnämnden är huvudman för 13 gymnasieskolor (41 skolenheter) och 8 gymnasiesärskolor. På skolenhetsnivå görs uppföljning av verksamhetens resultat under rektors ledning och ansvar. Det systematiska kvalitetsarbetet planeras, följs upp och dokumenteras utifrån läroplanens övergripande mål och riktlinjer på följande områden: *Kunskaper, Bedömning och betyg, Normer och värden, Elevernas ansvar och inflytande samt Utbildningsval.*

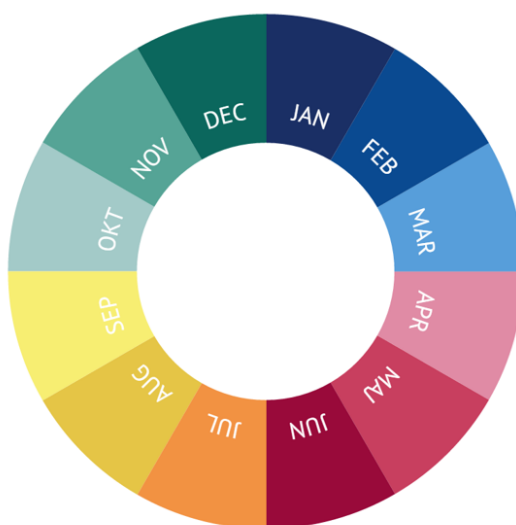
Det är rektor som tillsammans med medarbetare och elever identifierar och analyserar läsårets resultat samt verksamhetens framgångsfaktorer och utvecklingsområden. Förvaltningen stödjer rektorer med olika typer av underlag och statistik, mallar och anvisningar för dokumentation. Under senare år har kvalitetsarbetet utvecklats och har nu större fokus på både övergripande och lokala utvecklingsområden i förhållande till de nationella målen. För att skapa goda förutsättningar att bedriva det systematiska kvalitetsarbetet har förvaltningen en övergripande struktur för arbetet och gemensamt fastställda rutiner. De fungerar som ett ramverk för utbildningschefer och rektorer när de i sin tur tar fram mer detaljerade processer för hur kvalitetsarbetet ska bedrivas på respektive område och skolenhet.

Kvalitetsarbetet följer ett gemensamt årshjul med utgångspunkt i när skolenheter och huvudman *möts* i arbetet - t.ex. genom att statistiskt underlag distribueras, att uppföljningen dokumenteras eller att dialoger genomförs mellan olika nivåer i styr- och stödkedjan. Årshjulet skapar förutsägbarhet och systematik i planerings- och uppföljningsarbetet.

SKA för Utbildningschefer och rektorer 2019/20

- dialoger och dokumentation

December
•Kvalitetskonferens förvaltningsledning och rektorer 3/12
November
Oktober
•Huvudmannens kvalitetsrapport •Kvalitetsdialog förvaltningsledning och nämnd 22/10
September
•Dialoger mellan UC och rektor •Enheternas Verksamhetsplan senast 27/9 inkl bilagor: - Likabehandlingsplan - IKT-plan - Elevhälsoplan - Plan för studie- och yrkesvägledning
Augusti
•Uppföljning av närvaro, korrelation kursbetyg/nationella provbetyg samt avgångselevernans resultat (utskick) •Enheternas Uppföljningsrapport senast 5/9

Januari
•Uppföljning av Betyg och bedömning senast 31/1
Februari
•Uppföljning av Utbildningsval – arbete och samhällsliv senast 28/2
Mars
•LIKA-skattning •Uppföljning IKT-plan senast 31/3 •Uppföljning modersmål senast 31/3
April
•Uppföljning Elevhälsoplan senast 30/4 •Uppföljning av det kompensatoriska uppdraget senast 30/4 •Elevenkätens resultat (åk 2)
Maj
•Elevenkätens resultat (IM)
Juni
•Uppföljning av kunskapsresultat (nyckeltal i Stratsys) •Uppföljning av likabehandlingsplan senast 30/6 •Uppföljning av Elevers ansvar och inflytande, Trygghet och studiero, elevenkäten etc. senast 30/6

På skolenheten inleds läsåret med att rektor tillsammans med sina medarbetare färdigställer uppföljningen av föregående läsår i en uppföljningsrapport. Med grund i gjorda analyser och slutsatser upprättas sedan en ny verksamhetsplan. Till verksamhetsplanen hör också enhetens likabehandlingsplan, IKT-plan, elevhälsoplan samt plan för studie- och yrkesvägledning. Under läsåret arbetar skolenheten med sina utvecklingsområden och genomför verksamhetsplanens prioriterade insatser. Det årliga utvecklingsarbetet sker kontinuerligt och de olika utvecklingsområdena följs upp och dokumenteras under olika tidsperioder. På så sätt kan också huvudmannen följa upp verksamheten löpande och behöver inte invänta läsårets slut. En stor del av arbetet sker i juni då nyckeltalen över elevernas kunskapsresultat kan presenteras. I augusti avslutas återigen processen med skolenhetens analys och sammanställning av föregående läsårs resultat och skolenheten upprättar en ny verksamhetsplan utifrån de erfarenheter som gjorts.

I denna kvalitetsrapport ges en sammanfattande och övergripande bild av resultatutvecklingen samt huvudmannens analys av föregående läsår. Rapporten baseras på skolenheternas resultat och uppföljningsrapporter, skolbesök, dialoger, skolinspektionens tillsyns- och granskningsärenden osv. Den innefattar kunskapsresultat samt resultat av arbetet med trygghet och studiero, likabehandling, elevinflytande och andra målområden. I rapporten görs jämförelser mellan olika skolor och program. Resultaten analyseras och möjliga orsaker till hög eller låg måluppfyllelse utforskas. Såväl förvaltningsövergripande som verksamhetspecifika utvecklingsområden identifieras som underlag för framtida prioriteringar och målsättningar.

2.2 Uppföljning av läsåret 2018/19

2.2.1 Kunskaper

Tabell 1. Andel elever med gymnasieexamen

Andel med examen	2018/19	2017/18	2016/17	2015/16	2014/15
Antal elever i år 3	2510	2755	2754	2867	2888
Andel med examensbevis totalt (%)	80,3	79,8	79,0	75,6	72,9
Högskoleförberedande program	82,5	80,9	81,5	78,1	76,2
- flickor	83,7	81,5	81,6	78,4	77,8
- pojkar	81,3	80,3	81,4	77,7	74,3
Yrkesprogram	75,5	77,2	73,8	70,5	66,3
- flickor	70,6	75,7	71,0	68,7	65,0
- pojkar	79,3	78,4	76,4	71,9	67,3
Andel utan examensbevis %	19,7	20,2	21,0	24,4	27,1
- antal som avslutat utbildningen med studiebevis	387	428	422	519	752
- ansökan om förlängd undervisning	107	98	129	151	120

Tabell 2. Genomsnittlig betygspoäng i examen

Genomsnittlig betygspoäng	2018/19	2017/18	2016/17	2015/16	2014/15
Högskoleförberedande examen	15,3	15,2	15,1	15,0	15,2
- flickor	15,5	15,4	15,4	15,2	15,3
- pojkar	15,1	15,0	14,8	14,8	15,0
Yrkesexamen	13,4	13,2	13,3	13,3	13,5
- flickor	14,1	13,9	13,9	13,7	14,2
- pojkar	12,9	12,6	12,8	12,9	13,0
TOTALT	14,7	14,6	14,5	14,5	14,7

Tabell 3. Betygsstegens fördelning – samtliga examensbevis

	Läsåret 2018/19			2017/18	2016/17	2015/16
	Kvinnor	Män	UBF totalt	UBF totalt	UBF totalt	UBF totalt
- andel (%) F	1,8	2,3	2,0	2,0	2,1	2,0
- andel (%) E	14,0	21,8	17,9	19,3	19,2	19,3
- andel (%) D	17,2	19,7	18,3	19,4	19,3	19,7
- andel (%) C	27,1	25,9	26,5	26,3	27,2	27,6
- andel (%) B	22,2	17,3	19,7	18,8	18,9	18,9
- andel (%) A	17,7	13,0	15,4	14,3	13,4	12,5

Gymnasieskolans nationella program

För att kunna följa upp, analysera och kommentera skolenheternas måluppfyllelse används ett antal nyckeltal. De ska synliggöra skolornas resultat i förhållande till de nationella målen. Nyckeltalen gällande *examensgrad*, *genomströmning* och *närvaro* indikerar förvaltningsövergripande utvecklingstendenser. I det följande kopplas dessa utvecklingstendenser samman med generella och specifika slutsatser hämtade från de 41 skolenheternas uppföljningsrapporter. Rektorererna använder samma nyckeltal för kunskapsresultat och närvaro i analysen på respektive enhet. Samtliga enheter har tillgång till statistik på enhets- och programnivå, i olika ämnen, kurser, könsuppdelat och så vidare. Flera fokuserar i sin analys och i förslag på åtgärder kring några specifika ämnen och kurser där resultaten upplevs kunna utvecklas.

Högskoleförberedande program

Examensgrad

Läsåret 2013/14 tog de första eleverna examen från den gymnasieskola som infördes höstterminen 2011 (GY 2011).

Förändringen jämfört med föregående läsår är 1,6 procentenheter. Kvinnornas examensgrad har ökat med 2,2 procentenheter till 83,7 % medan männens examensgrad ökat med en procentenhet till 81,3 %.

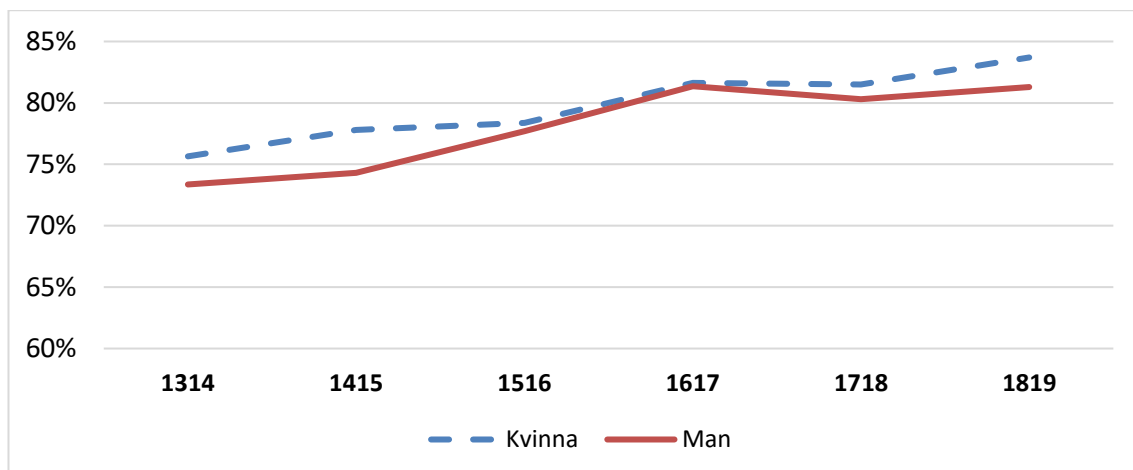

Diagram 1. Examensgrad för de högskoleförberedande programmen - könsuppdelat

I jämförelse med föregående läsår har examensgraden ökat på fyra av de sex högskoleförberedande programmen. Störst ökning återfinns på samhällsvetenskapsprogrammet där examensgraden ökat med fem procentenheter. Samhällsvetenskapsprogrammet är också det program med flest elever, varför denna ökning ger stort genomslag på det totala resultatet.

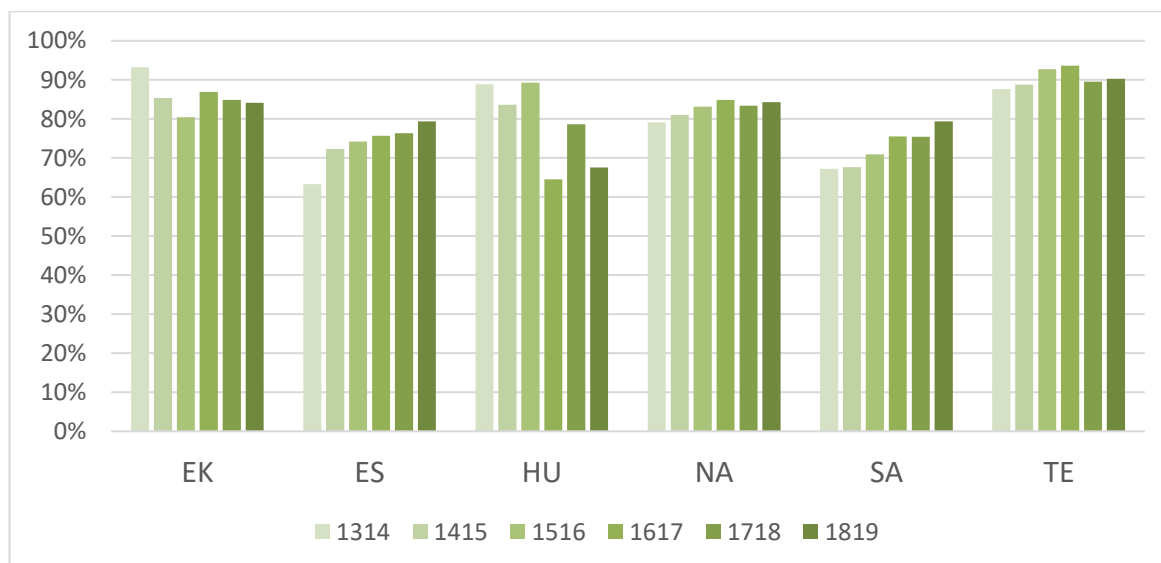

Diagram 2. Examensgrad på de högskoleförberedande programmen - per program

Estetiska programmet och samhällsvetenskapsprogrammet är de program som över tid uppvisar den tydligaste trenden. Här har examensgraden ökat kontinuerligt sedan de första eleverna tog examen efter gymnasireformen 2011. På ekonomiprogrammet och humanistiska programmet har examensgraden minskat jämfört med föregående år. Humanistiska programmet är ett program med få elever vilket innebär att även små förändringar i antal elever med examen ger stor procentuell påverkan.

På ekonomiprogrammet går andel elever med examen ned något för andra året i rad. På Hvitfeldtska gymnasiet och Katrinelundsgymnasiet ökar andelen elever med examen men på Polhemsgymnasiet, Schillerska gymnasiet och Angeredsgymnasiet minskar den.

För att ge eleverna goda förutsättningar att nå utbildningens mål identifierar skolorna närvaron som den främsta nyckelfaktorn. Ett sätt att öka närvaron är att ge tydlig återkoppling till elev och vårdnadshavare vid frånvaro. En del av eleverna har haft hög frånvaro på grund av arbete vid sidan av studierna. Arbetet med det kollegiala lärandet, extra anpassningar och mentorsrollen lyfts som andra viktiga faktorer. Matematik är ett ämne som upplevs särskilt svårt för eleverna och skolorna provar med flera insatser för att utveckla matematikundervisningen. Skolor med lägre antagningspoäng lyfter arbetet med kartläggning av elevernas förkunskaper och skolerfarenheter vid inledningen av årskurs 1 för att på grupp- och individnivå kunna göra rätt insatser.

Genomströmning

Genomströmningen visar hur stor andel av eleverna som inom tre år efter skolstart tagit examen, och kan sägas ge ett mått på hur väl skolan lyckas med utbildningsuppdraget. Indikatorn kan vara svårtolkad på aggregerad nivå eftersom resultatet påverkas av många olika faktorer. Elevernas antagningspoäng och om eleverna från början antagits på önskat program och skola är exempel på faktorer som kan påverka genomströmningen. Skillnaderna i genomströmningstakt är stora mellan förvaltningens skolor.

SCB:s resultat för genomströmning på tre år sträcker sig till och med de elever som påbörjade utbildningen hösten 2015. Den nationella statistiken innefattar därmed inte de elever som tog eller skulle ha tagit examen 2018/19. Diagrammet nedan visar en jämförelse för kommunala skolor i de tre storstäderna Göteborg, Stockholm och Malmö. Högst andel elever som tar examen på tre år har Malmö, följt av Stockholm och därefter Göteborg.

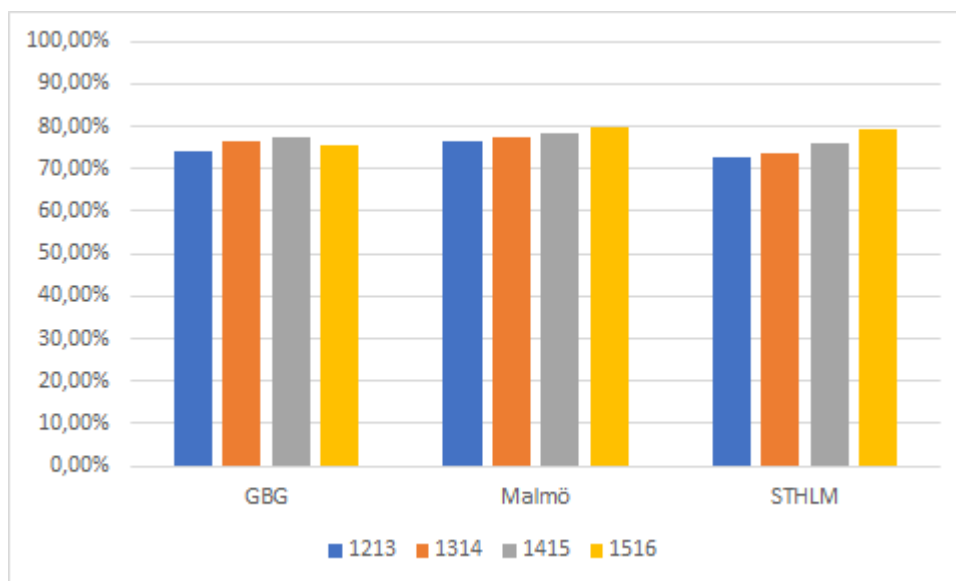

Diagram 3. Genomströmning på de högskoleförberedande programmen på kommunala skolor

Utvecklingen har varit likartad i de tre städerna för de första tre årskullarna i diagrammet. För de elever som påbörjade gymnasieutbildningen i Göteborg hösten 2015 minskade dock genomströmningen, medan den fortsatte att öka i Malmö och Stockholm. På programnivå var det genomströmningen på ekonomiprogrammet, naturvetenskapsprogrammet och samhällsvetenskapsprogrammet som minskade i Göteborg. Detta är också de tre största programmen i antal elever.

SCB:s siffror stämmer väl överens med utbildningsförvaltningens egen uppföljning.¹ Läsåret 2017/18 minskade examensgraden på de högskoleförberedande programmen i Göteborg för första gången sedan gymnasiereformen 2011. Läsåret 2018/19 har examensgraden återigen ökat och i förvaltningens uppföljning, som även innefattar elever som påbörjade utbildningen hösten 2016, blir det tydligt att genomströmningen därmed går upp igen i en jämförelse med föregående läsår.

	2018/19	2017/18	2016/17	2015/16	2014/15
Antal inskrivna i år 1 på nationellt program hösten tre år tidigare	1849	1921	1895	1902	1797
Andel med gymnasieexamen vt aktuellt läsår inom UBF (%)	71,1	68,6	68,8	68,8	67,7

Tabell 4. Genomströmning högskoleförberedande program, utbildningsförvaltningen

För att säkerställa en aktuell och korrekt uppföljning av genomströmningen i gymnasieskolan behövs bättre verktyg än de som finns idag. Orsaker till avhopp/avbrott i studierna samt förlängd undervisningstid behöver närmare analyseras på respektive skola och program. Ett nytt elevregistreringssystem med nya verktyg för uppföljning förväntas vara i drift under 2020.

¹ Anledningen till att siffrorna skiljer sig åt är att förvaltningen enbart räknar de elever som tar examen i egen regi medan SCB även inkluderar de elever som tar examen på fristående skolor eller i annan kommun.

Yrkesprogram

Yrkesprogrammen skiljer sig på några väsentliga punkter från de högskoleförberedande programmen. Dels har yrkesprogrammen i regel färre elever. Dels finns programmen enbart på en skola, med undantag för handels- och administrationsprogrammet och vård- och omsorgsprogrammet. Yrkesprogrammen har också en tydligare könsuppdelning än de högskoleförberedande programmen.

Examensgrad

Läsåret 2018/19 uppgick examensgraden på yrkesprogrammen till 75,5 %. Detta är en minskning med 1,7 procentenheter jämfört med föregående läsår. Från läsåret 2013/14 har trenden annars varit en ökande andel elever med examen på yrkesprogrammen.

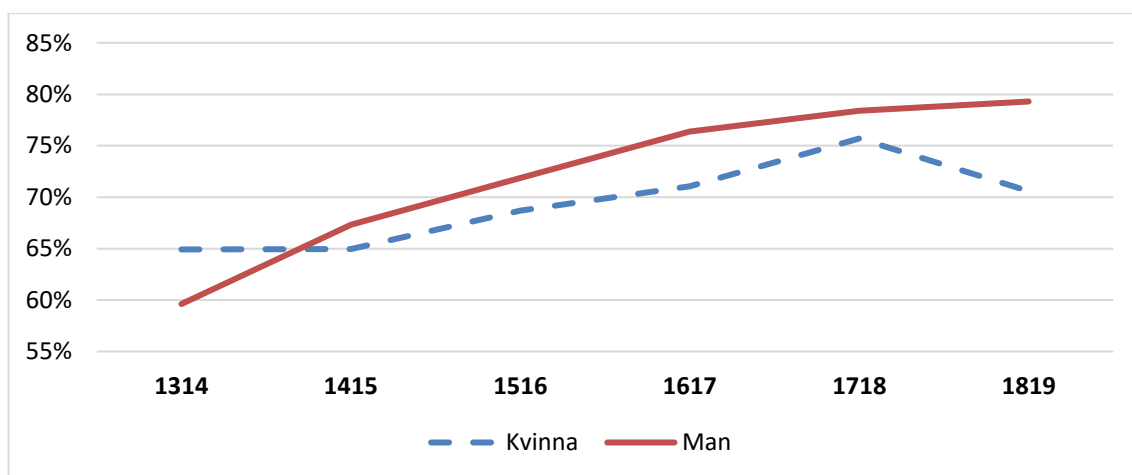

Diagram 4. Examensgrad för yrkesprogrammen - könsuppdelat

Som diagrammet visar är det kvinnornas examensgrad som minskar och ligger nu på 70,6 %. Mäns examensgrad fortsatte att öka även läsåret 2018/19 och uppgår nu till 79,3 %.

Att examensgraden minskat bland kvinnorna går att härleda till att andel elever med examen har minskat på vård- och omsorgsprogrammet med 5,2 %. Programmet är det största yrkesprogrammet sett till antal elever. Drygt 80 % av eleverna på programmet är kvinnor och de utgör nära en tredjedel av samtliga kvinnor på yrkesprogrammen.

Jämfört med föregående år har examensgraden minskat på 9 av 13 yrkesprogram. På VVS- och fastighetsprogrammet tog samtliga elever i årskurs tre examen och är därmed det program med högst examensgrad. Lägst examensgrad hade barn- och fritidsprogrammet med 64,0 %. VVS- och fastighetsprogrammet är också det program som uppvisar den största ökningen gentemot föregående år (+23,1 %) medan den största minskningen i examensgrad återfinns på naturbruksprogrammet (-15,2 %).

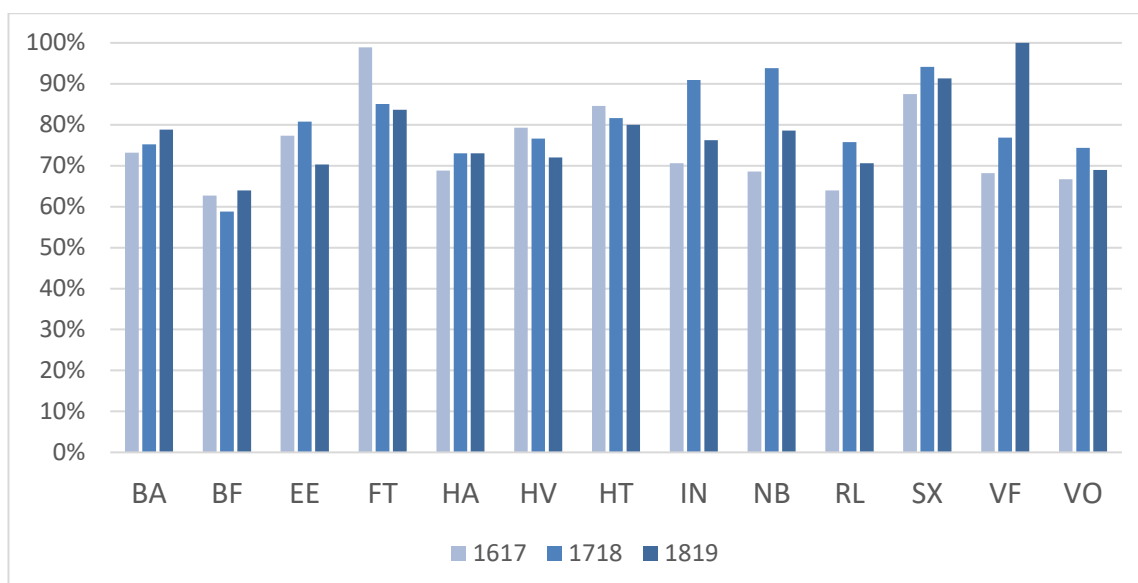

Diagram 5. Examensgrad för yrkesprogrammen - per program

I diagrammet ovan redovisas examensgraden per yrkesprogram för de tre senaste läsåren.

Skolorna identifierar skolnärvaron som en nyckelfaktor för att nå en högre målpuppfyllelse. Huvudmannens analys pekar också på det men även att det behövs ett ytterligare fokus på andra områden. Flera av yrkesprogrammen har elevgrupper med stora behov av anpassningar och särskilt stöd.

På barn- och fritidsprogrammet har examensgraden och närvaron ökat igen jämfört med föregående läsår.

På bygg - och anläggningsprogrammet har examensgraden ökat de senaste två läsåren, och närvaron har ökat efter en minskning föregående läsår.

På el- och energiprogrammet har examensgrad och närvaro minskat jämfört med läsåret innan, efter att resultaten ökade föregående läsår.

På fordons- och transportprogrammet har examensgraden och närvaron minskat de senaste två läsåren.

På handels- och administrationsprogrammet är det svårt att dra generella slutsatser på programnivå av examensgrad och närvaro, då programmet finns på två skolenheter med relativt få elever på vardera och dessutom med olika förutsättningar utifrån antagningspoäng till programmet.

På hantverksprogrammet har examensgraden minskat de två senaste läsåren, men närvaron har ökat igen efter en minskning föregående läsår.

På hotell-och turismprogrammet, industritekniska programmet, sjöfartsprogrammet och naturbruksprogrammet är det svårt att dra några generella slutsatser av att resultatet går upp eller ned från ett år till ett annat då elevgrupperna är relativt små (21-28 elever i årskurs 3).

På restaurang- och livsmedelsprogrammet minskade examensgrad och närvaro något jämfört med föregående läsår men resultaten är högre än läsåret före det.

På vård- och omsorgsprogrammet har andelen elever med examen minskat efter en ökning föregående år, medan närvaron har ökat de två senaste läsåren.

På VVS- och fastighetsprogrammet på tog samtliga elever examen läsåret 2018/19 och

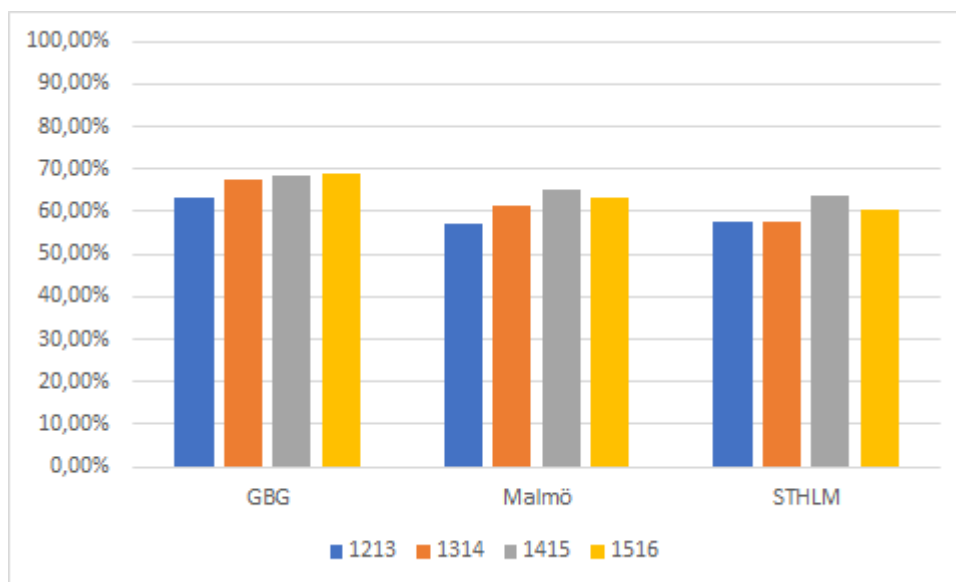
examensgraden och närvaron har ökat de senaste två läsåren. Programmet har haft ett stort fokus på att öka närvaron då de ser att det är den enskilt viktigaste åtgärden för elever som riskerar att inte nå målen. Enheten beskriver att de har arbetat kontinuerligt med att utveckla undervisningen och att systematiskt följa upp elevernas kunskapsutveckling. En annan framgångsfaktor enligt rektor är bemötande, förväntningar och krav i relation till eleverna.

För att ge eleverna på yrkesprogrammen goda förutsättningar att nå utbildningens mål och vända utvecklingen på skolor med sjunkande resultat identifierar skolorna närvaron som en viktig faktor. Det systematiska kvalitetsarbetet i arbets- och ämneslag under arbetslagsledares, lärledares, förstelärares eller rektors ledning behöver fortsätta att utvecklas. Skolorna lyfter vikten av arbetet med trygghet och studiero samt lektionsstruktur. Andra generella metoder eller insatser som skolor med yrkesprogram ser som framgångsrika är det kollegiala lärandet, samverkan över ämnesgränser, språkutvecklande arbetssätt och elevers inflytande och ansvar. Matematik är ett ämne som upplevs svårt för eleverna och skolorna har provat med specifika insatser, men de ger inte alltid förbättrat resultat. Att utveckla matematikundervisningen är därmed ett fortsatt utvecklingsområde.

Även Skolinspektionens tillsynsändanden på de tre enheter med yrkesprogram påvisar att det finns brister i arbetet med trygghet och studiero på samtliga tre enheter samt brister i arbetet med extra anpassningar och särskilt stöd på två. Tillsynen ger tydlig vägledning för huvudmannen och skolenheterna i de insatser som just nu genomförs.

Genomströmning

SCB:s siffror för genomströmningen på tre år sträcker sig till och med de elever som påbörjade utbildningen hösten 2015. Diagrammet nedan visar en jämförelse mellan kommunala skolor i de tre storstäderna Göteborg, Stockholm och Malmö. Högst andel elever som tar examen på tre år har Göteborg, följt av Malmö och Stockholm.

Diagram 6. Genomströmning på yrkesprogram på kommunala skolor

Göteborg har under de senaste fyra åren haft en högre genomströmning än övriga kommuner i SCB:s sammanställda data. I både Malmö och Stockholm har genomströmningen minskat för de elever som startade hösten 2015, medan ökningen har fortsatt för Göteborgs del även om den har planat ut. Enligt utbildningsförvaltningens egen uppföljning är genomströmningen 2018/19 oförändrad jämfört med föregående år, det vill säga för de elever som påbörjade

utbildningen i Göteborg hösten 2016.

	2018/19	2017/18	2016/17	2015/16	2014/15
Antal inskrivna i år 1 på nationellt program hösten tre år tidigare	890	915	952	1000	854
- andel med gymnasieexamen vt aktuellt läsår inom UBF (%)	58,8	58,8	59,1	57,4	57,4

Tabell 5. Genomströmning yrkesprogram, utbildningsförvaltningen

Introduktionsprogram

Förvaltningens introduktionsprogram (IM) vänder sig till de elever som inte är behöriga för studier på något nationellt program. Eleverna utgör ungefär 20 % av förvaltningens elevunderlag. Elevantalet på introduktionsprogrammen minskade läsåret 2018/19 med nästan 400 elever på grund av ett minskat behov på språkinträdning.

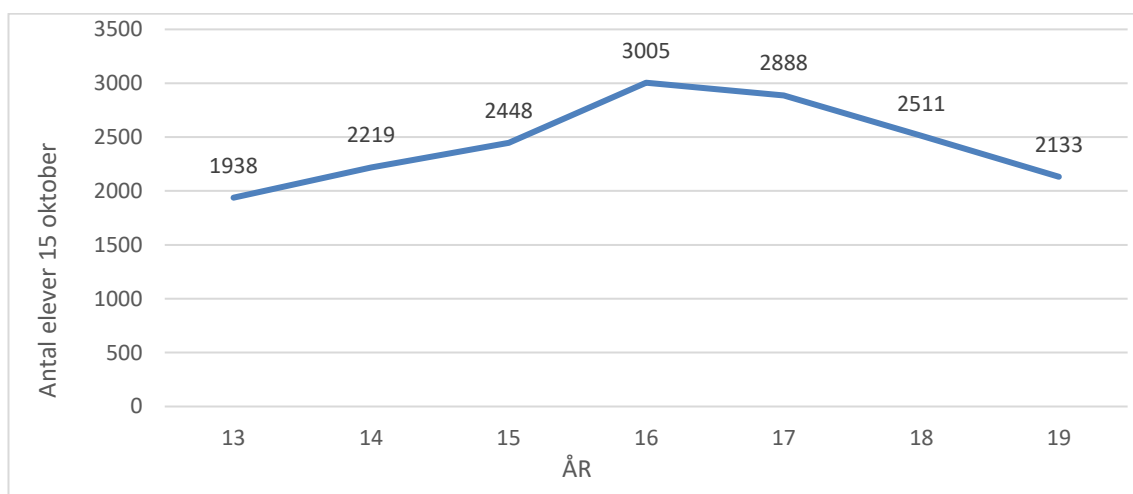

Diagram 7. Antal elever på utbildningsförvaltningens introduktionsprogram

Utbildning på introduktionsprogram är en rättighet för ungdomar som ännu inte är behöriga att antas till ett nationellt program. Utbildningen ska syfta till att förbereda eleven för studier på ett nationellt program, annat introduktionsprogram, annan utbildning eller för etablering på arbetsmarknaden. Utbildningen ska vara på heltid och innehållet i utbildningen bestäms i en individuell studieplan. Den individuella studieplanen ska utgå från elevens önskemål, förutsättningar och individuella kunskapsutveckling, så att utbildningens mål kan nås.

Under läsåret 2018/19 upprättades en ny plan för introduktionsprogrammen på huvudmannanivå och ett arbete har skett under läsåret med att förbättra de individuella studieplanerna för att tydliggöra utbildningens innehåll, syfte och längd. Nästa steg är att ta fram nya lokala programbeskrivningar på de enheter som har introduktionsprogram.

De olika introduktionsprogrammen kan kortfattat beskrivas som följande:

Programinriktat individuellt val och preparand har haft som syfte att eleverna ska bli behöriga till ett nationellt program. Programinriktat individuellt val vände sig till elever mot ett visst yrkesprogram och eleverna var generellt integrerade i yrkesprogrammen.

Preparandutbildningen var avsedd för elever som bedömdes läsa in behörighet till gymnasiet på ett läsår. De två programmen har slagits ihop och kallas nu *programinriktat val* från och med läsåret 2019/20.

Yrkesintroduktion vänder sig till elever som saknar godkända betyg för behörighet till ett yrkesprogram eller programinriktat individuellt val. Syftet är att eleven får en yrkesinriktad utbildning för att kunna söka till ett yrkesprogram eller till en anställning. Eleven ska kunna läsa ämnen från grundskolan som den inte är behörig i och ämnen från nationella program i gymnasieskolan. På yrkesintroduktion kan även yrkespaket ingå. Ett yrkespaket består av en kombination av gymnasiala kurser som ska matcha de kompetenskrav som arbetsmarknaden ställer för att kunna anställa.

Individuellt alternativ vänder sig i första hand till ungdomar som inte är behöriga till ett yrkesprogram och som har stora kunskapsbrister och svag motivation, men även till ungdomar som vill ha en mer allmänt inriktad utbildning som förbereder dem för annan utbildning. Utbildningen får innehålla grundskoleämnena som eleven saknar godkända betyg i och hela eller delar av gymnasieskolans kurser. Det kan också ingå andra insatser, exempelvis motivationsinsatser eller praktik.

Språkin introduktion är till för ungdomar som nyss har kommit till Sverige. Utbildningen har fokus på svenska språket för att eleven ska kunna gå vidare till något annat program i gymnasieskolan, eller till annan utbildning. Elever på språkin introduktion kan få undervisning i enbart svenska eller svenska som andraspråk under en kort inledande period. I övrigt ska utbildningen baseras på den inledande bedömning som görs och de ämnen och kurser som eleven behöver för sin fortsatta utbildning.

Huvudmannen följer måluppfyllelsen på introduktionsprogrammen genom aggregerade resultat för genomströmning och närvaro. Förvaltningen följer på skolenhetsnivå upp undervisningstiden i timmar per vecka för eleverna och mål/syfte med studierna som anges i den individuella studieplanen uppdelat i följande; högskoleförberedande program, yrkesprogram, annat introduktionsprogram, vuxenutbildning eller annat. I övrigt genomför introduktionsprogrammen samma systematiska kvalitetsarbete som de nationella programmen i gymnasieskolan.

Genomströmning

Genomströmningen på introduktionsprogrammen varierar liksom syftet. Av de elever som påbörjade yrkesintroduktion hösten 2014 hade 29 % slutfört ett nationellt program med examen eller studiebevis på någon av utbildningsförvaltningens skolor våren 2019. Motsvarande siffror för programinriktat individuellt val var 59 %, preparand 61%, individuellt alternativ 14%, och språkin introduktion 8%.

Introduktionsprogrammen syftar till mycket annat än gymnasieexamen, varken skolverket eller huvudmannen har idag inte någon aggregerad uppföljning av hur väl utbildningarna lyckas med att uppnå måluppfyllelse utifrån lokala programbeskrivningar och elevens individuella studieplan. Att kunna följa progression på grupp- och organisationsnivå på introduktionsprogrammen blir därför ett viktigt utvecklingsarbete som också kräver att de lokala programbeskrivningarna är framtagna och att alla elever på introduktionsprogrammen har en individuell studieplan med innehåll, syfte och längd.

För att ge eleverna på introduktionsprogrammen goda förutsättningar att nå utbildningens mål identifieras som en framgångsfaktor att integrera introduktionselever på nationellt program där det är möjligt, för övrigt anger skolorna samma framgångsfaktorer som tidigare redovisats från högskoleförberedande program och yrkesprogram.

Skolinspektionens kvalitetsgranskning

Under våren 2019 påbörjades en regelbunden kvalitetsgranskning på sex av förvaltningens gymnasieskolor. Granskningen skedde inom följande områden: rektors ledarskap, undervisning, trygghet och studiero samt bedömning och betygssättning. Center för Språkintröduktion var en av de granskade skolorna och skolinspektionen hade efter granskningen av skolan inte identifierat några utvecklingsområden. Så här löd bedömningen:

- Rektorn leder och styr i hög utsträckning skolans utveckling.
- Undervisningen främjar i hög utsträckning elevernas möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden.
- Skolan arbetar i hög utsträckning så att utbildningen präglas av trygghet och studiero så att eleverna kan ägna sig åt skolarbete.
- Förutsättningar för att säkerställa likvärdigheten i bedömning och betyg ges i hög utsträckning.

På de övriga fem skolorna har utvecklingsområden identifierats i olika grad, exempelvis:

- Det systematiska kvalitetsarbetet i syfte att utveckla undervisningens kvalitet.
- Lärarna behöver förutsättningar för samverkan och kollegialt lärande.
- Eleverna ska ges inflytande och vara delaktiga i att planera och utvärdera undervisningen.
- All undervisning ska erbjuda variation, utmaningar och ett aktivt lärarstöd.
- Rutiner för extra anpassningar och särskilt stöd.
- Trygghet, studiero och åtgärder mot kränkande behandling.
- Värdegrundsarbetet ska integreras i undervisningen och följas upp.
- Likvärdighet i bedömning och betygssättning.

Troligt är att några dessa utvecklingsområden skulle återfinnas även på skolor som inte blivit kvalitetsgranskade. De överensstämmer även med de utvecklingsområden som huvudmannen och skolenheterna identifierat.

Planering pågår för att vidta åtgärder samt att följa upp dessa inom skolenheternas och huvudmannens systematiska kvalitetsarbete.

Elevernas skolnärvaro

Diagrammet nedan redovisar skolnärvaron per programtyp. Av diagrammet framgår att utvecklingen varit positiv för såväl de högskoleförberedande programmen (HF) som yrkesprogrammen (YP) medan introduktionsprogrammen (IM) har haft en vikande skolnärvaro de senaste åren. Sedan föregående läsår har skolnärvaron ökat på introduktionsprogrammen.

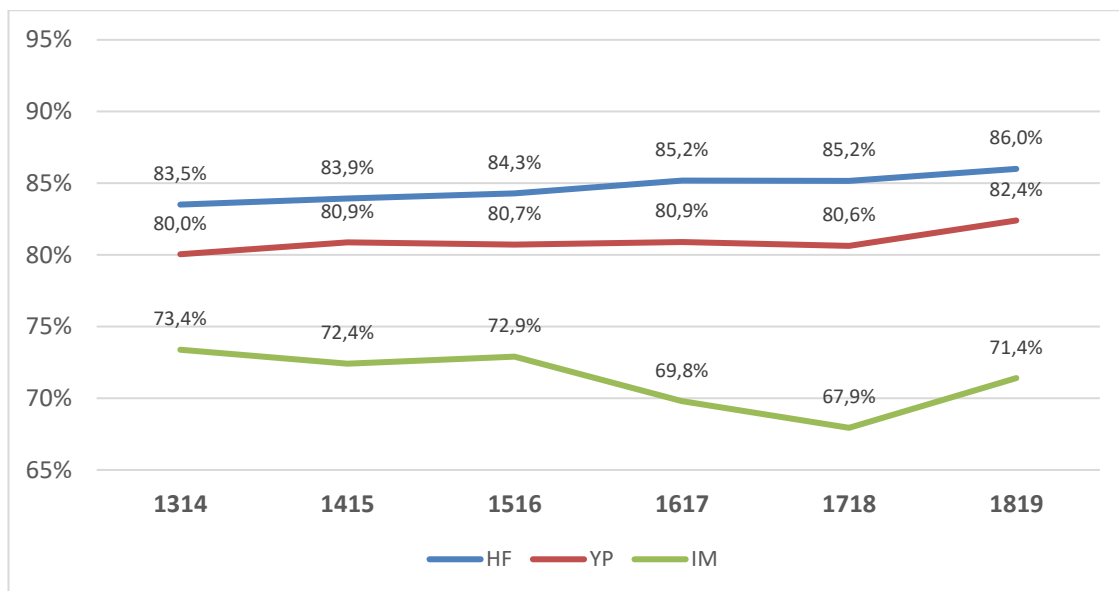

Diagram 8. Skolnärvaro uppdelat på programtyp

Totalt sett hade kvinnorna (83 %) en något högre skolnärvaro än männen (82 %) under läsåret 2018/19. På de högskoleförberedande programmen ligger skolnärvaron på samma nivå medan männen har en högre skolnärvaro på yrkesprogrammen. På introduktionsprogrammen är det kvinnorna som har högst skolnärvaro.

Den genomsnittliga frånvaron på utbildningsförvaltningens skolor uppgick under läsåret 2018/19 till 17,4 %. Detta är en avsevärd förbättring gentemot föregående läsår och den genomsnittliga frånvaron är nu den lägsta uppmätta sedan läsåret 2014/15.

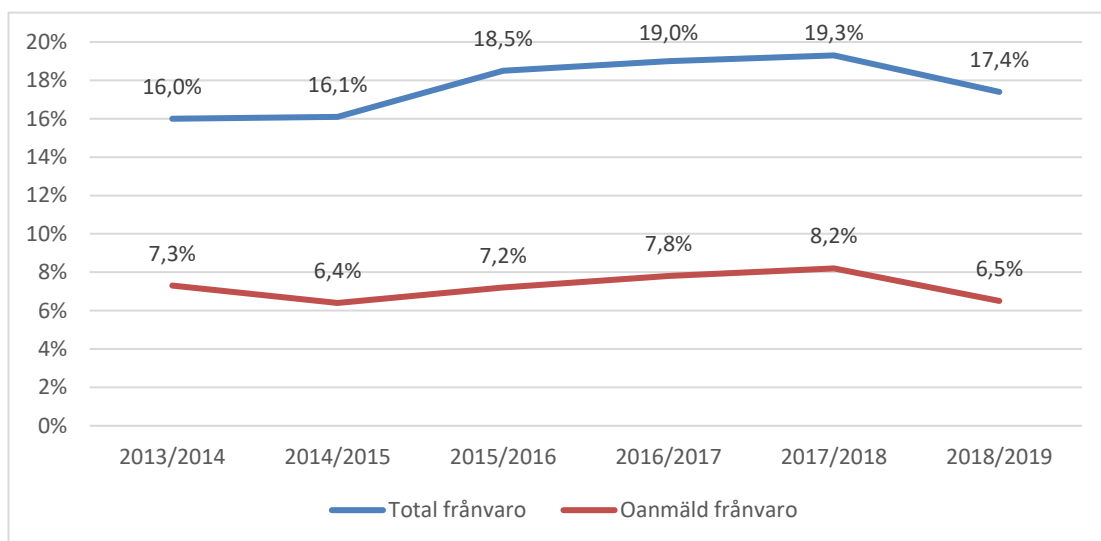

Diagram 9. Frånvaro på samtliga program i gymnasieskolan

Även om det är glädjande att frånvaron gått ned ligger den fortsatt på en hög nivå och det är därför viktigt att utbildningsförvaltningen fortsatt behåller fokus på frågan skolnärvaro.

Skolnärvaro högskoleförberedande program

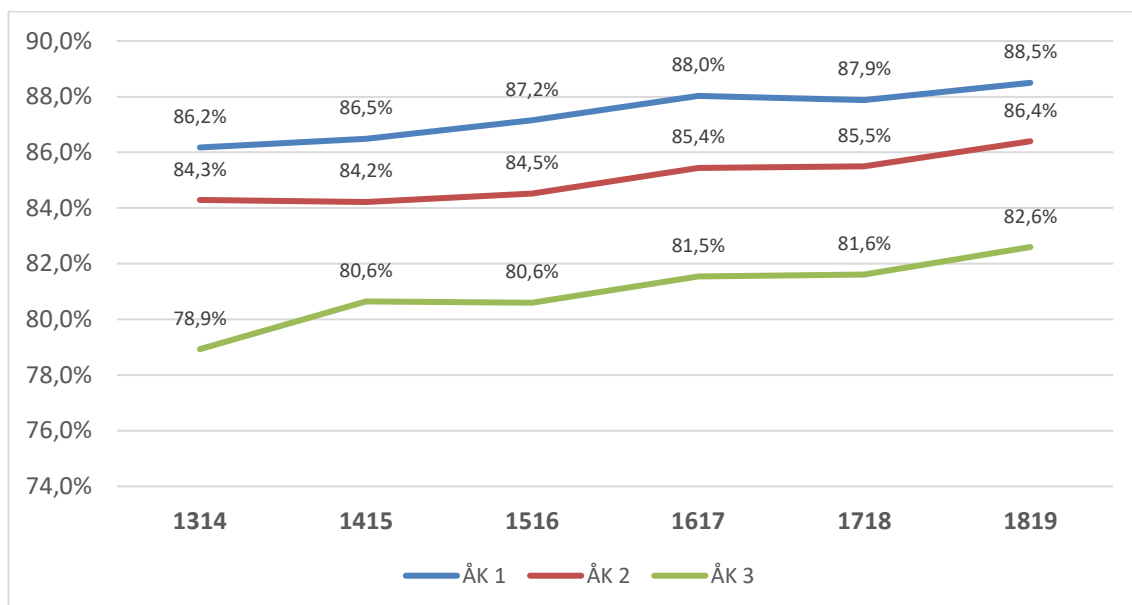

Diagram 10. Skolnärvaro på högskoleförberedande program uppdelat per årskurs

Diagrammet ovan visar skolnärvaron på de högskoleförberedande programmen fördelat på årskurser. Här är det tydligt att skolnärvaron minskar ju längre in i utbildningen eleverna kommer. Skolnärvaron är som högst i årskurs ett, sjunker i årskurs två och är som lägst i årskurs tre.

Under läsåret 2018/19 var skolnärvaron högst på teknikprogrammet (89 %) och lägst på estetiska programmet (83 %). Jämfört med föregående år är det endast mindre förändringar i skolnärvaro på programnivå.

Skolnärvaro yrkesprogram

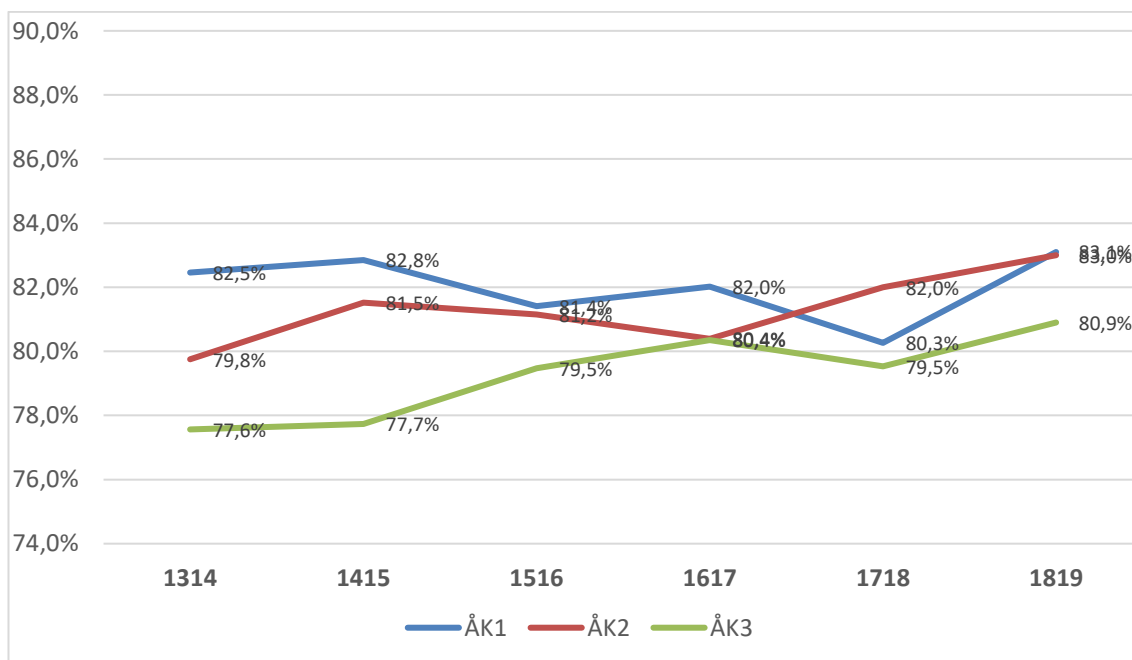

Diagram 11. Skolnärvaro på yrkesprogram uppdelat per årskurs

Även på yrkesprogrammen var skolnärvaron högst i årskurs ett och lägst i årskurs tre under läsåret 2018/19. Bilden är dock inte lika tydlig som på de högskoleförberedande programmen.

Skolnärvaron varierar mellan yrkesprogrammen. Högst skolnärvaro återfinns på sjöfartsprogrammet (89 %) och lägst på barn- och fritidsprogrammet (77 %). Jämfört med föregående år har skolnärvaron ökat på 8 av 13 yrkesprogram. Störst var ökningen på hantverksprogrammet där skolnärvaron ökat med nära sex procentenheter.

Skolnärvaro introduktionsprogram

Den totala närvaron på introduktionsprogrammen hänger i hög grad samman med den utveckling som skett på språkintröduktion (IMSPP). Sett till antal elever växte programmet kraftigt mellan läsåren 2013/14 - 2016/17. Parallellt minskade skolnärvaron på programmet med drygt tio procentenheter. Under de senaste två läsåren har antal elever på språkintröduktion åter minskat samtidigt som skolnärvaron ökat, med viss eftersläpning. Under läsåret 2018/19 var språkintröduktion det introduktionsprogram, tillsammans med programinriktat individuellt val, som hade högst skolnärvaro.

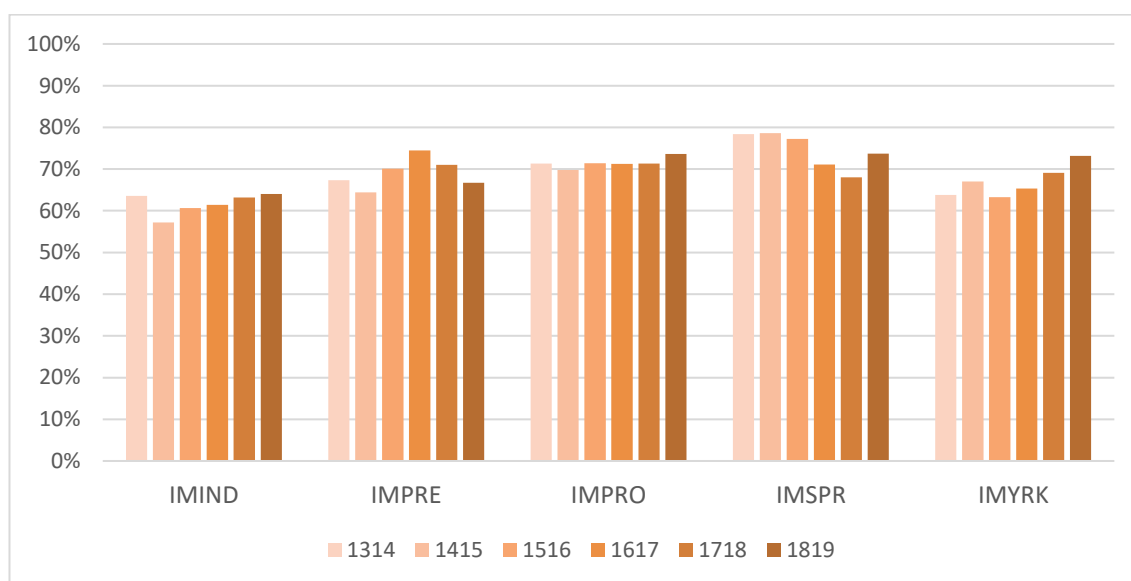

Diagram 12. Skolnärvaro på introduktionsprogrammen

Individuellt alternativ (IMIND) var det introduktionsprogram som hade lägst skolnärvaro (64,0 %) läsåret 2018/19. Programmet erbjuder utbildning för de elever som befinner sig längst ifrån studier på gymnasieskolans nationella program. Positivt är att skolnärvaron på programmet ökat kontinuerligt sedan 2014/15. Även yrkesintroduktion (IMYRK) uppvisar en positiv trend och är nu uppe på samma nivå som programinriktat individuellt val och språkintröduktion. Preparandutbildningen (IMPRE) är det program som uppvisar den största minskningen i skolnärvaro jämfört med föregående läsår. Programmet var 2018/19 det minsta introduktionsprogrammet och beslut har fattats på nationell nivå om att avveckla det.

Gymnasiesärskolan

Tabell 6. Gymnasiesärskolans nationella program

Nationella program	2018/19	2017/18	2016/17	2015/16	2014/15
Andel elever som fullföljer 4 år i gymnasiesärskola (%)	89	82	78	72	76
Andel elever som går vidare till arbetsmarknaden (%)	34	50	31	27	41
Andel elever som går vidare till daglig verksamhet (%)	58	42	60	68	55
Andel elever som går vidare till studier (%)	8	8	9	5	4
Genomsnittlig närvaro (%)	79	81	82	79	73
Genomsnittligt meritvärde					
Meritvärde i slutbetyg	12,85	12,86	13,60	12,10	12,01
Flickor	12,95	13,00			
Pojkar	12,79	12,71			
Betygsstegens fördelning - samtliga examensbevis					
- andel (%) -	5,0				
- andel (%) E	19,6	26,6	31,0		
- andel (%) D	26,8	19,5	18,0		
- andel (%) C	33,0	30,4	31,8		
- andel (%) B	11,0	14,2	13,9		
- andel (%) A	4,6	9,3	5,4		

Andelen elever som fullföljer 4 år i gymnasiesärskolan ökade jämfört med föregående läsår. Samtidigt är det totala antalet elever relativt litet varför enstaka elever ger stort utslag i statistiken. Vi får därför vara försiktiga med att dra slutsatser men ökningen de senaste fem åren ger ändå en bild av att allt fler elever fullföljer 4 år i gymnasiesärskolan.

Läsåret 2018/19 ökade återigen andelen elever på nationella program som går vidare till daglig verksamhet till ungefär den nivå som var läsåret 2016/17. Siffrorna fortsätter att peka på svårigheter för eleverna att få tillgång till arbetsmarknaden. Läget från läsåret 2017/18 med fler elever till arbetsmarknaden består inte. Att fler elever då gick vidare till arbetsmarknaden kan heller inte kopplas till studieresultat utan var mer ett resultat av enskilda elevers övriga förmågor.

Den genomsnittliga betygspoängen för slutbetyg är oförändrad mot föregående år. Vi kan se att andelen A och E betyg minskar och att betygen C och D ökat. Detta skulle kunna vara en följd av lärarnas arbete med matrisuppföljning/formativ och en ökad sambedömning bland lärarna.

Tabell 7. Gymnasiesärskolans individuella program

Individuella program	2018/19	2017/18	2016/17	2015/16	2014/15
Andel elever som fullföljer 4 år i gymnasieskola (%)	90	95	89	100	100
Andel elever som går vidare till daglig verksamhet (%)	100	100	100	100	100
Genomsnittlig närvaro (%)	89,1	89,0	92,3	88,0	86,0

Ämnesområde	Kunskapskrav för grundläggande kunskaper			Tränar för att nå fördjupade kunskaper			Kunskapskrav för fördjupade kunskaper			Tränar för att nå nivå E för ett nationellt program		
	Läsår	18/19	17/18	16/17	18/19	17/18	16/17	18/19	17/18	16/17	18/19	17/18
Estetisk verksamhet	68	74	70	34	32	15	31	44	73	3	1	1
Hem- och konsumentkunskap	67	67	72	28	40	19	40	44	62	1	0	0
Idrott och hälsa	66	60	70	32	39	29	38	52	55	0	0	0
Individ och samhälle	78	70	82	54	22	40	35	40	54	1	0	1
Natur och miljö	75	72	80	23	34	21	37	44	53	1	1	0
Språk och kommunikation	65	65	64	24	37	27	44	50	64	3	0	0

Elever som går individuellt program i gymnasiesärskolan fullföljer nästan alltid sina 4 år i gymnasiesärskolan. Anledningen att inte göra det är vanligen hälsoskäl. De senaste åren har dock enstaka elever slutat för att istället börja på en daglig verksamhet.

I översynen för ämnesområden och på vilken nivå elevens kunskaper ligger, ingår samtliga elever i alla årskurser. Antal elever de olika läsåren skiljer sig åt. Totalt ingår 159 elever läsåret 16/17, 152 elever läsåret 17/18 och 136 elever läsåret 18/19.

Två trender i utvecklingen är dels att en mindre andel elever når kunskapskraven för fördjupade kunskaper, dels att fler elever tränar för att nå nivå E för nationellt program (även om dessa är få). Flest elever når kunskapskraven för fördjupade kunskaper inom ämnesområdena Språk och kommunikation och Hem- och konsumentkunskap. Hem- och konsumentkunskap passerade Idrott och hälsa jämfört med tidigare år.

2.2.1.1 Elevhälsa

Generellt pekar skolenheternas uppföljningsrapporter på att det främjande och förebyggande elevhälsoarbetet fortsatt att utvecklas under läsåret. Skolenheterna har upprättat lokala elevhälsoplaner som i olika utsträckning implementerats i verksamheterna. Det är en positiv utveckling att fler rektorer hänvisar till enhetens elevhälsoplan i uppföljning och planering och använder den som ett verktyg i det systematiska kvalitetsarbetet. De flesta skolenheter arbetar med att utveckla formerna för samverkan mellan elevhälsoteam och pedagogiska arbetslag i syfte att förbättra arbetet runt enskilda elever samt arbetet på grupp- och organisationsnivå. I uppföljningen beskrivs olika insatser som görs i samverkan mellan den

undervisande personalen och elevhälsoteamen, till exempel:

- arbete för en ökad närvaro
- livsstilsfrågor (sömn, kost, droger)
- stress och psykisk hälsa (t.ex. må-bra-faktorer, studieteknik)
- sex- och samlevnadsundervisning
- generella rutiner (extra anpassningar, betygsvarningar, närvaro)
- trygghet, trivsel, studiero, värdegrund (elevhälsoteamen delaktiga i arbetet med ordningsregler och uppföljning av likabehandlingsarbetet)
- planering, genomförande och utvärdering av extra anpassningar

Fler och fler enheter arbetar med, eller planerar för, insatser på organisations- och gruppnivå utifrån ett främjande (salutogent) och förebyggande (patogent) perspektiv, även om det fortfarande finns en övervikt mot åtgärdande arbete på individnivå.

	Främjande Salutogen proaktiv	Förebyggande Patogen proaktiv	Åtgärdande Patogen reaktiv
Skola	<ul style="list-style-type: none"> • Organisationsutveckling • Ledningsutveckling • Projekt • EHT som konsultativ funktion • Skapa generella rutiner • Fortbildning till lärare • Generell samverkan med andra institutioner 	<ul style="list-style-type: none"> • Chefskonsultation • Enkäter • Screening • Krisplaner • Planera samverkan med andra institutioner 	<ul style="list-style-type: none"> • Krisbearbetning • Insatser vid anmälan till Skolinspektion
Arbetslag och enskilda lärare	<ul style="list-style-type: none"> • Arbetslagsutveckling • Arbetslag rådgör med elevhälsan om främjande insatser • Enskilda lärare rådgör med elevhälsan om främjande insatser 	<ul style="list-style-type: none"> • Konsultation till lärare • Psykologisk fallkonsultation •Handledning • Professionella samtal 	<ul style="list-style-type: none"> • Samarbete med lärare
Elev	<ul style="list-style-type: none"> • Hälsosamtal • Gruppsamtal med elever • Främjande insatser för enskilda elever 	<ul style="list-style-type: none"> • Arbete mot mobbning • Antidrogprogram • Förebyggande insatser för enskilda elever och klasser 	<ul style="list-style-type: none"> • Elevsamtal • Gruppsamtal • Samverkan kring enskilda elever där elev deltar

Illustration från *Elevhälsa som främjar lärande*, Hylander & Guvå, 2017.

2.2.1.2 Digitalisering och IKT

Digital kompetens är fortsatt i fokus på de flesta skolenheter och beskrivningar av arbetet bekräftar den nationella bilden av att detta är ett område som är viktigt för skolans digitala utveckling och för elevers likvärdiga möjligheter. Den generella utvecklingen på skolenheterna är tydligare insatser på området, ett mer kontinuerligt arbete, fler långsiktiga planer och tydligare uppföljning. En bidragande orsak är troligen det återkommande arbetet med LIKA-skattning och resultatanalys, men även den förvaltningsövergripande kompetensutvecklingsinsatsen för rektorer, "Leda digitalisering", som bidragit till att sätta ytterligare fokus på digitaliseringsfrågorna. Flera enheter beskriver att utbildningsförvaltningens onlinematerial "Digital kompetens" har använts för att fortbilda personal och elever.

De flesta enheter beskriver någon form av insats eller utbildning för matematiklärarna under läsåret, med anledning av läroplansförändringen om programmering, och att kompetensen nu finns eller kommer att finnas med ytterligare insatser. Aktiviteter för att stärka arbetet med digitalisering i övriga ämnen beskrivs inte lika ofta.

Organiseringen av IKT-arbetet ser olika ut, både vad gäller områdesövergripande strukturer (t.ex. IKT-råd) och på de enskilda enheterna (förstelärare, IKT-pedagoger etc.). En tydlig struktur och ansvarsfördelning är viktiga framgångsfaktorer när det gäller utveckling av skolans digitalisering. Ett exempel är arbetet med digitala verktyg för kompensatoriskt stöd och/eller extra anpassningar, som beskrivs i flera uppföljningsrapporter på område Skånegatan. Specialpedagoger, IKT-pedagoger och Områdesstöd IKT har tagit fram ett stödmaterial för Skånegatans kompensatoriska digitala verktyg, en aktivitet sprungen ur områdets gemensamma IKT-plan.

Förvaltningsgemensamma insatser framöver är främst kompetensutveckling för skollära som en fortsättning på Leda digitalisering samt kompetensutveckling för pedagoger. Det kommer även genomföras insatser för att stödja arbetet med digitalisering i det systematiska kvalitetsarbetet. Det förvaltningsövergripande arbetet med ny lärplattform och nytt elevregistreringssystem kommer verksamheterna att vara mycket involverade i under kommande år.

2.2.2 Normer och värden

Gymnasieskolan

Av samtliga frågeområden i Göteborgsregionens elevenkät är förvaltningens resultat på *Grundläggande värden i undervisningen* och *Förhindra kränkningar* de som har ökat mest på två år.

	Grundläggande värden i skolan		Trygghet		Förhindra kränkningar		Grundläggande värden i undervisningen	
	2016/17	2018/19	2016/17	2018/19	2016/17	2018/19	2016/17	2018/19
Göteborgsregionen	73	73	84	83	72	73	61	63
Göteborg		75		84		74		64
Utbildningsförvaltningen	70	72	83	82	68	72	59	63
Angeredsgymnasiet	75	74	80	80	80	74	75	70
Bernadottegymnasiet	64	64	84	85	79	69	50	56
Bräcke gymnasiet	60	72	79	77	65	67	51	63
Burgårdens gymnasium	61	68	75	77	63	73	56	63
Ester Mosessons gymn.	67	67	81	75	69	70	54	55
Hvitfeldtska gymnasiet	72	77	85	86	66	74	57	68
International High School	85	77	85	83	78	74	78	70
Katrinelundsgymnasiet	66	68	79	80	62	71	52	58
Lindholmens tekniska g.	72	66	84	79	66	68	52	46
MTG	74	72	88	88	80	79	57	59
Polhemsgymnasiet	74	72	89	87	70	70	57	61
Schillerska gymnasiet	71	76	80	79	69	71	69	69

Tabell 8. Elevenkätens resultat - normer och värden.

Det förebyggande arbetet mot kränkande behandling och trakasserier fortsätter och samtliga skolenheter upprättar årligen nya likabehandlingsplaner. Bland skolenheternas beskrivningar av arbetet med normer och värden är det en del som redogör för ett utökat värdegrundsarbete som är integrerat i undervisningen - demokratiska värden, mänskliga rättigheter, normkritik, hbtq- och jämställdhetsfrågor och så vidare. På en del skolor samplanerar lärarlagen värdegrundsarbetet och väver in det i undervisningen i flera ämnen, samtidigt som elevhälsoteamen stöttar lärarna i och utanför klassrummet. Andra enheter identifierar värdegrundsarbetet som ett utvecklingsområde framåt.

För att öka elevernas trygghet och studiero är det flera skolenheter som arbetat hårt med gemensamma ordnings- och trivseregler, mobilpolicy, nolltolerans mot kränkande språkbruk och liknande insatser i klassrummet. På flera håll har gemensamma lektionsramar tagits fram. Utanför klassrummet satsas på en ökad vuxennärvaro och att göra olika personalgrupper (rektor, elevhälsa, skolvårdar etc) mer synliga och tillgängliga för att öka tryggheten i olika studiemiljöer, korridorer och uppehållsytor. Många skolor har trygghetsteam, trygghetsråd och likabehandlingsgrupper i samverkan mellan personal och elever.

Graden av systematik skiljer sig åt mellan skolenheterna i arbetet med normer och värden. Det

är svårt att utläsa ur skolenheternas uppföljning huruvida arbetet med aktiva åtgärder mot diskriminering och kränkande behandling görs enligt diskrimineringslagens bestämmelser. Att varje skolenhet *undersöker* om det finns risker för diskriminering och trakasserier, *analyserar orsakerna* till de risker och hinder som har upptäckts, *åtgärddar, följer upp* och *utvärderar*. Under hösten 2019 kommer en granskning att göras av skolenheternas likabehandlingsplaner för att säkerställa att diskrimineringslagens krav uppfylls. Samtliga enheter ska också ha riktlinjer eller rutiner i syfte att förhindra trakasserier och sexuella trakasserier.

Gymnasiesärskolan

Ovanstående gäller till stora delar också gymnasiesärskolan. Skolorna arbetar med nya likabehandlingsplaner och med ordnings- och trivselregler liksom gymnasieskolorna. Vuxennärvaro på raster är en självklar del i gymnasiesärskolan. Där är elevassistenternas roll viktig. Området "Trivsel och trygghet" har ett ökat värde till 85 i 2019 års elevenkät (värde 82 år 2018). Eleverna på individuellt program får en egen elevenkät som inte är direkt jämförbar med den som nationella program-elever besvarar. Resultaten inom motsvarande områden för individuellt program är att 78% trivs i skolan (oförändrat från 2018) och 74% känner sig trygga i skolan (78% 2018).

2.2.3 Ansvar och inflytande

Gymnasieskolan

Elevernas ansvar och inflytande är det frågeområde som har lägst betyg i elevenkäten, i förvaltningens skolor och i Göteborgsregionen. Frågan med lägst resultat är *I min skola är vi elever med och bestämmer vilka ordningsregler vi ska ha*.

	Delaktighet och inflytande		Ordningsregler	
	2016/17	2018/19	2016/17	2018/19
Göteborgsregionen	53	53	57	56
Göteborg		54		57
Utbildningsförvaltningen	51	52	54	53
Angeredsgymnasiet	65	60	64	64
Bernadottegymnasiet	49	52	53	45
Bräcke gymnasiet	48	53	47	56
Burgårdens gymnasium	49	55	45	48
Ester Mosessons gymnasium	49	52	55	49
Hvitfeldtska gymnasiet	50	51	54	56
International High School	60	52	68	62
Katrinelundsgymnasiet	49	53	51	50
Lindholmens tekniska gymnasium	51	48	55	48
MTG	61	57	60	62
Polhemsgymnasiet	51	51	58	57
Schillerska gymnasiet	50	50	51	49

Tabell 9. Elevenkätens resultat - ansvar och inflytande

Läroplansområdet Elevernas ansvar och inflytande innehåller bland annat målet att eleven genom egen ansträngning och delaktighet, utifrån sina förutsättningar, tar ansvar för sitt lärande och för att bidra till en god arbetsmiljö (trygghet och studiero). Arbetet med trygghet och studiero och därtill kopplade insatser, t.ex. att upprätta gemensamma ordningsregler, har varit prioriterat på många skolenheter under året. Ibland kan förklaringen till ett lågt resultat i elevenkäten faktiskt vara att man arbetat särskilt aktivt med en fråga och därmed belyst den för eleverna, som får högre förväntningar och reflekterar mer kring skolans arbete på området.

Att analysera resultat och utforma åtgärder utifrån elevenkäten är ett sätt att stärka elevernas inflytande. Ett annat är att eleverna får möjlighet att delta i särskilda forum. Elevernas påverkan på skolans inre arbete sker ofta i dessa grupperingar. På gymnasieskolorna finns ett flertal olika forum för samverkan och inflytande; elevkår, klassråd, programråd, skolråd, matråd, elevråd, studentkommittéer, likabehandlingsgrupper, branschråd, trygghetsråd, att vara elevskyddsombud och så vidare.

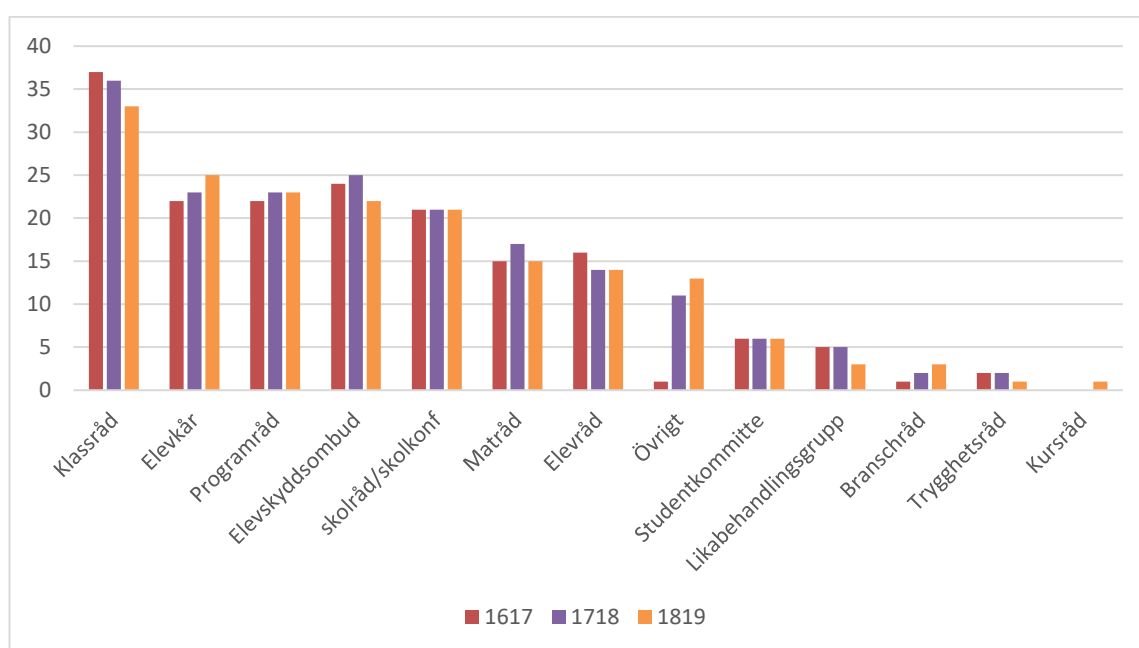

Diagram 13. Forum för elevinflytande i gymnasieskolan (av totalt 41 skolenheter)

Vidare beskriver skolenheterna arbetet med elevernas delaktighet på olika sätt. En del har lyft fram betydelsen av struktur och rutiner för återkoppling mellan lärare och elev och att det måste vara tydligt vad som är möjligt att påverka och vad som inte kan påverkas för att elevinflytandet ska bli konstruktivt och beständigt. I realiteten finns det små möjligheter att påverka det centrala innehållet i kurserna, som fastställs av läroplanen. Istället handlar det om hur undervisningen kan anpassas till eleverna på grupp- och individnivå, på vilket sätt eleverna kan vara med och påverka metoder och arbetsformer, att läraren arbetar formativt och att eleverna ges möjlighet att bedöma sina studieresultat och utvecklingsbehov i förhållande till kraven för utbildningen.

Flera skolenheter reflekterade i uppföljningen över att elevgruppens sammansättning och behov i hög grad påverkar vilka metoder som kan användas i utvecklingsarbetet. Förutsättningarna ser olika ut på olika skolor och program.

Förvaltningens bedömning är att skolorna använder elevenkäten samt olika lokala utvärderingsmetoder och forum för samråd och inflytande med en väl inarbetad systematik. Det finns bra förutsättningar för elevinflytande på en strukturell nivå.

Många skolenheter beskriver i uppföljningen hur man arbetar med elevernas ansvarstagande och ägandet av det egna lärandet. Många enheter har arbetat med att tydligare kommunicera kunskapskraven och hur eleven ligger till i förhållande till utbildningens mål, så att eleverna ska kunna ta ansvar för sitt lärande och sina studieresultat och bedöma resultaten och utvecklingsbehoven i förhållande till kraven för utbildningen. För att synliggöra lärande och progression för eleverna används bedömningsmatriser, Google classroom, Mål och framsteg, den digitala omdömesmodulen och utvecklingssamtalsmodulen i Hjärntorget och så vidare. Flera skolenheter arbetar för att utveckla lektionsstrukturer där undervisningens mål och syfte tydliggörs vid varje undervisningstillfälle.

Nästan samtliga enheter beskriver det formativa förhållningssättet som en framgångsfaktor. När man arbetar med formativ bedömning får eleverna en tydlig bild av hur de ligger till i kunskapsutvecklingen och vad som behövs för att nå utbildningens mål. Ett fortsatt fokus på det formativa förhållningssättet och på arbetet med trygghet och studiero ger goda förutsättningar även för elevinflytandet att öka.

Gymnasiesärskolan

För eleverna på nationella program inom gymnasiesärskolan har frågeområdet *Delaktighet och inflytande* fått ett ökat värde till 84 i 2019 års elevenkät (från 80 år 2018). Skolorna arbetar med klassråd och elevråd. Formativ bedömning är också en grund för elevinflytande där eleven är med och utformar/planerar sin undervisning. Eleverna har också varit delaktiga i uppföljningen av elevenkäten. Elevdemokrati är ett utmanande område inom gymnasiesärskolan. Skolorna beskriver att det är viktigt att förenkla och förtydliga vad området innebär. Många elever kan ha svårt att se sitt eget ansvar då deras funktionshinder försvårar. *Nu är ni med och påverkar* eller *nu väljer ni* är fraser som behöver upprepas ofta. Att eleverna får en större insikt i att de har möjlighet att påverka och hur den demokratiska arbetsgången fungerar är en viktig del i gymnasiesärskolans uppdrag.

Individuellt program arbetar likt de nationella med klassråd och elevråd. Skolorna beskriver att en stor del av arbetet är att ge eleverna insikt i att de har möjlighet att påverka och att hitta de frågor där eleverna vill ha inflytande. Arbetet med formativ bedömning ses som en nyckel för att arbeta vidare och öka elevens ansvar och inflytande.

2.2.4 Utbildningsval - arbete och samhällsliv

Gymnasieskolan

I jämförelse med föregående år kan man utläsa i skolenheternas uppföljning att en tydlig förskjutning skett mot att rektor känner och tar ansvar för sin enhets plan för studie- och yrkesvägledning. Yrkesvägledning i snäv och vid bemärkelse är begrepp som används. Båda ingår i skolans uppdrag enligt riktlinjerna i läroplanen.

Vägledningscentrum har gett rektorerna stöd i arbetet med Framtidsplanen, skolenheternas plan för studie- och yrkesvägledning i vid bemärkelse. Enligt Vägledningscentrum har gymnasieskolans rektorer nu en högre grad av samverkan med studie- och yrkesvägledare på skolorna, även i en jämförelse med grundskolan.

Det metodstöd som Vägledningscentrum har tagit fram för arbetet med studie- och yrkesvägledning i snäv bemärkelse från årskurs 5/6 och genom hela gymnasieskolan håller på att implementeras. Målet är att eleverna ska vara rustade för övergångar och framtida val av

studier, yrke och arbete i ett livslångt perspektiv.

Yrkesprogrammen och särskilt lärlingsutbildningen arbetar för att eleven i ökad utsträckning skall identifiera sig i rollen som arbetstagare. Extra stor vikt läggs vid detta arbete under år 1 på de utbildningar där arbetsplatsförlagt lärande (APL) börjar senare. Man försöker tidigt att föra in så mycket av arbetslivet att eleven har en chans att uppleva om/att man är på rätt utbildning. På de nationella programmen har vissa enheter en tydligt utarbetad plan där lärare i olika kurser har samma bild av hur de kuggar in med sin del av studie- och yrkesvägledningen, men inte överallt.

På yrkesprogrammen sker samverkan med arbetslivet som en stor del av utbildningen, särskilt på de utbildningar där en stor del av studietiden förlagts på arbetsplatser: lärlingsutbildningar, yrkesintroduktion och lärlingsliknande upplägg på övriga introduktionsprogram. På individuell alternativ görs i den reguljära verksamheten ett omfattande arbete för att finna elevens styrkor och motivera att ta steg vidare i utbildning, praktik eller arbete. Detta sker i motivationshöjande samtal, täta uppföljningar, besök på arbetsplatser etc. På fleråriga introduktionsprogram läggs under åren en ökad vikt vid utslussning, kontakter ökar med Arbetsförmedlingen, habilitering etc.

Skola och framtid	2018/19
Göteborgsregionen	62
Göteborg	63
Utbildningsförvaltningen	62
Angeredsgymnasiet	68
Bernadottegymnasiet	68
Bräcke gymnasiet	72
Burgårdens gymnasium	67
Ester Mosessons gymnasium	72
Hvitfeldtska gymnasiet	57
International High School	63
Katrinelundsgymnasiet	62
Lindholmens tekniska gymnasium	62
MTG	80
Polhemsgymnasiet	57
Schillerska gymnasiet	53

Tabell 10. Elevenkätens resultat - skola och framtid

I årets elevenkät ställdes frågor om Skola och framtid, vilket inte gjorts tidigare. Resultatet är en viktning av de två frågorna *Jag får den hjälp jag behöver av skolan för att kunna välja framtida utbildning och yrke* (67 för UBF) och *Jag känner mig väl förberedd inför framtida utbildnings- och yrkesval* (56 för UBF). Inte helt oväntat är resultaten högre för de skolor som domineras av yrkesutbildningar, där eleverna oftast har sitt framtida yrke klart för sig.

Gymnasiesärskolan

Inom gymnasiesärskolan har arbetet med en plan för studie- och yrkesvägledning påbörjats på alla enheter, men bara en enhet har en färdig plan inför 2020. Planen beskriver och förtydligar

vilka olika insatser som görs under elevernas fyra år. Studie- och yrkesvägledare från Vägledningscentrum har bidragit positivt till utvecklingen. Ökade insatser med APL inom de nationella programmen har enligt rektorerna lett till fler fungerande branschknutna APL-platser för eleverna. Fortbildning kring APL i gymnasiesärskolan har genomförts för den egna personalen och lärarna har fått mer tid att arbeta med APL-insatser.

I början av året påbörjades arbetet med att upprätta ett regionalt programråd för gymnasiesärskolan i samarbetet med GR och med stöd från Specialpedagogiska skolmyndigheten, SPSM. Regionens kommuner och intressenter från näringsliv och offentliga verksamheter har deltagit. Det har varit positivt med erfarenhetsutbyte med andra kommuner och arbetet har skapat en plattform för samarbeten med arbetsmarknaden. Arbetet fortsätter 2020.

Under läsåret 2018/19 startades också de första lärlingsutbildningarna inom gymnasiesärskolan i Göteborg.

2.2.5 Bedömning och betyg

Gymnasieskolan

I uppföljningen av läsåret 2017/18 bedömde förvaltningsledningen att det fanns ett särskilt behov av att arbeta med betyg och bedömning som ett utvecklingsområde under läsåret 2018/19, för att säkerställa att eleverna oavsett skolenhet bedöms efter likvärdiga krav och att rektor har rutiner för uppföljning av bedömning och betygsättning.

Genom att jämföra betygen på de nationella proven med kursbetygen går det att få ett underlag för diskussion om på vilka grunder lärare sätter betyg. Stora avvikelser på en skola och små på en annan kan tyda på att det finns olika synsätt på grunderna för betygsättningen.

Tabell 11. Andel elever (%) med lägre, lika högt eller högre kursbetyg än betyget på det nationella provet, läsåret 2018/19, UBF totalt (a = yrkesprogram, b = ekonomi-, estet- och samhällsvetenskapsprogrammet, c = naturvetenskaps- och teknikprogrammet) - föregående läsårs resultat inom parentes.

	LÄGRE	LIKA	HÖGRE
Engelska 5	9 (10)	78 (76)	13 (14)
Engelska 6	7 (6)	74 (70)	20 (24)
Matematik 1a	7 (1)	77 (62)	17 (37)
Matematik 1b	0 (1)	90 (85)	10 (14)
Matematik 1c	0 (1)	80 (77)	19 (22)
Matematik 2a	2 (4)	70 (76)	28 (20)
Matematik 2b	0 (0)	56 (51)	44 (49)
Matematik 2c	0 (4)	65 (71)	36 (25)
Matematik 3b	0 (1)	59 (63)	41 (36)
Matematik 3c	0 (0)	67 (75)	33 (25)
Matematik 4	0 (0)	81 (64)	18 (36)
Svenska som andraspråk 1	6 (4)	56 (64)	38 (32)

	LÄGRE	LIKA	HÖGRE
Svenska som andraspråk 3	4 (9)	65 (55)	31 (36)
Svenska 1	5 (4)	65 (58)	30 (38)
Svenska 3	7 (8)	52 (51)	41 (41)
Totalt	5 (5)	70 (66)	25 (29)

För de elever som inte får samma kursbetyg som provbetyg är det vanligare att kursbetyget är högre än provbetyget. I en jämförelse med resultaten föregående läsår ser vi en tydlig förskjutning på utbildningsförvaltningens skolor där en större andel elever får samma kursbetyg som provbetyg i matematik 1 och 4, men för matematik 2 och 3 är trenden den motsatta och en större andel elever får ett högre kursbetyg. Totalt för ämnet matematik ökar korrelationen mellan provbetyg och kursbetyg. För engelska och svenska ökar också korrelationen. För svenska som andraspråk är den i princip oförändrad.

Några av förvaltningens enheter beskriver i uppföljningen av resultaten att en del elever inte klarar nationella provet men når sedan kursbetyget E och gör då det med hjälp av anpassningar, stöd och andra former av examinationer under året så att läraren som helhet kan göra bedömningen att eleven nått målet. All tillgänglig information om elevens kunskaper ska beaktas vid betygsättning.

I huvudmannens uppföljning är det tydligt att betyg och bedömning varit ett prioriterat område under läsåret. Ett utvecklingsarbete har skett i olika grupperingar på skolorna, t.ex. i ämnesgrupper, lärgrupper och arbetslag. En del har särskilda betygs- och ämneskonferenser för kollegialt lärande och erfarenhetsutbyte. Många skolenheter har utvecklat arbetet med samplanering och sambedömning. En del låter eleverna göra självskattningar och kamratbedömningar för att öka förståelsen för grunderna till betygsättning. Många enheter beskriver att man arbetat aktivt med Skolverkets allmänna råd om betyg och betygsättning.

För att synliggöra lärande och progression för eleverna används bedömningsmatriser, Google classroom, Mål och framsteg, den digitala omdömesmodulen och utvecklingsamtalsmodulen i Hjärntorget och så vidare. Det ses som viktigt att ge eleverna snabb återkoppling och feedback på inlämnade uppgifter. Digitala verktyg är en fortsatt viktig fråga för att öka likvärdighet och transparens så att bedömningsunderlaget blir tydligt för elev och vårdnadshavare.

Många enheter har arbetat med att tydligare kommunicera kunskapskraven och hur eleven ligger till i förhållande till utbildningens mål, så att eleverna enligt läroplanens mål ska kunna ta ansvar för sitt lärande och sina studieresultat och kan bedöma sina studieresultat och utvecklingsbehov i förhållande till kraven för utbildningen. På flera håll har man utvecklat en lektionsstruktur där undervisningens mål och syfte tydliggörs vid varje undervisningstillfälle. Nästan samtliga enheter beskriver det formativa förhållningssättet som en framgångsfaktor i arbetet med betyg och bedömning. När man arbetar med formativ bedömning får eleverna en tydlig bild av hur de ligger till i kunskapsutvecklingen och vad som behövs för att nå utbildningens mål.

Gymnasiesärskolan

Precis som inom gymnasieskolan har bedömning och betyg varit i fokus de senaste åren. Bedömning och betygsättning inom gymnasiesärskolan är en utmaning. Eleverna är en heterogen grupp där förutsättningarna kan variera kraftigt från individ till individ. Inom de

nationella programmen arbetar lärarna med formativ bedömning. Prov används i mycket liten utsträckning. Bedömning och betygssättning säkerställs genom de olika underlag som används. Kontinuerlig dokumentation förs i form av bedömningsmatriser, delbetyg, omdömen, praktiska prov, APL-omdömen, läraranteckningar och digital elevdokumentation av olika slag.

Den genomsnittliga betygspoängen för slutbetyg är oförändrad mot föregående år. Vi kan se att andelen A och E betyg minskar och att betygen C och D ökat. Detta skulle kunna vara en följd av lärarnas arbete med matrisuppföljning/formativ bedömning och en ökad sambedömning bland lärarna.

Inom individuellt program sätts inga betyg. Skolorna arbetar med formativ bedömning gentemot eleverna men har inte kommit lika långt som de nationella programmen. På aggregerad nivå syns två trender i utvecklingen; dels att en mindre andel elever når kunskapskraven för fördjupade kunskaper, dels att fler elever tränar för att nå nivå E för nationellt program (även om dessa är få). Flest elever når kunskapskraven för fördjupade kunskaper inom ämnesområdena Språk och kommunikation och Hem- och konsumentkunskap.

2.3 Utvecklingsområden och insatser

Gymnasieskolan

Gymnasieskolans resultat pekar på en fortsatt positiv utvecklingstrend av examensgrad och närvaro på nationella program. För att fortsätta förbättra kunskapsresultaten prioriterar många enheter arbetet för en ökad närvaro. Förvaltningens strategiska områden - kollegialt lärande, ett formativt förhållningssätt och ett språkutvecklande arbetssätt, ses som framgångsfaktorer i arbetet för att utveckla undervisningen och därmed elevernas kunskapsresultat. Många enheter arbetar för att utveckla organisation och processer i arbetslag, program- och ämnesgrupper, lärgrupper och liknande för att systematisera utvecklingsinsatser och resultatanalyser. På flera håll satsar man på att samplanera undervisningen och skapa gemensamma lektionsstrukturer så att undervisningens innehåll och upplägg blir tydligare för eleverna. Många enheter har arbetat med att tydligare kommunicera kunskapskraven och hur eleven ligger till i förhållande till utbildningens mål.

Resultaten på introduktionsprogrammen är inte lika tydliga, närvaron har ökat men uppföljningen av måluppfyllelsen är begränsad och förvaltningen har inte verktyg och metoder att analysera utvecklingen på grupp- och organisationsnivå.

För att fortsätta den positiva utvecklingen håller förvaltningen i de strategiska områdena, baserade på vetenskaplig grund.

Förvaltningen ser också ett behov av att fortsätta arbeta med utvecklingsområdena från 2019 och har därtill identifierat två nya utifrån det systematiska kvalitetsarbetet.

Utvecklingsområden

- Håll i nuvarande strategiska områden: kollegialt lärande, formativt förhållningssätt och språkutvecklande arbetssätt.
- Fortsatt arbete med utvecklingsområden från 2019:
  - Skolnärvaro
  - Bedömning och betyg
  - Trygghet och studiero
  - Det förebyggande arbetet mot kränkningar
- Struktur för det systematiska kvalitetsarbetet:
  - *fokus på styrkedjan huvudman-rektor.*
  - *förstärk huvudmannens arbete med årshjulet och rektorernas löpande uppföljning under året.*
  - *varje skolenhet ska ha en tydlig plan för när genomförande, uppföljning och analys ska ske under året.*
  - *fortsätt att utveckla forum för dialog (nämnd, förvaltningsledning, områdesledningsgrupper, utbildningschefer/rektorer, rektorer/personal/elever).*
- Utveckla uppföljningen av progression på introduktionsprogrammen, på grupp- och organisationsnivå.

Gymnasiesärskolan

Gymnasiesärskolan fortsätter arbetet med samma utvecklingsområden som gymnasieskolan (med undantag för uppföljning av introduktionsprogrammen). I tillägg är utvecklingsområden för gymnasiesärskolan fortsatt arbete med APL-utveckling samt det hälsofrämjande och förebyggande elevhälsoarbetet.

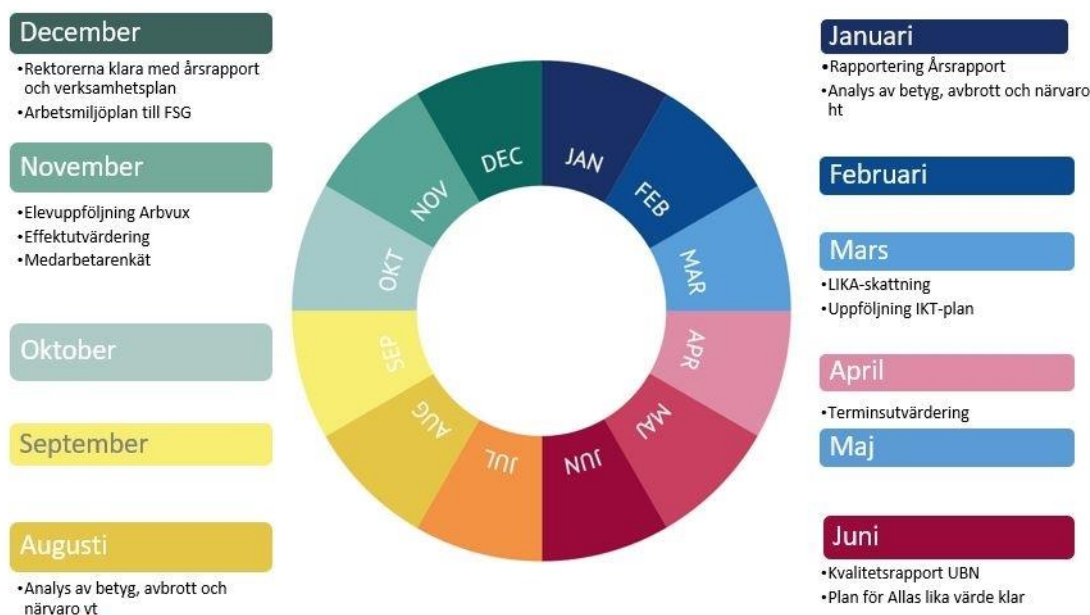
3 Vuxenutbildning och yrkeshögskola

3.1 Systematiskt kvalitetsarbete

Vuxenutbildningen

Verksamhetsplanen utgör grunden i Studiums systematiska kvalitetsarbete. Utgångspunkter är Skollagen och Lvux12 - Läroplan för skolformerna kommunal vuxenutbildning och särskild utbildning för vuxna. Dessa kopplas samman med uppsatta mål i kommunfullmäktiges och utbildningsnämndens budget samt avtal för gällande uppdragsavtal. Rektor arbetar utifrån PDSA-hjulet med de mål som finns för utbildningarna och med de förbättringsområden som framkommer efter uppföljningar och utvärderingar. Det systematiska kvalitetsarbetet är en ständigt pågående process där alla, både personal och utbildningsdeltagare, deltar på olika sätt.

Systematiskt kvalitetsarbete vuxenutbildningen

I verksamhetsplanen finns ett årshjul över när utvärdering och uppföljning ska genomföras. Tider för utvärderingar och uppföljningar anpassas efter olika uppdrag. Avstämning och uppföljning sker, förutom genom utvärderingar och uppföljningar, på utbildningsråd, på elevforum, genom personliga samtal och enkäter, på avstämningskonferenser och på arbetsplatsträffar. De delar som är intressanta för helheten lyfts av respektive chef till Studiums ledningsgrupp. Erfarenheter från verksamheterna ska presenteras på Studiums personalkonferenser 4 gånger per år så att vi kan lära av varandra. Kvalitetsarbetet finns med som en stående punkt på dagordningen vid arbetsplatsträffar och på ledningsgruppens möten. Rapportering av kvalitetsarbetet sker också i uppföljningsrapporter till utbildningsnämnden samt dialogmöten där nyckeltal och verksamhet följer upp. Studium följer upp kvalitetsarbetet per kalenderår.

Den del av vuxenutbildningen som ligger inom något av de tre gymnasieområdena väver in kvalitetsarbetet som en del i sin verksamhetsplan och årliga uppföljning i den modell som

gymnasieskolan har utarbetat från 2016. Uppföljning sker läsårsvis.

Nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning, som är beställare av kommunal vuxenutbildning, har en kontinuerlig dialog med sina utbildningsanordnare som ett led i uppföljningen. Resultaten från dialogerna ligger också till grund för utveckling och förbättring av verksamheten hos egenregin.

Då vuxenutbildningens kvalitetsarbete följer kalenderåret utgår redovisningarna nedan från utvärderingar och uppföljning under 2018. Avbrotts- och betygsanalys har kompletterats med material från våren 2019 så långt som det hunnit analyseras. Övriga utvärderingar blir klara först efter årsskiftet 2019-2020.

Yrkeshögskolan (Yrgo)

Yrgo genomför yrkeshögskoleutbildningar och styrs inte av skollagen utan Lag om yrkeshögskolan och Förordning om yrkeshögskolan. Rektor arbetar utifrån PDSA-hjulet med de mål som finns för utbildningarna och med de förbättringsområden som framkommer efter uppföljningar och utvärderingar. Det systematiska kvalitetsarbetet är en ständigt pågående process där alla, både personal, studerande och arbetsliv aktivt deltar på olika sätt.

I årshjulet framgår när utvärdering och uppföljning ska genomföras. Avstämning och uppföljning sker, förutom genom utvärderingar och uppföljningar, på utbildningsråd, studeranderåd, arbetslagsträffar och utbildningarnas ledningsgrupper. De delar som är intressanta för helheten lyfts av respektive chef till Yrgos ledningsgrupp. Yrgo följer upp sitt kvalitetsarbete per kalenderår.

Yrgo har certifierat sin verksamhet enligt kvalitetsstandarden ISO 9001. Arbetet påbörjades hösten 2011 och i maj 2013 ISO-certifierades verksamheten. I processen med att ta fram kvalitetssystemet har alla personalkategorier och en stor andel av personalen varit delaktiga genom bland annat workshops.

Internrevision sker av samtliga processer enligt ett fastställt årshjul. Revisionerna redovisas på Yrgos ledningsgrupp där beslut om förbättringar tas. Kvalitetssystemet finns tillgängligt som

ett webbaserat system som all personal har tillgång till. Förutom revisionerna har all personal ett ansvar att ständigt se om vi arbetar utifrån systemet, att anmäla avvikelser men också att anmäla förbättringsförslag till kvalitetssamordnaren.

Årligen genomförs en extern revision. Under 2019 har vi främst vidareutvecklat processen kring antagning till studier och processen med att utveckla och skapa nya utbildningskoncept.

I syfte att utveckla det systematiska kvalitetsarbetet i yrkeshögskoleutbildningarna har Myndigheten för yrkeshögskolan slagit fast att alla yrkeshögskoleutbildningar ska ha en kvalitetshandbok där hela kvalitetsarbetet med samtliga mål, processer och ansvarsfördelning finns med. Där ska också framgå vilka mål som utbildningens ledningsgrupp sätter för utbildningen. Därtill ska ett årshjul finnas som åskådliggör hur vi arbetar med kvalitetsarbetet för varje klass. Där ska vara beskrivet när utvärderingar och uppföljningar genomförs och vem som ansvarar för dem. Under året har Yrgo därför arbetat med att ta fram en gemensam kvalitetshandbok och en mall för vad som ska ingå i ett årshjul. Samtliga utbildningar har nu tagit fram ett årshjul för respektive klass. Kvalitetshandboken och årshjulet har kommunicerats med studerande, personal och ledningsgrupp.

I slutet av varje kurs genomförs en kursutvärdering. Studerande svarar anonymt, resultaten redovisas för klassen och eventuella åtgärder diskuteras, föreslås och dokumenteras. Utvärderingarna följs upp i öppna samtal mellan de studerande, läraren, utbildningsledaren, rektor och ledningsgruppen. Förslag till förbättringar protokollförs vid ledningsgruppsmöten och följs upp vid nästa möte efter återkoppling till de studerande. I slutet av varje termin genomförs en terminsutvärdering. Studerande svarar anonymt och resultaten redovisas för klassen och eventuella åtgärder diskuteras och föreslås. Terminsutvärderingarna redovisas i ledningsgruppen där beslut om eventuella åtgärder tas.

Extern kvalitetsgranskning av utbildningarnas kvalitet

Myndigheten för yrkeshögskolan genomför regelbundet tillsyn av yrkeshögskoleutbildningar för att se att utbildningarna följer lag och förordning. Därutöver genomför myndigheten också kvalitetsgranskningar som syftar till att identifiera utvecklingsområden. Efter varje kvalitetsgranskning görs en samlad bedömning av utbildningens kvalitet. Utbildningen kan placeras på fyra olika nivåer på en skala mellan mycket hög och bristande kvalitet. Resultatet publiceras på myndighetens webbplats.

Yrkeshögskolans kvalitetsarbete följer kalenderåret vilket innebär att i det redovisade materialet nedan är uppföljning per 2018. Underlaget för 2019 bli klart först efter årsskiftet 2019-2020.

3.2 Uppföljning av verksamhetsåret 2018

Kommunal vuxenutbildning och särskild utbildning för vuxna

3.2.1 Kunskaper

Inom egenregion har vi under ett flertal år haft ett antal utvecklingsområden för att öka måluppfyllelsen.

- Formativt förhållningssätt
- Språk- och kunskapsutvecklande arbetssätt
- Ökad digitalisering
- Våra elever ska trivas

Nytt utvecklingsområde för 2018 var ökad digitalisering. Vi tror på ett långsiktigt arbete där vi tar små kliv i rätt riktning.

När en elev gör avbrott ska orsak anges till varför avbrottet skedde, men det vanligaste är att vi inte vet avbrottsorsaken då eleven trots ett antal påminnelser inte svarar. För elever som svarar och anger skäl till avbrottet är det vanligaste skälet arbete följt av personliga skäl som exempelvis ekonomiska förutsättningar saknas, sjukdom eller föräldraledighet. För att förebygga avbrott görs insatser för att anpassa utbildningen på olika sätt, så att exempelvis arbete och studier går att kombinera, men avbrott inom vuxenutbildningen kan också vara "positiva" (anställning, föräldraledighet, flytt till annan kommun etc) varför andelen avbrott aldrig kan bli noll.

Andel godkända Gruv %	Kvinnor	Män	Totalt
2019	91	85	89
2018	90	82	87
2017	84	85	84
2016	84	85	84
2015	89	92	90
Andel avbrott Gruv %	Kvinnor	Män	Totalt
2019	17	19	18
2018	17	21	19
2017	19	27	22
2016	17	28	21

Tabell 12. Andel godkända betyg och andel avbrott inom grundläggande vuxenutbildning

Andel godkända inom grundläggande vuxenutbildning (Gruv) har ökat efter ett par år av något lägre värden. Samtidigt har andelen avbrott minskat något. Antal elever har minskat de senaste två åren, vilket är en följd av den goda arbetsmarknaden. Det betyder också att den målgrupp som vi nu arbetar med har fler misslyckanden med sig och behöver mer anpassningar för att klara sina studier. Män gör generellt fler avbrott än kvinnor och en trolig förklaring är att män i större omfattning än kvinnor på Gruv kombinerar arbete och studier. Andelen kvinnor som är godkända är för 2018 och 2019 högre än andelen män. Detta kommer analyseras ytterligare av verksamheten. Från hösten 2019 har antalet elever återigen ökat då

det är färre anordnare som bedriver grundläggande vuxenutbildning. Det påverkar hur vi organiserar verksamheten och kommer troligtvis också att påverka resultaten framåt.

Då många elever arbetar parallellt med sina studier måste det finnas andra sätt att ta till sig undervisningen för att undvika avbrott eller F i betyg. Under 2018 har man arbetat med att digitalisera kursmaterial och göra det tillgängligt på lärplattformen. Sedan hösten 2018 finns en mängd digitalt material på Hjärntorget. Genom att digitalisera materialet finns ökade möjligheter för eleverna att ta till sig undervisningen även om de inte alltid är på plats, men målsättningen och det verksamheten förmedlar är fortfarande att närvaro på lektionerna ökar möjligheterna för eleverna att lyckas med sina studier.

Andel godkända fristående gykurser (%)	Kvinnor	Män	Totalt
2019	86	73	81
2018	93	82	89
2017	92	90	92
2016	85	73	81
2015	82	81	82
Andel avbrott fristående gykurser (%)	Kvinnor	Män	Totalt
2019	27	19	22
2018	27	24	26
2017	18	28	22
2016	24	22	24
2015	13	16	14

Tabell 13. Andel godkända betyg och andel avbrott inom fristående gymnasiala kurser

Studium har en liten volym fristående kurser med gruppundervisning. Många kurser har ett mycket litet antal elever. Det finns också ett begränsat antal kurser att läsa på Studium. Det betyder att avbrott ibland sker för att eleven kan behöva läsa på flera skolor för att vårt utbud inte är tillräckligt brett. Schemakrockar gör att det ofta blir omöjligt för eleven att följa kurserna och det leder till avbrott. Generellt har vi en avbrottsfrekvens som ligger i linje med övriga utbildningsanordnare. Andelen godkända betyg är oftast i paritet med genomsnittet eller högre än övriga utbildningsanordnare. Under 2018 hade egenregin en prisgaranti för att kunna fortsätta att bedriva fristående kurser på gymnasial nivå. Från hösten 2019 har volymen utökats från ca 3 procent till 30 procent då färre anordnare bedriver fristående kurser och det varit en politisk målsättning att öka andelen inom egenregin. En orsak till ökade avbrott och att andelen godkända betyg minskat är att allt fler elever arbetar parallellt med sina studier.

Andel godkända yrkesutbildningar %	Kvinnor	Män	Totalt
2019	94	86	92
2018	94	93	94
2017	92	90	91
2016	93	90	93
2015	91	90	90
Andel avbrott yrkesutbildningar %	Kvinnor	Män	Totalt
2019	7	9	8
2018	7	9	7
2017	5	11	7
2016	6	9	6
2015	8	6	8

Tabell 14. Andel godkända betyg och andel avbrott inom yrkesutbildningar på gymnasial nivå

Egenregin bedriver en stor andel av yrkesutbildningarna i Göteborg. Här är andelen avbrott relativt låg och andelen godkända betyg hög. Detta gäller både för män och kvinnor även om man även här ser att kvinnorna mer sällan avbryter sina studier och att de i större utsträckning lyckas uppnå betyget godkänt. För 2019 kan man se en nedgång vad gäller andelen män som når godkänt betyg. Det kan ha att göra med att ett ganska stort antal elever på språkstödsutbildningen till bussförare inte når betyget godkänt. För att få godkänt betyg måste dessa elever klara både teoriprov och körprov hos Trafikverket och dessa prov måste genomföras på svenska. De flesta som studerar till bussförare är män och studerar samtidigt som sin yrkesutbildning också svenska för invandrare (sfi). Vid jämförelse med andra kommuner uppnår ungefär lika många godkänt som hos oss vad gäller bussförarutbildningen.

Inom yrkesutbildningarna har ett arbete pågått sedan 2017 med det språk- och kunskapsutvecklande arbetssättet. Center för skolutveckling har använts som stöd för delar av verksamheten. Inom vård- och omsorg och barn- och fritid har lärarna även skuggat och filmat varandra. Arbetet har visat att för att kunna utveckla det språk-och kunskapsutvecklande arbetssättet och det formativa förhållningssättet behöves en tydligare planering utifrån hur kurserna byggs upp. Arbetet med så kallad "baklängesplanering" samt att packa upp texter kommer fortsätta att utvecklas. En förstälärare driver det arbetet och kommer att ha bestämda tider i kalendarier för besök hos arbetslagen. Inom restaurang har yrkeslärares medvetenhet kring språkets vikt i undervisningen ökat, liksom vikten av tydliga och anpassade lektionsupplägg.

Eftersom många av yrkesutbildningarna bedrivs som språkstödsutbildningar har verksamheten förstärkt med studiehandledning på det egna modersmålet i de stora språken. I språkstödsutbildningarna till vårdbiträde har en-till-en med chromebooks införts på försök tillsammans med digitala läromedel. Det har inledningsvis krävts en del stöttning av lärarna men det har också varit ett bra stöd till eleverna då läromedlen erbjuder översättningar och övningar på engelska eller modersmålet.

I de elevutvärderingar som genomförts har det inom yrkesutbildningen visat sig att fler elever upplever sig kränkta än i andra sektorer. En fördjupad enkät genomfördes där det bland annat visade sig att de elever som kände sig kränkta hade gjort det i klassrummet och av lärare. Det framkom också att alla elever inte visste hur de skulle anmäla upplevda kränkningar eller föra

fram sina åsikter. Utifrån detta har Studium utarbetat en broschyr, som finns översatt till flera olika språk, som alla elever tillsammans med sin lärare ska gå igenom när de börjar sina studier. Där finns bland annat information om skolans regler för allas lika värde och vart man ska vända sig om man känner sig illa behandlad. Denna ska alla elever skriva på att de tagit del av.

Andel avbrott Sfi %	Kvinnor	Män	Totalt
2019	18	27	22
2018	21	25	23
2017	23	29	26
2016	23	27	25
2015	25	29	27

Tabell 15. Andel avbrott inom sfi (svenska för invandrare)

Inom sfi har antalet avbrott minskat både 2018 och 2019 och uppgår för 2019 till 22 procent. Kvinnor har en lägre andel avbrott än män och en trolig orsak är att fler män än kvinnor arbetar samtidigt som de studerar på sfi. Andelen elever som studerar på kvällstid har ökat markant de senaste åren och ändå har andelen som gör avbrott minskat, vilket får anses vara goda siffror.

För att förhindra avbrott har man bland annat arbetat med att alla lärare ska ha en levande digital sida. Under året har sidorna utvecklats och även det digitala stödet till eleverna. Elever som är frånvarande ska kunna ta igen missade moment. Man har också arbetat med att förbättra rutinerna vid frånvaro för att förhindra avbrott, bland annat genom sms-påminnelser till eleverna.

I slutet av hösten 2017 inleddes ett utvecklingsarbete i Göteborgsregionens satsning InVäst där Studium valt att fokusera på kollegialt lärande. De tre arbetslagen har var sitt utvecklingsområde: Ordinläring, Digitalisering respektive Muntlig interaktion. Utvecklingsarbetet har fortsatt under hela 2018. Bland annat har en datorguide i 12 steg anpassad för sfi tagits fram. För att förhindra avbrott har även antal timmar med specialpedagogiskt arbete utökats. Rutinerna för anmälan och kartläggning gällande specialpedagogiskt stöd har utvecklats.

Andel avbrott Särvox %	Kvinnor	Män	Totalt
2019	15	7	12
2018	11	20	15
2017	8	7	8
2016	20	8	17

Tabell 16. Andel avbrott inom lärvux

Från januari 2018 utförs all utbildning inom skolformen särskild utbildning för vuxna inom egenregion vid Studium. Det har inneburit att verksamheten utökats med framförallt utbildningar på gymnasial nivå - fristående kurser och yrkesutbildningar som tidigare utfördes av Vuxenskolan. Verksamheten är fortfarande liten och totalt studerar cirka 100 elever hos oss. Med få elever kan de statistiska resultaten variera stort mellan åren.

Under 2018 lades stort fokus på att ta fram och arbeta efter gemensamma rutiner och riktlinjer då två verksamheter skulle bli en. Under våren 2018 befanns sig verksamheten

fortfarande på två adresser men från hösten 2018 är all verksamhet förlagd till Styrmansgatan. Det underlättar i samarbetet att vara på en gemensam adress.

Under 2018 utarbetades en orienteringskurs inför studier på en yrkesutbildning. Vi har kunnat se att de elever som genomgått denna var mer förberedda när de väl startade yrkesutbildningen. Någon elev valde om utifrån information om yrket och genom att kunna göra genomtänkta val utifrån sina intressen och förmågor. Detta kan också bidra till att minska felval och avbrott.

Inom Lärvox sätts inga F - andel godkända elever blir alltid 100 procent.

3.2.2 Utbildningsval - arbete och samhällsliv

Inom utbildningsförvaltningen finns god tillgång till studie- och yrkesvägledare (SYV). Under 2017 togs en plan för studie- och yrkesvägledning fram för att förtydliga arbetet och vem som gör vad, i vid och snäv bemärkelse. Vi tror att elever som får samtala med SYV oftare har möjlighet att sätta upp tydliga målsättningar med sina studier och att detta ökar motivationen att slutföra studierna. SYV håller sig uppdaterade vad gäller utbudet av utbildningar och arbete genom att till exempel närvara vid Arbetsförmedlingens presentation av arbetsmarknadsläget och olika informationstillfällen på Arbvux och Göteborgs universitet.

I de elevuppföljningar som genomförs finns frågor kring om man vet vem man ska vända sig till om man vill prata om framtida studie- och yrkesval, om man planerat sina kurser med SYV eller om man samtalat med SYV kring sina mål. Dessa värden har stadigt ökat de senaste tre åren vilket är positivt.

Inom yrkesutbildningarna Restaurang, Bageri och Trädgård har arbete pågått med att utveckla metodiken och systematisera lärandet i APL i enlighet med Skolverkets "Arbetsplatsförlagt lärande inom vuxenutbildningen". I detta arbete har man bland annat haft stöd av APL-utvecklare från skolverket. Man har tagit fram en tydlig rutin för vilket lärande som sker på skolan respektive det arbetsplatsförlagda lärandet. Detta underlättar både för elev och handledare på arbetsplatsen. För att lättare anskaffa praktikplatser och administrera mängden praktikplatser har Göteborgsregionens planeringsverktyg www.praktikplatsen.se införts inom Restaurang och Trädgård.

Inom yrkesutbildningarna har flera rekryteringsmässor genomförts både inom måltid och äldreboende, LSS och hemtjänst. Detta har varit mycket lyckat. Under 2018 har Studium även bjudit in HR-representanter från Göteborgs stad samt privata aktörer. Syftet har bland annat varit erfarenhetsutbyte. Inom utbildningen stödassistent har det skapats en samverkansgrupp där syftet är att skapa samsyn kring utbildningsinnehållet i relation till arbetsmarknaden.

Ett sätt att vidga kunskaperna om det svenska samhället framförallt för eleverna på sfi är att hålla regelbundna och återkommande temadagar. På Studium Styrmansgatan har vi återkommande på våren temat miljö och på hösten temat demokrati och mänskliga rättigheter med huvudsaklig inriktning på sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter.

För elever inom Lärvox finns SYV tillgänglig och här jobbar vi särskilt med de elever som ska slussas ut från avslutade studier till arbete eller annan sysselsättning. Vi arbetar nära Arbetsförmedlingen och andra parter som är aktuella utifrån individens situation.

	2014	2015	2016	2017	2018
Andel personer i relevant yrkesarbete/vidare studier 6 månader efter avslutad yrkesutbildning på gymnasial nivå inom vuxenutbildningen %	72	80	79	86	90

Tabell 17. Andel i relevant yrkesarbete eller vidare studier

Inom yrkesutbildningarna mäter vi hur många av de som avslutat en yrkesutbildning som sex månader senare är vidare i relevant yrkesarbete eller vidare studier. För 2018 uppgår värdet till 90 procent vilket historiskt är mycket högt. De goda värdena har naturligtvis en koppling till den gynnsamma arbetsmarknaden men samtidigt arbetar vi kontinuerligt tillsammans med branscherna för att innehållet i utbildningarna ska stämma överens med branschernas krav. Andelen som är i relevant yrkesarbete eller vidare studier varierar mellan olika branscher från bageri med 85 procent till vård med 92 procent. Om konjunkturen går nedåt får vi räkna med att andel som får arbete efter studier också kommer att sjunka.

Vi utbildar allt fler elever med låga språkkunskaper i svenska. Språkstödsutbildningar kombinerar svenska för invandrare (sfi) eller svenska som andraspråk (sva) och en yrkesutbildning, exempelvis till vård- eller måltidsbiträde. Det finns vissa problem med den låga nivån i svenska, missförstånd kan få allvarliga konsekvenser. Ett sätt att höja språknivåerna för redan anställd personal pågår där Göteborgs stad köper kurser i yrkessvenska inom verksamheterna vård- och omsorg, barn- och fritid och stödassistent.

3.2.3 Bedömning och betyg

Tabell 18. Andel elever med lägre, lika högt eller högre kursbetyg än betyget på det nationella provet, våren 2019, UBF totalt inom vux² - värden inom parentes avser hösten 2018

Kurs	LÄGRE	LIKA	HÖGRE
SFI B	30 (0)	50 (100)	20 (0)
SFI C	11 (9)	76 (77)	13 (14)
SFI D	21 (7)	68 (69)	11 (24)
Engelska 5	8 (7)	84 (93)	8 (0)
Engelska 6	0 (0)	100 (100)	0 (0)
Matematik 1b	10 (10)	90 (80)	0 (10)
Svenska som andraspråk 1	0 (0)	36 (55)	64 (45)
Svenska 1	0 (0)	92 (100)	8 (0)

Inom vuxenutbildningen finns de nationella proven i ett fåtal av de kurser som ges. Inom sfi genomförs de flesta nationella proven. Inom sfi är det ungefär lika många som får ett högre som lägre betyg än provresultatet på nationellt prov men majoriteten får samma betyg. Inom övriga kurser är de flesta betyg som sätts lika med nationellt prov förutom på SVASVA01. Avvikelsen kan härledas till de elever som läser kursen inom ett yrkesprogram. Här pågår en

² För de flesta genomförda prov, med undantag för SFI C och D samt SVA1, är antalet inte större än ca 10-20 st, vilket gör att små skillnader i resultatet ger en stor procentuell förskjutning.

dialog kring resultaten för de utbildningar som berörs.

Samtliga delar inom vuxenutbildningens egenregi arbetar med betyg och bedömning men på olika sätt. Målet är:

- att säkerställa att lärare och elever har insyn i och förståelse för lär- och bedömningsprocessen.
- att lärare har tillräcklig kompetens om betyg och bedömning.
- att lärare samarbetar och följer rutiner och använder matriser och lathundar i arbetet med betygsättningen.
- att betygsunderlag dokumenteras i elevens pedagogiska planering på Hjärntorget och att eleven får tydlig återkoppling på sin progression och sina studieresultat både under kursens gång och vid kursens slut.

I lärarlagen arbetas det kontinuerligt med sambedömning. Alla lärare har avsatt tid till arbetslagsarbete varje vecka. Inom sfi finns även återkommande separata studiedagar med fokus på bedömning av olika färdigheter i svenska språket för att kalibrera lärarna i bedömningen. I samband med de kurser där nationella prov genomförs så ägnas mycket tid till sambedömning. Lärarna har också tillgång till Skolverkets bedömningsportal och denna används flitigt, särskilt i de ämnen där det enbart finns en lärare med ämneskompetensen. Som ett av våra utvecklingsområden arbetar man med ett formativt förhållningsätt. Eftersom kurserna inom vuxenutbildningen går på kort tid är det en utmaning att få eleven medveten om sin progression och hur de ligger i förhållande till kunskapsmålen. Matriser och delmatriser har utarbetats och används som en del i den formativa bedömningen. Matriserna har av eleverna upplevts som positiva för att förstå sin kunskapsutveckling.

Kompetensutvecklingsinsatser pågår kontinuerligt både inom betyg och bedömning och att utveckla det formativa förhållningsättet. Under 2018 hade vi en gemensam föreläsning av Anna Karlefjärd kring bedömning för lärande. Under våren 2019 hade alla verksamheter en studiedag med fokus på Skolverkets *Allmänna råd kring betyg och betygsättning*.

Vi har i elevuppföljningarna att andelen som uppger *"Jag vet vad jag behöver lära mig för att få betygen A, B, C, D, E på de kurser som jag läser"* ska öka. I yrkesutbildningarna har dessa värden förbättrats men det har inom de fristående kurserna inom gymnasiet och grundläggande utbildning försämrats något. Antalet elever inom de sistnämnda är få vilket kan bidra till att värdena inte är helt tillförlitliga.

3.2.4 Yrkehögskoleutbildningar

Tabell 19. Andel examinerade och examensgrad

	2015	2016	2017	2018	Mål 2019
Andel examinerade i procent	88	92	92	92	92
Examensgrad	78	78	81	76	78

Av de som fullföljt utbildningen har 92 procent examinerats. Resultatet är bra och får betraktas som tillfredsställande även om strävan fortsatt är att alla som fullföljer utbildningen också ska examineras.

Variationer syns mellan olika utbildningar och olika branscher. Inom några branschområden får de studerande arbete innan utbildningen avslutats vilket kan minska de studerandes motivation för examination och även möjlighet att fullfölja studierna. Åtgärder under året för att öka andelen examinerade har varit informationen till såväl arbetsgivare som studerande om vikten av examination, förbättrade möjligheter för studerande att fullfölja sin utbildning efter avslutad utbildning samt förbättrat stöd till studerande med studiesvårigheter och/eller funktionsnedsättning. Vi har mycket aktivt verkat för att fylla våra klasser och som ett led i att minska avbrotten har vi arbetat med tätare uppföljning av de studerandes resultat.

Examensgraden avser hur stor andel som är examinerade av dem som fanns med i första rekvisitionen till Myndigheten för yrkeshögskolan. Resultatet är 76 procent och ligger något lägre än föregående år. Värdet ligger dock 3 procentenheter högre än snittet i landet. För att öka examensgraden ytterligare gäller samma åtgärder som ovan.

3.3 Utvecklingsområden och insatser

Vuxenutbildning

Inom vuxenutbildningen tror vi på att fortsätta att utveckla områdena:

- Formativt förhållningssätt
- Språk- och kunskapsutvecklande arbetsätt
- Ökad digitalisering
- Våra elever ska trivas

Dessa utvecklingsområden bidrar till att öka måluppfyllelsen hos våra elever. Vi genomför generella kompetensutvecklingsinsatser för all personal men främst utvecklas utvecklingsområdena på varje enhet under ledning av rektor kopplad till sina specifika förutsättningar.

Vuxenutbildningen ska i sin form vara flexibel i tid, utgå från elevens förutsättningar och vid behov tillhandahålla elevstöd och särskilda anpassningar. Verksamheten fortsätter därför att utveckla den digitala lärplattformen för att stödja de elever som kombinerar studier och arbete eller som har behov av extra stöd och repetition. Detta kan också kombineras med handledning. Under 2019 har fler orienteringskurser tillkommit för att kunna ge ytterligare stöd till elever som är i behov av exempelvis väl underbyggda beslut inför studie- och yrkesval, ökade studietekniska färdigheter, modersmålsstöd eller studiehandledning på modersmål samt grundläggande digital kompetens.

Målgruppen har förändrats med en högre andel elever som inte har svenska som modersmål, elever som i många fall har flera skolmisslyckanden bakom sig eller som på andra sätt har behov av en anpassad vuxenutbildning. Vi behöver därför fortsätta att utveckla koncepten med språkstödsutbildningar ytterligare där yrkesutbildning och språkutbildning på sfi/sva-nivå kombineras. Här är vi i början av ett koncept som med erfarenhet kan förbättras för att bättre stödja dessa elever att lyckas med sin utbildning och också vara anställningsbara efter avslutad utbildning.

Kvalitetsarbetet fortsätter under 2019 att utvecklas på både enhets- och huvudmannanivå genom att ta fram ytterligare statistik för bättre analys för att fortsätta utveckla kvaliteten i verksamheten. Arbetet sker i huvudsak i vår egen verksamhet men dialog förs också med förvaltningen för arbetsmarknad och vuxenutbildning i samband med avstämningsträffar. Inför

2020 kommer den vuxenutbildning som bedrivs på gymnasieskolorna att inarbetas i vuxenutbildningens modell och årshjul, vilket förväntas utveckla och förbättra kvalitetsarbetet för dessa verksamheter.

Yrkehögskola

Under 2019 har Yrgo haft fokus på följande områden för att öka måluppfyllelsen:

- Utveckla språkutvecklande arbetssätt
- Utveckla det kollegiala lärandet

Dessa utvecklingsområden är en långsiktig satsning och fortgår även framöver.

Systematiskt kvalitetsarbete vuxenutbildning 2019

Nämnden för Arbetsmarknad och
Vuxenutbildning (15 nov 2019)

Innehållsförteckning

1 Inledning	3
1.1 År 2019 ett speciellt år.....	3
2 Systematiskt kvalitetsarbete	5
2.1 Skollagens utgångspunkter	5
2.2 Utbildning på entreprenad	5
2.3 Vikten av kvalitetsarbete	6
2.4 Former för systematiskt kvalitetsarbete vid Arbetsmarknad och vuxenutbildning	7
3 Uppföljning per verksamhetsform	9
3.1 Kommunal vuxenutbildning	9
3.1.1 Mål	9
3.1.1.1 Formuleringar i Arbvux budget 2019	9
3.1.2 Grundläggande vuxenutbildning	10
3.1.3 Gymnasial högskoleförberedande	11
3.1.4 Gymnasial yrkesutbildning.....	12
3.1.5 SFI.....	15
3.2 Särskild utbildning för vuxna	16
3.2.1 Mål	16
3.2.2 Viktiga händelser, slutsatser samt åtgärder för utveckling.....	17
4 Uppföljning av vissa mått	18

Bilagor

Bilaga 1: Bilaga+2+Kvalitetsuppföljning

1 Inledning

I skollagens 4 kapitel 2–8 § anges krav på systematiskt kvalitetsarbete, vilket innebär att huvudmän systematiskt och kontinuerligt ska planera, följa upp och utveckla utbildningen. Detta genom att bl.a. analysera resultaten i förhållande till de nationella målen.

I skollagens 6 § anges att det systematiska kvalitetsarbetet enligt 3 och 4 §§ ska dokumenteras.

Detta sker i ett särskilt ärende varje år till nämnden.

1.1 År 2019 ett speciellt år

Beskrivningen nedan avser status i månadsskiftet september/oktober 2019.

Den 6 november 2018 fattade Nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning tilldelningsbeslut i en av de största upphandlingarna som Göteborgs Stad genomför. Den avser vilka leverantörer som ska tillhandahålla göteborgarna vuxenutbildning och skräddarsydd kompetensutveckling de kommande fyra åren. Det nya ramavtalet planerades att träda i kraft den 1 juli 2019.

Tilldelningsbeslutet är fattat efter att en upphandlingsprocess har genomförts i enlighet med LOU samt utifrån de krav som Skolverket ställer på kommunal vuxenutbildning samt krav som nämnden ställt utifrån politiskt uppdrag.

Under avtalsspärren inkom sju leverantörer med begäran om överprövning. En leverantör har dragit tillbaka sin begäran om överprövning.

I slutet av mars meddelade förvaltningsrätten att ärendets avgörande kunde ta upp till ytterligare en månad.

Ett ramavtal för ramavtalsområde 4 och 5:2 har tecknats efter att förvaltningsrätten, på yrkande av förvaltningen, den 12 december 2018 upphävt den förlängda avtalsspärren.

Förvaltningen begärde förtursprövning hos förvaltningsrätten och en dom till förvaltningens nackdel inkom i slutet av våren. Förvaltningen ansökte om prövningstillstånd och överklagade domarna. Dialog om detta har förts med förvaltningen för inköp och upphandling. Kammarrätten beviljade i juni prövningstillstånd för överklagande av förvaltningsrättens domar.

I syfte att tillförsäkra Göteborgs stads medborgare vuxenutbildning och arbetsmarknadsinsatser samt för att säkerställa leverans av vuxenutbildning och arbetsmarknadsinsatser under den utdragna överprövnings- och överklagandeprocessen har förvaltningen i enlighet med nämndens beslut ingått temporära avtal.

Vid nämndssammanträdet i augusti beslutade nämnden att, med beaktande av kammarrättens prövning, uppdra åt förvaltningsdirektören att senast 16 september 2019 säkra leverans av vuxenutbildning och arbetsmarknadsinsatser under våren 2020.

Beslutet innebär att förvaltningen ska säkra leverans av vuxenutbildning och arbetsmarknadsinsatser genom att antingen teckna ramavtal (om domen från kammarrätten så tillåter) alternativt erbjuda intresserade utbildningsanordnare att ingå temporära avtal under perioden 1 januari 2020 till och med den 30 juni 2020 i det fall som kammarrätten beslutar att upphandlingen ska göras om, eller om dom inte meddelats.

Förvaltningen har löpande kommunicerat med kammarrätten och har under september fått en ny tidsplan. Enligt den nya tidsplanen förväntas kammarrätten att meddela domar i slutet av oktober 2019.

Arbetsmarknadsinsatser

I samband med framtagning av ett nytt ramavtal ”har beskrivningen av förväntade arbetsmarknadsinsatser blivit mer omfattande jämfört med tidigare avtal. Detta innebär även att behovet uppföljningen av arbetsmarknadsinsatser, benämnd som skräddarsydd kompetensutveckling blivit mer tydlig. Ett utvecklingsarbete pågår *vad* som ska följas upp samt *hur* detta kan ske. Fyra områden är identifierade, vilka omfattar:

1. Avtalsuppföljning som innebär att förvaltningen följer upp huruvida vald leverantör följer avtalade krav.
2. Avropsuppföljning som innebär att förvaltningen följer upp särskilt planerade skräddarsydda insatser, dess innehåll, mål och förväntade resultat samt hur processen fungera och om avsatta resurser är anpassade till planerat innehåll.
3. Deltagaruppföljning som lägger fokus på deltagarens process dels i en särskild insats, dels mellan olika insatser och, eller utbildning.
4. Särskild händelse som kräver tillsyn av leverantör eller avropad insats.

2 Systematiskt kvalitetsarbete

2.1 Skollagens utgångspunkter

I skollagens 20 kapitel § 2 anges att målet för de skolformer som ingår i kommunernas vuxenutbildning är att vuxna ska stödjas och stimuleras i sitt lärande. De ska ges möjlighet att utveckla sina kunskaper och sin kompetens i syfte att stärka sin ställning i arbets- och samhällslivet samt att främja sin personliga utveckling. Utgångspunkten för utbildningen ska vara den enskildes behov och förutsättningar. När det gäller kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå ska de som fått minst utbildning prioriteras.

Avseende den särskilda utbildningen för vuxna anges i skollagens 21 kapitel § 2 följande.

Målet för den särskilda utbildningen för vuxna är att vuxna med utvecklingsstörning ska stödjas och stimuleras i sitt lärande. De ska ges möjlighet att utveckla sina kunskaper och sin kompetens i syfte att stärka sin ställning i arbets- och samhällslivet samt att främja sin personliga utveckling.

Utgångspunkten för utbildningen ska vara den enskildes behov och förutsättningar.

De som fått minst utbildning ska prioriteras.

Av skollagens 29 kapitel 8 § följer att det som i denna lag sägs om personer med utvecklingsstörning ska gälla också för vissa andra vuxna. Det avser därmed dem som har fått en betydande och bestående begåvningsmässig funktionsnedsättning på grund av hjärnskada, föranledd av yttre våld eller kroppslig sjukdom.

Personer med autism eller autismliknande tillstånd ska vid tillämpningen av denna lag jämföras med personer med utvecklingsstörning endast om de också har en utvecklingsstörning eller en sådan funktionsnedsättning som avses i första stycket.

2.2 Utbildning på entreprenad

En kommun får enligt 3 kap 12 § kommunallagen lämna över, med de begränsningar som framgår av lag, överlämna skötseln av kommunala angelägenheter till privata utförare.

I 10 kap 8–9 §§ framgår att när skötseln av en kommunal angelägenhet genom avtal har lämnats över till en privat utförare, ska kommunen eller landstinget kontrollera och följa upp verksamheten. Vidare anges att om en kommun eller ett landsting sluter avtal med en privat utförare, ska kommunen eller landstinget genom avtalet tillförsäkra sig information som gör det möjligt att ge allmänheten insyn i den verksamhet som lämnas över.

I ett flertal kommuner och landsting bedrivs vuxenutbildning på entreprenad.

Vuxenutbildning på entreprenad innebär att en kommun, ett landsting eller en enskild huvudman med bibehållet huvudmannaskap sluter avtal om att någon annan än kommunen, landstinget eller den enskilde huvudmannen utför uppgifter inom utbildning eller annan verksamhet enligt skollagen. Huvudmannaskapet ligger dock fortfarande kvar på den egentlige huvudmannen.

Huvudmannen ansvarar för verksamhetens innehåll men låter någon annan sköta själva utförandet. Även vid entreprenad beslutar huvudmannen om verksamhetens mål, inriktning, omfattning och kvalitet samt ansvarar för uppföljning och utvärdering av verksamheten.

Huvudmannaskapet innebär också att huvudmannen ska försäkra sig om att

undervisningen håller den kvalitet som krävs och genomförs i enlighet med skollagen och andra författningar på skolområdet, till exempel läroplaner och kursplaner.

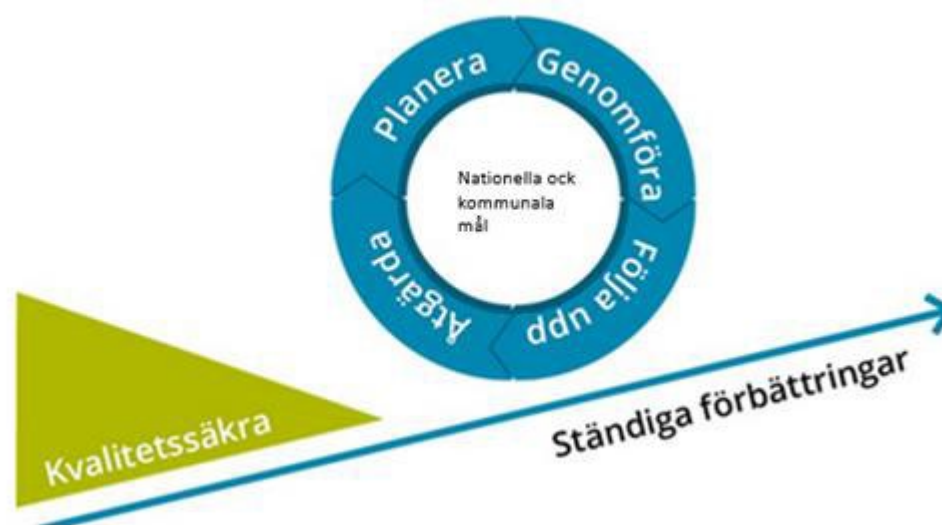
Vuxenutbildning på entreprenad är, på samma sätt som om den bedrivs direkt av huvudmannen, ytterst föremål för tillsyn av Skolinspektionen. Detta innebär att tillsynen riktar sig mot huvudmannen och eventuella krav på åtgärder ställs mot huvudmannen.

Uppgifter inom kommunal vuxenutbildning och särskild utbildning för vuxna får överlämnas på entreprenad till en enskild fysisk eller juridisk person. Inom dessa skolformer får även rektors uppgifter som innefattar myndighetsutövning överlämnas vid entreprenad. Det förutsätter dock att entreprenören fått tillstånd av Skolinspektionen att sätta betyg, anordna provning samt utfärda betyg och intyg, så kallad betygsrätt.

2.3 Vikten av kvalitetsarbete

Att systematiskt arbeta med kvalitetsarbete innebär att arbeta med ständiga förbättringar och insatser där behoven är som störst och där de gör allra störst nytta.

Förenklat består systematiskt kvalitetsarbete nedanstående delar. Syftet är att skapa ett professionellt förhållningssätt och arbetssätt som leder till ständiga förbättringar av verksamheten.

Utgångspunkten är alltid densamma. Att identifiera utvecklingsområden för ökad måluppfyllelse i förhållande till nationella och kommunala mål. Men också att skapa delaktighet och dialog om måluppfyllelsen och orsakerna till eventuella brister.

En skriftlig dokumentation är viktig för att regelbundet kunna stämma av att kvalitetsarbetet leder till en utveckling mot målen. I ett längre perspektiv är dokumentationen en förutsättning för att kunna kartlägga verksamheten och identifiera områden som är särskilt angelägna att utveckla för att uppfylla målen.

Genom ett systematiskt kvalitetsarbete blir det tydligt för all personal vad som ska prioriteras och utvecklas, när och hur olika insatser ska genomföras och vem som ansvarar för vad. Allas delaktighet är grundläggande i kvalitetsarbetet. Ledning, medarbetare samt elever behöver alla bidra med synpunkter och underlag som synliggör kvaliteten.

I en verksamhet som är förändringsbenägen och som fungerar som en lärande organisation är kvalitetsarbetet ständigt närvarande på alla nivåer; individuellt, i arbetslaget, på enheten som helhet och hos huvudmannen för verksamheten.

Således är det systematiska kvalitetsarbetet lika viktigt oavsett om utbildningen genomförs inom den egna organisationen eller av en extern utförare.

Som huvudman har kommunen ett viktigt ansvar att kvalitetssäkra upphandlingen, styrningen och ledningen, liksom att kontinuerligt och systematiskt planera för hur uppföljning och utvärdering ska genomföras.

2.4 Former för systematiskt kvalitetsarbete vid Arbetsmarknad och vuxenutbildning

Arbvux uppdrag

Nämnden för Arbetsmarknad och vuxenutbildning är huvudman för kommunal vuxenutbildning, särskild utbildning för vuxna samt för utbildning i svenska för invandrare, utom för den vuxenutbildning som utförs i kommunal regi av utbildningsnämnden.

I nämndens uppdrag ingår övergripande ansvar för samordning, strategisk planering och kvalitetssäkring av vuxenutbildning. Nämnden ska utifrån fastlagda mål för kommunens vuxenutbildning fördela resurser till utbildningsnämnden som kommunal utförare samt upphandla sådan vuxenutbildning som svarar mot medborgarnas och arbetsmarknadens behov.

Kvalitetsbedömning av varje utbildningsanordnares kvalitet

Som huvudman för vuxenutbildningen och arbetsmarknadsinsatser ansvarar Arbetsmarknad och vuxenutbildning för att följa upp och utvärdera verksamheten mot krav i gällande avtal samt uppsatta utbildningsmål och vidta åtgärder om krav och mål inte uppnås.

För att kontinuerligt och systematiskt följa upp och utvärdera verksamheten använder förvaltningen olika aktiviteter som finns inom processen "Att följa upp och utvärdera".

Syftet med denna process är att bidra med olika underlag så att förvaltningen effektivt ska kunna styra och leda vuxenutbildningen/skräddarsydd kompetensutveckling mot uppsatta mål.

Särskilda förutsättningar under 2019

Under 2019 har förvaltningen dels under våren verkat utifrån tidigare avtal och dels från hösten dels ett nytt ramavtal, men som p.g.a. överprövning (se avsnitt 1.1) för närvarande enbart gäller avtalsområde 4 och 5.2.

Ramavtalsområde 4 avser särskilda undervisningsgrupper för elever som är döva, blinda eller har grav synnedsättning.

Ramavtalsområde 5:2 avser särskilda undervisningsgrupper för elever med olika neuropsykiatriska och psykiska funktionsnedsättningar.

Det innebär att temporära avtal tecknats för hösten i övriga delar och för dem gäller fortfarande den process för kvalitetsarbete som beskrevs till nämnden den 25 september 2018 (diarienummer 1025/18).

I förfrågningsunderlaget

I samband med framtagning av nytt ramavtal "Vuxenutbildning och skräddarsydd kompetensutveckling" har beskrivningen av förväntade arbetsmarknadsinsatser blivit

mer omfattande jämfört med tidigare ramavtal. Detta innebär även att behovet av uppföljningen av arbetsmarknadsinsatser, benämnd som skräddarsydd kompetensutveckling blivit mer tydlig.

I bilaga till detta PM beskrivs processen avseende former för systematiskt kvalitetsarbete.

Bilden är hämtad ur upphandlingsdokument och då en överprövning pågår gäller den i dags datum (25 september 2019) enbart ramavtalsområde 4 och 5:2.

Skillnad mellan dessa avtal

Skillnaderna dem emellan består i att de temporära avtalen (som är en förlängning av tidigare avtal mångfald med kvalitet) baseras tilldelningen år 2 och 3 på förvaltningens samlade bedömning av utbildningsanordnarnas kvalitet.

I de temporära avtalen har förvaltningen avtalat bort den kvalitetsstyrda tilldelningen. Istället sker den planerade beställningen och tilldelning av volym särskilt. Observera dock att kvalitetsuppföljning sker lika noga, dess resultat är bara inte avgörande för tilldelningen (planerad beställning) inom ramen för de temporära avtalen. Kvalitetsuppföljning sker alltså som vanligt med undantag för att den inte längre avgör den planerade beställningen.

I upphandlingen/upphandlingsdokument (där ramavtal hittills endast tecknats för ramavtalsområde 4 och 5:2) så sker tilldelningen vid ett tillfälle och kontinuerlig uppföljning sker enligt nedan beskriven skala.

Bild: Bilden nedan är hämtad ur upphandlingsdokumentet.

10.35 Granskning och uppföljning

Beställaren genomför under hela ramavtalstiden kontinuerlig granskning och uppföljning av samtliga för ramavtalet aktuella Leverantörer. Denna granskning och uppföljning är både kvalitativ och kvantitativ. Granskning och uppföljning gäller ramavtalet i sin helhet samt dess utförande från Leverantörens sida, det vill säga såväl Leverantörens administrativa utförande, bemanning och lokaler som exempelvis utförandet av en enskild utbildning eller insats. Nedan beskrivs de gransknings- och uppföljningstyper som kommer att förekomma under ramavtalstiden.

Riktad uppföljning: uppföljning inom ett specifikt fokusområde.

Händelsestyrd uppföljning: uppföljning som sker med anledning av specifik händelse och/eller indikator.

Regelbunden uppföljning: uppföljning av ramavtalsvillkoren.

Åtterrapporering efter granskning och uppföljning

Åtterrapporering kommer att ske från Beställaren enligt nedanstående skala. Observera att nedanstående skala kommer att användas för samtliga gransknings- och uppföljningstyper.

1. Inget att anmärka.
2. Anmärkning som ska följas upp vid nästa uppföljning.
3. Avvikelse och krav på åtgärdsplan.
4. Stor avvikelse och krav på omedelbar rättning. Vite enligt punkten "Vite" i dessa ramavtalsvillkor kommer att utgå till dess att rättning sker från Leverantörens sida, dock med ett maximalt belopp om 250 000 kronor under ett år.
5. Stor avvikelse, krav på omedelbar rättning. Leverantören tilldelas en varning. Vite enligt punkten "Vite" i dessa ramavtalsvillkor kommer att utgå till dess att rättning sker från Leverantörens sida, dock med ett maximalt belopp om 250 000 kronor under ett år.
6. Stor avvikelse och hävning av ramavtalet. Beställaren är berättigad till skadestånd enligt punkten "Skadeståndsansvar" i dessa ramavtalsvillkor.

3 Uppföljning per verksamhetsform

3.1 Kommunal vuxenutbildning

3.1.1 Mål

I skollagens 20 kapitel § 2 anges att målet för de skolformer som ingår i kommunernas vuxenutbildning är att vuxna ska stödjas och stimuleras i sitt lärande. De ska ges möjlighet att utveckla sina kunskaper och sin kompetens i syfte att stärka sin ställning i arbets- och samhällslivet samt att främja sin personliga utveckling. Utgångspunkten för utbildningen ska vara den enskildes behov och förutsättningar. När det gäller kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå ska de som fått minst utbildning prioriteras.

3.1.1.1 Formuleringar i Arbvux budget 2019

Utöver skollagens mål har följande målsättningar angetts i Arbvux budget 2019.

Det är viktigt att kunna erbjuda utbildning som svarar mot samhällets krav. Därför ska NAV utveckla nya utbildningar som stödjer en hållbar arbets- och näringslivsutveckling.

Förvaltningen skall inför varje utbildningsplanering ompröva vilka utbildningar som bäst stärker Göteborgsregionens behov av utveckling och tillväxt. Samverkan inom GR är viktig och ska innehålla särskilt riktade utbildningar som är tydligt kopplade till arbetsmarknadsregionens behov. Den gränsöverskridande möjligheten att söka utbildningsplatser inom hela GR ska beaktas. Det regionala samarbetet inom GR, gällande vuxenutbildnings- och arbetsmarknadsområdet, behöver utvecklas. Strävan bör vara att det regionala arbetet samorganiserar inom dessa områden.

Utbildningsinsatserna ska anpassas efter individen och studierna ska organiseras så att tiden i utbildning blir så effektiv som möjligt.

För att minska bristen på yrkesutbildad arbetskraft såsom undersköterskor och barnskötare, ska staden säkra antalet utbildningsplatser och satsa på validering samt matchning.

Utbildningsinsatserna ska också genomsyras av ett normkritiskt perspektiv för att få en bred rekryteringsbas. De som har goda förutsättningar för dessa bristyrken ska uppmärksammas, oavsett kön, etnicitet, hudfärg, funktionalitet och ska erbjudas vägar till jobb. Verksamheten ska arbeta med validering.

Metoder för lärande och SFI ska utvecklas för de med mindre studievana.

Satsningen på yrkesgymnasiala utbildningar ska fortsätta samtidigt som vuxenutbildningen ska erbjuda möjlighet till studier för behörighet till högskola och grundläggande vuxenutbildning. Folkbildningsperspektivet ska alltid tas tillvara.

Kombinationen av svenska för invandrare (SFI) och arbetspraktik/yrkesutbildning ska vidareutvecklas för att förstärka nyanländas etablering på arbetsmarknaden.

Språkstöd blir viktigare och bör utökas i samband med att det stegvisa jobb- och kunskapslyftet breddas till att nå fler människor med lägre kunskapsnivåer i det svenska språket.

Flexibla former av svenskundervisning ska utvecklas och användas där förvaltningen bedömer att de passar, såsom branschspecifik svenska, yrkesspecifik svenska och hög- eller lågintensiva svenskutbildningar med mera.

Göteborg ska inta en riksledande roll i arbetet med att utveckla flexibla språkinsatser med fokus på sysselsättning.

Utbildningskedjan – vilken innefattar SFI, grundskole- och gymnasiekompetens måste hållas ihop och anpassas för att personer snabbare ska komma ut i arbetslivet. NAV ska söka samverka med Arbetsförmedlingen i syfte att nyanlända ska kunna erbjudas verksamhetsförlagd SFI. De som läser SFI kombinerat med kärnämnen ska kunna erbjudas undervisning på sitt modersmål. För de som saknar grundläggande skriv- eller läsförmåga ska undervisning på modersmålet erbjudas, för att sedan växla över till svenskundervisning i takt med individens framsteg. Det ska vara möjligt att kombinera olika skolformer och kombinera studier med förvärvsarbete. Vid upphandling av vuxenutbildning skall det övervägas om vi kan driva verksamheten i egen regi.

I de fall nämnden avser bedriva vuxenutbildning via en extern utbildningsanordnare ska detta samarbete ske med organisationer/företag som inte har vinstsyfte som mål med sin verksamhet såsom exempelvis idéburna aktörer.

3.1.2 Grundläggande vuxenutbildning

Viktiga händelser, slutsatser samt åtgärder för utveckling

Övergång från gymnasieskolans språkintröduktion till vuxenutbildningen

Även i år har en stor grupp elever från gymnasieskolans språkintröduktion sökt till vuxenutbildningens intröduktionskurs på Studium.

Grupp	Antagen	Avbrott	Totalsumma
SFI-INTRO-1908	162	25	187
SVA-INTRO-1908	43		43
Totalsumma	205	25	230

Av de 25 som gjort avbrott återfinns troligen flera som antagna till yrkesutbildning.

Sedan kursstarterna i augusti erbjuder förvaltningens studie- och yrkesvägledare informationsträffar på alla gymnasieskolor (17 stycken totalt såväl kommunala som fristående) som har språkintröduktion. Informationsträffarna handlar om vad det innebär att studera på komvux. Drygt hälften av skolorna har deltagit i informationen.

I samband med antagningen till intröduktionskursen har de flesta sökande intervjuats och nivåbedömts i svenska. Elever med betyg på grundläggande nivå har erbjudits studievägledning för att upprätta en studieplan för heltidsstudier på gymnasienivå.

Trots riktad information och nivåbedömning är det en utmaning att placera eleverna på rätt nivå inom komvux. Många elever med betyg på grundläggande nivå har stora svårigheter att klara av studier på gymnasial nivå inom komvux. För att ge stöd till eleverna används orienteringskurser i studieteknik och digital kompetens. Största utmaningen är dock elevernas närvaro, oavsett om eleverna studerar inom sfi eller på gymnasiala kurser. Erfarenheterna från tidigare år visar att många unga från språkintröduktionen har svårt att nå godkända betyg på gymnasial nivå. Samsyn mellan lärare på gymnasiet och lärare inom komvux vad gäller bedömning och betygsättning på grundläggande nivå, skulle behövas för att skapa bättre förutsättningar för eleverna att påbörja sina studier på rätt nivå.

Ett stort antal nyanlända elever kommer i framtiden att behöva fortsatta studier inom det reguljära kursutbudet, främst inom yrkesutbildning. Många unga har väntat länge på uppehållstillstånd och nu fått tillstånd enligt nya gymnasielagen (ngl). För dessa elever är det främst yrkesutbildning som kommer att erbjuda möjlighet till förlängt och/eller permanent uppehållstillstånd.

Kommunal vuxenutbildning på grundläggande nivå.

För sökande som i ingången till studier på grundläggande nivå, uppger att de önskar stöd och anpassning, erbjuder förvaltningens resursteam fördjupad vägledning, specialpedagogisk- och psykosocial utredning. Sökande som behöver studera på grundläggande nivå erbjuds anpassade upplägg med betoning på studier i enskild form (SVESAM) eller studier i mycket liten grupp (INTVIG).

Antalet sökande till dessa grupper ökar och det finns behov av att se över hur olika utbildningsupplägg matchar olika målgrupper samt hur elever kan stödjas studietekniskt via orienteringskurser. Många sökande till grundläggande kurser behöver specialpedagogiskt upplägg med den metodik som finns inom lärvux. Ytterligare en utmaning är hur kurser på distans kan utformas för att stödja elever som av olika skäl inte kan studera i grupp.

3.1.3 Gymnasial högskoleförberedande

Viktiga händelser, slutsatser samt åtgärder för utveckling

Utvecklande insatser inom matematik

Arbetet med det tidigare fokusområdet Mattepiloten som numera går under namnet matematikpreparanden har pågått under året, både hos utbildningsanordnare och vid förvaltningen. Arbetet bygger på att elever med större behov av stöd för att tillgodogöra sig matematikundervisningen identifieras och erbjuds en preparandkurs som ska förbättra möjligheten till ett godkänt betyg i ordinarie matematikkurser.

För förvaltningens del har fokus varit att utvärderat resultatet av insatsen. Resultaten visar att elever i preparandkursen klarar överliggande kurser i matematik i högre utsträckning än tidigare. Avbrottsiffrorna på preparandkursen ligger på ungefär samma nivå som matematikkurserna generellt.

Förvaltningen kommer att fortsätta med att utveckla matematikpreparandens innehåll och utformning.

Informationsmötena för flex och distans

De obligatoriska informationsmötena för flex och distans har under våren 2019 utvärderats på uppdrag av enhetschef för utbildningsavdelningen för att ytterligare synliggöra effekten av informationsmötena.

Förhoppningen och tidigare antaganden var att eleverna i och med obligatoriska informationsmöten skulle komma bättre förberedda till sina studier. Något som i förlängningen skulle leda till fler godkända betyg och färre avbrott.

I utvärderingen framkom inte om mötena haft någon effekt eller ej för eleverna. Detta delvis på grund av ett antal möjliga förväxlingsfaktorer, t ex samtidig anpassning av ansökningsperioder samt inneboende begränsningar i våra data. Förvaltningen har under året därtill tagit emot flera klagomål från elever som missförstått att mötet har varit obligatoriskt och missat kursstarten. Utbildningsanordnare har också signalerat att eleverna missförstår informationen och avstår från deras informationsmöten som leder till att elevernas studier inte kommer igång lika snabbt som önskat. Vilket i sin tur motverkar en förkortad lärsträcka för eleven.

Förvaltningen har därför beslutat att ta bort sina informationsmöten år 2020 och kommer tillsammans med utbildningsanordnarna utvärdera det nya arbetssättet. I det finns en planering för att i samband med ansökan ta fram en digital information som sökande kan ta del av.

Nationella prov och likvärdig bedömning

För att säkerställa likvärdig bedömning har arbetet med att jämföra betyg på nationellt

prov med betyg i kurs har påbörjats inom gymnasiala högskoleförberedande kurser. Resultaten av jämförelsen har sedan dess utgjort en naturlig mätpunkt för diskussion vid verksamhetsavstämningarna. Förvaltningens förhoppning är att denna mätpunkt även fortsättningsvis skall utgöra en naturlig del av teamets kvalitetsuppföljning. På så vis kan förutsättningarna för likvärdig bedömning och ökad kvalitet i vuxenutbildningen troligtvis att öka. I ett entreprenadssystem där flera olika utbildningsanordnare verkar blir det särskilt betydelsefullt.

3.1.4 Gymnasial yrkesutbildning

Viktiga händelser samt slutsatser

Utveckling av strategiska mått riktad för yrkesutbildningar

För att bättre analysera kvalitet och resultat av elevernas studier på yrkesutbildningar har behov funnits att få en samlad bild av vad som sker under utbildningens gång och de faktorer som kan påverka elevens studier. Antal antagna elever, antal elever som verkligen startar, antal avbrott under utbildningens gång och när avbrotten sker, antal slutförda har varit i fokus för att få en bild av hur elevens resa ser ut från utbildningens start till slut. Intresset för hur många elever som verkligen slutför en yrkesutbildning har därför varit mer i fokus än vilka betyg eleverna får i de olika yrkeskurserna.

Yrkesutbildningar som har stort stöd från branschen och där branschen engagerar sig i utbildningens innehåll och upplägg samt garanterar arbetsplatsförlagda utbildningsplatser åt eleverna uppvisar bättre resultat och färre avbrott än de utbildningar där branschens är mindre involverad i utbildningens innehåll och mål.

Yrkesutbildning med språkstöd - dialogcafé

Under hösten 2018 och våren 2019 har utbildningsenheten genomfört uppföljning av språkstödsutbildningar hos fyra olika utbildningsanordnare. Uppföljningen genomfördes utifrån metoden dialogcafé med elever och lärare.

Dialogen visar att det goda samarbetet mellan yrkesläraren och språkläraren är en framgångsfaktor i språkstödsutbildningen.

Tid för planering, samundervisning och gemensam bedömning skapar förutsättningar för en sammanhållen utbildning för eleven och minskar press och stress i studierna och även för lärarnas arbetssituation.

Är samverkan mellan svenskläraren och yrkesläraren god upplever eleverna en utveckling i sitt lärande och de känner att svenskan stöttar dem.

Variation mellan teoretiska och praktiska inslag utmärker yrkesutbildning generellt, men hur det går till är olika. Flertalet elever och lärare på dialogcafé menar att har ändrat sitt arbetssätt och numera börjar med det praktiska för att därefter gå igenom det teoretiska så blir det lättare att förstå när språket ännu inte är på plats.

Yrkesutbildning med språkstöd - Resultat språkstödsutbildningar, ur GR-rapport

I en rapport inom GR Vuxenutbildningen i Göteborgsregionen 2019, februari 2019 redovisas ett samlat resultat av samtliga utbildningar inom GRs yrkesvux.

Rapporten visar att resultat för utbildningar med språkstöd i jämförelse med utbildningar utan språkstöd har lika goda resultat och inom några områden, ännu bättre resultat. Undersökningen publicerades i februari 2019 och omfattar samtliga utbildningar under 2016–2018.

Eleverna som deltar i yrkesutbildningarna med språkstöd har en bakgrund utanför Europa till 70 procent och åldersspannet mellan 30 till 44 år i majoritet. Kvinnor är i

viss majoritet och detta kan förklaras av att antalet utbildningsplatser är stort inom Vård och omsorg och Barn och fritid.

Resultatet visar att 66 procent arbetar hel- eller deltid ett halvår efter avslutad utbildning, samma resultat som för utbildningar utan språkstöd. Dessutom arbetar fler med det som de har utbildat sig till än yrkesvux utan språkstöd och har fått bättre arbetsvillkor jämfört med före utbildningen.

Yrkesutbildning med språkstöd - GR InVäst – lärdomar och landvinningar

En utbildning via GR:s ESF-projekt InVäst kring hur utveckla språkstödet inom yrkesutbildningar har genomförts. Utbildningen riktade sig till språklärare och yrkeslärare och har pågått under två år. Avslutningsseminarium ägde rum i maj 2019. Från Arbetsmarknad och vuxenutbildningen deltog en rektor och en utbildningssamordnare för yrkesutbildningar under två års tid.

Syftet med utbildningen var att utveckla pedagogiska metoder samt främja det kollegiala lärandet så att det gynnar elevens kunskapsutveckling.

Lärlingsutbildningar

Lärlingsutbildningar har fortsatt varit eftertraktade bland de sökande och antalet platser har inte räckt för att tillgodose de sökandes önskemål. 80 procent av eleverna rekommenderar utbildningen efter genomförandet. Samarbetet med övriga GR kommuner har utvecklats vidare och exempel på detta är att ansökan görs digitalt via GRvux.se numera.

Intresset för lärling med språkstöd har ökat under året och upp emot 40 elever studerar inom handel och hotell. Ansökningar överstiger antalet erbjudna platser.

Validering

Ett pilotprojekt för att utveckla valideringsarbetet inom gymnasiala kurspaket med yrkesutbildning har genomförts med syftet är att under elevens första tid på utbildningen kartlägga elevens informella och formella kunskaper och kompetenser.

Metoden har varit att elever, SYV och undervisande lärare genomför gruppvis kartläggning och dokumenterar. Läraren får då kännedom om elevens tidigare kunskaper för att kunna anpassa undervisningen samt att kunna genomföra validering med efterföljande prövningar på kurser om kunskaperna är så omfattande att det är möjligt.

Nya vägar in på arbetsmarknaden inom vård och omsorg

Vårdbiträdesutbildningen som ett steg i en kompetensmodell för Vård och Omsorgsområdet har planerats tillsammans med ansvarig processledare på Stadsledningskontoret. Antalet elever som är i studier är cirka 130 och de första slutför utbildningen i april 2020. Fortsatt arbete med uppdragsbeskrivning samt att förankra befattningen hos arbetsmarknadens parter sker via stadsledningskontoret. Eleverna gör sitt arbetsplatsförlagda lärande inom äldreomsorgen och funktionshinderområdet för att möta upp stadens behov av kompetens.

För de elever som läst större delen av utbildningen och endast har en kort lärsträcka kvar för att bli undersköterska kommer det till januari startas en utbildningsingång Undersköterska påbyggnad.

Matematiken – en del i yrkesutbildningen

Godkända betygs- eller testresultat i grundläggande matematik har av hävd varit ett krav för att få påbörja en yrkesutbildning på gymnasial nivå. Enligt styrdokument ska förutsättningar att klara utbildningen utredas. Dilemmat var att många saknade formella

betygsdokument och hade problem att i tester snabbt ta fram kunskaper som en gång funnits, men nu fallit i glömska. Matematiken har för många inte en given plats i vardagslivet, och gamla kunskaper behöver väckas till liv. Krav på matematik blev ett hinder för att uppnå behörighet för en ny yrkesutbildning.

I dialog med utbildningsanordnare prövar förvaltningen, under året, att slopa matematikkravet på samtliga utbildningar utom de mest matematiskt krävande utbildningarna inom el och energi.

För de elever som är i behov av att få ämnesintroduktion till kunskapsområdet matematik kan extra orienteringskurs ges för att möjliggöra att eleven klarar utbildningen.

Utvecklade branschkontakter

Sökandes behov av att få tillträde till arbetsmarknaden samt arbetslivets krav på kompetens måste mötas. Därför är det viktigt att insatser sker så att utbildningsutbudet systematiskt samverkar med arbetsmarknadens parter för kvalitetssäkring av utbudet och innehållet i utbildningarna.

Samverkan med förskoleförvaltningen angående utbildningsinnehåll och utbud har intensifierats under 2019. Göteborg Stad har många anställda inom förskoleverksamheten som saknar utbildning inom området. De behöver erbjudas möjlighet att valideras och därefter studera vidare till barnskötare. Arbetet fortskrider under 2019/2020. Branschråd kopplat till varje yrkesutbildning finns idag etablerade. Råd finns även på övergripande GR-nivå och leds av processledare från GR, exempelvis Teknikcollege, Vårdcollege och Installationsbranschen.

På lokal nivå, kan vi konstatera goda resultat när branschen tillsammans med representant från förvaltningen, utbildningsanordnare, arbetsgivare, fackliga organisationer och elever tillsammans diskuterar framgångar och utmaningar inom en utbildning. Engagemanget kan, som i utbildningen till fastighetsvärd resultera i arbetsgivarens ansvar att ta fram APL-platser och erbjudande om sommarjobb till samtliga elever som slutför utbildningen.

Ett antal utvecklingsområden finns.

Utveckla arbetssätt för att uppnå en högre grad av tillämpning av förvaltningens strategiska uppföljningsmätt.

Uppföljningsmått för sfi-studier behöver utvecklas och då skulle yrketeamen kunna samverka för att mäta lärsträckan för elevernas studier på sfi och grundläggande studier inom yrkesutbildningar med språkstöd.

Det finns behov av att granska vad eleverna gör 1–5 år efter slutförd utbildning, särskilt inom stadens egna yrkesutbildningar, exempelvis inom vård och omsorg.

Ingången till studier på yrkesutbildning behöver stärkas för att öka elevernas kunskaper om utbildningen, branschen och det framtida yrket. Förslagsvis skulle sökande få prova en kortare period om utbildningen är lämplig för dem genom att antas till en orienteringskurs innan de antas till själva yrkesutbildningen.

Påbyggnadsutbildning för undersköterska/stödassistent

För elever som läst första steget inom vård och omsorg till vårdbiträde och svenska på grundläggande nivå planeras det att starta en påbyggnadsutbildning som kan leda till att få arbete som undersköterska eller stödassistent beroende på vald utgång. Detta är ett exempel på ett stegvis jobb- och kunskapslyftet.

Utvecklad branschsamverkan

Få ännu fler branscher att ta ansvar och vilja vara delaktiga i yrkesutbildningarnas upplägg och utveckling samt säkerställa platser för arbetsplatsförlagt lärande. Få fler branscher att delta i identifiering av nya utbildningsbehov.

Fortsatt utveckling av kartläggning av elevernas kompetenser

Förvaltningen ser ett behov av att samtliga utbildningsanordnare genomför kartläggning av elevernas kompetenser vid utbildningens början så att eventuell validering blir en naturlig del av utbildningens genomförande och resulterar i en reviderad studieplan. Uppföljning ska ske vid 2020 års uppföljningsrapport.

Fortsatt utvecklingsarbete av konceptet yrkesutbildningar med språkstöd

Fortsätta det ingångna förbättringsarbetet kring yrkesutbildning med språkstöd för att skapa helhet och meningsfullhet för eleverna. Låta skolorna träffas för att dra lärdom av varandra och lyfta framgångsfaktorer.

Målgrupper med större behov av stödinsatser för att klara yrkesutbildningen

Antalet sökande som inte är tillräckligt rustade för studier har en tendens att öka. Vi behöver samverka för att analysera vilka insatser vi behöver sätta in för att bättre stötta dessa målgrupper.

Digitala ansökningar

Ansökningar för validering görs idag manuellt, men under 2020 kommer de att göras digitalt och då sker samtliga ansökningar till alla studieformer av yrkesutbildningar digitalt.

3.1.5 SFI

Viktiga händelser, slutsatser samt åtgärder för utveckling

Formativ undervisning och bedömning

Arbetet med det tidigare fokusområdet, formativ undervisning och bedömning, har fortskridit under året, både hos utbildningsanordnare och vid förvaltningen.

För förvaltningens del har det inneburit att vi digitaliserat elevens pedagogiska planering, som är den kursrelaterade delen av den individuella studieplanen. Många elever inom sfi gör avbrott och återupptar sina studier på en annan skola, men tidigare information om elevens kunskaper och progression stannar på den tidigare skolan. Då den pedagogiska planeringen framöver kommer att finnas i Alvis, blir den synlig för både elev och lärare på mottagande skola, samt för förvaltningen, vilket är värdefullt då eleven på nytt anmäler sig till sfi.

Med det nya verktyget kommer elevens progression mot målen och vad som krävs för att nå dit, bli mer lättöverskådlig. Elevens närvaro blir också synlig. Den pedagogiska planeringen kan skrivas ut av eleven och visas upp för handläggare som efterfrågar denna information. Ett implementeringsarbete för användningen av den nya digitala pedagogiska planeringen har påbörjats.

Samarbete med Arbetsförmedlingen

Omorganiseringen inom Arbetsförmedlingen påverkar samarbetet runt elever i etablering. Det är svårt för skolorna att få kontakt med Arbetsförmedlingen när det finns problem runt elevens studier. Förvaltningen märker också av en svårighet att säkerställa att ingången till studier blir så korrekt som möjligt för flyktingar, då etableringskontor och mottagningsgrupp avvecklats av Arbetsförmedlingen.

Emellertid har samarbetet runt elever med utbildningsplikt kunnat fortsätta, även om det

inte går att säkerställa att alla elever med utbildningsplikt fångas upp, då eleverna bär sin egen information. I nuläget finns det 547 elever som omfattades av utbildningsplikt när de påbörjade sina studier. Av de 514 som läser sfi kombinerar 35 procent sin sfi med andra kurs/kurser. Av eleverna läser 64 stycken sfi vid Folkhögskolor.

Samarbete med Flyktingmedicin

Under året har förvaltningen utvecklat samarbetet med flyktingmedicin runt elever inom sfi. Förvaltningen har övertagit rollen att hänvisa elever till hälsoskola, vilket tidigare handläggare på Arbetsförmedlingen gjorde. För gruppen somalisktalande som läser modersmålsbaserad sfi erbjuds för närvarande hälsoskolan på ABF.

Planeringen är att insatsen fortlöpande kommer att erbjudas på skolorna för elever inom etablering.

Skolorna får också ta del av hälsoinformation och hälsostöd, en insats som utvecklades av Västra Götalandsregionen och Sveriges kommuner och landsting i samband med den ökade flyktingtillströmningen, och som nu i minskad skala erbjuds genom flyktingmedicin.

Elever får information om sjukvårdssystemet i Sverige, på sitt modersmål och kan sedan ingå i mindre grupper för samtal om flyktingkapet, motion och andra faktorer som påverkar hälsan. Flyktingmedicin kommer också att fungera stödjande för verksamheten runt elever med trauman (TOP-grupperna).

SFI Slussen

Förvaltningen har fortsatt utvecklingsarbetet med en utslussningsgrupp för elever som studerat sfi under en längre tid men riskerar att inte nå målen. Detta i samarbete med förvaltningens kompetenscenter, socialtjänsten och utbildningsanordnare. Syftet är att elevernas kunskaper, förutsättningar och behov kartläggs och att en planering upprättas för hur de ska kunna nå egenförsörjning. Målet är att ca 50 procent av eleverna kommer ut i praktik eller arbete under de tre månader Sfi slussen pågår, vilket uppnåtts i de flesta grupper. Därefter arbetar kompetenscenter vidare med deltagarna i upp till 15 månader.

Under året har antagningsförfarandet till Sfi Slussen utvecklats, liksom samarbetet mellan förvaltningens utbildningsenhet, kompetenscenter, utbildningsanordnare och socialtjänsten. Vid antagning av elever, och avslutande av en grupp, möts alla parter för samverkan på individnivå. Socialtjänsten har minskad tillgång till information om elevernas studier inom sfi, sedan GDPR infördes, vilket försvårar rekryteringen av deltagare och kräver ett närmare samarbete.

Sfi på lördagar och kvällar

Sedan förra hösten erbjuds sfi på lördagar. Efterfrågan har varit stor, och undervisningen finns för närvarande på tre skolor. Det är elever på studieväg 3, som kan välja detta alternativ, då de även förväntas kunna studera självständigt via lärplattform. Det är fortsatt ett stort tryck på att läsa sfi på kvällen. I grunden är detta positivt eftersom det betyder att fler sfi-elever arbetar, men det är svårt att möta efterfrågan på platser, då tillgången på lärare som vill arbeta på kvällen inte möter behovet.

3.2 Särskild utbildning för vuxna

3.2.1 Mål

Avseende den särskilda utbildningen för vuxna anges i skollagens 21 kapitel § 2 följande.

Målet för den särskilda utbildningen för vuxna är att vuxna med utvecklingsstörning ska

stödjas och stimuleras i sitt lärande. De ska ges möjlighet att utveckla sina kunskaper och sin kompetens i syfte att stärka sin ställning i arbets- och samhällslivet samt att främja sin personliga utveckling.

Utgångspunkten för utbildningen ska vara den enskildes behov och förutsättningar.

De som fått minst utbildning ska prioriteras.

Av skollagens 29 kapitel 8 § följer att det som i denna lag sägs om personer med utvecklingsstörning ska gälla också för vissa andra vuxna. Det avser därmed dem som har fått en betydande och bestående begåvningsmässig funktionsnedsättning på grund av hjärnskada, föranledd av yttre våld eller kroppslig sjukdom.

Personer med autism eller autismliknande tillstånd ska vid tillämpningen av denna lag jämföras med personer med utvecklingsstörning endast om de också har en utvecklingsstörning eller en sådan funktionsnedsättning som avses i första stycket.

3.2.2 Viktiga händelser, slutsatser samt åtgärder för utveckling

Särskild utbildning för vuxna är en egen skolform. I Göteborg benämns särskild utbildning för vuxna Lärvox.

Under 2018 och 2019 är det ett vikande elevantal på Lärvox. I augusti 2017 var 562 kursdeltagare totalt antagna, vid samma tidpunkt 2019 har antalet kurser minskat till 427.

Det är främst yrkesutbildningarna som har ett vikande söktryck och det är inom de utbildningarna som eleverna läser flest kurser. Minskningen av antalet kursdeltagare inom yrkesutbildning beror troligtvis på att det funnits en förhållandevis god arbetsmarknad även för denna målgrupp.

En annan orsak till vikande elevunderlag är stadens nya valfrihetssystem för daglig verksamhet, som gör att många inom målgruppen inte längre har möjlighet att studera vid sidan av den dagliga verksamheten. Under de tre senaste åren har sökande till augustistarten legat på omkring 50 individer i snitt, varav cirka 20 har varit nysökande.

Lärvox har under de senaste åren haft en förändrad målgrupp. Nästan hälften av de antagna eleverna har numera ett annat modersmål än svenska. Detta har medfört att förvaltningen under 2019 gjort det möjligt att studera sfi på Lärvox. I dagsläget finns det en grupp med Sfi-elever på Lärvox men förhoppningen är att det i januari ska finnas två grupper. Även inom yrkesutbildningar har antalet elever med annat modersmål ökat. Många väljer därför att kombinera sina yrkeskurser med att läsa mer svenska.

Det har skett en ökning i antalet sökande som tidigare gått på grundsärskolan och gymnasiesärskolan och som inte längre vill identifiera sig med Lärvox målgrupp. De väljer istället att söka kurser på grundläggande nivå inom komvux eller yrkespaket. Det finns ett behov av att hitta nya utbildningsupplägg som tillgodoser denna målgrupps behov på ett bättre sätt än tidigare.

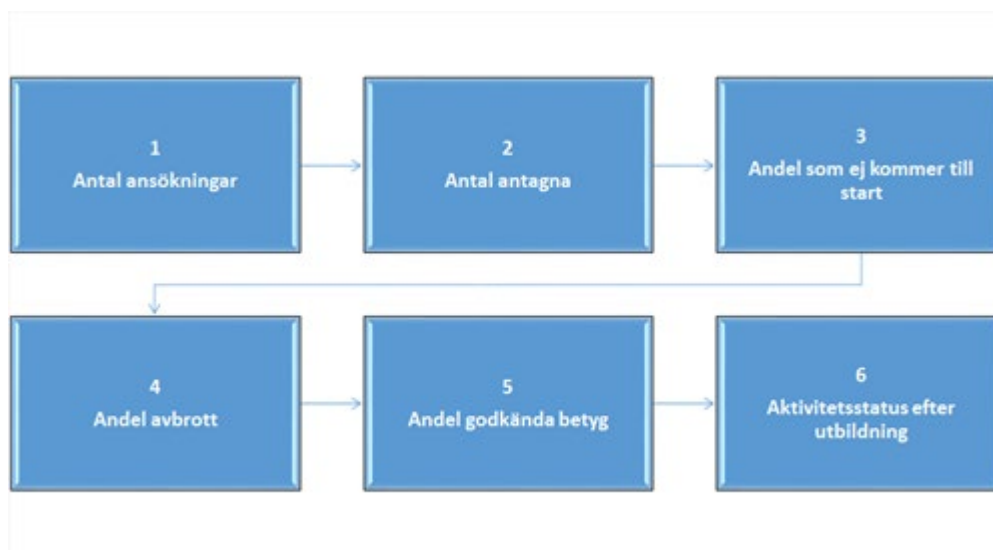
Förvaltningen har under året arbetat med att utveckla yrkesutbildningarna för att de ska matcha bättre mot arbetsmarknadens krav. Förhoppningen är att förvaltningen i framtiden ska kunna erbjuda alla som blir antagna på Lärvox yrkesutbildningar en OSA-anställning vid avslutad utbildning. Det finns ett stort behov av att skapa tydlighet i vilka möjligheter till anställning som finns efter avslutade studier inom en yrkesinriktad utbildning på Lärvox.

4 Uppföljning av vissa mått

Utöver skollagens mål har ett antal målsättningar angetts i Arbvux budget 2019. Där anges att som ständiga förbättringsområden är vikten av att höja närvaron, minska de studierelaterade avbrotten samt att öka andelen godkända betyg.

Inflytande och delaktighet i studier och eget arbete är viktigt och ökar motivationen och möjligheterna till egen försörjning. I syfte att utveckla verksamheten genomförs en elev- och aktivitetsuppföljning i form av enkäter en till två gånger per år och riktar sig till elever inom alla skolformer inom vuxenutbildningen.

Av dessa skäl har ett antal mått valts ut som regelbundet följs upp i lärprocessen, se nedan.

Beslutsunderlag D
Styrelsen 2019-10-28
Diarienummer 0091/19

Handläggare: Gunilla Dörner Buskas, hållbarhetschef
Telefon: 031-3685457
E-post: gunilla.dorner.buskas@gshab.goteborg.se

Redovisning av 2019 års ägardialoger med handlingsplaner

Förslag till beslut

I styrelsen för Göteborgs Stadshus AB:

1. Styrelsen fastställer redovisning av ägardialog och handlingsplan för Business Region Göteborg AB i enlighet med bilaga 1 samt förklarar 2019 års ägardialog som slutförd.
2. Styrelsen fastställer redovisning av ägardialog och handlingsplan för Försäkrings AB Göta Lejon i enlighet med bilaga 2 samt förklarar 2019 års ägardialog som slutförd.
3. Styrelsen fastställer redovisning av ägardialog och handlingsplan för Förvaltnings AB Framtiden i enlighet med bilaga 3 samt förklarar 2019 års ägardialog som slutförd.
4. Styrelsen fastställer redovisning av ägardialog och handlingsplan för Göteborg & Co AB i enlighet med bilaga 4 samt förklarar 2019 års ägardialog som slutförd.
5. Styrelsen fastställer redovisning av ägardialog och handlingsplan för Göteborgs Hamn AB i enlighet med bilaga 5 samt förklarar 2019 års ägardialog som slutförd.
6. Styrelsen fastställer redovisning av ägardialog och handlingsplan för Göteborgs Stads Kollektivtrafik AB i enlighet med bilaga 6 samt förklarar 2019 års ägardialog som slutförd.
7. Styrelsen fastställer redovisning av ägardialog och handlingsplan för Göteborgs Stads Leasing AB i enlighet med bilaga 7 samt förklarar 2019 års ägardialog som slutförd.
8. Styrelsen fastställer redovisning av ägardialog och handlingsplan för Higab AB i enlighet med bilaga 8 samt förklarar 2019 års ägardialog som slutförd.
9. Styrelsen fastställer redovisning av ägardialog och handlingsplan för Göteborg Energi AB i enlighet med bilaga 9 samt förklarar 2019 års ägardialog som slutförd.
10. Styrelsen överlämnar redovisningarna och handlingsplanerna till kommunstyrelsen som en del i fullgörandet av skyldigheten att återföra väsentlig och strategisk information från ägardialogerna till kommunstyrelsen och kommunfullmäktige.

Sammanfattning

I det ägardirektiv för Stadshus som kommunfullmäktige antog den 12 september är följande uppdrag formulerat i direktivets kap 2 §10:

Planerar och genomför minst en gång per år ägardialog med de direktunderställda bolagen med utgångspunkt från en strategisk nivå och med fokus på ägardirektiv, kommunfullmäktiges budget, affärsplan, större investeringar, väsentliga risker, viktiga policyfrågor samt frågor av större vikt som ska underställas kommunfullmäktige. Redovisning av ägardialogerna ska ske skriftligt till kommunstyrelsen och kommunfullmäktige, samt kompletteras med handlingsplaner.

För de ägardialoger som genomförts under 2019 lämnas den skriftliga redovisningen av ägardialogerna i föreliggande ärende tillsammans med handlingsplanerna.

I bilaga 1-9 framgår redovisning av ägardialog och handlingsplan för respektive bolag. I dessa anges olika väsentliga frågor som tagits upp vid ägardialogerna samt uppdrag, tidsplan och form för återrapportering.

Ekonomiska konsekvenser

Stadshus AB har inte funnit några aspekter på detta perspektiv i föreliggande ärende.

Barn-, jämställdhets-, mångfalds-, miljö- och omvärldsperspektivet

Stadshus AB har inte funnit några aspekter på dessa perspektiv i föreliggande ärende.

Bilagor

1. Redovisning av ägardialog och handlingsplan 2019 för Business Region Göteborg
2. Redovisning av ägardialog och handlingsplan 2019 för Försäkrings AB Göta Lejon
3. Redovisning av ägardialog och handlingsplan 2019 för Förvaltnings AB Framtiden
4. Redovisning av ägardialog och handlingsplan 2019 för Göteborg & Co AB
5. Redovisning av ägardialog och handlingsplan 2019 för Göteborgs Hamn AB
6. Redovisning av ägardialog och handlingsplan 2019 för Göteborgs Stads Kollektivtrafik AB
7. Redovisning av ägardialog och handlingsplan 2019 för Göteborgs Stads Leasing AB
8. Redovisning av ägardialog och handlingsplan 2019 för Higab AB
9. Redovisning av ägardialog och handlingsplan 2019 för Göteborg Energi AB
10. Inbjudan till ägardialoger 2019

Ärendet

Utifrån de ägardialoger som genomförts, i huvudsak under september 2019, ska förslag till redovisning av ägardialogerna samt handlingsplaner tas fram för beslut av Stadshus styrelse. I föreliggande ärende sker det i en samlad form. Redovisning av respektive ägardialog med handlingsplan framgår av bilaga 1-9.

Beskrivning av ärendet

Strategisk planering med ägardialog är en central del i Stadshus ägarstyrning. Syftet är att utveckla och befästa en långsiktig koncerngemensam strategisk inriktning.

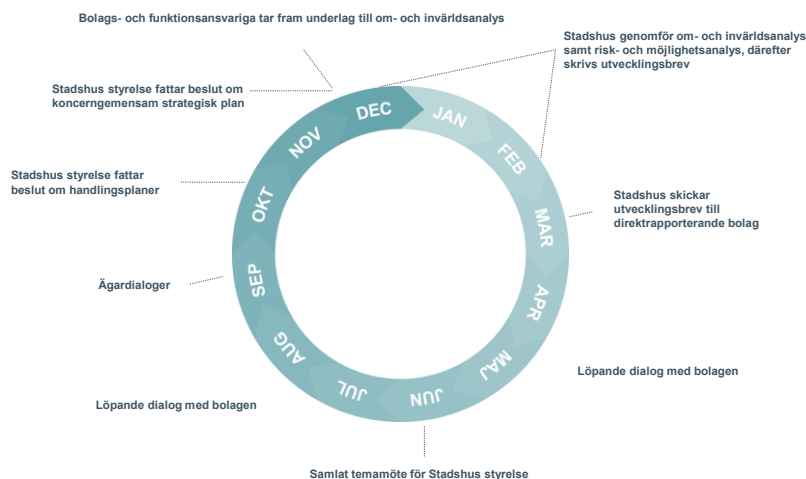
I det ägardirektiv för Stadshus som kommunfullmäktige antog den 12 september är följande uppdrag formulerat i direktivets kap 2 §10:

Planerar och genomför minst en gång per år ägardialog med de direktunderställda bolagen med utgångspunkt från en strategisk nivå och med fokus på ägardirektiv, kommunfullmäktiges budget, affärsplan, större investeringar, väsentliga risker, viktiga policyfrågor samt frågor av större vikt som ska underställas kommunfullmäktige. Redovisning av ägardialogerna ska ske skriftligt till kommunstyrelsen och kommunfullmäktige, samt kompletteras med handlingsplaner.

För de ägardialoger som genomförts under 2019 lämnas den skriftliga redovisningen av ägardialogerna i föreliggande ärende tillsammans med handlingsplanerna.

Processen Strategisk planering med ägardialog

Strategisk planering med ägardialog är en central del i Stadshus ägarstyrning. Syftet är att utveckla och befästa en långsiktig koncerngemensam strategisk inriktning.

Genom det årshjul som Stadshus styrelse beslutat om sker ägardialogerna under 2019 för första gången samlad, i huvudsak under september månad. Tidigare år har ägardialogerna legat utspridda under året, så även temamöten och beslut om handlingsplaner.

Syftet med att tidsmässigt samla ägardialogerna är bland annat för att ge styrelsen bättre förutsättningar att skapa sig en helhetsbild från samtliga ägardialoger och balansera återrapporteringen av handlingsplanerna under året.

Genom föreliggande ärende lyfts även handlingsplanerna i en samlad form, med undantag för Boplats AB där styrelsen beslutade om handlingsplan redan vid styrelsesammanträdet i september¹. Orsaken härtill är att Boplats ägardialog genomfördes redan den 26 augusti 2019 och att ett av uppdragen ska återrapporteras redan under 2019.

Ägardialogerna är ett av instrumenten för aktiv ägarstyrning och utgör ett strategiskt forum för framtids- och utvecklingsfrågor i relationen mellan koncernmoder och respektive dotterbolag. De genomförs enligt en utarbetad metod och struktur med ett innehåll som både anpassas till det specifika bolagets utmaningar men även innehåller vissa generella frågor, som ställs till samtliga bolag.

Bolagen har på ägardialogen även bekräftat att dess verksamhet följer det kommunala ändamålet och under dialogen har det inte framkommit annan information.

Respektive ägardialog avslutas med en summering av vad som framkommit och sammanställning över de aktiviteter som bör genomföras för att öka den affärsmässiga samhällsnyttan med ägandet. Resultatet av ägardialogen ställs samman i en handlingsplan som beskriver aktiviteterna, ansvar och tidplan.

Formen för redovisning av ägardialoger och handlingsplaner

Då redovisning från ägardialogerna och handlingsplaner för 2019 nu sker genom ett samlat ärende har även formen för återrapportering av väsentliga frågor och uppdrag setts över. Delar av uppdragen föreslås återrapporteras i samband med den ordinarie uppföljningen². Övriga uppdrag rapporteras till styrelsen på samma sätt som tidigare genom enskilda ärenden eller genom att frågan tas upp vid nästkommande ägardialog.

I bilaga 1-9 framgår redovisning av ägardialog och handlingsplan för respektive bolag. I dessa anges olika väsentliga frågor som tagits upp vid ägardialogerna samt uppdrag, tidplan och form för återrapportering.

De uppdrag som har lyfts i handlingsplanerna är:

Bolag resp. uppdrag	Planerad återrapportering
Business Region Göteborg AB	
- Omvärldsbevakning / benchmark av näringslivsstrategiskt arbete	Stadshus april 2020
- Bedöma behovet av markberedskap och översiktsplanering för näringslivsutveckling	Stadshus februari 2020
Försäkrings AB Göta Lejon	
- Riskhantering inom bolagssektorn	Stadshus mars 2020
Förvaltnings AB Framtiden	
- Ramverk för nedskrivningar/affärsmässighet	Stadshus mars/april 2020
- Justering av ägardirektiv	Stadshus december 2019 alt. jan./feb. 2020
Göteborg & Co AB	
- Förändringsagenda för Göteborg Co	Stadshus februari 2020
- Kompetensförsörjning för besöksnäringen	Stadshus februari 2020

¹ [Handlingsplan Boplats](#)

² Ordinarie uppföljningsrapporter behandlas av styrelsen

Bolag resp. uppdrag	Planerad återrapportering
Göteborgs Hamn AB	
- Hållbar utdelning	Vid ägardialog 2020
- Farledsfördjupning	Inom ramen för ordinarie uppföljningsrapportering samt vid behov
- Uppföljning av koncessionsavtal	Stadshus april/juni 2020
Göteborgs Stads Kollektivtrafik AB	
- Göteborgs Stads Kollektivtrafik AB:s ägardirektiv	Förslag till ägardirektiv från Stadshus under 2020
Göteborgs Stads Leasing AB	
- Samordning av verkstad och fordon med Renova	Stadshus februari 2020
- Beakta innovativa, och nya, lösningar för att nå målet med fossilfria fordon 2023	Stadshus april 2020
Higab AB	
- Vision Älvstaden – aktuell status för Älvstranden Utveckling AB:s exploatering	Stadshus mars 2020
Göteborg Energi AB	
- Scenarioanalyser för energisystemet i Göteborg	Stadshus juni 2020

Sammanfattande bedömning

Handlingsplanerna behandlar strategiskt viktiga frågor för moderbolags och interna bolags utveckling och förutsättningar att fullgöra sina uppdrag. På ägardialogen har frågan om det kommunala ändamålet tagits upp.

Vd föreslår att styrelsen fattar beslut om redovisning av ägardialogerna med handlingsplaner enligt bilaga 1-9 samt förklarar 2019 års ägardialoger för avslutade.

Eva Hessman

Vd, Göteborgs Stadshus AB

Datum: 28 oktober, 2019
Diarienummer: 0091/19
Handläggare: Peter Berggren

Redovisning av ägardialog och handlingsplan från ägardialog med Business Region Göteborg AB (BRG)

Genomförd den 16 september 2019

Göteborgs Stadshus AB ska enligt ägardirektivet genomföra ägardialog med de direktunderställda bolagen. Ägardialogerna ska redovisas skriftligt till kommunstyrelsen och kommunfullmäktige och kompletteras med handlingsplaner. I detta dokument redovisas de generella frågeställningar som varit föremål för diskussion under årets ägardialoger, väsentliga frågeställningar som lyfts under dialogen samt handlingsplan.

Generella frågeställningar

I årets ägardialoger togs tre generella frågeområden – klimatförändringar, jämlik stad och kompetensförsörjning - upp för samtliga bolag:

Bolagen redovisade sitt arbete och status inom dessa områden vilket skapar ett gott underlag för det fortsatta arbetet inom koncernen. I något fall genererar de generella frågeområdena ett uppdrag i handlingsplanen eller en särskild kommentar.

Bolaget har bekräftat att verksamheten bedrivs inom ramen för det kommunala ändamålet.

Klimatförändringar

Klimatförändringarna är ett faktum som samtliga verksamheter måste ha ett förhållningssätt till ur såväl påverkans- som anpassningsperspektivet. Stadens mål och inriktning anges i *Klimatstrategiskt program med Energiplan (klimatprogrammet)*. Programmet är för närvarande under omarbetning och stadens förvaltningar och bolag engageras i den processen.

För att nå uppsatta mål är det viktigt att bolagen även fortsättningsvis bedriver ett strategiskt och långsiktigt arbete inom klimatområdet och den egna anpassningen.

Jämlik stad

Jämlikhetsarbetet innefattas i *Göteborgs Stads program för en jämlik stad 2018-2026*. I programmet pekas olika utvecklingsområden ut där vissa berör bolagens verksamhet mer än andra. Det är viktigt att bolagen aktivt arbetar med att lära av varandras erfarenheter och bidra med att skapa förutsättningar för en jämlik stad för Göteborgarna.

Kompetensförsörjning

Inom ramen för *Göteborgs Stads program för attraktiv arbetsgivare 2019-2023* kraftsamlar stadens verksamheter gemensamt i syfte att möta kommande utmaningar. I detta arbete är det väsentligt att bolaget och koncernen medverkar aktivt för såväl egen del som för koncernen och staden.

Det strategiska kompetensförsörjningsarbetet behöver ske systematiskt och kopplas till verksamhetens övriga strategiska dokument och analyser, t ex affärsplan, budget och riskanalyser. Arbetsätt och metoder behöver säkerställas och bolaget har ett viktigt uppdrag att verka för ökad samordning inom koncernen och staden.

Väsentliga frågor

Väsentliga frågor är sådana frågor som diskuterats under ägardialogerna men som inte genererar specifika uppdrag i handlingsplanen. De väsentliga frågorna hanteras ofta inom ramen för bolagens löpande verksamhet men kan också redovisas i nästkommande ägardialog eller inom ramen för den ordinarie uppföljningen.

Styrelserepresentation i minoritetsägda bolag

Utöver de frågeställningar som bifogades inbjudan till ägardialogen, lyfte även BRG, vilket de gjort i flera ägardialoger tidigare, en diskussion kring hur staden, för de minoritetsägda bolag där BRG är stadens ägare, bemannar representation i styrelserna.

Aktivitet	Ansvar	Tidplan
<p>Omvärldsbevakning / benchmark av näringslivsstrategiskt arbete</p> <p>Vid ägardialogen lyftes diskussionen kring det goda, och ambitiösa, program för näringslivsutveckling som utvecklades de senaste åren.</p> <p>Programmet blev även belönat av EU via EER, European Entrepreneurial Region, under sommaren.</p> <p>Dock kan det ses intressant att utarbeta en översikt av hur andra framgångsrika städer / regioner arbetar med sina motsvarande program / organisationer.</p> <p>BRG får i uppdrag att belysa relevanta städers näringslivsutveckling, och återkomma till Stadshus med en återrapporering.</p> <p>Städer som kan vara relevanta är bland annat Stockholm, Köpenhamn, Oslo, Helsingfors och Stuttgart – dock väljer BRG själva relevanta aktörer.</p>	Styrelsen i BRG	<p>Att behandlas</p> <p>Stadshus, april 2020</p>

<p>Bedöma behovet av markberedskap och översiktsplanering för näringslivsutveckling</p> <p>Göteborg är en kraftigt växande stad, och stadsregionen. Det är många intressen som konkurrerar om mark under tillväxten, till exempel bostäder, skolor, transporter med mer.</p> <p>BRG har vid ett flertal tillfällen lyft frågeställningen kring hur näringslivets behov beaktas i Stadens planarbete, på både lång och kort sikt.</p> <p>BRG får i uppdrag att belysa utmaningarna kring näringslivets behov av markberedskap och översiktsplanering, potentiella konsekvenser samt förslag på möjlig hantering / samordning av frågeställningen. Uppdraget skall genomföras i bred dialog med berörda förvaltningar och bolag.</p>	Styrelsen i BRG	<p>Att behandlas</p> <p>Stadshus, februari 2020</p>
---	-----------------	--

Styrelsen i Göteborgs Stadshus AB

Datum: 28 oktober, 2019
Diarienummer: 0091/19
Handläggare: Peter Berggren

Redovisning och handlingsplan från ägardialog med Försäkrings AB Göta Lejon (Göta Lejon)

Genomförd den 23 september 2019

Göteborgs Stadshus AB ska enligt ägardirektivet genomföra ägardialog med de direktunderställda bolagen. Ägardialogerna ska redovisas skriftligt till kommunstyrelsen och kommunfullmäktige och kompletteras med handlingsplaner. I detta dokument redovisas de generella frågeställningar som varit föremål för diskussion under årets ägardialoger, väsentliga frågeställningar som lyfts under dialogen samt handlingsplan.

Generella frågeställningar

I årets ägardialoger togs tre generella frågeområden – klimatförändringar, jämlik stad och kompetensförsörjning - upp för samtliga bolag:

Bolagen redovisade sitt arbete och status inom dessa områden vilket skapar ett gott underlag för det fortsatta arbetet inom koncernen. I något fall genererar de generella frågeområdena ett uppdrag i handlingsplanen eller en särskild kommentar.

Bolaget har bekräftat att verksamheten bedrivs inom ramen för det kommunala ändamålet.

Klimatförändringar

Klimatförändringarna är ett faktum som samtliga verksamheter måste ha ett förhållningssätt till ur såväl påverkans- som anpassningsperspektivet. Stadens mål och inriktning anges i Klimatstrategiskt program med Energiplan (klimatprogrammet). Programmet är för närvarande under omarbetning och stadens förvaltningar och bolag engageras i den processen.

För att nå uppsatta mål är det viktigt att bolagen även fortsättningsvis bedriver ett strategiskt och långsiktigt arbete inom klimatområdet och den egna anpassningen.

Jämlik stad

Jämlikhetsarbetet innefattas i *Göteborgs Stads program för en jämlik stad 2018-2026*. I programmet pekas olika utvecklingsområden ut där vissa berör bolagens verksamhet mer än andra. Det är viktigt att bolagen aktivt arbetar med att lära av varandras erfarenheter och bidra med att skapa förutsättningar för en jämlik stad för Göteborgarna.

Kompetensförsörjning

Inom ramen för *Göteborgs Stads program för attraktiv arbetsgivare 2019-2023* kraftsamlar stadens verksamheter gemensamt i syfte att möta kommande utmaningar. I detta arbete är det väsentligt att bolaget och koncernen medverkar aktivt för såväl egen del som för koncernen och staden.

Det strategiska kompetensförsörjningsarbetet behöver ske systematiskt och kopplas till verksamhetens övriga strategiska dokument och analyser, t ex affärsplan, budget och riskanalyser. Arbetsätt och metoder behöver säkerställas och bolaget har ett viktigt uppdrag att verka för ökad samordning inom koncernen och staden.

Väsentliga frågor

Väsentliga frågor är sådana frågor som diskuterats under ägardialogerna men som inte genererar specifika uppdrag i handlingsplanen. De väsentliga frågorna hanteras ofta inom ramen för bolagens löpande verksamhet men kan också redovisas i nästkommande ägardialog eller inom ramen för den ordinarie uppföljningen.

Styrelsesammansättning

Utöver de frågeställningar som bifogades inbjudan till ägardialogen, diskuterades även utmaningen att agera styrelsemedlem i ett försäkringsföretag.

Så som varande försäkringsföretag genomför Finansinspektionen (FI) tillsyn på Göta Lejon gällande styrelseledamots enskilda kompetens samt bedömning av styrelsens sammanlagda kompetens. Detta sker utifrån regelverkskrav och Finansinspektionens riktlinjer för lämplighetsprövning (FFFS 2018:15).

Offentligt ägda captivebolag har valt olika lösningar kring styrelsesammansättning, för att säkerställa att styrelse och styrelseordförande uppnår FIs krav. Allt från endast experter, blandad styrelse politiker/ämnesexperter till styrelse med endast politiker.

Handlingsplan

Aktivitet	Ansvar	Tidplan
<p>Riskhantering inom bolagssektorn</p> <p>Under ägardialogen 2018 identifierades ett behov av ett mer samlat riskarbete inom bolagskoncernen. Primärt relaterat till försäkringsrisker.</p> <p>Fokus under 2019 har varit att utveckla ett analysmaterial, relaterat till captivemarknadens utveckling i Norden. Detta är nu genomfört, med goda insikter inför framtiden.</p> <p>Göteborgs Stadshus får för perioden 2019/20 i uppdrag, i samverkan med Göta Lejon, att belysa behov och alternativa utvecklingsmodeller framåt – för att förstärka bolagssektorns riskhantering gällande försäkringsrisker.</p>	Styrelsen i Stadshus	<p>Att behandlas</p> <p>Stadshus, mars 2020</p>

Styrelsen i Göteborgs Stadshus AB

Datum 2019-10-28
Diarienummer 0091/19
Handläggare: Andreja Sarcevic

Redovisning av ägardialog och handlingsplan från ägardialog med Förvaltnings AB Framtiden

Genomförd den 2 september 2019

Göteborgs Stadshus AB ska enligt ägardirektivet genomföra ägardialog med de direktunderställda bolagen. Ägardialogerna ska redovisas skriftligt till kommunstyrelsen och kommunfullmäktige och kompletteras med handlingsplaner. I detta dokument redovisas de generella frågeställningar som varit föremål för diskussion under årets ägardialoger, väsentliga frågeställningar som lyfts under dialogen samt handlingsplan.

Generella frågeställningar

I årets ägardialoger togs tre generella frågeområden – klimatförändringar, jämlik stad och kompetensförsörjning – upp för samtliga bolag.

Bolagen redovisade sitt arbete och status inom dessa områden vilket skapar ett gott underlag för det fortsatta arbetet inom koncernen. I något fall genererar de generella frågeområdena ett uppdrag i handlingsplanen eller en särskild kommentar.

Bolaget har bekräftat att verksamheten bedrivs inom ramen för det kommunala ändamålet.

Klimatförändringar

Klimatförändringarna är ett faktum som samtliga verksamheter måste ha ett förhållningssätt till ur såväl påverkans- som anpassningsperspektivet. Stadens mål och inriktning anges i *Klimatstrategiskt program med Energiplan (klimatprogrammet)*. Programmet är för närvarande under omarbetning och stadens förvaltningar och bolag engageras i den processen.

För att nå uppsatta mål är det viktigt att bolagen även fortsättningsvis bedriver ett strategiskt och långsiktigt arbete inom klimatområdet och den egna anpassningen.

Jämlik stad

Jämlikhetsarbetet innefattas i *Göteborgs Stads program för en jämlik stad 2018-2026*. I programmet pekas olika utvecklingsområden ut där vissa berör bolagens verksamhet mer än andra. Det är viktigt att bolagen aktivt arbetar med att lära av varandras erfarenheter och bidra med att skapa förutsättningar för en jämlik stad för Göteborgarna.

Kompetensförsörjning

Inom ramen för *Göteborgs Stads program för attraktiv arbetsgivare 2019-2023* kraftsamlar stadens verksamheter gemensamt i syfte att möta kommande utmaningar. I detta arbete är det väsentligt att bolaget och koncernen medverkar aktivt för såväl egen del som för koncernen och staden.

Det strategiska kompetensförsörjningsarbetet behöver ske systematiskt och kopplas till verksamhetens övriga strategiska dokument och analyser, t ex affärsplan, budget och riskanalyser. Arbetsätt och metoder behöver säkerställas och bolaget har ett viktigt uppdrag att verka för ökad samordning inom koncernen och staden.

Väsentliga frågor

Väsentliga frågor är sådana frågor som diskuterats under ägardialogerna men som inte genererar specifika uppdrag i handlingsplanen. De väsentliga frågorna hanteras ofta inom ramen för bolagens löpande verksamhet men kan också redovisas i nästkommande ägardialog eller inom ramen för den ordinarie uppföljningen.

Mobilitet och parkeringsfrågor

Ett område som har varit föremål för ägardialog och handlingsplan 2018 är Framtidenkoncernens arbete med mobilitetslösningar och parkeringsfrågor vid nyproduktion. Enligt genomförda utredningar finns det en potential i att använda befintlig bilparkering inom Framtidenkoncernen effektivare, exempelvis genom att öka nyttjandegraden och införa nya parkeringsformer. Genom effektivare nyttjande av befintliga parkeringsytor kan mer mark frigöras för nyproduktion, vilket möjliggör att fler bostäder kan byggas.

Parkeringsfrågor ägs och hanteras av de förvaltande bostadsbolagen. Då det ligger i moderbolagsrollen att identifiera möjligheter till samordning och effektivisering inom koncernen ska Framtiden driva och samordna ett koncerngemensamt arbete med mobilitetslösningar och parkeringsfrågor, som syftar till att effektivisera befintliga parkeringslösningar och parkeringsytor. Framtiden ska bedriva sitt arbete utifrån stadens styrande dokument på området och utifrån ett hela staden perspektiv och bör därför söka samverka med stadens berörda verksamheter.

Resultatet av Framtidenkoncernens arbete följs upp vid nästa års ägardialog.

Utvärdering av nyproduktionsprocessen

Som ett resultat av bolagsöversynen fick Förvaltnings AB Framtiden ett nytt ägardirektiv som förtydligade ansvaret för nyproduktionen. Ett nytt dotterbolag bildades under 2015 med uppdraget att vara byggherre för nyproduktion av hyresrätter – Framtiden Byggutveckling AB. Den nya organisationen innebar förändrade roller inom Framtidenkoncernen.

Nyproduktionsprocessen har varit föremål för tidigare ägardialog mellan Stadshus och Framtiden (2016) då Framtiden fick i uppdrag att utvärdera processen. Det bedömdes dock vara för tidigt att göra det eftersom den ännu inte hade "satt sig".

En effektiv och kvalitetssäkrad process borgar för god kvalitet och kostnadseffektivitet i nyproduktionen. Framtiden ska säkerställa att nyproduktionsprocessen fungerar ändamålsenligt och bör därför utvärdera hur processen fungerar.

Stadshus kommer att följa upp resultatet av Framtidens utvärdering av nyproduktionsprocessen inom ramen för stadens ordinarie uppföljningsarbete under 2020.

Handlingsplan

Aktivitet	Ansvar	Tidplan
<p>Ramverk för nedskrivningar/affärsmässighet</p> <p>På ägardialogen diskuterades Framtidens finansiella förmåga att bygga 14 000 bostäder under en 10-årsperiod. Framtiden har tidigare tagit fram en finansiell strategi (avrappoterades till Stadshus den 30 oktober 2017 som ett uppdrag i handlingsplanen). Diskussion fördes om Framtidens affärsmässighet i form av bedömning och hantering av nedskrivningsbehov i nyproduktion. Enligt bolaget kommer ett ramverk för nedskrivningar att tas fram under hösten.</p> <p>Även om anskaffningsvärdet på nyproducerad fastighet behöver skrivas ned kan investeringen vara affärsmässig. Framtiden får i uppdrag att redogöra för bolagets strategi och bedömning av möjligheter till nedskrivningar samt att rapportera sitt ramverk/modell för nedskrivningar till Stadshus.</p>	<p>Styrelsen i Förvaltnings AB Framtiden</p>	<p>Att behandlas</p> <p>Stadshus AB, mars/april 2020</p>
<p>Justering av ägardirektiv</p> <p>En klar majoritet av fastighetstransaktioner som sker på marknaden idag sker genom att fastigheten (en fastighet avser mark och/eller byggnad) ”paketeras” och säljs som bolag eftersom det är fördelaktigt både för säljaren och köparen utifrån ett skattemässigt perspektiv.</p> <p>Riktlinjer och direktiv för stadens bolag anger att ”förvärv, bildande eller avyttring av indirekt helägda bolag oavsett värde” ska lyftas till KF för ställningstagande som en principiell fråga enligt kommunallagen. KF har nyligen beslutat om Göteborgs Stads riktlinjer för ägarstyrning (2019-09-12, § 40) vilka ersätter de gamla riktlinjerna. Vid samma möte beslutade KF om ny struktur för bolagsspecifika ägardirektiv (2019-09-12, § 41). Enligt den nya strukturen ska listan med exempel på frågor av principiell beskaffenhet ingå i de bolagsspecifika ägardirektiven.</p> <p>Vid ägardialogen framförde Framtiden en tydlig önskan om att kunna förvärva/avyttra mark i bolagsform, utan att det per automatik behöver lyftas till KF. Detta skulle enligt Framtiden möjliggöra</p>	<p>Styrelsen i Stadshus AB</p>	<p>Att behandlas</p> <p>Stadshus AB, december 2019 alt. jan./feb. 2020</p>

<p>affärer för fler bostäder och stödja måluppfyllelsen om nyproduktion.</p> <p>Av tjänsteutlåtandet till ny struktur för bolagsspecifika ägardirektiv framgår att listan med frågor av principiell beskaffenhet ska kunna anpassas efter bolagets verksamhet och att det ska vara möjligt att ange undantag från KF:s ställningstagande beroende på bolagets verksamhet. ”Ett exempel på ett möjligt sådant undantag är att fastighetsförvaltande bolag inte ska behöva lämna köp och försäljning av fastigheter i bolagsform till kommunfullmäktige för ställningstagande.” (2019-09-12, § 14, sid. 6).</p> <p>Stadshus har fått i uppdrag från KF att anpassa bolagens ägardirektiv till den nya strukturen. I detta arbete avser Stadshus att göra en värdering av principiella frågor rörande Förvaltnings AB Framtidens verksamhet. KF:s beslut om budget 2020 avvaktas innan nytt förslag till ägardirektiv lämnas.</p>		
--	--	--

Styrelsen i Göteborgs Stadshus AB

Datum: 28 oktober, 2019
Diarienummer: 0091/19
Handläggare: Peter Berggren

Redovisning av ägardialog och handlingsplan från ägardialog med Göteborg & Co AB (Göteborg Co)

Genomförd den 16 september 2019

Göteborgs Stadshus AB ska enligt ägardirektivet genomföra ägardialog med de direktunderställda bolagen. Ägardialogerna ska redovisas skriftligt till kommunstyrelsen och kommunfullmäktige och kompletteras med handlingsplaner. I detta dokument redovisas de generella frågeställningar som varit föremål för diskussion under årets ägardialoger, väsentliga frågeställningar som lyfts under dialogen samt handlingsplan.

Generella frågeställningar

I årets ägardialoger togs tre generella frågeområden – klimatförändringar, jämlik stad och kompetensförsörjning - upp för samtliga bolag:

Bolagen redovisade sitt arbete och status inom dessa områden vilket skapar ett gott underlag för det fortsatta arbetet inom koncernen. I något fall genererar de generella frågeområdena ett uppdrag i handlingsplanen eller en särskild kommentar.

Bolaget har bekräftat att verksamheten bedrivs inom ramen för det kommunala ändamålet.

Klimatförändringar

Klimatförändringarna är ett faktum som samtliga verksamheter måste ha ett förhållningssätt till ur såväl påverkans- som anpassningsperspektivet. Stadens mål och inriktning anges i Klimatstrategiskt program med Energiplan (klimatprogrammet). Programmet är för närvarande under omarbetning och stadens förvaltningar och bolag engageras i den processen.

För att nå uppsatta mål är det viktigt att bolagen även fortsättningsvis bedriver ett strategiskt och långsiktigt arbete inom klimatområdet och den egna anpassningen.

Jämlik stad

Jämlikhetsarbetet innefattas i Göteborgs Stads program för en jämlik stad 2018-2026. I programmet pekas olika utvecklingsområden ut där vissa berör bolagens verksamhet mer än andra. Det är viktigt att bolagen aktivt arbetar med att lära av varandras erfarenheter och bidra med att skapa förutsättningar för en jämlik stad för Göteborgarna.

Kompetensförsörjning

Inom ramen för *Göteborgs Stads program för attraktiv arbetsgivare 2019-2023* kraftsamlar stadens verksamheter gemensamt i syfte att möta kommande utmaningar. I detta arbete är det väsentligt att bolaget och koncernen medverkar aktivt för såväl egen del som för koncernen och staden.

Det strategiska kompetensförsörjningsarbetet behöver ske systematiskt och kopplas till verksamhetens övriga strategiska dokument och analyser, t ex affärsplan, budget och riskanalyser.

Arbetsätt och metoder behöver säkerställas och bolaget har ett viktigt uppdrag att verka för ökad samordning inom koncernen och staden.

Väsentliga frågor

Väsentliga frågor är sådana frågor som diskuterats under ägardialogerna men som inte genererar specifika uppdrag i handlingsplanen. De väsentliga frågorna hanteras ofta inom ramen för bolagens löpande verksamhet men kan också redovisas i nästkommande ägardialog eller inom ramen för den ordinarie uppföljningen.

Utöver de frågeställningar som bifogades inbjudan till ägardialogen, diskuterades i huvudsak kring de områden som kan ses i handlingsplanen nedan.

Handlingsplan

Aktivitet	Ansvar	Tidplan
<p>Förändringsagenda för Göteborg Co</p> <p>Vid ägardialogen lyftes en diskussion kring behovet av att utveckla Göteborg Cos egna verksamhet för att hantera framtidens utmaningar och möjligheter.</p> <p>Verksamheten är inne i ett pågående arbete att prioritera för 2020 och framåt, för att skapa utrymme för en förändringsagenda baserat på de uppdrag verksamheten har samt besöksnäringens utveckling.</p> <p>Göteborg Co får i uppdrag att beskriva huvudsakliga inriktningar, och eventuella förändringar, bolaget ämnar fokusera på under 2020 och framåt.</p>	Styrelsen i Göteborg Co	Att behandlas Stadshus AB, februari 2020

<p>Kompetensförsörjning för besöksnäringen</p> <p>I den starka tillväxt besöksnäringen haft under en lång tid, samt med de ambitioner som finns i programmet mot 2030, har det identifierats stora utmaningar att hantera de behov av kompetens näringen har, både idag och framöver.</p> <p>Ett antal initiativ drivs, och har genomförts, på lokal, regional och nationell nivå i frågan – utan att nå en tydlig effekt. Om Göteborg lyckas utveckla en framgångsrik modell kring detta, kan det även få en god effekt på nationell nivå.</p> <p>Göteborg Co får i uppdrag att tillhandahålla affärskritisk kunskap, på en strategisk nivå, till berörda parter, samt identifiera eventuella brister, och möjligheter, i pågående insatser och strategier.</p> <p>Insatsen skall genomföras i bred samverkan lokalt, regional och nationellt. Särskilt skall beaktas den goda samverkan som sker inom ramen för besöksnäringens kompetensråd.</p>	Styrelsen i Göteborg Co	<p>Att behandlas</p> <p>Stadshus AB, februari 2020</p>
--	-------------------------	---

Styrelsen i Göteborgs Stadshus AB

Datum 2019-10-28
Diarienummer 0091/19
Handläggare: Andreja Sarcevic

Redovisning av ägardialog och handlingsplan från ägardialog med Göteborgs Hamn AB

Genomförd den 9 september 2019

Göteborgs Stadshus AB ska enligt ägardirektivet genomföra ägardialog med de direktunderställda bolagen. Ägardialogerna ska redovisas skriftligt till kommunstyrelsen och kommunfullmäktige och kompletteras med handlingsplaner. I detta dokument redovisas de generella frågeställningar som varit föremål för diskussion under årets ägardialoger, väsentliga frågeställningar som lyfts under dialogen samt handlingsplan.

Generella frågeställningar

I årets ägardialoger togs tre generella frågeområden – klimatförändringar, jämlik stad och kompetensförsörjning – upp för samtliga bolag.

Bolagen redovisade sitt arbete och status inom dessa områden vilket skapar ett gott underlag för det fortsatta arbetet inom koncernen. I något fall genererar de generella frågeområdena ett uppdrag i handlingsplanen eller en särskild kommentar. För Hamnens del kommenteras klimatområdet även under avsnittet väsentliga frågor, se nedan.

Bolaget har bekräftat att verksamheten bedrivs inom ramen för det kommunala ändamålet.

Klimatförändringar

Klimatförändringarna är ett faktum som samtliga verksamheter måste ha ett förhållningssätt till ur såväl påverkans- som anpassningsperspektivet. Stadens mål och inriktning anges i *Klimatstrategiskt program med Energiplan (klimatprogrammet)*. Programmet är för närvarande under omarbetning och stadens förvaltningar och bolag engageras i den processen.

För att nå uppsatta mål är det viktigt att bolagen även fortsättningsvis bedriver ett strategiskt och långsiktigt arbete inom klimatområdet och den egna anpassningen.

Jämlik stad

Jämlikhetsarbetet innefattas i *Göteborgs Stads program för en jämlik stad 2018-2026*. I programmet pekas olika utvecklingsområden ut där vissa berör bolagens verksamhet mer än andra. Det är viktigt att bolagen aktivt arbetar med att lära av varandras erfarenheter och bidra med att skapa förutsättningar för en jämlik stad för göteborgarna.

Kompetensförsörjning

Inom ramen för *Göteborgs Stads program för attraktiv arbetsgivare 2019-2023* kraftsamlar stadens verksamheter gemensamt i syfte att möta kommande utmaningar. I detta arbete är det väsentligt att bolaget medverkar aktivt för såväl egen del som för staden.

Det strategiska kompetensförsörjningsarbetet behöver ske systematiskt och kopplas till verksamhetens övriga strategiska dokument och analyser, t ex affärsplan, budget och riskanalyser. Arbetsätt och metoder behöver säkerställas och bolaget har ett viktigt uppdrag att verka för ökad samordning inom Stadshuskoncernen och staden.

Väsentliga frågor

Väsentliga frågor är sådana frågor som diskuterats under ägardialogerna men som inte genererar specifika uppdrag i handlingsplanen. De väsentliga frågorna hanteras ofta inom ramen för bolagens löpande verksamhet men kan också redovisas i nästkommande ägardialog eller inom ramen för den ordinarie uppföljningen.

Klimat

På ägardialogen redogjorde Hamnbolaget för arbetet med åtgärder för minskat klimatutsläpp och klimatanpassning. Bolaget har fortsatt fokus på miljö- och klimatfrågorna. Ny miljöplan och nya miljömål kommer att tas fram, bolaget kommer att arbeta för fler elanslutningar samt vidareutveckla miljörabatten på hamntaxan. Enligt uppgift från bolaget kommer en plan för arbetet att tas fram under hösten.

Stadshus kommer att följa bolagets arbete inom ramen för stadens ordinarie uppföljningsprocess under 2020.

Handlingsplan

Aktivitet	Ansvar	Tidplan
<p>Hållbar utdelning</p> <p>Frågan om Hamnbolagets utdelning diskuterades vid 2018 års ägardialog. Frågan diskuterades även under årets dialogtillfälle.</p> <p>Stadshus har pågående uppdrag som rör omställning inom Stadshuskoncernen samt försäljning av tillgångar. Båda dessa uppdrag har bäring på utdelningsnivå från bolagen inom koncernen, däribland Hamnen.</p> <p>Efter att ovannämnda uppdrag har avslutats avser Stadshus att återkomma till Göteborgs Hamn med förtydligande gällande nivån på hållbar utdelning.</p>	<p>Styrelsen i Stadshus AB</p>	<p>Att behandlas</p> <p>Vid ägardialogen 2020</p>
<p>Farledsfördjupning</p> <p>Den 2 juni 2018 lämnade regeringen besked om medfinansiering av farledsfördjupning i Göteborgs Hamn med 1 255 mnkr. Regeringsbeslutet bygger på principen om en tredjedelsfinansiering mellan stat, Göteborgs Hamn och EU. Under ägardialogen</p>	<p>Styrelsen i Göteborgs Hamn AB</p>	<p>Att behandlas</p> <p>Inom ramen för ordinarie uppföljningsrapportering samt vid behov</p>

<p>diskuterades aktuell status och tidplan för arbetet med farledsfördjupningen.</p> <p>Farledsfördjupningen är för närvarande i särklass största frågan för Göteborgs Hamn och hela godsnavets utveckling. Stadshus förväntar sig löpande avrapportering från Hamnbolaget gällande arbetet med farledsfördjupningen. Hamnen ska signalera till Stadshus, också vid sidan av ordinarie rapportering, om särskilda behov uppstår.</p>		
<p>Uppföljning av koncessionsavtal</p> <p>I enlighet med beslutet om omstrukturering av Göteborgs Hamn AB (KF 2009) hanteras den operativa terminalverksamheten i hamnen av privata utförare. Containerhamnen sköts för närvarande av APM Terminals, RoRo-terminalen hanteras av Gothenburg Roro Terminal och bilhamnen av Logent Ports and Terminals. Göteborgs Hamn AB har upprättat koncessionsavtal med respektive terminaloperatör. Avtalen ger respektive terminaloperatör rätt att under en längre tid bedriva verksamheten i terminalen. Avtalen innebär också att Göteborgs Stad, genom GHAB, kan säkerställa att terminalverksamheten bedrivs under former som ger GHAB möjlighet att på ett strategiskt och övergripande plan styra och följa utvecklingen av hamnverksamheten.</p> <p>Kommunallagen ställer krav på kommuner att utöva kontroll och ha insyn i kommunal verksamhet som har överlämnats till privata utförare (KL, kap. 10, § 8). På vilket sätt detta sker i hamnen har varit föremål för ägardialogen, exempelvis med avseende på verksamheten i containerterminalen.</p> <p>Göteborgs Hamn ges i uppdrag att redogöra för hur bolaget utövar kontroll och insyn i samtliga terminaloperatörers verksamhet. Beskrivningen ska överlämnas skriftligt till Stadshus.</p>	<p>Styrelsen i Göteborgs Hamn AB</p>	<p>Att behandlas</p> <p>Stadshus AB, april/juni 2020</p>

Styrelsen i Göteborgs Stadshus AB

Datum 2019-10-28

Diarienummer 0091/19

Handläggare: Mats Boogh

Redovisning av ägardialog och handlingsplan från ägardialog med Göteborgs Stads Kollektivtrafik AB

Genomförd den 23 september 2019

Göteborgs Stadshus AB ska enligt ägardirektivet genomföra ägardialog med de direktunderställda bolagen. Ägardialogerna ska redovisas skriftligt till kommunstyrelsen och kommunfullmäktige och kompletteras med handlingsplaner. I detta dokument redovisas de generella frågeställningar som varit föremål för diskussion under årets ägardialoger, väsentliga frågeställningar som lyfts under dialogen samt handlingsplan.

Generella frågeställningar

I årets ägardialoger togs tre generella frågeområden – klimatförändringar, jämlik stad och kompetensförsörjning - upp för samtliga bolag:

Bolagen redovisade sitt arbete och status inom dessa områden vilket skapar ett gott underlag för det fortsatta arbetet inom koncernen. I något fall genererar de generella frågeområdena ett uppdrag i handlingsplanen eller en särskild kommentar.

Bolaget har bekräftat att verksamheten bedrivs inom ramen för det kommunala ändamålet.

Klimatförändringar

Klimatförändringarna är ett faktum som samtliga verksamheter måste ha ett förhållningssätt till ur såväl påverkans- som anpassningsperspektivet. Stadens mål och inriktning anges i *Klimatstrategiskt program med Energiplan (klimatprogrammet)*. Programmet är för närvarande under omarbetning och stadens förvaltningar och bolag engageras i den processen.

För att nå uppsatta mål är det viktigt att bolagen även fortsättningsvis bedriver ett strategiskt och långsiktigt arbete inom klimatområdet och den egna anpassningen.

Jämlik stad

Jämlikhetsarbetet innefattas i *Göteborgs Stads program för en jämlik stad 2018-2026*. I programmet pekas olika utvecklingsområden ut där vissa berör bolagens verksamhet mer än andra. Det är viktigt att bolagen aktivt arbetar med att lära av varandras erfarenheter och bidra med att skapa förutsättningar för en jämlik stad för Göteborgarna.

Kompetensförsörjning

Inom ramen för *Göteborgs Stads program för attraktiv arbetsgivare 2019-2023* kraftsamlar stadens verksamheter gemensamt i syfte att möta kommande utmaningar. I detta arbete är det väsentligt att bolaget och koncernen medverkar aktivt för såväl egen del som för koncernen och staden.

Det strategiska kompetensförsörjningsarbetet behöver ske systematiskt och kopplas till verksamhetens övriga strategiska dokument och analyser, t ex affärsplan, budget och riskanalyser. Arbetsätt och metoder behöver säkerställas och bolaget har ett viktigt uppdrag att verka för ökad samordning inom koncernen och staden.

Väsentliga frågor

Väsentliga frågor är sådana frågor som diskuterats under ägardialogerna men som inte genererar specifika uppdrag i handlingsplanen. De väsentliga frågorna hanteras ofta inom ramen för bolagens löpande verksamhet men kan också redovisas i nästkommande ägardialog eller inom ramen för den ordinarie uppföljningen.

Bolaget redogör under dialogen för utmaningar förknippade med att etablera rollen som moderbolag i kollektivtrafikkoncernen. Bland annat diskuteras frågeställningar förknippade med personunion i styrelser mellan moder och döttrar och samarbetsavtal med Västra Götalandsregionen, båda centrala för moderbolaget att förhålla sig till i etableringen av moderbolagsrollen.

Information lämnas under dialogen om pågående förberedelser inför ny organisering av spårvagnstrafiken bland annat om status och bedömda konsekvenser förknippade med organisationsförändringar i enlighet med samarbetsavtal mellan Göteborgs kommun och Västra Götalandsregionen.

Under ägardialogen redogörs för status och vidtagna aktiviteter med fokus på ledning och styrning i koncernen bland annat avseende revisionsanmärkningar och visseblåsninganmälningar. Inom vissa områden har internkontrollen fördjupats samt att aktiviteter vidtagits för en systematisk uppföljning av väsentliga områden.

Under dialogen diskuteras situationen kring kompetensförsörjning samt möjligheter att utveckla kompetensförsörjningen framåt i tiden. Denna dialog förs också med koppling till det sociala perspektivet och möjligheterna att bidra till en jämlik stad med nytta också för kompetensförsörjningen.

Verksamheterna i koncernen upplever allt större utmaningar förknippat med trafiksituation och framkomligheten för spårvagns- och busstrafiken. Situationen påverkar såväl verksamhet som arbetsmiljö och kräver uppmärksamhet.

Handlingsplan

Aktivitet	Ansvar	Tidplan
<p>Göteborgs Stads Kollektivtrafiks ägardirektiv</p> <p>Vid dialogen redogör styrelsen i GSKAB för det pågående arbetet med att etablera moderbolagsrollen i kollektivtrafikkoncernen. Aktiviteter pågår i koncernen i syfte att bemanna moderbolaget för att från och med 2020 kunna ge OH-, och IT-stöd till verksamheterna Buss och Trafikantservice. Parallellt pågår arbete med</p>	<p>Styrelsen i Göteborgs Stadshus AB i samverkan med Göteborgs Stads Kollektivtrafik AB</p>	<p>Att behandlas</p> <p>Förslag till ägardirektiv från Stadshus under 2020</p>

<p>att utreda förutsättningar och konsekvenser av att avyttra GS Buss AB och GS Trafikantservice.</p> <p>Stadshus får i uppdrag att, med beaktande av pågående angränsande processer och samarbetsavtal med Västra Götalandsregionen, i samverkan med Göteborgs Stads Kollektivtrafik AB fullfölja det påbörjade arbetet med framtagande av ägardirektiv.</p>		
---	--	--

Styrelsen i Göteborgs Stadshus AB

Datum: 28 oktober, 2019
Diarienummer: 0091/19
Handläggare: Peter Berggren

Redovisning av ägardialog och handlingsplan från ägardialog med Göteborgs Stads Leasing AB (GSL)

Genomförd den 23 september 2019

Göteborgs Stadshus AB ska enligt ägardirektivet genomföra ägardialog med de direktunderställda bolagen. Ägardialogerna ska redovisas skriftligt till kommunstyrelsen och kommunfullmäktige och kompletteras med handlingsplaner. I detta dokument redovisas de generella frågeställningar som varit föremål för diskussion under årets ägardialoger, väsentliga frågeställningar som lyfts under dialogen samt handlingsplan.

Generella frågeställningar

I årets ägardialoger togs tre generella frågeområden – klimatförändringar, jämlik stad och kompetensförsörjning - upp för samtliga bolag:

Bolagen redovisade sitt arbete och status inom dessa områden vilket skapar ett gott underlag för det fortsatta arbetet inom koncernen. I något fall genererar de generella frågeområdena ett uppdrag i handlingsplanen eller en särskild kommentar.

Bolaget har bekräftat att verksamheten bedrivs inom ramen för det kommunala ändamålet.

Klimatförändringar

Klimatförändringarna är ett faktum som samtliga verksamheter måste ha ett förhållningssätt till ur såväl påverkans- som anpassningsperspektivet. Stadens mål och inriktning anges i *Klimatstrategiskt program med Energiplan (klimatprogrammet)*. Programmet är för närvarande under omarbetning och stadens förvaltningar och bolag engageras i den processen.

För att nå uppsatta mål är det viktigt att bolagen även fortsättningsvis bedriver ett strategiskt och långsiktigt arbete inom klimatområdet och den egna anpassningen.

Jämlik stad

Jämlikhetsarbetet innefattas i *Göteborgs Stads program för en jämlik stad 2018-2026*. I programmet pekas olika utvecklingsområden ut där vissa berör bolagens verksamhet mer än andra. Det är viktigt att bolagen aktivt arbetar med att lära av varandras erfarenheter och bidra med att skapa förutsättningar för en jämlik stad för Göteborgarna.

Kompetensförsörjning

Inom ramen för *Göteborgs Stads program för attraktiv arbetsgivare 2019-2023* kraftsamlar stadens verksamheter gemensamt i syfte att möta kommande utmaningar. I detta arbete är det väsentligt att bolaget och koncernen medverkar aktivt för såväl egen del som för koncernen och staden.

Det strategiska kompetensförsörjningsarbetet behöver ske systematiskt och kopplas till verksamhetens övriga strategiska dokument och analyser, t ex affärsplan, budget och riskanalyser.

Arbetsätt och metoder behöver säkerställas och bolaget har ett viktigt uppdrag att verka för ökad samordning inom koncernen och staden.

Väsentliga frågor

Väsentliga frågor är sådana frågor som diskuterats under ägardialogerna men som inte genererar specifika uppdrag i handlingsplanen. De väsentliga frågorna hanteras ofta inom ramen för bolagens löpande verksamhet men kan också redovisas i nästkommande ägardialog eller inom ramen för den ordinarie uppföljningen.

Kategoristyrning

Utöver de frågeställningar som bifogades inbjudan till ägardialogen, lyfte GSL även vikten av kategoristyrning för att utveckla verksamheten. Under 2019 har ett mycket uppskattat, och gediget, arbete genomförts, av bland annat GSL och Förvaltningen för Inköp och Upphandling, med att utveckla kategoristyrning, och en kategoriplan, för fordon. Baserat på dessa lärdomar finns det goda förutsättningar att genomföra ett motsvarande arbete gällande Stadens maskiner.

Handlingsplan

Aktivitet	Ansvar	Tidplan
<p>Samordning av verkstad och fordon med Renova</p> <p>Under 2019 har Stadshus haft ett uppdrag att, i samverkan med berörda bolag, utarbeta ett gemensamt regelverk för Stadshuskoncernen kring användande av verkstäder.</p> <p>Uppdraget berör primärt samverkan / samordning mellan GSL och Renova, och bör även inbegripa en genomlysning kring samordning gällande fordon.</p> <p>Stadshus får i uppdrag att samordna hantering av verkstäder och fordon mellan Renova och GSL, beskriva nuvarande arbetssätt samt föreslå eventuella behov av förändringar.</p>	Styrelsen i Stadshus	Att behandlas Stadshus AB, februari 2020

<p>Beakta innovativa, och nya, lösningar för att nå målet med fossilfria fordon 2023</p> <p>Kommunfullmäktige har beslutat att GSL, med berörda förvaltningar och bolag, ska verka för att staden ska ha en fossilfri fordonsflotta senast 2023.</p> <p>Frågeställningen är komplex och kräver en mängd olika insatser för att nå målen.</p> <p>För att uppnå ambitionerna krävs även ett innovativt förhållningssätt och lärande från olika offentliga aktörer, inom och utanför Sverige.</p> <p>Inom, till exempel, delningstjänster sker för närvarande en stor mängd tester, kring hur det kan användas för att uppnå en fossilfri fordonsflotta.</p> <p>En annan utmaning är att tillräckligt snabbt nå relevanta volymer, av fossilfria fordon i Göteborgsregionen, för att kunna säkerställa tillgång till nödvändig infrastruktur. Till exempel laddinfrastruktur för elbilar och tanktillgång för HVO100 fordon.</p> <p>GSL får i uppdrag att genomföra en genomlysning, av olika offentliga aktörers tester med exempelvis delningstjänster och personalförmåner för att nå fossilfria transporter. Uppdraget ska ske i nära samverkan med relevanta förvaltningar och bolag.</p>	Styrelsen i GSL	Att behandlas Stadshus, april 2020
--	-----------------	---

Styrelsen i Göteborgs Stadshus AB

Datum 2019-10-28

Diarienummer 0091/19

Handläggare: Andreja Sarcevic

Redovisning av ägardialog och handlingsplan från ägardialog med Higab AB

Genomförd den 2 september 2019

Göteborgs Stadshus AB ska enligt ägardirektivet genomföra ägardialog med de direktunderställda bolagen. Ägardialogerna ska redovisas skriftligt till kommunstyrelsen och kommunfullmäktige och kompletteras med handlingsplaner. I detta dokument redovisas de generella frågeställningar som varit föremål för diskussion under årets ägardialoger, väsentliga frågeställningar som lyfts under dialogen samt handlingsplan.

Generella frågeställningar

I årets ägardialoger togs tre generella frågeområden – klimatförändringar, jämlik stad och kompetensförsörjning – upp för samtliga bolag.

Bolagen redovisade sitt arbete och status inom dessa områden vilket skapar ett gott underlag för det fortsatta arbetet inom koncernen. I något fall genererar de generella frågeområdena ett uppdrag i handlingsplanen eller en särskild kommentar. För Higabs del kommenteras klimatområdet även under avsnittet väsentliga frågor, se nedan.

Bolaget har bekräftat att verksamheten bedrivs inom ramen för det kommunala ändamålet.

Klimatförändringar

Klimatförändringarna är ett faktum som samtliga verksamheter måste ha ett förhållningssätt till ur såväl påverkans- som anpassningsperspektivet. Stadens mål och inriktning anges i *Klimatstrategiskt program med Energiplan (klimatprogrammet)*. Programmet är för närvarande under omarbetning och stadens förvaltningar och bolag engageras i den processen.

För att nå uppsatta mål är det viktigt att bolagen även fortsättningsvis bedriver ett strategiskt och långsiktigt arbete inom klimatområdet och den egna anpassningen.

Jämlik stad

Jämlikhetsarbetet innefattas i *Göteborgs Stads program för en jämlik stad 2018-2026*. I programmet pekas olika utvecklingsområden ut där vissa berör bolagens verksamhet mer än andra. Det är viktigt att bolagen aktivt arbetar med att lära av varandras erfarenheter och bidra med att skapa förutsättningar för en jämlik stad för Göteborgarna.

Kompetensförsörjning

Inom ramen för *Göteborgs Stads program för attraktiv arbetsgivare 2019-2023* kraftsamlar stadens verksamheter gemensamt i syfte att möta kommande utmaningar. I detta arbete är det väsentligt att bolaget och koncernen medverkar aktivt för såväl egen del som för koncernen och staden.

Det strategiska kompetensförsörjningsarbetet behöver ske systematiskt och kopplas till verksamhetens övriga strategiska dokument och analyser, t ex affärsplan, budget och riskanalyser. Arbetsätt och metoder behöver säkerställas och bolaget har ett viktigt uppdrag att verka för ökad samordning inom koncernen och staden.

Väsentliga frågor

Väsentliga frågor är sådana frågor som diskuterats under ägardialogerna men som inte genererar specifika uppdrag i handlingsplanen. De väsentliga frågorna hanteras ofta inom ramen för bolagens löpande verksamhet men kan också redovisas i nästkommande ägardialog eller inom ramen för den ordinarie uppföljningen.

Klimat

Att arbeta för att motverka/förhindra klimateffekterna är en fråga där samtliga verksamheter måste ta ett ansvar. Lokalkoncernen behöver förstå vilka effekter ett förändrat klimat har på koncernens verksamheter i bemärkelsen anpassning och kostnader.

Vid ägardialogen redogjordes för Higabs och dotterbolagens arbete med att minska klimatutsläpp. Det kan konstateras att bolagen på olika sätt arbetar med frågan, utifrån respektive bolags uppdrag och förutsättningar.

Det är viktigt att det koncerngemensamma arbetet kring klimatfrågor specifikt, men också hållbarhetsfrågor generellt, fortsatt utvecklas inom koncernen för att uppnå synergier, gemensamt lärande och bättre måluppfyllelse.

Kundnöjdhet – Higab

Higab har en varierande fastighetsportfölj och en bred kundbas. Kunderna utgörs av alltifrån stora organisationer och företag så som Göteborgs Stads nämnder och bolag, staten och VGR till medelstora och små näringsidkare och kulturutövare. Att ta hand om fastigheter av så olika karaktär och samtidigt upprätthålla en god service till den breda kundbasen ställer krav på bolaget.

Bolagets kundmätningar för åren 2014–2018 visar att andelen nöjda kunder har sjunkit från 65 % till 46 %. Under samma period varierade andelen missnöjda kunder mellan 15 % och 20 %.

Dialog med kunderna är av central betydelse för att åstadkomma bestående förbättringar i verksamheten. Bolaget uppvisar en negativ trend vad gäller kundnöjdhet. Higab förväntas redogöra för utvecklingen i kundmätningarna regelbundet inom ramen för stadens ordinarie uppföljningssystem.

Handlingsplan

Aktivitet	Ansvar	Tidplan
<p>Vision Älvstaden – aktuell status för Älvstranden Utveckling AB:s exploatering</p> <p>Vision Älvstaden är Nordens största stadsutvecklingsprojekt. Higabs dotterbolag Älvstranden Utveckling AB (nedan Älvstranden) ska enligt sitt ägardirektiv bidra till att uppfylla visionen. Uppdraget innebär att utveckla och avyttra</p>	<p>Presidiet i Älvstranden Utveckling AB tillsammans med presidiet i Higab AB</p>	<p>Att behandlas</p> <p>Stadshus, mars 2020</p>

<p>exploateringsfastigheter. Bolaget ska också kunna ta risker.</p> <p>Utbyggnaden av Älvstaden innebär stora ekonomiska åtaganden för staden som helhet och för Älvstranden. Hittills förvärvade erfarenheter visar att det finns ett antal kostnadsdrivande förutsättningar behäftade med stora osäkerheter och risker, som t.ex. komplexa geotekniska förhållanden eller kostnader relaterade till klimatanpassningsåtgärder. Dessa förhållanden kan trots relativt höga byggrättsvärden skapa negativa ekonomiska förutsättningar för exploateringen i sin helhet.</p> <p>Det har konstaterats att exploateringskalkyler som upprättats för Älvstadens delområden kan ses som en konsekvens av planeringen snarare än som en planeringsförutsättning. KF har därför i samband med beslut om Färdplan 2019 (2019-04-25, § 22) antagit en ekonomisk målbild/inriktning med ett antal styrprinciper för Vision Älvstaden.</p> <p>Stadshus avser att bjuda in presidier och vd i Älvstranden och Higab i syfte att få en redogörelse av aktuell status och exploateringskalkyler för delområden där Älvstranden är markutvecklare/exploatör. Älvstranden ska redogöra för de största utmaningarna för respektive område; ekonomiska effekter för bolaget; hur bolaget verkar för att få exploateringsekonomi i balans; hur bolaget verkar för en affärsmässighet med utgångspunkt i en ömsesidig nytta mellan bolaget och staden vad avser fördelning av exploateringskostnader.</p>		
--	--	--

Styrelsen i Göteborgs Stadshus AB

Datum 2019-10-28
Diarienummer 0091/19
Handläggare: Mats Boogh

Redovisning av ägardialog och handlingsplan från ägardialog med Göteborg Energi AB

Genomförd den 23 september 2019

Göteborgs Stadshus AB ska enligt ägardirektivet genomföra ägardialog med de direktunderställda bolagen. Ägardialogerna ska redovisas skriftligt till kommunstyrelsen och kommunfullmäktige och kompletteras med handlingsplaner. I detta dokument redovisas de generella frågeställningar som varit föremål för diskussion under årets ägardialoger, väsentliga frågeställningar som lyfts under dialogen samt handlingsplan.

Generella frågeställningar

I årets ägardialoger togs tre generella frågeområden – klimatförändringar, jämlik stad och kompetensförsörjning - upp för samtliga bolag:

Bolagen redovisade sitt arbete och status inom dessa områden vilket skapar ett gott underlag för det fortsatta arbetet inom koncernen. I något fall genererar de generella frågeområdena ett uppdrag i handlingsplanen eller en särskild kommentar.

Bolaget har bekräftat att verksamheten bedrivs inom ramen för det kommunala ändamålet.

Klimatförändringar

Klimatförändringarna är ett faktum som samtliga verksamheter måste ha ett förhållningssätt till ur såväl påverkans- som anpassningsperspektivet. Stadens mål och inriktning anges i *Klimatstrategiskt program med Energiplan (klimatprogrammet)*. Programmet är för närvarande under omarbetning och stadens förvaltningar och bolag engageras i den processen.

För att nå uppsatta mål är det viktigt att bolagen även fortsättningsvis bedriver ett strategiskt och långsiktigt arbete inom klimatområdet och den egna anpassningen.

Jämlik stad

Jämlikhetsarbetet innefattas i *Göteborgs Stads program för en jämlik stad 2018-2026*. I programmet pekas olika utvecklingsområden ut där vissa berör bolagens verksamhet mer än andra. Det är viktigt att bolagen aktivt arbetar med att lära av varandras erfarenheter och bidra med att skapa förutsättningar för en jämlik stad för Göteborgarna.

Kompetensförsörjning

Inom ramen för *Göteborgs Stads program för attraktiv arbetsgivare 2019-2023* kraftsamlar stadens verksamheter gemensamt i syfte att möta kommande utmaningar. I detta arbete är det väsentligt att bolaget och koncernen medverkar aktivt för såväl egen del som för koncernen och staden.

Det strategiska kompetensförsörjningsarbetet behöver ske systematiskt och kopplas till verksamhetens övriga strategiska dokument och analyser, t ex affärsplan, budget och riskanalyser. Arbetsätt och metoder behöver säkerställas och bolaget har ett viktigt uppdrag att verka för ökad samordning inom koncernen och staden.

Väsentliga frågor

Väsentliga frågor är sådana frågor som diskuterats under ägardialogerna men som inte genererar specifika uppdrag i handlingsplanen. De väsentliga frågorna hanteras ofta inom ramen för bolagens löpande verksamhet men kan också redovisas i nästkommande ägardialog eller inom ramen för den ordinarie uppföljningen.

Bolagets bedömning är att verksamheten bedrivs i överensstämmelse med det kommunala ändamålet. Som exempel lyfter bolaget deltagande i olika utvecklingsprojekt, utbyggnad av laddinfrastruktur för fordon samt utbyggnad av fjärrkyla i Älvstaden, planering av nya biokraftvärmeanläggningar i Rya och i södra Göteborg, Sisjön/Högsbo. Bolaget informerar om prisjämförelser och kan konstatera att fjärrvärme- och elnätpriser i en nationell jämförelse mellan landets kommuner är låga.

Av dialogen framgår att ett centralt fullmäktigemål som bolaget fokuserar på är att "Göteborg ska minska sin miljö- och klimatpåverkan för att bli en hållbar stad med globalt och lokalt rättvisa utsläpp. För Göteborg Energi innebär detta bland annat att göra fjärrvärmens fossilfri och målet är att detta ska ske till 2030. Av uppdragen nedan framgår att Göteborg Energi får i uppdrag att inför nästa års ägardialog genomföra scenarioanalyser bland annat avseende konsekvenser av tidigare lagd omställning till fossilfri fjärrvärmeproduktion.

Bolaget beskriver under dialogen den genomförda konsolideringen av verksamheten. Sedan 2012 har 14 bolag avyttrats eller fusionerats och framöver bedöms utveckling och investeringar få ökat fokus exempelvis genom stadsutvecklingens behov, omställning till fossilfri fjärrvärme, utbyggnad av laddinfrastruktur och utbyggnad av fjärrkyla.

Fjärrvärmens förutsättningar är viktiga för såväl bolaget som för Göteborgssamhället. Under dialogen informeras om situationen för verksamheten med avseende på bland annat borttagande av skattebefrielse på kraftvärmeproduktion från och med augusti 2019 som en del i "januariöverenskommelsen", prognoser rörande behov av ökad kapacitet parallellt med att värmeenergivolymerna inte längre bedöms öka samt byggregler som anses missgynna fjärrvärme.

Utvecklingsprojekt som av bolaget främst utforskas för fjärrvärmens utveckling utgörs av mer spillvärme, lagring av energi/värme samt geotermisk värme. Se även nedan angående scenarioanalyser med utvecklingsvägar för energisystemet i Göteborg.

För fjärrvärmens framtida behov är markbehovet i nuläget inte helt säkrat. Aktiviteter pågår även inom elnät och kyla i syfte att säkra tillgången till lämplig mark.

Bolaget informerar om förutsättningarna för elnätet med särskilt fokus på effektsituationen där kapaciteten är begränsad i det överliggande regionala nätet. Se även nedan angående scenarioanalyser för energisystemet i Göteborg. För elnätet i Göteborg och dess utveckling utgör också förordningen om intäktsreglering en viktig påverkansfaktor. Bolaget informerar under dialogen om bedömd påverkan på verksamhetens ekonomi.

Under dialogen lämnas information om status i utbyggnaden av fjärrkyla Älvstaden, en utbyggnad som kommunfullmäktige tagit ställning för under 2017. Bolaget har reviderat prognos för anslutningsgrad i nybyggnation från 80 % till 90 – 95 %. Intresset har varit stort och kylaverksamheten prognostiseras redovisa positivt resultat under 2021.

Bolaget informerar under dialogen om status i bolagets inventering av bolagets anläggningar med avseende på risker förknippade med klimatpåverkan genom översvämningar. Anläggningar är inventerade och anpassningar kommer att ske succesivt. Risk för driftsstörningar bedöms som låg med avseende på skyfall och översvämningar.

Handlingsplan

Aktivitet	Ansvar	Tidplan
<p>Scenarioanalyser för energisystemet i Göteborg</p> <p>Göteborgs kommun har genom Stadshus ägande av Göteborg Energi AB rådighet över energisystemets (främst fjärrvärme-, fjärrkyla och elförsörjningens) framtida utveckling i Göteborg.</p> <p>Under ägardialogen ger Göteborg Energi information om risker och utvecklingsvägar för dessa verksamhetsområden och enskilda större utmaningar för energiförsörjningen. Exempelvis informeras om risker för framtida effektbrist i elförsörjningen, omställning till fossilfri fjärrvärme senast 2030 samt behovet av ökad värmeproduktionskapacitet i kombination prognoser om lägre energivolymer. Dessutom informeras om ekonomiska utmaningar för elnäts- fjärrvärme- och fjärrkylaverksamheterna som en följd av reglering och ökade produktionskostnader.</p> <p>Bolaget får i uppdrag att ta fram, som underlag för fortsatt dialog, scenarion med förslag till åtgärder för hur bolaget kan bidra till att trygga Göteborgs energiförsörjningsbehov, tidigarelägga omställningen till fossilfri värmeproduktion m.fl. relevanta scenarion samt beskriva konsekvenser med avseende på faktorer som ekonomi och avkastningskrav, miljö- och stadsutvecklingsaspekter.</p>	<p>Styrelsen i Göteborg Energi AB</p>	<p>Att behandlas</p> <p>Stadshus, juni 2020</p> <p>Underlag för fördjupad dialog september/oktober 2020</p>

<p>Det är önskvärt att även scenarion med förslag till åtgärder beskrivs även om dessa inte uppfyller bolagets nuvarande avkastningskrav men där en långsiktig lönsamhet kan uppnås och där åtgärder skulle gynna Göteborgssamhället.</p>		
---	--	--

Styrelsen i Göteborgs Stadshus AB

Välkommen till ägardialog.

Stadshus uppgift är att stärka och effektivisera den politiska styrningen av bolagen och genom ägarstyrning stödja och stärka bolagen i deras uppdrag. Tillsammans ska vi utveckla koncernens förmåga att leverera nytta för Göteborg och dess invånare och medverka till utvecklingen av ett hållbart göteborgssamhälle.

För att uppnå detta, bjuder Göteborgs Stadshus in moderbolag och interna bolag till dialog med fokus på de mest centrala frågorna utifrån bolagets, Stadhuskoncernens samt stadens perspektiv.

Som ordförande i Business Region Göteborgs styrelse får du denna inbjudan som vi vill att du vidarebefordrar till hela styrelsen.

När: Den 16 september, klockan 13:00 -14:30

Var: Stadshuset, Gustav Adolfs torg 4A, Wenngrenska salen

Varmt välkomna!

Axel Josefson

Agenda

13.00 Bolaget presenterar efterlevnad av det kommunala ändamålet, de kommunala befogenheterna samt hur man arbetar med att uppfylla fullmäktiges mål.

13.30 Diskussion enligt nedan dialogområden

14.30 Diskussion i Stadshus styrelse efter avslutad dialog

Dialogområden

Koncerngemensamma dialogområden

Kompetensförsörjning

Förmågan att säkra kompetensförsörjningen i framtiden är en strategisk fråga för samtliga verksamheter.

- Hur ser styrelsen på bolagets och koncernens förmåga att säkerställa den framtida kompetensförsörjningen?

Klimatförändringar

Att arbeta för att motverka och förhindra klimateffekterna är en fråga där samtliga verksamheter måste ta ett ansvar. Kommunala verksamheter måste vara goda förebilder.

- Hur ser styrelsen på bolagets och koncernens förmåga att bidra till klimatomställningen och förstå vilka effekter ett förändrat klimat har på koncernens verksamheter när det gäller anpassning och kostnader?

Jämlik Stad

En förutsättning för en god utveckling av Göteborg är en socialt sammanhållen stad. Stadshuskoncernen har stora möjligheter att bidra i en sådan utveckling.

- Vad ser styrelsen att bolaget kan bidra med och vad behöver ytterligare utvecklas för att bidra till en jämlik stad

Bolagsspecifika dialogområden

Näringslivsstrategiskt program

- Vilka insatser har styrelsen pekat ut som strategiskt viktiga för att nå de ambitiösa målen i programmet?

Företagsklimatet

Vad är analysen relaterat till Svenskt Näringslivs mätningar 2018/2019?

- Hur kan arbetet med varumärkesutveckling och relationen till större företag ge önskad effekt?

Välkommen till ägardialog.

Stadshus uppgift är att stärka och effektivisera den politiska styrningen av bolagen och genom ägarstyrning stödja och stärka bolagen i deras uppdrag. Tillsammans ska vi utveckla koncernens förmåga att leverera nytta för Göteborg och dess invånare och medverka till utvecklingen av ett hållbart göteborgssamhälle.

För att uppnå detta, bjuder Göteborgs Stadshus in moderbolag och interna bolag till dialog med fokus på de mest centrala frågorna utifrån bolagets, Stadhuskoncernens samt stadens perspektiv.

Som ordförande i Försäkrings AB Göta Lejons styrelse får du denna inbjudan som vi vill att du vidarebefordrar till hela styrelsen.

När: Den 23 september, klockan 16:30-17:30

Var: Stadshuset, Gustav Adolfs torg 4A, Wenngrenska salen

Varmt välkomna!

Axel Josefson

Agenda

16.30 Bolaget presenterar efterlevnad av det kommunala ändamålet, de kommunala befogenheterna samt hur man arbetar med att uppfylla fullmäktiges mål.

16.45 Diskussion enligt nedan dialogområden

17.30 Diskussion i Stadshus styrelse efter avslutad dialog

Dialogområden

Koncerngemensamma dialogområden

Kompetensförsörjning

Förmågan att säkra kompetensförsörjningen i framtiden är en strategisk fråga för samtliga verksamheter.

- Hur ser styrelsen på bolagets förmåga att säkerställa den framtida kompetensförsörjningen?

Klimatförändringar

Att arbeta för att motverka och förhindra klimateffekterna är en fråga där samtliga verksamheter måste ta ett ansvar. Kommunala verksamheter måste vara goda förebilder.

- Hur ser styrelsen på bolagets förmåga att bidra till klimatomställningen och förstå vilka effekter ett förändrat klimat har på koncernens verksamheter när det gäller anpassning och kostnader?

Jämlik Stad

En förutsättning för en god utveckling av Göteborg är en socialt sammanhållen stad. Stadshuskoncernen har stora möjligheter att bidra i en sådan utveckling.

- Vad ser styrelsen att bolaget kan bidra med och vad behöver ytterligare utvecklas för att bidra till en jämlik stad

Bolagsspecifika dialogområden

Framtidsscenario

Omvärlden och marknaden för kommun-captive verksamheten förändras snabbt. Det ställs större krav på kompetens och mer en komplex riskhantering ställer krav på kontinuerlig utveckling.

- Beskriv utvecklingen inom kommun-captive i Sverige/Norden och beakta alternativa utvecklingsvägar för Göteborg.

Välkommen till ägardialog.

Stadshus uppgift är att stärka och effektivisera den politiska styrningen av bolagen och genom ägarstyrning stödja och stärka bolagen i deras uppdrag. Tillsammans ska vi utveckla koncernens förmåga att leverera nytta för Göteborg och dess invånare och medverka till utvecklingen av ett hållbart göteborgssamhälle.

För att uppnå detta, bjuder Göteborgs Stadshus in moderbolag och interna bolag till dialog med fokus på de mest centrala frågorna utifrån bolagets, Stadhuskoncernens samt stadens perspektiv.

Som ordförande i Förvaltnings AB Framtidens styrelse får du denna inbjudan som vi vill att du vidarebefordrar till hela styrelsen.

När: Den 2 september, klockan 13:00-14:30

Var: Stadshuset, Gustav Adolfs torg 4A, Wenngrenska salen

Varmt välkomna!

Axel Josefson

Agenda

- 13.00** Bolaget presenterar efterlevnad av det kommunala ändamålet, de kommunala befogenheterna samt hur man arbetar med att uppfylla fullmäktiges mål.
- 13.30** Diskussion enligt nedan dialogområden
- 14.30** Diskussion i Stadshus styrelse efter avslutad dialog

Dialogområden

Koncerngemensamma dialogområden

Kompetensförsörjning

Förmågan att säkra kompetensförsörjningen i framtiden är en strategisk fråga för samtliga verksamheter.

- Hur ser styrelsen på bolagets och koncernens förmåga att säkerställa den framtida kompetensförsörjningen?

Klimatförändringar

Att arbeta för att motverka och förhindra climateffekterna är en fråga där samtliga verksamheter måste ta ett ansvar. Kommunala verksamheter måste vara goda förebilder.

- Hur ser styrelsen på bolagets och koncernens förmåga att bidra till klimatomställningen och förstå vilka effekter ett förändrat klimat har på koncernens verksamheter när det gäller anpassning och kostnader?

Jämlik Stad

En förutsättning för en god utveckling av Göteborg är en socialt sammanhållen stad. Stadshuskoncernen har stora möjligheter att bidra i en sådan utveckling.

- Vad ser styrelsen att bolaget och koncernen kan bidra med och vad behöver ytterligare utvecklas för att bidra till en jämlik stad

Bolagsspecifika dialogområden

Nyproduktion

- Aktuella volymprognoser på kort (5 år) och lång (10 år) sikt
- Nyproduktionsstrategi inklusive finansiering
- Nyproduktionsprocess

Blandade upplåtelseformer

- Framtidens plan för insatser för att skapa en blandstad

Utvecklingsområden

- Definition och kriterier för vad ett utvecklingsområde är
- Mätning av effekter av koncernens satsningar i områden

Renovering/underhåll av befintligt bestånd

- Koncerngemensamma riktlinjer för varsam renovering
- Finansiell balansering med nyproduktion

Välkommen till ägardialog.

Stadshus uppgift är att stärka och effektivisera den politiska styrningen av bolagen och genom ägarstyrning stödja och stärka bolagen i deras uppdrag. Tillsammans ska vi utveckla koncernens förmåga att leverera nytta för Göteborg och dess invånare och medverka till utvecklingen av ett hållbart göteborgssamhälle.

För att uppnå detta, bjuder Göteborgs Stadshus in moderbolag och interna bolag till dialog med fokus på de mest centrala frågorna utifrån bolagets, Stadhuskoncernens samt stadens perspektiv.

Som ordförande i Göteborg & Companys styrelse får du denna inbjudan som vi vill att du vidarebefordrar till hela styrelsen.

När: Den 16 september, klockan 15:30-17:00

Var: Stadshuset, Gustav Adolfs torg 4A, Wenngrenska salen

Varmt välkomna!

Axel Josefson

Agenda

- 15.30** Bolaget presenterar efterlevnad av det kommunala ändamålet, de kommunala befogenheterna samt hur man arbetar med att uppfylla fullmäktiges mål.
- 16.00** Diskussion enligt nedan dialogområden
- 17.00** Diskussion i Stadshus styrelse efter avslutad dialog

Dialogområden

Koncerngemensamma dialogområden

Kompetensförsörjning

Förmågan att säkra kompetensförsörjningen i framtiden är en strategisk fråga för samtliga verksamheter.

- Hur ser styrelsen på bolagets och koncernens förmåga att säkerställa den framtida kompetensförsörjningen?

Klimatförändringar

Att arbeta för att motverka och förhindra klimateffekterna är en fråga där samtliga verksamheter måste ta ett ansvar. Kommunala verksamheter måste vara goda förebilder.

- Hur ser styrelsen på bolagets och koncernens förmåga att bidra till klimatomställningen och förstå vilka effekter ett förändrat klimat har på koncernens verksamheter när det gäller anpassning och kostnader?

Jämlik Stad

En förutsättning för en god utveckling av Göteborg är en socialt sammanhållen stad. Stadshuskoncernen har stora möjligheter att bidra i en sådan utveckling.

- Vad ser styrelsen att bolaget och koncernen kan bidra med och vad behöver ytterligare utvecklas för att bidra till en jämlik stad?

Bolagsspecifika dialogområden

European Choir Games och Gothenburg Culture Festival

- Det närmar sig augusti med European Choir Games och årets Gothenburg Culture Festival. När ägardialogen hålls har evenemanget genomförts. Vilka är de preliminära lärdomar som dragits av det nya formatet både avseende uppnådda mål som risk och finansiering?

Hållbara transporter

Redovisa för på vilket sätt Göteborg & Co arbetar och verkar för att besökare ska välja hållbara transporter till och från destinationen Göteborg.

- Vilka resurser läggs på arbetet med att locka hit flyglinjer i förhållande till resurser som läggs på att välja och upptäcka andra transportmedel?

Evenemangsstrategi och TKE-klustret

Samlad diskussion gällande evenemangsstrategi samt förväntningar och struktur på TKE-klustret.

Välkommen till ägardialog.

Stadshus uppgift är att stärka och effektivisera den politiska styrningen av bolagen och genom ägarstyrning stödja och stärka bolagen i deras uppdrag. Tillsammans ska vi utveckla koncernens förmåga att leverera nytta för Göteborg och dess invånare och medverka till utvecklingen av ett hållbart göteborgssamhälle.

För att uppnå detta, bjuder Göteborgs Stadshus in moderbolag och interna bolag till dialog med fokus på de mest centrala frågorna utifrån bolagets, Stadhuskoncernens samt stadens perspektiv.

Som ordförande i Göteborgs Hamns styrelse får du denna inbjudan som vi vill att du vidarebefordrar till hela styrelsen.

När: Den 9 september, klockan 15:30-17:00.

Var: Stadshuset, Gustav Adolfs torg 4A, Wenngrenska salen.

Varmt välkomna!

Axel Josefson

Agenda

- 15.30** Bolaget presenterar efterlevnad av det kommunala ändamålet, de kommunala befogenheterna samt hur man arbetar med att uppfylla fullmäktiges mål.
- 16.00** Diskussion enligt nedan dialogområden
- 17.00** Diskussion i Stadshus styrelse efter avslutad dialog

Dialogområden

Koncerngemensamma dialogområden

Kompetensförsörjning

Förmågan att säkra kompetensförsörjningen i framtiden är en strategisk fråga för samtliga verksamheter.

- Hur ser styrelsen på bolagets förmåga att säkerställa den framtida kompetensförsörjningen?

Klimatförändringar

Att arbeta för att motverka och förhindra klimateffekterna är en fråga där samtliga verksamheter måste ta ett ansvar. Kommunala verksamheter måste vara goda förebilder.

- Hur ser styrelsen på bolagets förmåga att bidra till klimatomställningen och förstå vilka effekter ett förändrat klimat har på koncernens verksamheter när det gäller anpassning och kostnader?

Jämlik Stad

En förutsättning för en god utveckling av Göteborg är en socialt sammanhållen stad. Stadshuskoncernen har stora möjligheter att bidra i en sådan utveckling.

- Vad ser styrelsen att bolaget kan bidra med och vad behöver ytterligare utvecklas för att bidra till en jämlik stad

Bolagsspecifika dialogområden

Konkurrenssituationen

- Utvecklingen inom rederibranschen driver stora investeringar i hamninfrastruktur, flera av hamnarna i norra Europa genomför eller planerar att genomföra betydande investeringar. Göteborgs Hamns konkurrensposition är därför ett viktigt område att föra dialog kring.

Farledsfördjupning

- Aktuell status och finansiella förutsättningar för arbetet med farledsfördjupningen.

Landlord - modellen

- Trots koncessionsavtal finns det en inneboende konflikt i "landlord-modellen" mellan hamnbolag och terminaloperatörer. Göteborgs Hamns strategi och affärsmodell för hantering av denna inneboende målkonflikt har identifierats som ett viktigt område att ha fortsatt dialog kring.

Utdelningskrav

- Frågan om utdelningskrav har lyfts av Hamnens styrelse vid förra årets ägardialog mot bakgrund av att bolagets investeringsvolymerna ökar kraftigt under kommande år. Frågan är fortsatt aktuellt att ha en dialog kring.

Välkommen till ägardialog.

Stadshus uppgift är att stärka och effektivisera den politiska styrningen av bolagen och genom ägarstyrning stödja och stärka bolagen i deras uppdrag. Tillsammans ska vi utveckla koncernens förmåga att leverera nytta för Göteborg och dess invånare och medverka till utvecklingen av ett hållbart göteborgssamhälle.

För att uppnå detta, bjuder Göteborgs Stadshus in moderbolag och interna bolag till dialog med fokus på de mest centrala frågorna utifrån bolagets, Stadhuskoncernens samt stadens perspektiv.

Som ordförande i Göteborgs Stads Kollektivtrafiks styrelse får du denna inbjudan som vi vill att du vidarebefordrar till hela styrelsen.

När: Den 23 september, klockan 13:00-14:30

Var: Stadshuset, Gustav Adolfs torg 4A, Wenngrenska salen

Varmt välkomna!

Axel Josefson

Agenda

- 13.00** Bolaget presenterar efterlevnad av det kommunala ändamålet, de kommunala befogenheterna samt hur man arbetar med att uppfylla fullmäktiges mål.
- 13.30** Diskussion enligt nedan dialogområden
- 14.30** Diskussion i Stadshus styrelse efter avslutad dialog

Dialogområden

Koncerngemensamma dialogområden

Kompetensförsörjning

Förmågan att säkra kompetensförsörjningen i framtiden är en strategisk fråga för samtliga verksamheter.

- Hur ser styrelsen på bolagets och koncernens förmåga att säkerställa den framtida kompetensförsörjningen?

Klimatförändringar

Att arbeta för att motverka och förhindra klimateffekterna är en fråga där samtliga verksamheter måste ta ett ansvar. Kommunala verksamheter måste vara goda förebilder.

- Hur ser styrelsen på bolagets och koncernens förmåga att bidra till klimatomställningen och förstå vilka effekter ett förändrat klimat har på koncernens verksamheter när det gäller anpassning och kostnader?

Jämlik Stad

En förutsättning för en god utveckling av Göteborg är en socialt sammanhållen stad. Stadshuskoncernen har stora möjligheter att bidra i en sådan utveckling.

- Vad ser styrelsen att bolaget och koncernen kan bidra med och vad behöver ytterligare utvecklas för att bidra till en jämlik stad?

Bolagsspecifika dialogområden

Ny organisering av verksamheten

I december 2018 beslutade kommunfullmäktige i Göteborg om genomförande av Huvudavtal och Principavtal med Västra Götalandsregionen avseende organisering av spårvägstrafiken. Den framtida organiseringen innebär bland annat att Västtrafik blir delägare i Göteborgs Spårvägar AB och att ett nytt moderbolag bildas i kollektivtrafikkoncernen.

- Vilka utmaningar ser styrelsen i det nya moderbolaget för moderbolagets del, för ägarstyrningen i koncernen och för koncernens verksamheter?

Västtrafiks upphandling av busstrafik

GS Buss har lämnat anbud i Västtrafiks pågående upphandling av busstrafik i västra Göteborg.

- Hur har inlämnade anbud hanterat osäkerheter kring framtida stabsorganisation overheadtjänster i den pågående omstruktureringen av kollektivtrafikkoncernen?

Trafiksituationen och framkomlighetsproblematik

Verksamheten upplever en växande problematik med trafiksituationen och framkomligheten för spårvagns- och busstrafiken i samband med omläggningar och infrastrukturprojekt. Detta förhållande påverkar verksamhet och arbetsmiljö.

- Hur arbetar styrelsen med problematiken kring trafiksituationen?
- Vilka åtgärder behöver vidtas?
- Hur kan effekter hanteras och minimeras?
- Hur fungerar samverkan mellan olika parter i staden kring trafikomläggningar?
- Är samarbetet mellan olika aktörer fungerande?

Välkommen till ägardialog.

Stadshus uppgift är att stärka och effektivisera den politiska styrningen av bolagen och genom ägarstyrning stödja och stärka bolagen i deras uppdrag. Tillsammans ska vi utveckla koncernens förmåga att leverera nytta för Göteborg och dess invånare och medverka till utvecklingen av ett hållbart göteborgssamhälle.

För att uppnå detta, bjuder Göteborgs Stadshus in moderbolag och interna bolag till dialog med fokus på de mest centrala frågorna utifrån bolagets, Stadhuskoncernens samt stadens perspektiv.

Som ordförande i Göteborg Stads Leasings styrelse får du denna inbjudan som vi vill att du vidarebefordrar till hela styrelsen.

När: Den 23 september, klockan 15:15-16:15

Var: Stadshuset, Gustav Adolfs torg 4A, Wenngrenska salen

Varmt välkomna!

Axel Josefson

Agenda

15.15 Bolaget presenterar efterlevnad av det kommunala ändamålet, de kommunala befogenheterna samt hur man arbetar med att uppfylla fullmäktiges mål.

15.30 Diskussion enligt nedan dialogområden

16.15 Diskussion i Stadshus styrelse efter avslutad dialog

Dialogområden

Koncerngemensamma dialogområden

Kompetensförsörjning

Förmågan att säkra kompetensförsörjningen i framtiden är en strategisk fråga för samtliga verksamheter.

- Hur ser styrelsen på bolagets och koncernens förmåga att säkerställa den framtida kompetensförsörjningen?

Klimatförändringar

Att arbeta för att motverka och förhindra klimateffekterna är en fråga där samtliga verksamheter måste ta ett ansvar. Kommunala verksamheter måste vara goda förebilder.

- Hur ser styrelsen på bolagets och koncernens förmåga att bidra till klimatomställningen och förstå vilka effekter ett förändrat klimat har på koncernens verksamheter när det gäller anpassning och kostnader?

Jämlik Stad

En förutsättning för en god utveckling av Göteborg är en socialt sammanhållen stad. Stadshuskoncernen har stora möjligheter att bidra i en sådan utveckling.

- Vad ser styrelsen att bolaget kan bidra med och vad behöver ytterligare utvecklas för att bidra till en jämlik stad

Koncerngemensamma dialogområden

Fossilfritt transportsystem

- Hur ser styrelsen på bolagets viktiga roll inom stadens fokus på klimatarbete / fossilfritt transportsystem?

Välkommen till ägardialog.

Stadshus uppgift är att stärka och effektivisera den politiska styrningen av bolagen och genom ägarstyrning stödja och stärka bolagen i deras uppdrag. Tillsammans ska vi utveckla koncernens förmåga att leverera nytta för Göteborg och dess invånare och medverka till utvecklingen av ett hållbart göteborgssamhälle.

För att uppnå detta, bjuder Göteborgs Stadshus in moderbolag och interna bolag till dialog med fokus på de mest centrala frågorna utifrån bolagets, Stadhuskoncernens samt stadens perspektiv.

Som ordförande i Higabs styrelse får du denna inbjudan som vi vill att du vidarebefordrar till hela styrelsen.

När: Den 2 september, klockan 15:30-17:00

Var: Stadshuset, Gustav Adolfs torg 4A, Wenngrenska salen

Varmt välkomna!

Axel Josefson

Agenda

- 15.30** Bolaget presenterar efterlevnad av det kommunala ändamålet, de kommunala befogenheterna samt hur man arbetar med att uppfylla fullmäktiges mål.
- 16.00** Diskussion enligt nedan dialogområden.
- 17.00** Diskussion i Stadshus styrelse efter avslutad dialog

Dialogområden

Koncerngemensamma dialogområden

Kompetensförsörjning

Förmågan att säkra kompetensförsörjningen i framtiden är en strategisk fråga för samtliga verksamheter.

- Hur ser styrelsen på bolagets och koncernens förmåga att säkerställa den framtida kompetensförsörjningen?

Klimatförändringar

Att arbeta för att motverka och förhindra klimateffekterna är en fråga där samtliga verksamheter måste ta ett ansvar. Kommunala verksamheter måste vara goda förebilder.

- Hur ser styrelsen på bolagets och koncernens förmåga att bidra till klimatomställningen och förstå vilka effekter ett förändrat klimat har på koncernens verksamheter när det gäller anpassning och kostnader?

Jämlik Stad

En förutsättning för en god utveckling av Göteborg är en socialt sammanhållen stad. Stadshuskoncernen har stora möjligheter att bidra i en sådan utveckling.

- Vad ser styrelsen att bolaget och koncernen kan bidra med och vad behöver ytterligare utvecklas för att bidra till en jämlik stad

Bolagsspecifika dialogområden

Pågående översyn av lokalkoncernen

- Översynen av lokalkoncernens koncernstruktur synkroniseras med kommunfullmäktiges uppdrag till Stadshus om försäljning av tillgångar.

- Dialog om aktuell status och möjlighet att lämna inspel till det fortsatta arbetet.

Finansiell utveckling

- Lokalkoncernens finansiella utveckling på kort (5 år) och lång (10 år) sikt, med särskilt fokus på dotterbolagen Älvstranden och Parkeringsbolaget.

Stadsutveckling

- Bolagens förutsättningar att leverera på sitt uppdrag samt hantering av målkonflikter inom stadsutvecklingen.

Välkommen till ägardialog.

Stadshus uppgift är att stärka och effektivisera den politiska styrningen av bolagen och genom ägarstyrning stödja och stärka bolagen i deras uppdrag. Tillsammans ska vi utveckla koncernens förmåga att leverera nytta för Göteborg och dess invånare och medverka till utvecklingen av ett hållbart göteborgssamhälle.

För att uppnå detta, bjuder Göteborgs Stadshus in moderbolag och interna bolag till dialog med fokus på de mest centrala frågorna utifrån ett bolagets, Stadhuskoncernens samt stadens perspektiv.

Som ordförande i Göteborg Energis styrelse får du denna inbjudan som vi vill att du vidarebefordrar till hela styrelsen.

När: Den 9 september, klockan 13.00-14.30

Var: Stadshuset, Gustav Adolfs torg 4A, Wenngrenska salen

Varmt välkomna!

Axel Josefson

Agenda

13.00 Bolaget presenterar efterlevnad av det kommunala ändamålet, de kommunala befogenheterna samt hur man arbetar med att uppfylla fullmäktiges mål.

13.30 Diskussion enligt nedan dialogområden

14.30 Diskussion i Stadshus styrelse efter avslutad dialog

Dialogområden

Koncerngemensamma dialogområden

Kompetensförsörjning

Förmågan att säkra kompetensförsörjningen i framtiden är en strategisk fråga för samtliga verksamheter.

- Hur ser styrelsen på bolagets och koncernens förmåga att säkerställa den framtida kompetensförsörjningen?

Klimatförändringar

Att arbeta för att motverka och förhindra klimateffekterna är en fråga där samtliga verksamheter måste ta ett ansvar. Kommunala verksamheter måste vara goda förebilder.

- Hur ser styrelsen på bolagets och koncernens förmåga att bidra till klimatomställningen (se även bolagsspecifikt dialogområde nedan) och förstå vilka effekter ett förändrat klimat har på koncernens verksamheter när det gäller anpassning och kostnader?

Jämlik Stad

En förutsättning för en god utveckling av Göteborg är en socialt sammanhållen stad. Stadshuskoncernen har stora möjligheter att bidra i en sådan utveckling.

- Vad ser styrelsen att bolaget kan bidra med och vad behöver ytterligare utvecklas för att bidra till en jämlik stad

Bolagsspecifika dialogområden

Elförsörjning och elhandel

Flera av storstadsregionerna inklusive Göteborg ser utmaningar med den framtida elförsörjningen och effektsituationen. Dessutom utgör förändringar i regleringsmodellen samt övergången till en elhandlarcentrisk modell, utmaningar för verksamheterna och dess ekonomi.

- Vilken bedömning för styrelsen av risker och möjligheter för elnätsverksamheten och elhandeln?
- Vilken handlingsplan finns mot bakgrund av prognoser gällande effektbehov?

Fjärrvärmens utveckling och förutsättningar

Fjärrvärmeverksamheten har diskuterats vid tidigare ägardialoger och bedöms som viktig att följa bland annat med avseende på utvecklingen inom områden som är viktig för fjärrvärmens konkurrenskraft, lagstiftning och regelverk, behovet av ny produktion, markfrågor i anslutning till byggande av produktion och användningen av Rya kraftvärmeverk mm.

- Vilken är styrelsens nuvarande bedömning av fjärrvärmens framtida konkurrenskraft och utveckling?

Utbyggnad av fjärrkyla

I december 2017 godkände kommunfullmäktige hemställan från Göteborg Energi om utbyggnad av fjärrkyla Älvstaden under en tioårsperiod omfattande ca 0,5 mdkr.

- Vilken status har utbyggnaden av fjärrkyla?

Klimatstrategiska mål i Göteborgs Stad

- Hur ser styrelsen på möjligheterna att bidra till uppfyllandet av Göteborgs Stads klimatstrategiska mål?

Uppdrag från kommunfullmäktige och kommunstyrelsen till nämnder och styrelser utanför budgetbeslut 2016- december 2019.

Bilaga 4

Avslutade uppdrag från kommunfullmäktige/kommunstyrelsen uppdaterad 2020-02-24

Nr.	Uppdrag	Startdatum	Status och kommentar
1.	Got Event AB uppdras att - i samverkan med idrotts- och föreningsnämnden, Higab, stadsledningskontoret och övriga relevanta aktörer ta fram en plan för hur alla dagens evenemang temporärt ska kunna säkerställas innan den "nya Lisebergshallen" är på plats.	2016-01-01	<p>Avslutat 2019</p> <p>Stadsledningskontoret bedömer uppdraget som slutfört. Uppdraget behandlades av kommunstyrelsen 2019-05-29 § 453 som antecknade rapporten men inte förklarade uppdraget avslutat. Kommunstyrelsen beslutade om två nya uppdrag, dels till IoFF att ta fram ett underlag som beskriver förutsättningarna för att använda en byggrätt på Kviberg Park för ny idrottshall, dels ett uppdrag till SLK att utreda förutsättningarna för en arena med tidsbegränsat bygglov i Frihamnen.</p> <p>IoFF lämnade sin rapport till KS 2020-01-15, bordlagt till 2020-02-05. SLK lämnade sin rapport till KS 2020-01-15, bordlagt till 2020-02-05. (Göteborgs stad)</p> <p>2020-01-23 Beslut i Got Events styrelse 2018-11-26, därefter i styrelsen för Göteborg & Co vid sammanträde 2018-12-06. Styrelsen presenterar en plan för hantering av elitmatcher i handboll i Scandinavium under 2019/2020. Styrelsen efterfrågar vidare instruktioner från Kommunstyrelsen för fortsatt process av medellång lösning från 2020 tills "ny Lisebergshall" är färdigställd. (Göteborg & Co (Klusterkoncernen))</p>
2.	Park- och naturnämnden uppdras att - ta fram en övergripande plan för sopsortering och återvinning i stadens parker.	2017-01-01	<p>Avslutat 2019</p> <p>Stadsledningskontoret bedömer att uppdraget är fullgjort i och med att det föreslås uppgå i en annat styrande dokument.</p> <p>Beslut taget i PoN 2019-10-21: § 179 0541/19: Beslut Park- och naturnämnden föreslår kommunfullmäktige att Återvinningspolicy för skräp i papperskorgar och Handlingsplan 2011–2012 upphävs till förmån för Avfallsplan 2030 (A2030), den lokala bilagan till A2030 samt lokala handlingsplaner och översänder beslutet till kommunstyrelsen.</p>

Nr.	Uppdrag	Startdatum	Status och kommentar
3.	Nämnden för Intraservice och Nämnden för konsument- och medborgarservice får i uppdrag att utreda och föreslå former för samverkan och dialog med berörda nämnder och bolag i staden.	2017-01-01	<p>Överfört till KS i budget 2020</p> <p>20-01-31 Enligt beslut i kommunfullmäktiges budget 2020 övergår uppdraget med att ta fram en ny styr-, finansierings- och samverkansmodell för verksamhetsutveckling med hjälp av digitalisering till kommunstyrelsen. Överlämning av uppdraget sker via bilagor till årsrapporten. (Intraservice)</p> <p>2020-01-16 Enligt beslut i kommunfullmäktigesbudget 2020 övergår uppdraget med att ta fram en ny styr-, finansierings och samverksmodell för verksamhetsutveckling med hjälp av digitalisering till kommunstyrelsen. Överlämning av uppdraget sker genom bilagor till årsrapporten. (Nämnden för Konsument- och Medborgarservice)</p>
4.	Nämnden för Intraservice och Nämnden för konsument- och medborgarservice får i uppdrag att föreslå de förändringar i reglementen, organisation samt revidering eller avveckling av styrdokument som påkallas för att få en tydligt sammanhållen process för verksamhetsutveckling med digitalisering och leverans av intern och extern service.	2017-01-01	<p>Överfört till KS i budget 2020</p> <p>2020-01-31 Enligt beslut i kommunfullmäktiges budget 2020 övergår uppdraget med att ta fram en ny styr-, finansierings- och samverkansmodell för verksamhetsutveckling med hjälp av digitalisering till kommunstyrelsen. Överlämning av uppdraget sker via bilagor till årsrapporten. (Intraservice)</p> <p>2020-01-16 Enligt beslut i kommunfullmäktigesbudget 2020 övergår uppdraget med att ta fram en ny styr-, finansierings och samverksmodell för verksamhetsutveckling med hjälp av digitalisering till kommunstyrelsen. Överlämning av uppdraget sker genom bilagor till årsrapporten. (Nämnden för Konsument- och Medborgarservice)</p>
5.	Nämnden för Intraservice och Nämnden för konsument- och medborgarservice får i uppdrag att i samråd med övriga nämnder och bolag, utarbeta förslag till renodlad styr-, samordnings-, och finansieringsmodell för verksamhetsutveckling med hjälp av digitalisering samt leverans av intern och extern service i Göteborgs Stad.	2017-01-01	<p>Överfört till KS i budget 2020</p> <p>2020-01-31 Enligt beslut i kommunfullmäktiges budget 2020 övergår uppdraget med att ta fram en ny styr-, finansierings- och samverkansmodell för verksamhetsutveckling med hjälp av digitalisering till kommunstyrelsen. Överlämning av uppdraget sker via bilagor till årsrapporten. (Intraservice)</p> <p>2020-01-16 Enligt beslut i kommunfullmäktigesbudget 2020 övergår uppdraget med att ta fram en ny styr-, finansierings och samverksmodell för verksamhetsutveckling med hjälp av digitalisering till kommunstyrelsen. Överlämning av uppdraget sker genom bilagor till årsrapporten. (Nämnden för Konsument- och Medborgarservice)</p>

Nr.	Uppdrag	Startdatum	Status och kommentar
6.	Business Region Göteborg AB får i uppdrag att aktivt arbeta med att rekrytera utländska byggaktörer till Göteborg för att öka produktionskapaciteten i byggprocessen i Göteborg.	2017-01-01	<p>Avslutat 2019 Stadsledningskontoret bedömer att uppdraget är slutfört. BRG rapporterar uppdraget i sin årsrapport, behandlades i BRG:s styrelse 2020-02-10. (Göteborgs stad)</p> <p>2020-01-20 Årsrapport 2019 (10/2, 2020)</p> <p>I 2018 års budget gavs BRG tillsammans med Fastighetsnämnden, Lokalnämnden och Förvaltnings AB Framtiden uppdraget att arbeta strategiskt med att locka hit utländska byggaktörer.</p> <p>Vi samarbetar tätt med ovan nämnda aktörer och enligt den strategi som togs fram i ett tidigare KF-uppdrag till BRG. I det löpande arbetet så har både Trafikkontoret och Fastighetskontoret involverats på förekommen anledning, då främst i att delta i konkreta möten med intresserade företag, även Älvstranden Utveckling och Framtiden har varit involverade på samma sätt.</p> <p>Vi ser ett stort intresse från internationella aktörer och ett flertal har redan besökt Göteborg och fler är inplanerade. Etableringsprocessen för en utländsk byggaktör är dock lång och jämfört med andra branscher är tröskeln för att komma in på marknaden relativt hög. Under oktober månad så genomfördes i inom ramen för detta uppdraget en internationell matchmakingträff i Göteborg. (Business Region Göteborg AB)</p>
7.	Göteborgs Stads Parkerings AB och Grefab AB får i uppdrag att omvandla Grefab:s platser för båtuppställning till boendeparkering på Saltholmsgatan väster om terminalbyggnaden samt erbjuda ersättningsplatser för båtuppställning.	2018-01-01	<p>Avslutat 2019 Stadsledningskontoret bedömer att detta uppdrag kan förklaras fullgjort då den fortsatta processen övergått i ett annat uppdrag. (Göteborgs stad)</p> <p>2020-01-23 Tillsammans med Grefab har konsekvenserna av att omvandla platserna från båtuppställning till bilparkering tagits fram. SLK har beskrivit det i sitt tjänsteutlåtande om parkeringssituationen i Saltholmen. Dialog pågår med Grefab. Det som nu ses som ett möjligt alternativ är att via Grefab erbjuda boende parkering sommartid på ytan Väster om terminalbyggnaden. (Avslutas då nytt uppdrag finns fr o m 2019.) (Higab AB (koncern))</p> <p>2019-08-29 Frågan till KF 190912</p> <p>Grefab behöver annan mark för att kunna tillgodose behovet i uppdraget. (GREFAB)</p>

Nr.	Uppdrag	Startdatum	Status och kommentar
8.	Fastighetsnämnden får i uppdrag att göra och redovisa en ny läges-/årsrapport för trygghetsboende senast 2019-05-31.	2018-11-14	<p>Avslutat 2019</p> <p>Som en del i uppföljningen av kommunfullmäktiges uppdrag om 1000 trygghetslägenheter under mandatperioden 2015-2018 har fastighetskontoret lämnat förslag om ny målbild för innevarande mandatperiod, och mindre förändringar i riktlinjerna. Förslaget är 300 nya lägenheter om året, vilket ger ytterligare totalt 1200 trygghetslägenheter. Fastighetsnämnden valde att bortse från förslaget att ta bort startsubventionen varför denna nu ingår i det ärende som ska upp i kommunstyrelsen och kommunfullmäktige. Beslut förväntas under början av 2020. Förslaget innefattar också att ekonomiskt kompensera fastighetsnämnden utifrån redovisat budgetbehov som följer av den nya målbilden samt att hantera kostnader och budget för beviljade subventioner inom ramen för transfereringar, N205 (Fastighetsnämnden)</p>
9.	Förvaltnings AB Framtiden och Störningsjouren i Göteborg AB får i uppdrag att fortsatt utveckla arbetet med oriktiga hyresförhållanden till att ske systematiskt och i samverkan med Skatteverkets bosättningskontroll.	2018-11-14	<p>Avslutat 2019</p> <p>Uppdraget klart (Göteborgs stad)</p> <p>2020-01-20</p> <p>Under året har tre möten genomförts med Skatteverket för att utreda och hitta en form för samverkan.</p> <p>Återrapportering till styrelse i samband med årsrapporten 20-02-07. (Förvaltnings AB Framtiden)</p>
10.	Fastighetsnämnden får i uppdrag att ta fram förslag till samfinansieringslösning gällande farledsfördjupning och utbyggnad av kajer i Fiskebäcks hamn.	2018-12-18	<p>Avslutat 2019</p> <p>Stadsledningskontoret bedömer att uppdraget är slutfört. Förslag till samfinansieringslösning behandlad av FN 200203. (Göteborgs stad)</p> <p>2020-01-13</p> <p>Ett förslag är framtaget. Bordlades av fastighetsnämnden den 9 december 2019 till februari 2020. (Fastighetsnämnden)</p>

Nr.	Uppdrag	Startdatum	Status och kommentar
11.	Göteborg & Co AB och Business Region Göteborg AB får i uppdrag att ta fram ett förslag för utveckling av besöksnäring med anknytning till hav och fisk.	2018-12-18	<p>Avslutat 2019 Stadsledningskontoret bedömer att uppdraget är slutfört, förslaget redovisat i styrelsen för Göteborg & Co 2019-09-23 § 14. (Göteborgs stad)</p> <p>2020-01-20 Årsrapport 2019 (10/2 2020) BRG har tillsammans med Göteborg & Co under 2019 arbetat tagit fram ett förslag för utveckling av besöksnäringen med anknytning till hav och fisk. Som en följd av det tidigare samarbetsprojektet "Tillväxt Turism" träffas ingående parter BRG, Gbg Co samt Turistrådet Väst några gånger per år. Ett fortsatt samarbete bör fokuseras på aktuella frågor och behov. TRV erbjuder utbildning inom värdskap, kvalitet och hållbarhet, affärsmannaskap och digital närvaro. BRG erbjuder företagsutvecklande insatser. GCO ansvarar för varumärket Göteborg, i syfte att stärka besöksnäringen. Den utveckling av besöksnäringen med koppling till fisk och hav som efterfrågas bör ske inom ramen för befintliga ansvarsområden och roller. (Business Region Göteborg AB)</p> <p>2020-01-31 Beslutat i styrelsen för Göteborg & Co 2019-09-23. Den turism som bedrivs kustnära är viktig för regionen och närheten till havet är en av de viktigaste anledningarna till att turister besöker regionen. Den utveckling av besöksnäringen med koppling till fisk och hav som efterfrågas i uppdraget föreslås att även fortsättningsvis ske inom ramen för befintliga ansvarsområden och roller. Ett fortsatt samarbete mellan Göteborg & Co, Business Region Göteborg och Turistrådet Västsverige, inom segmentet hav och fisk, behöver, för att vara hållbart över tid, vara styrt av underliggande efterfrågan och fokusera på för tillfället aktuella frågor och behov (Göteborg & Co (Klusterkoncernen))</p>
12.	Förvaltnings AB Framtiden får i uppdrag att se över möjligheten till BID-inspirerade samarbeten i lämpliga områden.	2018-12-18	<p>Avslutat 2019 Stadsledningskontoret bedömer att uppdraget är avslutat. KS beslutade 190612 att SLK inom ramen för sitt uppdrag att samordna stadens trygghetskapande arbete, får i uppdrag att stödja BID-initiativ. Framtiden arbetar löpande med dessa frågor inom sitt uppdrag. (Göteborgs stad)</p> <p>2020-01-28 Kommunstyrelsen beslutade på sitt möte den 190612 att kommunstyrelsen får i uppdrag att inom ramen för det trygghetskapande arbetet svara för samordning av och agera "en väg in" för BID-initiativ.</p> <p>Framtidenkoncernen får löpande frågor kring BID-inspirerade samarbeten och beaktar och bemöter varje förfrågan utifrån de lokala förutsättningarna i respektive område som förfrågningarna berör.</p> <p>Poseidon har under året initierat ett BID-inspirerat samarbete med SDF Angered och Victoria Park i Lövgärdet.</p> <p>Åtterrapporering till styrelse i samband med årsrapport 2020-02-07. (Förvaltnings AB Framtiden)</p>

Nr.	Uppdrag	Startdatum	Status och kommentar
-----	---------	------------	----------------------

Pågående uppdrag från kommunfullmäktige/kommunstyrelsen

Nr.	Uppdrag	Startdatum	Status och kommentar
13.	Higab AB uppdras att - iordningställa samtliga tomma lokaler i Kvibergs Park, som är lämpliga att hyra ut till föreningslivet, till uthyrbart skick.	2016-01-01	<p>Pågående 2019 Stadsledningskontoret bedömer att uppdraget inte är avslutat. Stadsledningskontoret återkommer i samlingsärden maj 2020 med en återrapportering (Göteborgs stad)</p> <p>2020-01-23 Higab har identifierat tre lokaler som lämpliga för uthyrning till föreningslivet. Styrelsen informerades i samband med septembarmötet 2019.</p> <p>Analys presenterad för styrelsen 2019-10-19, uppdraget kommer parkeras tills vidare då konsekvensen för Higab bedöms medföra stora nedskrivningsbehov. (Higab AB (koncern))</p>
14.	Nämnden för Intraservice uppdrag att - fortsätta genomföra test av fritt WiFi i enlighet med kommunfullmäktiges budget för 2017.	2017-01-01	<p>Pågående 2019 Testet är genomfört och övergått till drift. Uppdraget är pågående. (Göteborgs stad)</p> <p>2020-01-21 I början av året fanns 10 aktiva platser för fritt publikt WiFi. Under året har upphandling genomförts och ytterligare 10 platser aktiveras runt årsskiftet 2019/20. En behovsinventering visar på behov av ytterligare 50 platser som ligger med i upphandlingen som option. Ett arbete genomförs nu för att se om Göteborgs Energi (gothnet) på ett bättre sätt kan tillgodose det totala behovet av fritt publikt WiFi tillsammans med ny teknik för IoT med mera. Detta skulle innebära att en slutredovisning av uppdraget kan göras under 2020 och att all publik WiFi inom Göteborgs Stad hamnar under samma verksamhet (Göteborgs Energi). (Intraservice)</p>
15.	Göteborgs Hamn AB uppdras att - etablera nya spårfunktioner enligt ovanstående avtal - PU KF §6 2017-02-23.	2019-12-31	<p>Pågående 2019 Ett av de första etapperna är genomförd, byggnation av etapp 2 pågår. (Göteborgs stad)</p> <p>2020-01-24 Den första delen i överenskommelsen Arken kombiterminal är i drift sedan januari 2018. Under 2019 har byggnationen av omlastningsterminalen Sveaterminalen startat, vilket är andra delen i överenskommelsen. Projektet går enligt plan och terminalen beräknas tas i drift i Q3 2020. (Göteborgs Hamn AB)</p>

Nr.	Uppdrag	Startdatum	Status och kommentar
16.	Göteborgs Stads Parkerings AB och trafiknämnden uppdras att - i nära samverkan med Liseberg AB och övriga berörda aktörer i staden belysa parkerings- och infrastrukturfrågan och återkomma med förslag till beslut om fortsatt inriktning.	2017-01-01	<p>Pågående 2019</p> <p>2020-02-19 Frågan är kopplad till aktuell detaljplan för Liseberg och hanteras genom detta ärende. Återrapportering kommer att ske på nämnden i mars. (Trafiknämnden)</p> <p>2020-01-21 Parkerings- och trafiksituationen har utretts i samverkan med Liseberg och TK. Återrapportering till KS/KF bedöms lämpligen ske i samband med andra beslut som rör Lisebergs projekt i KF under våren 2020. Muntlig rapportering till styrelsen har skett löpande. Styrelsen avser att behandla slutlig rapport i februari 2020. (Higab AB (koncern))</p> <p>2020-01-21 Liseberg har varit drivande i att föra dialog med framför allt Göteborgs Stads Parkerings AB gällande parkeringsfrågan enligt kommunfullmäktiges uppdrag i samband med Lisebergs planerade utveckling av Jubileumsprojekt. Göteborgs Stads Parkerings AB har dock tydligt meddelat Liseberg att de inte har för avsikt att uppföra parkeringar för att tillmötesgå det ökade behovet av parkeringsplatser i anslutning till Liseberg. Vi ser därför inte att vi kommer längre i dialogen utan frågan får återrapporteras till kommunfullmäktige av Göteborgs Stads Parkerings AB. Liseberg försöker nu själva hitta lösningar på parkeringsfrågan. (Göteborg & Co (Klusterkoncernen))</p>
17.	Berörda nämnder får i uppdrag att som ett pilotprojekt installera högteknologiska toaletter på några utvalda äldreboenden samt i ordinärt boende för personer med funktionsnedsättning.	2017-01-01	<p>Pågående 2019 Uppdraget är pågående slutredovisas i samlingsärendet maj 2020 till KS/KF. (Göteborgs stad)</p> <p>2020-01-23 Förvaltningen har kallats till möten på stadsledningskontoret under 2018. Under 2019 har förvaltningen haft dialog med Örgryte Härlanda, som är resursnämnd för äldreboende, kring uppdraget. Samordningsansvaret och budget för uppdraget är inte klargjort.</p> <p>Lokalförvaltningen har under 2019 tillsammans med Örgryte Härlanda SDF, som är resursnämnd, träffats och diskuterat uppdraget. En kartläggning av befintliga anläggningar i staden har gjorts. Lokalförvaltningen har varken samordningsansvar eller särskilt ansvar för uppdraget, inte heller gällande rapportering av uppdraget.</p> <p>Lokalförvaltningen avslutar därmed uppdraget. (Lokalnämnden)</p>

Nr.	Uppdrag	Startdatum	Status och kommentar
18.	Byggnadsnämnden får i uppdrag med aktiv medverkan från övriga berörda nämnder att ta fram förslag till ny översiktsplan för Göteborg.	2017-01-01	<p>Pågående 2019 Uppdraget pågår, Utställning av ny översiktsplan planeras ske runt årsskiftet 2020/2021. (Göteborgs stad)</p> <p>2019-09-09 Stadsbyggnadskontoret har under första kvartalet 2019 genomfört samråd för förslag till ny översiktsplan för Göteborg. Förslaget får anses uppfylla de av kommunfullmäktige beslutade inriktningarna om att ge stöd för en tät, grön och blandad stad där fler invånare får möjlighet till ett enkelt vardagsliv, med gångavstånd till kollektivtrafik och service. Arbetet med att vidareutveckla planförslaget pågår inom den förvaltningsövergripande planeringsorganisationen. Utställning av ny översiktsplan planeras preliminärt ske runt årsskiftet 2020/2021. (Byggnadsnämnden)</p>
19.	Nämnden för Intraservice får i uppdrag att ta fram anvisningar för tillämpning, utveckling, förvaltning och implementering av riktlinjen i staden.	2017-01-01	<p>Pågående 2019</p> <p>2020-01-21 En fortsatt implementering pågår av riktlinjen för nyttorealiserings. Under året har en webbutbildning som riktar sig till hela staden tagits fram. Totalt har ca 100 personer tagit del av denna. Ett stort fokus har varit på Intraservice tjänsteutveckling med stöd och integrering av nyttorealiserings i portföljstyrningen samt utbildning kopplat till detta. Framtagna verktyg kopplade till nyttorealiserings har börjats användas i större omfattning.</p> <p>I nuläget bedöms Göteborgs Stad ha ett stort kvarvarande arbete för att leva upp till den antagna riktlinjen för nyttorealiserings. Ökade resurser behöver tillföras för att införliva nyttorealiserings ytterligare. Ett viktigt utvecklingsområde är att ge verksamheter möjlighet att följa upp att nyttorna uppstår samt att resultatet samlas i ett nyttoregister. (Intraservice)</p>
20.	Byggnadsnämnden får i uppdrag att ta fram förslag till fördjupning av översiktsplanen för Högsbo-Frölunda med Dag Hammarskjöldsleden med den inriktning som framgår av stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.	2017-01-01	<p>Pågående 2019 Uppdragen pågår Utställning av fördjupningarna planeras ske runt årsskiftet 2020/2021. (Göteborgs stad)</p> <p>2020-01-20 Under första kvartalet 2019 genomfördes samråd om fördjupning. Förslaget får anses uppfylla de av kommunfullmäktige beslutade inriktningarna om att ge stöd för en tät, grön och blandad stad där fler invånare får möjlighet till ett enkelt vardagsliv, med gångavstånd till kollektivtrafik och service. Arbetet med att vidareutveckla planförslaget pågår inom den förvaltningsövergripande planeringsorganisationen. Utställning planeras preliminärt ske runt årsskiftet 2020/2021. (Byggnadsnämnden)</p>
21.	Göteborgs Stads Bostad AB får i uppdrag att utreda en utökad bytesrätt.	2017-01-01	<p>Pågående 2019</p> <p>2020-01-28 En översyn av dotterbolagens uthyrningsverksamhet och interna omflyttning har ingått som en del av Stadshus AB:s uppdrag utifrån översynen av Boplatz Göteborg AB. Överföringen av den interna omflyttningen planeras runt årsskiftet 2020/2021. (Förvaltnings AB Framtiden)</p>

Nr.	Uppdrag	Startdatum	Status och kommentar
22.	Miljö- och klimatnämnden får i uppdrag att för Göteborgs Stads räkning bedöma och anta utmaningarna inom Fossilfritt Sverige.	2017-01-01	<p>Pågående 2019 Uppdraget är kontinuerligt och pågår. (Göteborgs stad)</p> <p>2020-01-19 Uppdraget har i dagsläget inget slutdatum, utan är ett uppdrag som ska göras löpande. Miljö- och klimatnämnden fortsätter att för Göteborgs Stads räkning bedöma och anta utmaningarna inom Fossilfritt Sverige. Vi har antagit transport-utmaningen och vi avvaktar beslut angående uppdraget om att göra stadens fordonsflotta fossilfri för att därefter ta ställning till tjänstebilsutmaningen inom Fossilfritt Sverige. (Miljö- och klimatnämnden)</p>
23.	Styrelsen för Göteborg & Co AB får i uppdrag att en gång per mandatperiod utvärdera Göteborgs Stads program för besöksnäringens utveckling och vid behov föreslå kommunfullmäktige anpassningar eller förändringar.	2018-01-01	<p>Pågående 2019 Den första utvärderingen är genomförd och redovisad i Gbg&Co styrelse 2019-12-19 § 7. (Göteborgs stad)</p> <p>2020-01-17 Beslutat i styrelsen för Göteborg & Co 2019-12-19. Arbetet med att i samverkan med berörda styrelser och nämnder ta fram handlingsplaner kopplade till besöksnäringens programmet fem strategier och dess nyckelfrågor pågår och omfattar flera av bolagets olika delar och ansvarsområden. Arbetet med handlingsplaner under programperioden fram till 2030 har sin utgångspunkt i att planeringsperioden är lång och att framtida behov inte i alla delar är kända. Utvärderingen av programmet en gång per mandatperiod kommer tydligare att säkerställa programmet aktualitet och Göteborg & Co avser att under innevarande mandatperiod återkomma med eventuella förslag till säkerställda anpassningar och eventuell revidering av programmet. (Göteborg & Co (Klusterkoncernen))</p>
24.	Business Region Göteborg AB får i uppdrag att redovisa Göteborgs Stads näringslivsstrategiska programs måluppfyllelse till kommunfullmäktige i samband med programmets revidering 2023 och därefter vart fjärde år.	2018-01-01	<p>Pågående 2019 Pågående uppdrag, aktuellt för genomförande första gången under hösten 2023. (Göteborgs stad)</p> <p>2020-01-21 Ej aktuellt 2019 men de 10 övergripande indikatorerna följs upp årligen. (Business Region Göteborg AB)</p>
25.	Business Region Göteborg AB och kommunstyrelsen får i uppdrag att i samband med ny mandatperiod under programperioden, samt vid behov, utvärdera och föreslå eventuella förändringar i det näringslivsstrategiska programmet till kommunfullmäktige.	2018-01-01	<p>Pågående 2019 Pågående uppdrag, aktuellt första gången under 2023. (Göteborgs stad)</p> <p>2020-01-20 Ej aktuellt 2019 (Business Region Göteborg AB)</p>

Nr.	Uppdrag	Startdatum	Status och kommentar
26.	Business Region Göteborg AB får i uppdrag att i samverkan med berörda nämnder och styrelser utarbeta handlingsplaner med konkreta åtgärder hur de strategiska målen som anges i Göteborgs Stads näringslivsstrategiska program 2018-2035 ska nås.	2018-01-01	<p>Pågående 2019 Handlingsplanen 2019 - 2022, inklusive strategiska utvecklingsområdet Infrastruktur, är framtagen och beslutas av berörda nämnder under Q1 2020. (Göteborgs stad)</p> <p>2020-01-20 BRG styrelse 2019-12-06, 2019-04-24</p> <p>Handlingsplan 1 juli 2019-31 december 2021 innehåller vad respektive förvaltning och bolag med delansvar ska göra. Beslut har tagits av samtliga berörda.</p> <p>Uppdaterad handlingsplan av sista insatsområdet "infrastruktur och tillgänglighet" har godkänts och lämnas över för beslut till resp. nämnd/styrelse som har delansvar inom området.</p> <p>(Business Region Göteborg AB)</p>
27.	Kommunstyrelsen hemställer till Higab AB att utreda möjligheterna för ett kafé i paradentrén till Börsen och/eller i källaren på Högvakten, Rådhuset och Börsen.	2018-01-01	<p>Pågående 2019 Uppdraget har rapporterats i Higab AB:s styrelse 2019-11-28, återskärningsrapporteras till KS i samlingsärendet maj 2020 (Göteborgs stad)</p> <p>2020-01-21 Uppdraget är klart och rapporterat. (Higab AB (koncern))</p>
28.	Kommunstyrelsen hemställer till Higab AB om att undersöka möjligheterna att skapa infrastruktur i kvarteret Högvakten, så att det blir möjligt att bedriva kafé eller restaurangverksamhet på Gustaf Adolfs torg.	2018-01-01	<p>Pågående 2019 Uppdraget har rapporterats i Higab AB:s styrelse 2019-11-28, återskärningsrapporteras till KS i samlingsärendet maj 2020 (Göteborgs stad)</p> <p>2020-01-21 Uppdraget är klart och rapporterat. (Higab AB (koncern))</p>
29.	Göteborgs Stads Parkerings AB får i uppdrag att utreda möjligheten att utöka antal parkeringsplatser på parkeringarna på Saltholmsgatan och Vikebacken.	2018-01-01	<p>Pågående 2019 Uppdraget är pågående, investeringsbeslut fattat. (Göteborgs stad)</p> <p>2020-01-10 Möjligheten att utöka antalet platser på Vikebacken är utredd. I det tjänsteutlåtande som SLK har lagt fram finns alternativ för att förbättra parkeringssituationen identifierade. Investeringsbeslut för att utöka antalet parkeringsplatser på Vikebacken är fattat av styrelsen och bygglov kommer nu att sökas. (Higab AB (koncern))</p>

Nr.	Uppdrag	Startdatum	Status och kommentar
30.	Uppdrag att inleda projektet måltidsvänner.	2018-05-17	<p>Pågående 2019 Ett utredningsuppdrag samt underlag för införandet av projektet Måltidsvän i Angered är överlämnat till hälsofrämjande verksamheten. På grund av stadsdelens ekonomiska läge är projektet pausat då förvaltningen under 2019 inte hade möjlighet att finansiera detta. (SDN Angered)</p> <p>2020-01-16 Hälsofrämjande- och förebyggandeenheten har tillsammans med myndighetsenheten planerat och startat projektet måltidsvänner. AFH utgår från Kävlings koncept som innebär att en måltidsvän besöker senioren som vill ha sällskap vid måltiderna, alternativt träffas på någon av de kommunala restaurangerna en gång i veckan. I dagsläget har ingen senior valt att delta i projektet, då de anser att även senioren borde få sin mat betald av kommunen. (SDN Askim-Frölunda-Högsbo)</p> <p>2020-01-20 Biståndshandläggare och omsorgshandledare i hemtjänsten har identifierat personer som är socialt isolerade och frågan har ställts till en handfull personer om de är intresserade av en måltidsvän. Av dessa har några seniorer önskat en måltidsvän och intresset hos volontärerna är stort. Ett hinder i projektet är att de äldre tycker att det är dyrt att äta på restaurang regelbundet. Arbetet kommer att fortsätta under 2020. (SDN Centrum)</p> <p>2020-01-16 Uppdraget har omhändertagits genom att erbjuda sopplunch och social samvaro på mötesplats Vintergatan. (SDN Lundby)</p> <p>2019-12-30 Uppdraget beräknas vara genomfört under andra kvartalet 2020.</p> <p>Biståndsenheten har i enlighet med framtagen arbetsplan identifierat och tillfrågat personer som uppfyller kriterier för målgruppen,</p>

Nr.	Uppdrag	Startdatum	Status och kommentar
30.	Uppdrag att inleda projektet måltidsvänner forts.	2018-05-17	<p>2019-12-30 Uppdraget beräknas vara genomfört under andra kvartalet 2020.</p> <p>Biståndsenheten har i enlighet med framtagna arbetsplan identifierat och tillfrågat personer som uppfyller kriterier för målgruppen, men samtliga individer har valt att tacka nej. Förste biståndsbedömaren och volontärsamordnaren kommer under våren 2020 att intensifiera arbetet och genom direktkontakt med hemtjänstens planerare se över möjligheten att identifiera fler individer inom målgruppen. Målsättningen kvarstår att på sikt ha fem måltidsvänner inom stadsdelen. Förebyggandeenheten kommer att bekosta måltiderna och Intern service kommer att servera samt föra dokumentation över antalet serverade måltider. (SDN Majorna-Linné)</p> <p>2019-09-06 Ett arbete har påbörjats tillsammans äldrekonulent/volontärsamordnare. Ett första steg är att rekrytera volontärer. Under hösten kommer annonsering påbörjas för att ta emot intresseanmälningar och erbjuda en första kontakt. Förvaltningen för även en dialog med övriga stadsdelsförvaltningar om uppdraget och hämtar in kunskap från andra kommuner, till exempel Kävlinge och Örebro, som arbetat på liknande sätt. (SDN Norra Hisingen)</p> <p>2020-01-10 Förebyggande enheten har påbörjat arbetet med uppdraget och funnit att uppdragets utformning med matchningar är resurskrävande. Ekonomiska förutsättningar har inte kunnat tillhandahållas. Försök med utformning i gruppverksamhet kommer att prövas under 2020. (SDN Västra Göteborg)</p>

Nr.	Uppdrag	Startdatum	Status och kommentar
30.	Uppdrag att inleda projektet måltidsvänner forts.	2018-05-17	<p>2019-10-24 Fokus för sektor ÄO-HS är budgetanpassningar och anpassningar till LOV. Sektor ÄO-HS har därför valt att avvakta erfarenheterna från de stadsdelar som har gått in i arbetet med måltidsvänner. (SDN Västra Hisingen)</p> <p>2020-01-20 Projektet inväntar utvärdering av det pågående arbetet i Majorna-Linné. Stadsdelen har valt att inte gå in i nuläget på grund av rådande ekonomiska förutsättningar. (SDN Örgryte-Härlanda)</p> <p>2020-01-10 Frivilligsamordnare inom enheten Förebyggande, Främjande, Folkhälsa har fått i uppdrag att genom volontärer starta en verksamhet med måltidsvänner i stadsdelen. Information om möjligheten att äta tillsammans med en måltidvän och att bli måltidsvän, har funnits med bland annat i en broschyr om stadsdelens äldredag 2019. Två frivilliga har hittills anmält sitt intresse för att bli måltidsvän. Information inför uppstart av verksamheten har också kommunicerats med chefer inom hemtjänst och biståndsenheten.</p> <p>Under 2020 kommer fortsatt arbete att ske med att informera och marknadsföra möjligheten att äta tillsammans med en måltidsvän och att själv göra en insats och bli måltidsvän. Våren 2020 kommer det dessutom att erbjudas en mat- och pratgrupp en gång i veckan på seniorträffen i Kortedala. (SDN Östra Göteborg)</p>
31.	Byggnadsnämnden, fastighetsnämnden och stadsdelsnämnden Lundby får i uppdrag att samlat, i samverkan med bland annat lokalsekretariatet, säkerställa en lösning för grundskola i linje med redovisade strategier som återfinns i PM -Strategier för att täcka behov av ytterligare skolplatser i Eriksberg.	2018-11-14	<p>Pågående 2019</p> <p>2019-09-02 Överfört till grundskolenämnden. (SDN Lundby)</p> <p>2020-01-20 Berörda förvaltningar har träffats och tillsammans arbetat med en strategi och inriktning för uppdraget. Arbetsgruppen, som letts av stadsbyggnadskontoret, arbetar även tillsammans med koordineringsgruppen för kommunal service i detta uppdrag. Uppdraget är i sitt slutskede, men har inte slutrapporterats ännu. (Byggnadsnämnden)</p> <p>2020-01-13 Uppdraget gavs innan nuvarande arbetsformer för kommunala lokaler var etablerat. Uppdraget kommer hanteras inom ordinarie rutin för kommunala lokaler. Exempelvis ansökan om planbesked för förskola Londongatan. (Fastighetsnämnden)</p>

Nr.	Uppdrag	Startdatum	Status och kommentar
32.	Higab AB får i uppdrag att i samverkan med Business Region Göteborg AB göra en sammanhållen förstudie för utvecklingen av Slakthusområdet.	2018-11-14	<p>Pågående 2019 Pågående uppdrag parallellt med pågående detaljplan, beräknat till och med 2021. (Göteborgs stad)</p> <p>2020-01-29 I Slakthusområdet pågår just nu planarbete för ny detaljplan som beräknas vara klar 2021. I utvecklingsarbetet som pågår parallellt samverkar Higab med BRG och andra aktörer. (Higab AB (koncern))</p>
33.	Fastighetsnämnden får i uppdrag att återkomma till kommunfullmäktige med ett reviderat investeringsbeslut för genomförande av detaljplan för blandad stadsbebyggelse vid Järnvågsgatan.	2018-11-14	<p>Pågående 2019 Uppdraget pågår delbeslut planeras komma till KS under våren 2020. Uppdraget bedöms kunna slutföras under 2020.</p> <p>2020-01-13 Genomförandestudie (GFS) kommer att tas upp i TN i maj som en GFS-rapport, detta för att TK ska kunna gå vidare och starta projektering. GFS´en kommer att vara helt klar i juni och bedömningen är att ärendet behandlas i fastighetsnämnden hösten 2020.</p> <p>En mindre succesivkalkyl har genomförts tillsammans med PoNF, TK och KoV samt ÄU. (Fastighetsnämnden)</p>
34.	Higab AB får i uppdrag att uppföra Bergsjöns kulturhus med en reviderad investeringsram om 145 mnkr, samt ytterligare 10 mnkr för investeringar i verksamhetens inredning och utrustning.	2018-11-14	<p>Pågående 2019 Uppdraget beräknas pågå till december 2021 (Göteborgs stad)</p> <p>2020-01-21 Projektering pågår och färdigställande beräknas till december 2021. Beslutad investeringsram beräknas hålla. Viss osäkerhet kring verksamhetens investeringsnivå råder. (Higab AB (koncern))</p>
35.	Förvaltnings AB Framtiden får i uppdrag att utveckla uthyrningspolicyn så att otillåten andrahandsuthyrning försvåras.	2018-11-14	<p>Pågående 2019</p> <p>2019-09-11 Revidering av uthyrningspolicyn har skett och ett förslag är ute på remiss. Störningsjouren har bidragit med input kring otillåten andrahandsuthyrning. Därefter tas den upp för beslut i koncernledning och styrelse vilket beräknas ske under kvartal fyra. (Förvaltnings AB Framtiden)</p>
36.	SDN Örgryte-Härlanda får i uppdrag att samordna stadens behov av äldreboenden, bereda beslutsunderlag för respektive stadsdelsnämnd samt att företräda stadsdelarna i stadens gemensamma byggprocess utifrån verksamhetsperspektivet.	2018-11-14	<p>Pågående 2019 Planeringsledarens uppdrag påbörjades från 2019-01-01 i enligt med det uppdrag som kom från Kommunstyrelsen. Funktionen håller ihop samverkan med inblandade parter för stadens äldreboende gällande renovering och nybyggnation, med syfte att främja likvärdighet i staden och säkerställa så att lokalernas fysiska inre och yttre miljö stöder brukarens upplevda kvalitet. Medel har i dagsläget ännu ej tillskjutits från kommunstyrelsen. det pågår en diskussion kring samfinansiering med övriga stadsdelar (SDN Örgryte-Härlanda)</p>

Nr.	Uppdrag	Startdatum	Status och kommentar
37.	Fastighetsnämnden får i uppdrag att ta fram förslag på mark för etablering av ett fjärrmagasin samt ansöka om planbesked.	2018-11-14	<p>Pågående 2019 Utredning pågår (Göteborgs stad)</p> <p>2020-01-13 Fastighetskontoret har tillsammans med lokalsekretariatet lokaliserat en befintligt tomt i Äspereds industriområdet i Nordöstra Göteborg för kulturförvaltningens samlingar. En miljöinventering kommer att påbörjas tidigast 1 april 2020. Miljöinventeringens resultat kommer att visa om platsen är byggbar. Om det skulle visa sig att platsen inte är byggbar kommer fastighetskontoret tillsammans med lokalsekretariatet söka efter ny plats (Fastighetsnämnden)</p>
38.	Miljö- och klimatnämnden får fortsatt ansvar för uppföljningen av detta program och för samordningen av den kommande omarbetningen för åtgärdsprogram mot buller 2024–2028, samt den föreskrivna redovisningen till Naturvårdsverket.	2018-11-14	<p>Pågående 2019 Åtgärdsprogram mot buller 2019-2023 gäller fram till 2023. (Göteborgs stad)</p> <p>2020-01-19 Uppdraget kommer att slutredovisas under 2023. Åtgärdsprogrammet började gälla den 1 januari 2019. Under året har vi bland annat genomfört en ljudmätning i Slottsskogen, beräknat möjliga skyddsåtgärder på förskolegårdar som är högt bullerexponerade från statliga vägar samt medverkat i ett externtfinansierat projekt som handlar om elektrifieringen av busslinje 60.</p> <p>Två bullernätverksträffar under ledning av miljöförvaltningen har genomförts med syfte att samverka stadengemensamma bullerfrågor. (Miljö- och klimatnämnden)</p>
39.	Fastighetsnämnden får i uppdrag att säkerställa förutsättningarna för yrkesfiskets verksamheter i Fiskebäck.	2018-12-18	<p>Pågående 2019 Pågående uppdrag, beslut FN 200203 att ansöka om planbesked samt överenskommelse med fiskeföretagen om kostnadsdelning för hamnens utveckling. (Göteborgs stad)</p> <p>2020-01-09 Kontoret kommer att ansöka om planbesked för att möjliggöra en fortsatt utveckling av verksamheten i Fiskebäck. Ärendet bordlades i fastighetsnämnden i december 2019 och kommer att behandlas på nytt i februari 2020. (Fastighetsnämnden)</p>

Nr.	Uppdrag	Startdatum	Status och kommentar
40.	Higab AB tillsammans med Byggnadsnämnden, Fastighetsnämnden och Trafiknämnden får i uppdrag att i samverkan med berörda intressenter, ta fram ett förslag för Fiskhamnens framtida användning.	2018-12-18	<p>Pågående 2019 Uppdraget pågår även under 2020 (Göteborgs stad)</p> <p>2020-01-20 Uppdraget är påbörjat. En arbetsgrupp är formerad med berörda förvaltningar och bolag. Förvaltningens leverans in i uppdraget är primärt att ta ställning till fiskhamnsområdets framtida markanvändning i översiktsplanen och berörd fördjupning för centrala Göteborg, vilket inkluderar att hantera de riksintressen som berör området. (Byggnadsnämnden)</p> <p>2020-01-09 Kontoret har tillsammans med Higab (med flera) arbetat med att ta fram ett förslag till stadsutveckling för Fiskhamnsområdet med beaktande av funktion fiskhamn och auktionsplats. (koppling till FÖP centrum) (Fastighetsnämnden)</p> <p>2020-02-18 Arbetsmöten under ledning av HIGAB pågår. (Trafiknämnden)</p> <p>2020-01-23 Uppdraget är påbörjat i samarbete med FK, SBK och TK och kommer att pågå under hela 2020. (Higab AB (koncern))</p>
41.	Fastighetsnämnden, i egenskap av markägare, får i uppdrag att påbörja arbetet med att ta fram en ny detaljplan för Fiskebäcks hamn.	2018-12-18	<p>Pågående 2019 Pågående uppdrag, FN beslutade lämna ansökan om planbesked 200203. (Göteborgs stad)</p> <p>2020-01-09 Kontoret kommer att ansöka om planbesked för att möjliggöra en fortsatt utveckling av verksamheten i Fiskebäck. Ärendet bordlades i fastighetsnämnden i december 2019 och kommer att behandlas på nytt i februari 2020. (Fastighetsnämnden)</p>
42.	Trafiknämnden får i uppdrag att fortsätta söka ytterligare extern finansiering till Stadsutveckling station Haga.	2019-12-31	<p>Pågående 2019</p> <p>2020-02-18 Ett arbete har påbörjats på kontoret men frågan är komplex eftersom en helhetssyn kring alla investeringsprojektens finansieringsmöjligheter måste vägas in. (Trafiknämnden)</p>

Nr.	Uppdrag	Startdatum	Status och kommentar
43.	Stadsdelsnämnderna får i uppdrag att vidareutveckla och förstärka samverkan med ideell sektor när det gäller att inkludera unga med funktionsnedsättning i den befintliga fritidsverksamheten, utifrån modellen "integrerad arena".	2019-01-31	<p>Pågående 2019 Uppdraget är i årsrapport markerat som pågående i fem stadsdelsförvaltningar och avslutat i fem stadsdelsförvaltningar. Sju SDF (och idrotts- och föreningsförvaltningen) har under året haft avtal om idéburet offentligt partnerskap. Uppdraget har gett effekter även i de SDF som inte tecknat avtal. Samtliga hänvisar till att dialog förts med Passalen och att fritidsverksamheterna på olika sätt arbetat för att förbättra inkluderingen av målgruppen. (Göteborgs stad)</p> <p>2020-01-20 Dialog med Passalen påbörjades under våren utifrån modellen integrerad arena. På grund av stadsdelens ekonomiska läge är fortsatt dialog pausad då förvaltningen inte har möjlighet att investera pengar i ett IOP med Passalen. Område kultur och fritid arbetar i ordinarie verksamhet med frågan om att inkludera unga med funktionsnedsättning i den befintliga fritidsverksamheten. Exempel på arbete är samverkan mellan Riksgymnasiet och Kulturatomb och Riksgymnasiet och Guts. Kompetensutveckling av lärarna inom Kulturskolan har skett genom olika metoder och projekt och finns särskilt prioriterat i Kulturskolans utvecklingsplan. Här finns föreningsliv och ideella aktörer med för att utveckla kompetensen hos lärarna inom kulturskolan. (SDN Angered)</p> <p>2020-01-30 Under året har ett samarbete mellan stadsdelen och Passalen startat. Samarbetet är reglerat med ett IOP-avtal och handlar om att driva ett systemförändrande arbete med att skapa samverkan mellan IFO-FH och Fritid och kultur i syfte att inkludera barn och unga vuxna med funktionsvariation inom den ordinarie fritidsverksamheten och skapa ett kostnadseffektivt komplement till nuvarande insatser. Målsättningen var att under hösten 2019 nå 25 unika deltagare i AFH men resultatet förbättrades betydligt då man nådde 54 unika deltagare. (SDN Askim-Frölunda-Högsbo)</p>
			<p>2020-01-21 Kultur och Fritid samarbetar med Passalen på Verket och på Kulturlagret. Verksamheten skapar förutsättningar för unga med olika funktionsförutsättningar att medverka på samma villkor. Det resulterar i att de också använder de möjligheter förvaltningen erbjuder. På Kulturlagret har Passalen verksamhet en kväll i veckan då de är i förvaltningen lokaler med sina handledare. På Verket har unga med olika funktionsförutsättningar själva producerat verksamhet (i likhet med andra ungdomar). (SDN Centrum)</p> <p>2020-01-13 IOP avtal mellan föreningen Passalen och SDF Lundby tecknades under 2019. Under året har Passalen genomfört flera aktiviteter för målgruppen i stadsdelen. Fritidsgården Chillzone och Skolan mitt i Lundby har haft särskilt fokus för att ta emot Passalens deltagare och jobba med metoden integrerad arena. (SDN Lundby)</p> <p>2020-01-31 Uppdraget beräknas vara genomfört under andra kvartalet 2020. Förvaltningen har pågående dialog med Passalen som är en ideell aktör inom området. Parallellt har förvaltningen initierat ett eget, internt förbättringsarbete med syfte att i högre grad kunna inkludera målgruppen i befintligt kultur- och fritidsutbud. Inom staden har ett övergripande arbete initierats där Idrott- och föreningsförvaltningen är sammankallande part. Stadsdelarna deltar genom representant från sektor IFO-FH. (SDN Majorna-Linné)</p>

Nr.	Uppdrag	Startdatum	Status och kommentar
43.	<p>Stadsdelsnämnderna får i uppdrag att vidareutveckla och förstärka samverkan med ideell sektor när det gäller att inkludera unga med funktionsnedsättning i den befintliga fritidsverksamheten, utifrån modellen "integrerad arena". Forts..</p>	2019-01-31	<p>2019-09-13 Stadsdelen har i uppdrag att påbörja och utveckla arbetet med inkludering av personer med funktionshinder i ordinarie fritidsverksamhet.</p> <p>Stadsdelen har under året tecknat en IOP med föreningen Passalen för att påbörja och utveckla arbetet med inkludering av personer med funktionshinder i ordinarie fritidsverksamhet. Passalen har ihop med Norra Hisingens ungdomshandledare arrangerat 34 så kallade klubbar från januari till juli på Norra Hisingens mötesplatser. Antalet deltagare har stadigt ökat från cirka 5 till uppåt 27. Föreningen Passalen har också hållit två utbildningstillfällen för Norra Hisingens medarbetare. (SDN Norra Hisingen)</p> <p>2019-09-11 Stadsdelen har ett gällande IOP-avtal med Passalen som tydliggör samarbetsstrukturen så att stadsdelens fritidsverksamhet kan inkludera barn och unga vuxna med funktionsvariation. Arbetet sker enligt Passalens modell "Integrerad Arena" i samarbete med Stadsdelsförvaltningen. (SDN Västra Göteborg)</p>
			<p>2020-01-21 Under våren har Stadsdelsförvaltningen genom Kultur och fritid samt Bistånd Fys (myndighet inom Funktionshinder), etablerat kontakt med Passalen för att se över möjligt samarbete kring målgruppen unga med funktionsvariation. Passalen är en ideell förening som verkar för att skapa inkludering i samhället för barn och unga vuxna med funktionsvariation och har idag ett brett utbud av anpassade aktiviteter för barn och unga med funktionsvariation.</p> <p>I samtal med Passalen lyftes Västra Göteborgs samverkansmodell mellan Passalen och Funktionshinder myndighet fram som ett gott exempel. Denna modell har funnits sedan 2013. I modellen kan brukare som ansökt om bistånd hos Funktionshinder erbjudas Passalens aktiviteter istället för beviljad insats eller som komplement till en beviljad insats. I Västra Hisingen ser vi även vikten av att etablera samverkan mellan Bistånd Fys och Kultur och fritid och för att bredda utbudet och sprida arbetet med modellen "integrerad arena".</p> <p>Under hösten 2019 har möte mellan Passalen och Västra Hisingens ansvariga inom kultur och fritid, bistånd Fys, personligt stöd och boende samt anhörigstöd genomförts. Planen är att få igång ett samarbete utifrån Bygglekplatsen. (SDN Västra Hisingen)</p>

Nr.	Uppdrag	Startdatum	Status och kommentar
43.	Stadsdelsnämnderna får i uppdrag att vidareutveckla och förstärka samverkan med ideell sektor när det gäller att inkludera unga med funktionsnedsättning i den befintliga fritidsverksamheten, utifrån modellen "integrerad arena". Forts..	2019-01-31	<p>2020-01-20</p> <p>Område Kultur och fritid arbetar i partnerskap med Passalen, den förening som skapat metoden integrerad arena. Partnerskapet regleras i IOP-avtal och genererar aktiviteter (Passalen-klubbar) på fritidsgården, ungdomssatsningen och kulturhuset Kåken. Tre veckolånga teaterläger genomfördes dessutom under sommaren, med 33 deltagare och över 100 personer i publiken. Både myndighetsutövning och utförare inom Funktionsstöd samarbetar med Kultur och Fritid och ger information om möjligheten till en aktiv fritid till personer med funktionsnedsättning. (SDN Örgryte-Härlanda)</p> <p>2020-01-10</p> <p>Förvaltningen har sedan hösten 2018 en pågående samverkan med föreningen Passalen och har 2019 ingått ett avtal om Idéburet offentligt partnerskap, IOP. Samverkan mellan Passalen och stadsdelsförvaltningen syftar till att skapa mer inkluderande mötesplatser för alla unga och integrera barn med funktionsvariationer i befintliga fritidsverksamheter. Passalen arbetar med barn och unga vuxna i alla åldrar och med alla former av funktionsnedsättningar. Verksamheten arbetar aktivt för att inkludera alla människor och har särskild kunskap och ett anpassat arbetssätt gentemot målgrupper som behöver stöd för att delta i en öppen verksamhet. Information om fritidsaktiviteterna görs tillgängliga i den app som Passalen själva tillhandahåller och driver och som heter "Göra-nu". Förvaltningen kommer att fortsätta utveckla samverkan med föreningen Passalen under 2020. (SDN Östra Göteborg)</p>
44.	Grundskolenämnden får i uppdrag att genomföra en försöksverksamhet med lärarassistenter på ett antal skolor i Göteborgs Stad.	2019-02-21	<p>Pågående 2019</p> <p>Projektgrupp skall bildas för att ta fram en plan för hur kompletterande tjänster t.ex. i form av lärarassistenter kan implementeras i förvaltningen. GR s branschråd för grundskola är en resurs och där pågår ett förberedande arbete som kommer att ligga till grund för det fortsatta arbetet i förvaltningen. (Grundskolenämnden)</p>
45.	Higab AB får i uppdrag att genomföra om- och tillbyggnad av Sjöfartsmuseet Akvariet med en utökad investeringsram om 41 mnkr till totalt 136 mnkr.	2019-03-28	<p>Pågående 2019</p> <p>Byggstart var preliminärt satt till mitten av september men överprövning har begärts av en av de övriga anbudsgivarna. Higab avvaktar beslut från förvaltningsrätten. (Göteborgs stad)</p> <p>2020-01-23</p> <p>Byggstart försenad på grund av överprövning av upphandling av entreprenör. Överprövningen avslogs och byggstart var i januari 2020. Projektet beräknas avslutat Q4 2021. (Higab AB (koncern))</p>

Nr.	Uppdrag	Startdatum	Status och kommentar
46.	Miljö- och klimatnämnden får i uppdrag att revidera Göteborgs klimatstrategiska program utifrån målet om 1,5-graders uppvärmning i samband med revidering av miljöprogrammet. Revideringen ska inkludera att Göteborgs Stad ska ha lokala transporter som är fossilfria 2030, och att hela Göteborgs Stads fordonsflotta är fossilfri senast 2023.	2019-03-28	<p>Pågående 2019 Hanteras inom projektet "Ta fram nytt miljöprogram" som pågår även under 2020. (Göteborgs stad)</p> <p>2020-01-19 Hanteras inom ramen för uppdraget att "Ta fram ett nytt miljö- och klimatprogram". Detta genomförs i samverkan med stadsledningskontoret.</p> <p>Se mer information i bilaga 1. (Miljö- och klimatnämnden)</p>
47.	Nämnden för konsument- och medborgarservice får i uppdrag att föreslå hur ett medborgarkontor för unga kan etableras.	2019-03-28	<p>Pågår 2019 Uppdraget rapporteras till KS under kvartal 1 2020 (Göteborgs stad)</p> <p>2020-01-16 En rapport är färdigställd, diarienummer N043-0078/19. Ärendet beslutades av nämnden för konsument och medborgarservice 2019-11-26. (Nämnden för Konsument- och Medborgarservice)</p>
48.	Gryaab AB får i uppdrag att ta fram en mer specifik beräkning av kostnaden för att införa reningssteg för läkemedelsrester vid Ryaverket, samt att undersöka möjligheter till extern medfinansiering från nationell nivå och inom EU.	2019-04-25	<p>Pågående 2019 Uppdraget kommer att delrapporteras Q4 2019. Uppdraget i sin helhet beräknas vara genomförd Q4 2020 (Göteborgs stad)</p> <p>2020-01-24 Uppdraget har delrapporterats under Q1 2020. Uppdraget ska slutredovisas till kommunfullmäktige under första halvåret 2020. Under våren 2019 sökte Gryaab och fick bidrag från Naturvårdsverket för en förstudie avseende rening av avloppsvatten från läkemedelsrester. Den beräknade kostnaden för förstudien uppgår till totalt 4 468 000 kr. Gryaabs arbetstimmar för deltagande i arbetsgrupper, provtagningskampanjer med mera ingår inte i de sökta medlen. De sökta medlen uppgår till 3 200 000 kr och omfattar kostnader för tillkommande analyser av i avloppsvatten samt externa samarbetsparter (konsulter m.m.)</p> <p>I förstudien ingår att utreda byggbarheten kring olika alternativ, tidsplan för genomförande, en kostnadsuppskattning för dessa investeringar och tillkommande driftkostnader som krävs för att åstadkomma reningsresultatet. Ytterligare kommer en marknadsanalys av de olika teknikerna att genomföras, för att bland annat utvärdera robusthet och säkerställa tillgänglighet av till exempel erforderlig mängd aktivt kol. Klargörande processutredningar kommer också att göras vad gäller möjligheterna till implementering av olika processer. De framtagna alternativen kommer att analyseras med avseende på resursanvändning och miljöpåverkan. Ett helhetsgrepp kommer tas där hela kedjan för varje teknikval analyseras ur resursanvändnings- och miljöpåverkansperspektiv. Projektet är en förstudie där huvudleveransen är ett beslutsunderlag som visar hur Ryaverket vid konstaterat behov kan kompletteras med nya anläggningsdelar för att på bästa sätt ur ett hållbarhetsperspektiv uppnå bättre avskiljning av läkemedelsrester och andra svårnedbrytbara organiska ämnen.</p> <p>Förstudien är pågående och genomförs enligt plan.</p>

Nr.	Uppdrag	Startdatum	Status och kommentar
48.	Gryaab AB får i uppdrag att ta fram en mer specifik beräkning av kostnaden för att införa reningssteg för läkemedelsrester vid Ryaverket, samt att undersöka möjligheter till extern medfinansiering från nationell nivå och inom EU. Forts..	2019-04-25	<p>När förstudien är klar kan man ta ställning till möjligheter till extern medfinansiering för införande av själva åtgärderna. Sådana finansieringsmöjligheter beslutas oftast med kort varsel (årigen) av till exempel Naturvårdsverket.</p> <p>Gryaab ska lämna in en slutrapport till Naturvårdsverket i slutet av december 2020. Gryaab ska se över möjligheten att förlänga slutredovisningen till kommunfullmäktige så att den sammanfaller med slutrapporteringen till Naturvårdsverket. (Gryaab AB)</p>
49.	Gryaab AB får i uppdrag att sammanställa omfattningen av utsläppen av läkemedelsrester från Ryaverket, vilka substanser det rör sig om, samt dess konsekvenser utifrån miljö- och hälsoperspektiv.	2019-04-25	<p>Pågående 2019 Uppdraget kommer att delrapporteras Q4 2019. Uppdraget i sin helhet beräknas vara genomförd Q4 2020 (Göteborgs stad)</p> <p>2020-01-24 Gryaab har bedrivit avancerad forskning och utveckling om mikroförroreningar sedan slutet av 1980-talet. I flera samarbetsprojekt har Gryaab undersökt förekomsten av mikroförroreningar i avloppsvatten och miljön samt vad som händer med förroreningarna i reningsverket. De substanser och mängder mikroförroreningar som finns i vattnet som släpps ut i Rivöfjorden har sammanställts. Det återstår att sammanställa en bedömning av möjliga konsekvenser av mikroförroreningarna utifrån ett miljö- och hälsoperspektiv. Detta planeras ingå som en del av punkt 4. Som nämndes ovan ska Gryaab se över möjligheterna att förlänga slutredovisningen till kommunfullmäktige så att den sammanfaller med slutrapporteringen till Naturvårdsverket. (Gryaab AB)</p>
50.	Gryaab AB får i uppdrag att ta fram en tidsplan för hur snabbt införande av läkemedelsrening vid Ryaverket skulle kunna ske.	2019-04-25	<p>Pågående 2019 Uppdraget kommer att delrapporteras Q4 2019. Uppdraget i sin helhet beräknas vara genomförd Q4 2020 (Göteborgs stad)</p> <p>2020-01-24 Uppdraget ingår som en del av punkt 4. Som nämndes ovan ska Gryaab se över möjligheterna att förlänga slutredovisningen till kommunfullmäktige så att den sammanfaller med slutrapporteringen till Naturvårdsverket.</p> <p>Gryaab tar fram två olika tidplaner samt en rekommendation på hur läkemedelsrening kan införas. Alternativ 1 hänger ihop med Gryaab's eventuella utbyggnation pga förväntade strängare reningskrav och eventuellt nödvändig kapacitetsökning där läkemedelsrening kan integreras.</p> <p>Alternativ 2 beskriver införande av läkemedel i befintlig anläggning. (Gryaab AB)</p>

Nr.	Uppdrag	Startdatum	Status och kommentar
51.	Nämnden för konsument- och medborgarservice får i uppdrag att utreda frågan om ett Sverigefinskt kultur- och informationscenter.	2019-05-23	<p>Pågående 2019 Uppdraget kommer vara genomfört och rapporterat till nämnden under våren 2020 (Göteborgs stad)</p> <p>2020-01-16 Behovs-, kunskaps- och informationsinhämtning har skett under sommaren och hösten utifrån flera metoder. Ett flertal djupintervjuer med medlemmar i Sverigefinska rådet och andra relevanta personer är genomförda. En workshop har genomförts för att ytterligare se behoven inom minoriteten. KoM har under hösten varit med på Sverigefinska rådets möten för att ge info om utredningens arbete.</p> <p>I kommunfullmäktiges budget har nämnden fått även 2020 på sig att genomföra uppdraget.</p> <p>Uppdraget planeras att vara genomfört och rapporterat till nämnden i mars 2020. (Nämnden för Konsument- och Medborgarservice)</p>
52.	Stadens kommunala bostadsbolag, Göteborg Energi AB och Göteborgs Stads Parkerings AB får i uppdrag att underlätta en snabb omställning för fossilfria fordon och fossilfritt resande. Det innefattar t.ex. goda möjligheter till laddning för fordon, och att använda och parkera cyklar och lastcyklar.	2019-06-11	<p>Pågående 2019</p> <p>2020-01-17 Business Region Göteborg (BRG) har tagit initiativ till en mötesserie på direktörsnivå för att skapa samling runt frågan om laddinfrastruktur i staden. Direktörer från relevanta enheter med koppling till frågan är inbjudna. Mötesserien inleddes den 18:e januari 2019, där även ordföranden för respektive bolag/förvaltning var medbjuden. I stadens budget för 2020 har BRG fått i uppdrag att vara drivande för projektet Elstad där dessa typer av frågor samordnas i staden.</p> <p>Fossilfria transporter är en del av vår vardag och omställningen pågår.</p> <p>Nedan några exempel; Strategiska möten mellan Parkeringsbolaget, Business Region Göteborg och Göteborg Energi pågår tillsammans även med näringslivet. BRG samordnar även möten med bland annat Renova, Trafikkontoret, Stadsbyggnadskontoret, Göteborg Stads Leasing, Inköpsförvaltningen, Göteborg Stads Parkering och Göteborg Energi i syfte att klara 2023 som mål för fossilfria transporter inom Göteborg stad.</p> <p>Bolagens enskilda arbete och samarbete har bla inneburit uppförande under 2019 av totalt ca 1000 laddplatser. En laddstation för tunga fordon som nu finns i drift på Falutorget. Elbussar finns idag i linjetrafik i Göteborg (Linje 55) och utökning till fler linjer pågår. Diskussioner förs runt fossilfria transporter med många företag i regionen.</p> <p>Framåt sker bla ett intensifierat samarbete med företagsparkeringar, ägare till flerbostadshus, däribland Framtidenkoncernens bolag, och bostadsrättsföreningar. Utveckling inom tung trafik och Västrafik med depåer och omladdningscentraler pågår. (Göteborg Energi AB)</p>

Nr.	Uppdrag	Startdatum	Status och kommentar
52.	Stadens kommunala bostadsbolag, Göteborg Energi AB och Göteborgs Stads Parkerings AB får i uppdrag att underlätta en snabb omställning för fossilfria fordon och fossilfritt resande. Det innefattar t.ex. goda möjligheter till laddning för fordon, och att använda och parkera cyklar och lastcyklar. Forts...	2019-06-11	<p>2020-01-17 Koncernledningen beslutade innan sommaren att tillsätta en arbetsgrupp för mobilitetsfrågan där uppdraget kommer att omhändertas. Upphandling av en extern projektledare har gjorts och en styrgrupp har tillsatts.</p> <p>Bolaget kommer under 2020 att delta i det arbete som BRG samordnar kring elektrifiering av transportsystemet i staden. (Förvaltnings AB Framtiden)</p> <p>2020-01-23 Fossilfria transporter är en del av vår vardag. Bolaget har under flera års tid arbetat enskilt och tillsammans med andra bolag och förvaltningar inom staden för att tillgängliggöra laddplatser för stadens boende, besökande och näringsliv. Bolaget arbetar aktivt för att relevanta förvaltningar och kommunala bolag möts för att få en gemensam bild över nuläget. Ett intensifierat samarbete med Göteborg Energi och BRG är ett viktigt strategiskt nav för framtida utbyggnad.</p> <p>Bolaget söker en nära dialog med näringslivet och följer kundbeteenden för att kunna höja utbyggnadstakten, utveckla erbjudanden och öka informationsinsatserna för att underlätta omställningen.</p> <p>Utöver laddning för fordon arbetar bolaget med flera initiativ kring att minska behovet av bil till förmån för kollektivtrafik och cykel. Exempelvis genom en pilot med lastcykelpool. (Higab AB (koncern))</p>
53.	Inköps- och upphandlingsnämnden får i uppdrag att stötta stadens alla nämnder och bolag att göra upphandlingar och inköp på ett sådant sätt så att vi påskyndar omställningen till fossilfria transporter.	2019-06-11	<p>Pågående 2019</p> <p>2020-01-27 Förvaltningen gör bedömningen att de flesta upphandlingar av transporttjänster eller transportintensiva avtal, som inte görs av Inköp och upphandling, handlar om tunga transporter vid entreprenader, eller lätta lastbilar inom vissa serviceområden. Det tycks finnas behov av stöd vid uppföljning av fordonskrav, vilket Inköp och upphandling skulle kunna erbjuda som en tjänst i mån av tillgänglig tid. Det finns också behov av att jämföra och kalibrera kravställning för upphandling av transporter och förvaltningen planerar att bjuda in till en träff med detta tema under 2020. Förvaltningen svarar regelbundet på frågor som ställs från stadens övriga verksamheter om hur fordonskrav ställs i upphandlingar. (Nämnden för Inköp och Upphandling)</p>
54.	Göteborgs Stads Parkering AB får i uppdrag att på Saltholmen/Långedrag renodla olika parkeringsområden för olika användargrupper.	2019-09-12	<p>Pågående 2019 Förberedelse för renodlingen pågår genom utökning av Vikebacken dit alla besöksplatser ska flyttas. Det ger möjlighet till fler tillståndsplatser närmare färjeterminalen samt renodling av ytorna. Detta planeras vara klart Q3 2020. (Higab AB (koncern))</p>

Nr.	Uppdrag	Startdatum	Status och kommentar
55.	Göteborgs Stads Parkerings AB och Grefab AB får i uppdrag att förändra Grefab AB:s platser för båtuppställning på Saltholmen/Långedrag och att aktivt arbeta för att göra båtuppställningsplatsen närmast väster om terminalbyggnaden till parkering för boende året runt.	2019-09-12	<p>Pågående 2019 Dialog pågår med Grefab. Det som nu ses som möjligt är att via Grefab erbjuda boende parkering sommartid på ytan Väster om terminalbyggnaden. (Higab AB (koncern))</p> <p>2020-01-21 Erbjuden parkeringsyta i Långedrag inte möjlig att nyttja som båtuppställningsyta för Grefab.</p> <p>Inför sommaren 2020 planeras en lösning med säsongsparkering. (GREFAB)</p>
56.	Byggnadsnämnden får i uppdrag att inom ramen för arbetet med ny översiktsplan, utreda möjligheterna för kompletterande angöringspunkter för skärgårdstrafik som avlastar Saltholmen.	2019-09-12	<p>Pågående 2019 Arbetet har påbörjats inom arbetet med ny översiktsplan med att utreda möjligheterna för kompletterande angöringspunkter. (Byggnadsnämnden)</p>
57.	Idrotts- och föreningsnämnden får i uppdrag att samordna stadens arbete med föreningsbidrag i enlighet med stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.	2019-09-12	<p>Pågående 2019</p> <p>2019-12-30 Förvaltningen har påbörjat samordningen av uppdraget. Konferens och workshop med förvaltningar som tillhandahåller föreningsstöd. En tjänst är utlyst för uppdraget. Målsättning är en mer sammanhållen service till föreningslivet. Det ingår att skapa tydlig kommunikation och gemensamma processer som utgår från stadengemensamma riktlinjer. Full effekt kan nås först när nytt verksamhetssystem implementerats 2021. (Idrotts- och föreningsnämnden)</p>
58.	Kommunstyrelsen får i uppdrag att, tillsammans med inköp- och upphandlingsnämnden och kretslopp- och vattennämnden, ta fram förslag på hur staden kan styra inköpare och användare i stadens alla nämnder och bolag mot mer hållbara val genom att i större utsträckning arbeta strategiskt med klimatfrågor vid inköp och upphandling.	2019-09-12	<p>Pågående 2019 Uppdraget är pågående, men i samband med uppstarten konstaterades att Kretslopp och vatten inte har någon större roll i uppdraget. Inget slutdatum kan anges av Kretslopp och vatten. (Kretslopp och vattennämnden)</p> <p>2020-01-27 I det strategiska arbetet i inköpsprocessen är kategoristyrning centralt för att finna åtgärder som kan minska klimatpåverkan inom olika inköpskategorier. Genom kategoriarbetet kan staden få en gemensam bild av bland annat behov och marknad. Prioriteringen av vilka kategorier som ska startas är en sammanvägd bedömning av påverkan av flera hållbarhetsaspekter, ekonomiska möjligheter och framförallt genomförbarhet då arbetet kräver mycket samverkan inom staden. (Nämnden för Inköp och Upphandling)</p>

Nr.	Uppdrag	Startdatum	Status och kommentar
59.	Kommunstyrelsen får i uppdrag att, tillsammans med Inköp- och upphandlingsnämnden och kretslopp- och vattennämnden, påskynda arbetet i att stötta stadens alla nämnder och bolag att göra upphandlingar och inköp för att minska klimatpåverkan från plast och engångsmaterial.	2019-09-12	<p>Pågående 2019 Stadsledningskontoret driver arbetet och Kretslopp och vatten utför sin del av uppdraget inom arbetet med Skrota Skräpet under 2020 och bidrar med resultat från utredningen om engångsartiklar. Inget slutdatum kan anges av Kretslopp och vatten. (Kretslopp och vattennämnden)</p> <p>2020-01-23 För Inköp och upphandling hänger detta uppdrag samman med uppdraget i nämndens budget 2019 att <i>Kartlägga de produktområden där vi kan minska förbrukningen av fossil plast och engångsmaterial</i>. Förvaltningen kommer att arbeta med de utpekade avtalsområdena när respektive område upphandlas. En fortsatt samverkan med Kretslopp och Vattens projekt Skrota skräpet planeras och har också startat för 2020. (Nämnden för Inköp och Upphandling)</p>
60.	Trafiknämnden får i uppdrag att förbättra trafiksäkerheten på Saltholmsgatan m.m.	2019-09-12	<p>Pågående 2019 Ärendet hanteras. (Trafiknämnden)</p>
61.	Göteborgs Stadshus AB får i uppdrag att revidera övriga bolags ägardirektiv enligt mallen för gemensamma och likalydande ägardirektiv, i enlighet med bilaga 4 till stadsledningskontorets tjänsteutlåtande	2019-09-12	<p>Pågående 2019 Uppdraget pågår under 2020. (Göteborgs stad)</p>
62.	Göteborg Stadshus AB och Göteborg Energi AB får i uppdrag att ta fram en färdplan för verksamheten så att en nedläggning av Rosenlundsverket blir möjlig till år 2040–2045. Bolagen ska fokusera på en process utan kapitalförstöring, och återkomma till kommunstyrelsen med kontinuerlig uppdatering gällande planen.	2019-10-17	<p>Pågående 2019 Uppdragsbeskrivning är framtagen för planering av hur successiva revideringar av planen för avveckling av Rosenlundsverket ska ske och hur återrapportering till kommunstyrelsen ska förberedas och genomföras samt vad återrapporteringen till kommunstyrelsen ska innehålla.</p> <p>Beslut i styrelsen för Göteborg Energi AB planeras till april 2020.</p> <p>Beslut i styrelsen för Stadshus AB planeras till maj 2020. (Göteborg Energi AB)</p>

Nr.	Uppdrag	Startdatum	Status och kommentar
63.	Kretslopp- och vattennämnden får i uppdrag att ta fram en ny modell för avfallstaxa som i större utsträckning styr mot ökad resurshushållning i enlighet med EU:s avfallstrappa och ambitionerna i Göteborgsregionens nya avfallsplan som är under framtagande.	2019-11-21	Pågående 2019 Återrapport till nämnd beräknas till kvartal 2 2020. (Kretslopp och vattennämnden)
64.	Nämnden för konsument- och medborgarservice får, i samverkan med övriga berörda nämnder, i uppdrag att leda det fortsatta utvecklingsarbetet med att samla och samordna stadens information till företagare med fokus på information om olika regler och styrdokument som berör företagare. Inom ramen för detta arbete ska nämnden även, i samverkan med övriga berörda nämnder och styrelser, medverka till att skapa förutsättningar för ett ökat antal e-tjänster för företagare.	2019-11-21	Pågående 2019 Förvaltningen ser över befintliga processer och arbetssätt kopplat till nämndens reglemente och grunduppdrag för att identifiera i vilken utsträckning dessa behöver förändras och utvecklas. Arbetet genomförs såväl inom förvaltningens verksamheter som i samverkan med berörda förvaltningar och bolag inom ramen för näringslivsstrategiskt program. (Nämnden för Konsument- och Medborgarservice)
65.	Business Region Göteborg får i uppdrag att inom ram utvidga utbildningen Förenkla helt enkelt till att också omfatta kompetensutveckling av tjänstepersoner som har företagskontakter, inklusive politiker, med fokus på utveckling av service och bemötande.	2019-11-21	Pågående 2019 Uppstart 2020. För tidigt för att ange kvartal och år när uppdraget beräknas vara genomfört/rapporterat. (Business Region Göteborg AB)

Nr.	Uppdrag	Startdatum	Status och kommentar
-----	---------	------------	----------------------

Ej påbörjade uppdrag från kommunfullmäktige/kommunstyrelsen (uppdaterad 2020-02-24)

NR.	Uppdrag	Startdatum	Status och kommentar
66.	Park- och naturnämnden får i uppdrag att följa upp Göteborgs Stads friluftsprogramms måluppfyllelse två gånger under 2018–2025	2018-11-14	Ej påbörjad 2019 Uppföljning av friluftsprogrammets måluppfyllelse har inte varit aktuell ännu utan den första uppföljningen kommer att ske tidigast 2020-2021. (Park- och naturnämnden)
67.	Fastighetsnämnden får i uppdrag att i samverkan med Göteborgs Stads Parkeringsbolag AB och Grefab AB utöka parkeringsmöjligheter och båtuppställning samt ansöka om planändring då förutsättningarna för en utbyggd terminal klarlagts	2019-09-12	Ej påbörjad 2019 Uppdraget är ännu ej påbörjat (Fastighetsnämnden)
68.	Miljö- och klimatnämnden får i uppdrag att följa upp Göteborgs Stads program för biologisk mångfald och ekosystemtjänster	2019-09-12	Ej påbörjad 2019 Programmet som beslutades under 2019, går i 2020 in i det nya miljö- och klimatprogram och kommer följas upp inom ramen för det programmet. (Miljö- och klimatnämnden)
69.	Higab AB ges i uppdrag att presentera en totalkalkyl där såväl extern, statlig och regional medfinansiering har beaktats, samt en beräknad hyreskostnad för Göteborgs konstmuseum, till Göteborgs Stadshus AB innan kommunfullmäktige tar ställning till igångsättande av projektet.	2019-12-10	Ej påbörjad 2019 Ej ännu påbörjad. (Higab AB (koncern))
70.	Business Region Göteborg AB får i uppdrag att intensifiera arbetet med Gothenburg Climate Partnership för att inkludera fler företag.	2019-12-10	Ej påbörjad 2019 Uppdraget påbörjas under 2020. (Göteborgs stad)
71.	Business Region Göteborg AB får i uppdrag att i samverkan med Miljö- och klimatnämnden och akademien formulera och följa upp kvantifierbara åtaganden som kraftigt och skyndsamt ökar klimatnyttan.	2019-12-10	Ej påbörjad 2019 Uppdraget påbörjas under 2020. (Göteborgs stad)